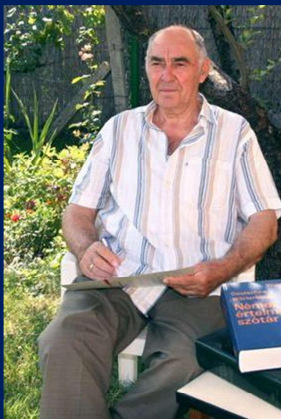

A VILÁG VERSEKBEN

Válogatás négy évszázad német
költészetéből

Szalki Bernáth Attila

VERSFORDÍTÁSAI

A VILÁG VERSEKBEN

Válogatás négy évszázad német
költészetéből

Szalki Bernáth Attila

VERSFORDÍTÁSAI

© Szalki Bernáth Attila
magánkiadása
(Minden jog fenntartva.)

2020

A borító
Bernáth Bence és Hertelendy Zoltán
munkája.

A címlapfotó Mészáros Tibor felvétele.

ISBN 978-615-81313-9-1

HáromD Alkotóműhely Kft.
digitalisnyomda16@gmail.com

A VILÁG VERSEKBEN

Válogatás négy évszázad német
költészetéből

Szalki Bernáth Attila

VERSFordÍTÁSAI

Az olvasókhhoz...

„Nem Pesten történt, amit hallotok” – hanem Szalkszentmártonon, 110 Petőfi vers keletkezésének helyén, szeretett szülőfalumban esett ez meg velem. 1946-ban az utolsó tanítási napon, kellemes nyári délutánon egy csapat kertszíni gyerekek tagjaként, a ránk váró hosszú szünet örömeire gondolva, vidáman haladtunk az akkor még létező tejcsarnok felé, hogy ott aztán háromfelé oszolva ki-ki a saját utcájába térve hazamenjen. Mi, kisebbek hátul kullogtunk, mígnem egyik a nagyok közül hangosan kiáltva imígyen gúnyolódva „verselt”: „Az én bicskám békanyúzó / ..art öszik a leghátú’só!” Mi, kis hülyék persze rögtön előre rohantunk. De arra is volt rigmus: „Hej, eszelő, meszelő, / ..art öszik a lege’só!” Kedves érzékeny lelkületű, művelt olvasóim, ne botránkozzanak meg azon, hogy ezt most itt felidéztem! Ugyanis ebben a közönséges gyermeki verselő gúnyolódásban ott lapult a költészet két legfontosabb eleme: a ritmus és a rím!

Költészet! Hát az meg mi fán terem? Ez a varázslatos valami bizony a világ sok ága-bogában ott szunnyad, szinte mindenben ott „rezeg”, nemcsak a szorosan vett költészetben, hanem a világ számtalan elemében. A költők sokkal több dolgot észrevesznek a világból, mint az átlagemberek, és azt átszűrve a maguk egyéniségén formába öntik, és ezzel nevelnek, tanítanak, szórakoztatnak, nemesítenek, és nem ritkán gyönyörködtetnek bennünket.

A véletlenek sorozata kellett ahhoz, hogy a német költészetet s értékeit felfedezzem, majd ezt követően erőmhöz mérten fordításaimmal megpróbáljam közvetíteni. A döntő momentum Lator László 2004. évi dedikálása volt: „Bernáth Attilának, barátsággal és biztatásul: ne hagyja abba”. Így történt, mára 13 kötetben, honlapon, két internetes portálon, és nem utolsósorban a Magyar Elektronikus Könyvtárban olvashatók fordításaim. A Magyarul Babelben portálon 2012-ben elnyertem „Az év fordítója” címet, a Magyar Újságírók Közössége 2016-ban „Petőfi Sándor Sajtószabadság-díj”-jal, 2020-ban a „MAGYAR KULTÚRÁÉRT” díjjal tüntetett ki. Vajon azzal, amit eddig képletesen az asztalra helyeztem, a német kultúra megismertetéséért, népszerűsítéséért is tettem valamit?

A német költészet hatalmas kincsestár, ebből válogattam, és erőm szerint fordítottam, majd ebbe a kötetbe csaknem minden fordításomat összegyűjtöttem. A születésük sorrendjében szereplő 160 német költőtől 678 fordításomat találhatja itt az erre kíváncsi olvasó.

Ha szánnak erre időt, és ízlelgetik ezeket, hálásan köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Szalki Bernáth Attila
céhen kívüli, amatőr műfordító

A költők neve abc sorrendben	Művek száma	Oldalszám
1. Adler.....	3.....	505
2. Ahlefeld.....	1.....	170
3. Allmers.....	4.....	394
4. Arndt.....	1.....	160
5. Aston.....	1.....	288
6. Avenarius.....	1.....	503
7. Baisch.....	2.....	481
8. Ball.....	2.....	654
9. Baltzer.....	1.....	289
10. Bauernfeld.....	1.....	247
11. Bechstein.....	1.....	239
12. Beilhak.....	1.....	474
13. Beitzke.....	1.....	238
14. Bierbaum.....	2.....	539
15. Binding.....	1.....	545
16. Binhack.....	1.....	475
17. Blüthgen.....	2.....	489
18. Bodenstedt.....	7.....	356
19. Boldt.....	2.....	651
20. Bouterweck.....	1.....	158
21. Bötticher.....	2.....	494
22. Branco.....	8.....	297
23. Brentano.....	3.....	172
24. Brockes.....	5.....	18
25. Brunhold.....	1.....	278
26. Bulcke.....	1.....	641
27. Burckhardt.....	2.....	380
28. Burmann.....	1.....	27
29. Busch.....	58.....	412
30. Büchner.....	1.....	393
31. Bürger.....	1.....	53
32. Campe.....	1.....	52
33. Candidus.....	2.....	305
34. Chamisso.....	4.....	176
35. Christen.....	1.....	479
36. Claudius.....	20.....	28
37. Corrodi.....	1.....	405
38. Dach.....	3.....	11
39. Dauthendey.....	1.....	546
40. Dehmel P.....	1.....	510

A költők neve abc sorrendben	Művek száma	Oldalszám
41. Dehmel R.....	26.....	511
42. Dörmann	1	553
43. Droste-Hülshoff.....	3	221
44. Ebner-Eschenbach	1	411
45. Eckermann	1	213
46 . Eichendorff.....	14.....	192
47. Eichert.....	1	506
48. Eichrodt	1	406
49. Engelke	1	670
50. Falke	4	496
51. Fallersleben.....	2	236
52. Fleming.....	1	14
53. Fontane	31.....	360
54. Freiligrath	2	273
55. Frölich.....	1	216
56. Galen-Gube.....	1	552
57. Geibel	5	291
58. Gellert	1	23
59. George	1	547
60. Gerok	1	290
61. Goethe.....	64.....	55
62. Greif.....	1	480
63. Grillparzer.....	4	209
64. Grisebach.....	1	491
65. Grün.....	2	271
66. Güll.....	1	281
67. Hagedorn	1	22
68. Halm	1	260
69. Hebbel.....	4	283
70. Heine	12.....	224
71. Hennings.....	1	653
72. Herder	1	51
73. Hey	1	208
74. Heym	1	655
75. Heyse	1	410
76. Hofer.....	1	509
77. Hofmannsthal.....	6.....	586
78. Hofmannswaldau	2	15
79. Hopfen	1	472
80. Hölderlin.....	7	161

A költők neve abc sorrendben	Művek száma	Oldalszám
81. Höltý	1	54
82. Immermann.....	1	220
83. Jensen	1	478
84. Josephson.....	1	507
85. Jung	1	540
86. Kalkowska	1	646
87. Keller.....	4	352
88. Kempner	2	476
89. Kerner.....	1	181
90. Khuenberg	1	533
91. Klabund	1	664
92. Knodt.....	1	504
93. Knorr	1	407
94. Kulmann	9	262
95. Lappe.....	2	169
96. Lasker –Schüler.....	1	551
97. Leixn.....	1	493
98. Lenau	6	240
99. Lenz	2	150
100. Lessing.....	2	24
101. Leuthold.....	1	408
102. Logau.....	3	10
103. Löns	1	541
104. Marlitt.....	1	404
105. Mayer.....	2	182
106. Merkle.....	1	585
107. Meyer.....	5	398
108. Meyr	1	277
109. Mezger.....	1	643
110. Miller	1	149
111. Mombert	1	584
112. Morgenstern.....	36.....	555
113. Mörike	11.....	249
114. Mühsam	1	642
115. Müller	3	214
116. Najmájer	1	490
117. Nietzsche	5	485
118. Nöthig.....	1	483
119. Paoli.....	1	287
120. Paschke-Diergarten	1	554

A költők neve abc sorrendben	Művek száma	Oldalszám
121. Petzold	1	645
122. Pfeffel	1	26
123. Platen	3	217
124. Port	1	500
125. Prutz	2	295
126. Ratschky	1	153
127. Raven	1	307
128. Redwitz	1	397
129. Rilke	52	591
130. Ringelnatz	4	648
131. Ritter	4	536
132. Rittershaus	2	470
133. Rosenegg	2	279
134. Rothensteiner	1	508
135. Rückert	8	204
136. Saar	2	468
137. Salus	3	542
138. Sallet	1	282
139. Schanz	1	409
140. Schiller	3	154
141. Schüler	4	548
142. Schwab	1	211
143. Sauter	1	159
144. Seidel	1	484
145. Seume	1	157
146. Silesius	1	17
147. Storm	66	308
148. Sturm	1	304
149. Tiedge	1	152
150. Trakl	8	657
151. Tucholsky	3	665
152. Uhland	8	184
153. Vandersee	1	535
154. Vierordt	1	501
155. Vischer	1	261
156. Wackernagel	2	258
157. Weber	1	286
158. Weitbrecht	1	492
159. Wildgans	1	644
160. Zusner	1	248

Friedrich von Logau (1604 -1655) 1.

A német nyelv

(Die deutsche Sprache – F. Logau)

A)

A német nyelv olykor fújtat, zörög, zúg, ropog
s recseg is;
azonban: játszik, tréfál, flörtöl, libeg, nevet
s cseveg is.

B)

A német nyelv képes zengni,
zúgni, dörögni s recsegni;
De tud játszva enyelegni,
súgni, nevetni s csevegni.

Az öregkor

(Das Alter – F. Logau)

A)

Idős embernek lenni Spártában jó volt,
De Spárta világa már régen leomlott.

B)

Spártában becsülték, ki öregkort megért;
De Spárta világa már oly rég elenyész.

Édes torkoskodás

(Die süße Näscherei – F. Logau)

Édes torkoskodás,
kedves kis szájra csók,
bár nem tesz' vonzóbbá,
rosszkedv' enyhíteni jók.

Simon Dach (1605 – 1659) 2.

A kedv

(Die Lust – S. Dach)

Legyőzve kedvtől: járok,
kelek; hív az erdő,
hol harsog madár, s boldog
zenebona eltölt.

Nem gyűjtötök ti kincset,
lopva más vagyonát.
Erdő adja az élvezet,
a toll meg a ruhát.

A beszéd

(Die Red – S. Dach)

Nyelvet beszélni kaptad,
Hogy egyedül ne légy,
De csak az segít rajtad,
Ha mástól távol mégy.

A barátság mindig tisztességes kötelék legyen
(Perstet amicitiae semper venerabile Faedus! –
S. Dach)

Magában ember semmi,
De úgy igen jól jár,
Ha hűséges tud lenni,
Ha társra rátalál,
S a hozzá hasonlókcal
Fonnia kell kötést,
Ígérje, mit támogat
A szív, a száj s a kéz.

Beszéd nekünk megadja,
Ne egyedül legyünk,
Ezért mindazokat,
Ki távol él, s velünk;
Meggérdeznünk kellene,
Hallod-e, mi jó tanács,
A bánat csillapulna,
Ha társulnál hozzánk.

Vaj'n öröm képes arra,
Hogy enyhítsen magányt?
Jóízű vidámság az,
Mit barátság megád;
A kint elfelejtethed,
Ami szívből kiált,
Ne kelljen emésztened,
Mi ott titkosan rág.

Előttünk áll az Isten,
Akit lelkem imád;
Akkor is kell szeretnem,
Ha ő terhet is ad;
Ezzel a köteléssel
Kinevetem, mi fáj,
A pokol fenekére
Elűzöm a halált.

Oly szív áll hozzám közel,
Mely Istenhez is hű,
Vigad tiszta örömmel,
Sohasem kétszínű,
S üzenem ismét nekik,
A lelkem mélyiről:
Szeretlek testvéreim
Mind, kiket hord a Föld!

Paul Fleming (1609 – 1640) 3.

Önmagának

(An Sich – P. Fleming)

Ne csüggedj, ha hiábavalónak is tűnhet
Sorsod, vállald, légy te erősebb a kinnál,
Élvezd, mid van, de ellened, – hát vigyázz! –
Hely, sors és idő – fájdalom! – összeesküdtek.

Mi téged sújt vagy emel, abból mind részesedik,
Balsorsod fogadd el, és semmit meg ne bánj.
Csináld, amit kell, amíg sors mást nem ajánl.
Mit még remélni tudsz, egykor tán megszületik.

Min búsulnak, örülnek? Mind maga kovácsa
Balsorsnak, boldogságnak, nézd: dolog így áll;
Ez mind benned is munkál. Hagyd el, mi ábránd,

S mielőtt lépsz te tovább, térj vissza magadba.
Ki saját mestere, s úr akaratán,
Alávetettje lehet akár a nagyvilág.

Christian Hofmann von Hofmannswaldau (1616 – 1679) 4.

A szájra

(Auf den Mund – C. H. Hofmannswaldau)

Száj! mi lelkünket vágyban össze tudod hangolni,
Száj! te édesebb vagy, mint istenek itala, nektár,
Száj! az élet nedveként töltöd ezt, mint jó Alikánt,
Száj! mit India kincsénél többre tudok tartani,
Száj! mint balzsam minket erősítesz, nem megsebzél,
Száj! mi gyönyörűbb, mint az összes nyíló rózsavirág,
Száj! mivel rubin hasonló, s nem azonos, bíz' ám,
Száj! te bájforrásoddal behálózol, rabul ejtesz,
Száj! óh, te korallszáj, egyetlenegy gyönyörűségem,
Száj! engedj egy csókot szép bíborszirmodra
lehelnem.

A világ

(Die Welt – C. H. Hoffmannswaldau)

Világ, mi hát te híres ragyogásod?
Világ, mit ér a pompa és a fény?
Egy szép fénysugár, belül szűk határon,
Csak villanás, mit elnyel majd az éj.
Nagy tarka föld, hol gond bogáncs ad zöldet;
Kies kórház, hol úr a sok betegség,
Egy fogház, hol mind, mint rabszolga görnyed,
Egy horpadt síron márvány ékesség.
Ez alapra építünk mi emberek,
Dicsőíti őt a test, mint bálványt.
De jöjj, és nézz te távolabbra lélek,
A kört lépd át, hová világ bezárt.
Ne vegyél részt vidám hivalkodásban,
S te vesd el a káros kéjhabzsolást,
Nehéz, de így juthatsz csak oly világba,
Hol a szépség s öröklét karol át.

Angelus Silesius (1624 – 1677) 5.

Mi vagyok? Csak tudnám!
(Ich weiß nicht, was ich bin –
A. Silesius)

A)

Mi vagyok? Csak tudnám!
Nem az, mit gondolok!
Mert nem azonos, lásd,
Kis kör és pici pont!

B)

Mi vagyok? Csak tudnám!
Az eszem könnyen ront!
Mert nem azonos ám,
Kis kör és pici pont!

Barthold Heinrich Brockes (1680 – 1747) 6.

A világ mindig szép
(Die Welt ist allezeit schön –
B. H. Brockes)

Tavasszal szép a tág világ,
Nagy fényben pompázik mi zöld.

A nyár tömérdek nyílt virág,
Arany búzatenger a föld.

Őszi égen pasztel kékek,
Tarkán virítnak fák s növények

A téli táj gyémánt ruhája hó,
Ezüst, csillámló takaró.

Bizony, ha ember lát, s figyelve lép,
A világ mindig meseszép.

Előnytelen vonásait
(Man redet von sich selbst ohn' –
B. H. Brockes)

Előnytelen vonásit,
nem mondja magáról,
mert ember
ha állít rosszat,
mindenki azt hiszi,
lehet, hogy rosszabb;
dicsekedik,
s nem hiszi el senki.

Örömittas tavaszsóhaj

(Frühlings-Seufzer –

B. H. Brockes)

Uram! e gazdagságban,
Érzem, csodás erőd árad,
Küldi jóságos lelked.
Okkal dicsőítlek téged,
Testem lát, hall, tapint, s érez
Illatokat, ízeket!

Minden dolog

(Alle Dinge – B. H. Brockes)

Minden dolog, kicsi vagy nagy,
száraz, nedves, lágy, kemény,
állat, növény, kő akár fa –
mind isteni teremtmény.

Tűzpiros rózsa

(Flammende Rose – B. H. Brockes)

Tűzpiros rózsa,
Éke a földnek,
Fényteli kertek
Szép dísze, te pompás!
Gyönyörűséged
Dallal magasztalni
Kéne, s a bájad szemlélve
Vallani,
Téged az istenek
Keze formált.

Friedrich von Hagedorn (1708 – 1754) 7.

A szamár, a majom és a vakond

(Der Esel, der Affe und der Maulwurf –
F. Hagedorn)

Bömböl a szamár, bánatos,
Mert fukar kezű a sors,
Néki szarvat nem adott,
Bár bikán ez pompázatos;
S majom eszébe jutott,
Sors vele kegyetlen volt,
Néki mért adott oly farkat,
Más azt mindig kikacagja.
Világtalan vakond szól:
Lám, ha összevetem magam,
Másokra a sors csapása
Tűrhetetlen, borzasztó!

Christian Fürchtegott Gellert (1715–1769) 8.

Nem minden javulás erény

(Nicht jeder Besserung ist Tugend – C. F. Gellert)

Nem minden javulás erény,
Idő műve ez, lásd be már.
Ifjak heve, az biz, nem szerény,
De megnyugszik sok év múltán.
Mit a sors, mit idő megcsinált,
Nem érdemünk ez a javulás.

Gotthold Ephraim Lessing (1729 – 1781) 9.

A tolvaj leány

(Die Diebin – G. E. Lessing)

Te rózsá arcú lány, te tolvaj,
A kék, parázsszemekkel, ott!
Nem félsz te, hogy tolvajnak mondlak?
Két kék szemed sok bajt hozott!
Vagy hallgatsz? Ám a bűnös rózsá
Arcod jobban lángol, mint a tűz,
S nem bánt, rózsá arcú tolvaj,
Hogy szív nyugalmam messze tűnt?

Én

(Ich – G. E. Lessing)

Nem keresett tiszteltetés;
Nem is talált volna engemet,
Választ pompás ruhát az ember,
Ha a sorsa menekülés?

Kincseket nem óhajtottam,
Mit segít annak birtoklása,
Hogy másnak legyen tolvajlásra?
Enyém csak, mit fogyasztottam.

Eltűnök én nagyon hamar,
Majd rám lép lába utókornak.
S ismerni kell a taposóknak,
Ki volt? Én tudom csak.

Gottlieb Konrad Pfeffel (1736 – 1809) 10.

Ökör és szamár

(Ochs und Esel – G. K. Pfeffel)

Ökör s szamár civódott,
Menve fogadást kötöttek,
A legbölcsebb va'n ki lenne:
Győztest vita nem hozott.

Végül megegyeztek ők,
Hogy oroszlánnak kellene
Választva, eldöntenie,
Melyikük igazán bölcs.

Mindkettő mélyen hajolt
Állatkirály trón s előtte,
Ő meg onnan nagy kegyesen
Bölcs párra lepillantott.

S szólott végre a király
Két ökörhöz, két szamárhoz:
Mindketten bolondok vagytok!
Mind bámult rá, s odébb állt.

Gottlob Wilhelm Burmann (1737 – 1805) 11.

A (boldog) gyermekkor

(Die Kindheit – G.W. Burmann)

Gyermek vagyok még,
Ártatlanul élek még, örömben,
S nem sújt életemben
Gond s keserűség.

Még szép a világ,
Mintha mennék mosolyogva réten,
S Úr szelídségében
Nyílik sok virág.

Ismeretlen tán
Számomra még az élet sok gondja,
Éj meg nappal hordja
(Az) örömet arcán!

Hagyj Uram szerény
Gyermekeként most s jövőben ott élni,
Üdvös helyre térni,
Hol úr az erény!

Matthias Claudius (1740 – 1815) 12.

Wandsbecki dalocska

(Das Wandsbecker Liedchen –
M. Claudius)

Bánat és baj le ne törjön
Jobban mint kéne!
Mert Hold alatt sok az öröm,
S legtöbb e téren.

Itt sok szép bokor nő,
Csupa virág minden,
Itten aranyálmot sző
A csalogány zengve.

Nem ural ósdi illem
Egy helyet se mostan,
Jár a tisztesség körben
Ékesen, kedves alakban.

Vélük formál tarka sort
Ámor játszi bájjal,
És öreg német hűség,
Mi régtől szakállas.

S bár tárja szórakozáshoz
A nagyváros arcát nekünk,
Jól látjuk, de nem szórunk rá átkot,
Nem irigyeljük.

És becsülve mi tölgyünk
Régi szokás szerint,
Cserjék árnyán örülünk,
Közben kalász is int.

Élvezd, s ha sok örömteli nap után
Majd kedvesen jó a halál a
kaszával,
Ti urak, hagyjátok, hadd hallják
Mások is, vigyázat!

**A gyermek,
amikor a gólya egy újszülöttet hozott;
ezt mondja magában**

(Das Kind
als der Storch ein neues bringen sollte;
für sich allein – M . Claudius)

A gólya hoz egy kis testvért –
Az ablakon átjön ide bé,
S egy lyukat csíp mama lábán,
Így végzi a dolgát. – – –

Mama fekszik, és nagyon fél...
Kedves gólya, egy gyermek kér,
Ne csípd őt mélyen. –

– – –

Hej, papa jön, s lép befelé,
No, lesz neki meglepetés!
De csak nem sírsz te!
Papa, te vagy kit megcsípett?

Az anya a bölcsőnél

(Die Mutter bei der Wiege – M. Claudius)

Aludjál édes fiacskám,
Te úgy nézel ki, mint apád!
Az vagy te: apa hasonmás,
Véli bár; nem bírod orrát.

Itt volt ő éppen az előbb,
S látta az arcodeskád,
Mondta: sokat bír tőlem ő,
De kitől az orrát.

S ha tán mostan túl kicsi még,
De jól formázod az orrát,
Mert ha nem az övé, hát kié,
Kitől kaptad azt, mondd hát?

Aludj fiam, amit apád mond,
Az csak tréfabeszéd,
Az orrát te soha ne hordd,
Csak bírd az ő szívét!

A szerelem

(Die Liebe – M. Claudius)

Ajtó vagy retesz? Szerelemnek akadály?
Megy minden résen át;
Csapdos a szárnya, nincsen kezdete se gátja,
Örök ámokfutás.

Frici Ferenchez

(Fritze an Franz – M. Claudius)

Ma megcsókoltam a Lenkét,
Mam' semmit se látott,
Mert ha itt van kedves testvér,
Ki volna ily bátor.
Mondja, halott leszek csóktól,
De ezt nem hiszem én;
Hogy lenne ajka pirosuló,
Arca szép, mi ígéz?
Gyorsan kihívtam hát Lenkém,
S megcsókoltam száját,
De édes is volt, Fricikém,
Semmi bajom sincs, lásd!
S megteszem újra én bízvást,
Ha lesz lehetőség.
S ha meghalok ettől akár,
Na és! Csókoltam én.

Amikor a kutya elhunyt
(Als der Hund tot war – M. Claudius)

Amikor elhunyt Alard, a jó kutya,
Szememből a könnypatak folyt!
Itt fekszik most lábamnál holtan!
Hű állat volt!

Barát. Hozzám bogáncsként ragaszkoda,
De bánat, elvitte köszvény,
Haláltól, jaj, hiába óvtam,
Legyőzeténk.

A vén tölgyfánál együtt ültél gyakran
Csendes éjen, Alard, velem,
Elfelejteti én nem tudlak,
Eltemetlek.

Ott, hol gyakran ültél a vén tölgynél vélem,
Ábrándozáshoz jó barát, –
Hold, gyengéden süss tetemére!
Hű volt hozzám.

A halálhoz

Születésnapomon

(An den Tod An meinem Geburtstag –
M. Claudius)

Kérem halált, élni hagyjon,
Még ha kevés is a hasznom,
Én majd kevesebbet ártok,
Mint aki nemesnek számít,
Ki gonosz terheket hárít,
Másokra balsorsot rához,
Ők az igazt elferdítik,
Bár jogot kéne nézni nekik,
Ők, akik büntetést szabnak,
Óh, jaj, bűnt bűnre halmoznak,
Ők, ha beteget gyógyít'nak,
Káros gyógyszereket adnak,
És katonát vezényelve,
Lesz kegyetlenség vezérelv,
Hőst nem segít harcművészet,
Országot bölcsen megvédjen,
Halál, ha nem javul egy sem,
Ő kastélyaikat vedd el!
És ha te őket elvitted,
Akkor halál, én köszöntlek.

Apám sírjánál

(Bei dem Grabe meines Vaters –
M. Claudius)

Béke legyen eme sírdombnál!
Isten szelid békéje. Kít befed,
Ő derék, igen jó ember,
Nékem több, apám.

Áldást hintett e férfi nékem,
Mint kegyes, legjobb világi csillag!
S azt fia hogy viszonozza,
Mit ő tett értem?

Ő elhunyt, hantoltatott itt el,
Halk, kedves vigaszt az Isten ad majd,
És a remélt örökélet vágya
Csontját lengje be!

Míg Jézus Krisztus – ki dicső s nagy ám –
Kegyelméből sírjából feltámad,
Hová jó embert hantoltak,
Nékem több, apám.

A tavasz. Az első májusi reggelen
(Der Frühling. Am ersten Maimorgen –
M. Claudius)

Gr. A. L. –g.

Hát ma vidám leszek én, vidám,
Bölcset, illőt nem akarok hall'ni,
Lényem pörg, örömért kiabál,
És király sem tudná ezt tiltani.

Mert ő hozza öröm seregét
Már a hajnalpír csarnokából,
Szép virágkoszorúval a fején,
És vállain dalos csalogányok.

Ő orcája piros és fehér,
Mámor illat árad harmatából,
Rajtam bimbózó ág a fejék,
S így dülöngve keresem barátom.

A számár

(Der Esel – M. Claudius)

Miért lennék vidám,

Buta s csúf vagyok én;

Merszem s erőm sincs ám;

Gúnyol, s utálva néz

Az agg meg az ifjú;

Nem jó se így, se úgy;

Miért lennék vidám,

Buta s csúf vagyok én;

Étkem szalma, bogáncs;

S vénné húz le a zsák –

Kit természet dühében formált!

Nem adván neki mást, csak a szép hangját.

Mindennapi ének

(Täglich zu singen – M. Claudius)

Örvendek – s hálám Istené –
Mint gyerek szentestéken,
Hogy élek, hogy létezem én,
S szép emberarcod érzem.

Hogy én napot, hegyet s tengert,
A lombot s füvet látom,
Az utamat csillagsereg
S halvány Hold alatt járom.

És hogy nékem akkor jó volt,
Mikor gyermekként éltem,
Láttam, Jézuska mit hozott,
Ajándékozott, Ámen!

Áldom Istent lantom húrján,
Hogy én király nem lettem,
Hízalgők nem néztek énrám,
Meg rosszat se tehettem.

Imádom is én őt szívből,
Hogy személyem e Földre
Nem dúsgazdag emberként jött,
S az nem leszek jövőre.

Mert vagyon és a tisztség,
Sokféle veszéllyel jár,
Eltorzítja sokak szívét,
Voltak azelőtt jók bár.

A birtok, vagyon meg a pénz
Sokat nyújt, de nem bármit,
A jókedv, alvás, egészség
Az, mit nem tud csinálni.

Mind mellett igen és nem szól!
De áldott díj jár nékem!
Nem gyűjtök vagyont sanyargón,
Nem vágyom én sok pénzre.

Adja Isten minden nap hát,
Csak azt, mi kell a léthez.
Mit a tetőn verébnek ad,
Ezt mért ne adná nékem!

A nagy és a kis kutya vagy

Packan és Alard

(Der große und der kleine Hund

oder Packan und Alard –

M. Claudius)

Egy kis kutya, amely rég semmit nem szagolt,

Oly éhes volt, de láss csodát,

Talált egy szép csontot, jó nagyot,

És rágta mohón, ahogy ebeknél szokás.

Látta egy nagy a távolból:

„Ő mintha valami jót bírna,

Oly szívesen falnék abból!”

Útnak ezért nekilódula.

Alard, nagyot úton jönni látva,

Véli, nem jó, ha ő ott időz,

Elfutott bánatosan s sírva,

És a csontot ott hagyta ő.

Packan gyorsan odafutott,

S az egész csont felfalatott.

A mese vége

És az erkölcs? Ki beszél itt most arról? –

Senki! Olvasó, örült vagy?

Mert melyik szegény ember rághat csonton

egy jót,

S melyik gazdag venné el azt?

Dal

(Lied – M. Claudius)

Tele töltésék a pohárt,
Halljon a koccintás,
Éljenek a kisasszonykák!
Férfihez tartozván.

Úr férfinak adta a lányt,
Lenne véle egy test,
Istennek így szép a világ,
S férfi társa nő lett.

A lányka szelid is és jó,
Mosolygón pillant rád,
Vidámsága el nem fogy,
Mit ő ad, boldogság.

Szívből szeresse kedvesét
Mind! S tölts tele pohárt,
Idd ki, dalolj, hol senki se néz,
S éltesd az összes lányt!

Krumplidal
(Kartoffellied –
M. Claudius)

A pástétom, jaj, finom ám,
De vonz minket e téma?
Biz' nálunk sem üres a tál,
S ízletes, mint franciáknál
A teknős és a béka.

* *

Sok húskrémet azért ne falj,
Elrontja csak a vért, gyomrot.
Szakács, hogy ne okozzon bajt,
Nekünk mit főz, az szárazabb;
Urak, ugye jót mondok!

* *

Szép vörös a krumplibogyó,
S fehér, mint alabástrom!
Emésztése könnyű és gyors,
Felnőttek, gyermeknek is jó,
S ad igaz gyomortápot.

Egy parasztember esti dala

(Abendlied eines Bauermanns – M. Claudius)

A szép nagy égitest már lemegy,
Pirosan bukva int,
Jöjj, izzadt homlokom töröld meg,
Nőm, s az asztalt terítsd!

Csak udvaron tudsz teríteni
Az almafa alatt;
Ám vacsora jól fog esni,
Itt legjobb a falat.

És hívd nyomban a kis csemetéket,
Oly éhes vagyok már,
S ha még nem alszik, kérlek,
Legkisebbet magát.

A királynál roskad az asztal,
Ő, mint járja beszéd,
Naponta ehethúst és halat,
Finom szószot s pecsenyét.

Kiválaszt a király egy férfit,
Ki csak azon munkál,
Rendelje meg lakoma étkit,
Hol elnök ő, nem más.

Isten hagyja őt uralkodni,
Bír sok tennivalót,
Kell nappal s éjjel sanyarogni,
Legyen éltünk nyugodt.

Bár nincs annyink, mit pazaroljunk,
Azért van kenyerünk,
Tejünk, meg szép tiszta vajunk,
Nincs másra szükségünk.

Elég ez a parasztembernek,
Köszönjük Úr kegyét,
Ma itt bontottunk terítéket
Csillag alatt ezért.

Most nálunk nagy lakomát rendel
A fényes, ezüst Hold!
És fentről tálcánkra tekintve
Áldó szavakat mond.

Gyerekek, egyetek örömmel,
Áldjon titeket Úr!
Nézd, Hold! Engem irigyelnek,
Boldog vagyok és dús.

Esti dal

(Abendlied – M. Claudius)

Feljött a Hold az égre,
Mely csillagokkal ékes,
Világos, tiszta éj;
Erdő hallgat sötéten,
Mellette ott a réten
A felszálló köd csodaszép.

Világra most csend borul,
Oly derűs, ha alkonyul,
Szelídség, csupa báj!
S itt, mint csendes teremben
Elűzzük a keservet,
Feledni tudjuk azt, mi fáj!

Látjátok ott a Holdat?
Felét bár árny takarja,
A félkarój is szép!
Vagyunk úgy sok dologgal,
Kikacagjuk azt nyomban,
Szemünk gyakran nem lát, csak néz.

A büszke embernemzet
Szegény, hiú és vétkez,
S tudása oly kevés;
Szövöget agyrémeket,
Kipróbál művészetet,
De egyre távolabb a cél.

Urunk hagyd üdvöd nézni,
Ne hagyj múltástól félni,
Csak tűnj el hiúság!
Hagyj jámbor lenni minket,
S a Földön itt előtted
Lehessünk gyermekként vidám!

De végül bánat nélkül
Hagyjuk el földi létünk,
S halált, jót adj nekünk!
Ha majd magadhoz veszel,
Vigyél vágyott mennybe fel
Kegyelmes Urunk s Istenünk!

Feküdjetez testvérek
Le, Úr kegyével védve;
Az esti szél oly zord!
Ne sújts a büntetéssel,
Engedj aludni szépen!
S a beteg szomszédunk is óvd!

A háború dala

(Kriegslied – M. Claudius)

Háború! Óh, Isten angyala, tiltsd meg!
S szólj te ellene hát!
Háború van, sajnos, – ellenzem,
S nem leszek cinkostárs!

Mit tehetnék, ha álmomban búbánat
Arcokról vérzön néz?
Csapást elszenvedettek hozzám futnának
Sírva, mit tehetnék?

Ha bátor férfiak, kik jóért küzdtek,
Félholtan és csonkán
Elöttem porban sírva fetrengnének,
Nézzek haláltusát?

Ha ezernyi anya, menyasszony s apa
Szenved háborútól,
És az egész nyomorult emberi faj
Mind nekem siránkozik?

Ha éhség meg járvány törnek rájuk,
Az ellenség, barát
A sírba gyűl, s látom hörgő haláluk,
Testüknek elmúltát?

Segít'ne ország dicsősége nékem?
Nem tenne boldoggá!
Háború van, sajnos, – ellenzem,
S nem leszek cinkostárs!

A halál és a lányka

(Der Tod und das Mädchen –
M. Claudius)

A lányka:

Csak tűnj el! óh, csak tűnj el!

Csak menj el, bűsz halál!

Ifjú vagyok még, menj el,

Ne érh hozzám, ne bánts!

A halál:

A két kezéd nyújtsd csak szép tünemény!

Nem bántlak, tarts te jó barátnak.

Ne félj! Hisz vad nem vagyok én,

Aludj el karjaimban lágyan!

A csillagnéző Lise

(Die Sternseherin Lise – M.Claudius)

Gyakorta nézem éjféltájt,
– Ha letettem munkát,
S a ház alszik, senki se lát –
A csillagok honát.

Amint mennek szétszórta ott,
Mint bárányok mezőn;
Van mely nyájba sorakozott,
Akár szálon a gyöngy.

S határtalan e ragyogás,
A fényük tiszta, szép,
Ha elnézem, hogy mily pompás,
Sose untat e kép...

Az égi sátor rám borult,
S szívemben kérdés nyílt:
»A világ nemeset nem nyújt,
Csak testi kéjt, sok kint?«

Lefekszem, nem ad enyhet ágy,
S ébren kínlódom én,
A lelkem ennél szebbre vágy,
S biztasson a remény.

Levél a herceghez egy hajtóvadászaton űzetett szarvastól (Schreiben... – M. Claudius)

Főméltóságú Herceg, jóságos Herceg Úr!
Ma abban a kegyben részesültem, hogy nagyságod, főhercegi fenség hajtóvadászatra szemelt ki; de legalázatosabban arra kérem, hogy Ön jóindulattól vezérelve engem ettől szíveskedjen megkímélni.

Főméltóságú herceg, jóságos uram, ha Ön csak egyszer is hajtóvadászati célja lenne, bizony kérésemet nem találná méltánytalannak.

Én itt fekszem, és bár szeretném, nem tudom a fejem felemelni, folyik a vér a pofámból és az orrlyukamból.

De hogyan is tudna vajon az Ön főméltóságú szívére hatni egy szegény ártatlan állat, mely füvekkel és más lágynövényekkel táplálkozik, melyet halálra vadásznak?

Hagyjon Ön engem inkább halálosan megsebezni, hogy gyorsan s fájdalom nélkül elhunyjak ettől, ha még egyszer megtörténhet ez, hogy főméltóságod e szórakozást műveli hajtóvadászattal, ugyanis ha Ön tudná, mily nagyon ver a szívem, bizonyára nem tenné ezt ismét, ki iránt tiszteletet érzek testestől, lelkestől a halálig etc. etc.

Johann Gottfried Herder (1744 – 1803) 13.

Egy álom az éltünk...

(Ein Traum ist unser Leben... – J.G.Herder)

B) Egy álom az éltünk...

Egy álom az éltünk, egy álom
a Földön itt.

Lebegünk árnyként hullámokon,
s eltűnünk mind.

Öröklétre vágyunk jártunkban
idők mezején;

s vagyunk (bár nem tudjuk) álmunkban
a közepén...

A) Egy álom az éltünk...

Egy álom az éltünk, egy álom
a Földön itt;

Lebegünk árnyként hullámokon
s eltűnünk mind.

Magunk megmérjük járásunkkal
időben, térben;

s vagyunk (nem tudjuk) az álmunkkal
öröklétben...

Joachim Heinrich Campe (1746 – 1818) 14.

A bagoly és a szamár

(Die Eule und der Esel – J.H. Campe)

Pfuj! Nézd e ronda füles lényt!
Csak hús s vonszol! hála azért,
élni tudok nála bölcsebben!

Szamár

Ezért nem adnál egy garast sem!

Bagoly

Buta állat, nem szeretnéd?
Agyadig nem ért soha még,
nemes semmittevés öröme,
egyet tudsz, milyen zsáknak terhe,
s nem sejted, mily édes kék
inni kis madárcák vérért,
s hozzá a húsukat élvezem;
buta szamár, ehhez nincs eszed!

Szamár

Tudom jól, mihez lenne kedved,
hogy ne riasszon a napfény,
ehhez nincs bagoly tehetség,
bárki szemébe nézek én,
rajtam csak bolond s a kisfiú nevet.
Vidám vagyok hát! S adottságtokért
Nem esedezem!

Gottfried August Bürger (1747 – 1794) 15.

Szamár és fülemüle

(Esel und Nachtigal – G. A. Bürger)

Egy szamár, még mire nem vágy,
hogy a fülemülék vigyék
ide s oda a molnár zsákját.
Jó lenne? Így nem döntenék.
Tudom, nem akarják fülemülék,
Hogy énekeljen egy szamár.

Szigonyhegyű amor nyila

(Amors pfeil hat Widerspitzen –
G. A. Bürger)

Szigonyhegyű Ámor nyila.
Jobb, ha ember békén hagyja,
S szenved, gyötri bár a kín!
Bárki tanácsom megveti,
És nyilat kitépni igyekszik,
Széthasad tőle a szív.

Heinrich Christoph Hölty (1748 – 1776) 16.

Tavaszi dal

(Frühlingslied – L. Hölty)

Oly kék az ég, a völgy is zöld,
sok gyöngyvirág, fehér a föld,
kankalinok lenn várnak:
rét és lapály
tarka immár,
s válnak ott még tarkábbra.
Jöjj, hódolj május havának,
és örülj e szép világnak,
köszönd meg Úr áldását,
aki mindezt
teremtette,
fát s az ő virágzását.

Johann Wolfgang von Goethe
(1749 – 1832) 17.

De mindennap kellene legalább
(Man sollte alle Tage wenigstens –
J. W. Goethe)

De mindennap kellene legalább;
egy kis dalt hallgatni,
egy jó verset olvasni,
megnézni egy szép képet,
s ha lehetséges volna,
megtehetnétek,
egy értelmes szót mondani.

A halász

(Der Fischer – J. W. Goethe)

A víz dagadt és suhogott,
horgászott rajt' halász,
nézte csendben horgászbótot,
szívében űrt találsz.
És ahogy ül ott, s fülel ő,
víz szét vált fölfelé,
s hulló habokból jő elő
csupa víz lány elé.

Beszélt s dalolt neki a lány:
Téged tán tréfás nagy szeszély
vonz emberekhez vagy talán
halálos szenvedély?
Bár tudnád, sok kis hal hogy él,
mily jóleső a mély,
te akkor oda lemennél,
s mindig boldog lennél.

Nem gyönyörködtet a napfény,
hold tenger vizén?
Ahogy a hullám visszatér,
s lesz kétszeresen szép?
Nem vonz a távol magas ég,
a víztükrözte kék?
Téged nem hív oda a vágy,
hol örök boldogság?

A víz dagadt és suhogott,
lábához ért fel ott:
Fiú szív vált vágy telivé,
mert lány így köszönté.
S halásznak lány úgy mesélt,
hogy közös vággyal tévék:
Lehúz a lány, süllyedt halász,
s nem látták többé már.

Alázat, avagy az érték:mérték
(Demut – J. W. Goethe)

Ha mestermű tárul elém,
Értékelés dolga enyém;
S a holmimra tekintve, látom,
Hogy mi(n)t kellett volna csinálnom.

Embert nem lehet megismerni

(Wir lernen die Menschen nicht kennen –

J. W. Goethe)

Embert nem lehet megismerni,
hozzánk csak ők jönnek
nekünk kell házukhoz menni,
s látni ott őket,
hogyan áll a dolog.

Szép lenne, mind, mi jó, megenni

(Es wäre schön was Guts zukauen –

J. W. Goethe)

Szép lenne, mind, mi jó, megenni,
csak ne kéne később emészteni;
pompás lenne sok bort vedelni,
csak ne kéne majd lerészegedni;
tréfa lenne odapörkölni,
csak ne tudnának ők aztán visszalőni;
s kényelmes lenne minden lánynak,
ha babáját más szülné világnak.

Vadrózsa

(Heidenröslein – J. W. Goethe)

Rózsát pillant meg fiú,
rózsa nyílt a réten:
Szépsége szívébe szúrt,
mégis hozzá odafut,
s nézi örömeiben.
Vérvörös vadrózsa állt,
rózsa nyílt a réten.

„Én letéplek, vég elér!”
szólt fiú a réten.
Rózsa mondja: „Tüske ér,
fáj sokáig, foly a vér,
s nem kíméllek én, nem!”
Vérvörös vadrózsa állt,
rózsa nyílt a réten.

Ám letépte vad legény
rózsát kint a réten –
Bár a rózsa volt kemény,
– s fájt nekik! – elszállt remény,
őt a vég elérte.
Vérvörös vadrózsa állt,
s már nem nyíl a réten.

Prometheus

(Prometheus – J. W. Goethe)

Takard be, egedet, Zeusz,
Fellegekkel!
S labdázz, mint a fiúk
Fent bogáncsal
Tölgyön és hegyszeredélyen!
De a földemet itt
Hagyd csak békén,
És kis lakom is,
Nem te csináltad,
Meg kohómnak
Tüzét, amit
Úgy sajnálsz tőlem.

Nincs biz' szegényebb
Égen-földön isteneknél,
Hisz alamizsnákból,
Áldozatokból
Meg imákból
Él felségeitek,
S nyomorognátok,
Ha nem lennének lent
Hiszékeny bolondok.

Még gyerek voltam,
Nincs jel: honnan, hova,
Néztem a Napon túl hunyorogva,
Tán lenne ottan
Egy fül, meghall'ni panaszomat,
S szív, egy olyan,
Mely átérzi kínos sorsomat.

Ki támogatott
Gőgös titánok ellen?
Ki óvott meg a haláltól,
Rabigától?
Nem te magad vitted ezt végbe
Bátor szívem, te?
Lobogtál nemesen
Neki égbe hálaimát,
Ő aludt, s cserbenhagyott!

Miért becsüljelek?
Fájdalmaim csitítottad,
Ha súlytól lerogytam?
Könnyeim árját látván
Vajon vigasztaltál?
Fáj neked tán, hogy engemet is
Keménnyé kovácsolt
Mindenható sors, s örök
Idő, közös urunk?

Csak nem gondoltad,
Megátkozom a sorsomat,
És világgá
Megyek, mert dugába dőlt mind,
Mivel próbálkoztam?

Itt s most: embert formálok;
A hasonmásom,
Hogy bátor s férfi legyen,
Szenvedjen, sírjon,
Élvezze éltét, vigadjon,
S – mint én – ne tiszteljen
Ő sem.

Mi rövidíti időmet?

(Was verkürzt mir die Zeit? –

J. W. Goethe)

Mi rövidíti időmet? Tett!

Mi teszi ezt kínkeservvé?

Henyélés! Visszabűnbe?

Szenvedés meg várakozás!

Hogy jön gyarapodás? Gyors

döntéssel! Becsülést hogy nyersz?

Úgy, ha mersz!

Kinek kenyerére nem folyt

(Wer nie sein Brot mit Tränen aß – J.W.Goethe)

Kinek kenyerére nem folyt
A könnye, s bánatban éjszaka
Ágyában még nem zokogott,
Nem tudja, mik az égi hatalmak.

Vezetnek, de élet csábít,
S jaj, bűnbe esünk mi, szegények,
Akkor ránk hagyják ők a kint:
Mit elnyer Földön mind, ki vétkez.

A vándor éji dala (I.)

(Wanderers Nachtlied I. –
J . W. Goethe)

Isten fia; küldé ég,
Kínt, szenvedést megenyhítéd,
Kettőzve kit sújt a lét,
Őt te duplán felfrissítéd,
Fárasztanak üzenések,
Mért kell kín, sok élvezet?
Égi béke,
Szállj le, s töltsd el keblemet.

A vándor éji dala (II.)
(Wanderers Nachtlied II. –
J. W. Goethe)

1. variáció

Valamennyi hegynek ormán
Boldog béke,
Fuvallatot fakoronán
Épphogy érzel,
Madárnépség
Is megpihent már az erdőn,
Te meg tudod, lassan eljön
Örök békéd.

2. variáció

Körös-körül hegyek ormán
Nyugalom,
Alig rezdül fakoronán
Fuvalom,
Őrző fészket
Üli erdőn madárnépség,
Te meg majd lelsz, nincs már kétség,
Örök békét.

3. variáció

Minden hegynek ormán
béke,
szél fakoronán
letérdel,
pihen. Madárnépség
is csendben üli erdőn fészkrét,
várj, örök békét
lelsz, nincs már kétség.

4. variáció

Minden éji ormon
a csend,
de érzed – lombok
lágysága –
néked üzent.
Madárka már hallgat az ágon.
S téged is átfon
végleg a csend.

5. variáció

Minden éji ormon
a csend,
a szél a lombon
lágysz zene,
néked üzent.
Madárka már hallgat az ágon.
S téged is átfon
végleg a csend.

6. variáció

Minden kéklő ormon
a csend,
a szél a lombon
halk zene,
súg; te aludj!
Madár se szól, szunnyad a lágysz nesz,
csend öle átvesz,
húzz le, aludj!

7. variáció

Minden sziklaormon
a csend,
a szél – a lombon
lággy zene,
éj nesze – fű.
Madárka már hallgat az ágon.
S téged is átfon,
várj, a ború.

8. variáció

Minden távol ormon
béke,
szél a falombon
letérdel,
kis madárnak fészke
is néma erdőn már a fákon,
s téged is átfon
örök béke.

9. variáció

Minden havas ormon
a csend,
a szél a lombon
lággy zene;
éj, ne hazudj!
Madárka már hallgat az ágon.
Csend öle átfon,
hoggy te aludj.

10. variáció

Köd a csúcson, béke,
fán fű
a szél, beszéde
halk szavú,
súgja; aludj!
Madársereg hallgatag, lággy nesz,
csend öle átvesz,
hoggy te aludj.

11. variáció

Minden bérceen béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
súg: te aludj!
Madár se szól. Kél a halál nesz,
várj, hamar átvesz,
húz le: aludj!

12. variáció

Köd a csúcson, béke,
fán fű
a szél, beszéde
halk szavú,
súgja; aludj!
Madársereg hallgat. S halál nesz,
csend öle átvesz,
húz le, aludj!

13. variáció

Köd a csúcson, béke,
szél fú,
de lágy, beszéde
halk szavú,
csendes az út.
Madársereg néma. Halál nesz
kél, ölel, átvesz,
s élted lefut.

14. variáció

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
szél; elaludsz?
Madár se szól. Csakhamar lágy nesz,
csend köde átvesz,
és te aludsz.

15. variáció

Béke minden bérce,
ború,
a lomb a szélben
halk szavú,
súg: te aludj!
Madár se szól. Kél a halál nesz,
csend ölel, átvesz,
húz le, aludj!

16. variáció

Minden csúcson béke,
ború,
a fák beszéde
halk szavú,
kér; elaludj!
Madár se szól. Téged is lágy nesz,
csend öle átvesz,
hogy te aludj.

17. variáció

Minden bérce**n** béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
szél; elaludsz?
Madár se szól. Ringat a lány nesz,
csend hamar átvesz,
várj, te is hunysz.

18. variáció

Béke minden bérce**n**,
ború,
falomb az éjben
halk szavú,
szél; te is hunysz?
Madár se szól. Téged is lány nesz,
csend öle átvesz,
s végleg aludsz.

19. variáció

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
szél; te csitulsz?
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, hullsz.

20. variáció

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
súgja: elmúlsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, hullsz.

21. variáció

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
szél; te csitulsz?
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

22. variáció

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg; vele hullsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

23. variáció

Alkonyi békében
a csúcs
mind, lomb beszéde
halk szavú,
int; hova hullsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

24. variáció

Alkonyi békében
a csúcs
mind, lomb beszéde
halk szavú,
súgja; elmúlsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, hullsz.

25. variáció

Alkonyi békében
a csúcs
mind, lomb beszéde
halk szavú,
súg; vele hullsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

26. variáció

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg; fogy az út...
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
múlsz te is: tudd!

27. variáció

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg: fogy az út...
Madár se szól, csend ölel, álom,
várj, hamar átfon,
múlsz te is: tudd!

28. variáció

Alkonyi békében
a csúcs
mind, lomb beszéde
halk szavú,
int, fogy az út...
Madár se szól, csend ölel, álom,
várj, hamar átfon,
múlsz te is: tudd!

29. variáció

Alkonyi békében
a csúcs
mind, lomb beszéde
halk szavú,
int: fogy az út...
Madárka már hallgat a fákon,
csend ölel, átfon,
múlsz te is: tudd!

30. variáció

Minden csúcson béke
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg, fogy az út...
Madárka már hallgat a fákon,
csend ölel, átfon,
múlsz te is: tudd!

Wanderers Nachtlied

2015. február 20-án pénteken 19 órától az
MTA Díszteremben SÁRI JÓZSEF 80.
életévének tiszteletére koncert hangzik el.

Wanderers Nachtlied I. II.

Johann Wolfgang von Goethe verseinek
megzenésítése és műfordításai

Termes Rita DLA doktori hangversenye
Sári József tiszteletére valamint
Gyöngyössy Zoltán emlékére

A versek megzenésítői:

Carl Loewe, Ferdinand von Hiller, Carl Friedrich
Zelter, Fanny Mendelssohn-Hensel, Franz
Schubert, Robert Schumann, Liszt Ferenc, Hugo
Wolf, Joseph Marx, Charles Ives, Balogh Máté
és Sári József

Műfordítók:

Dsida Jenő, Dóczi Lajos, Kányádi Sándor,
Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond,
Szabó Lőrinc, Szalki Bernáth Attila,
Szász Károly, Tóth Árpád és Weöres Sándor

<https://vzs2651.wordpress.com/2015/02/20/termes-rita-dla-doktori-hangversenye-mta-szekhaz-diszterme/>

Élt egy király Thule várában
(Der König von Thule – J.W.Goethe)

Élt egy király Thule várában
– Ki szeretőjéhez hű volt –
S neki haldokló társa
Arany kupát adott.

Nem tartott mást ily becsben,
Ürítve lakomán;
Szemét könnyek lepték el,
Ha ivott, s gondolt rá.

Király halálra készül,
S országa sok javát
Mind hagyja örökségül.
De nem becses kupát!

Fent, ősi vár termében
Sok lovag összejött,
Király ad nagy ebédet.
Lenn tenger zúgva döng.

Király ivott, s érezte;
Bor fogy, mint életláng,
S hogy szent kupát védje,
Vízbe dobta alá.

Zuhanni látta, esni,
Elnyelte tengerár.
Lezárultak szemei:
S nem ivott többé már.

A Holdhoz

(An den Mond – J.W. Goethe)

Árad völgyre lágy holdfény,
Csend s ködcsillogás,
Végre béke tölti bé
Lelkem csarnokát;

Életemre úgy terít,
Érzem, pillantást,
Mint baráti szem tekint
Sorsomra, s vigyáz.

Szívembe beköltözött
Idő; bús s vidám,
Járok gond, öröm között,
Társam a magány.

Áradj, folyj kedves folyó!
Álmom végleg tűn,
Elveszett a tréfa, csók,
Hűség meg derűm.

Birtokoltam sok mindent,
Éltem jókat át!
És ember nem tudja ezt
Elfeledni ám!

Zúgj folyó, hisz szűk a völgy,
Nyugtót ne találj,
Zúgj, s dalomnak kölcsönözz
Lágy melódiát.

Néha téli éjszakán
Fákat szaggatsz szét,
Szép tavasznak hajnalán
Duzzasztod rügyét.

Bölcs az, kinek lelkéből
Gyűlölség kizárt,
Élvezi a meglevőt,
S hű társra talál;

Felfogják, hogy mily csodás,
Más mit meg se lát,
És mi holdas éjszakán
Kebük járja át.

A)

B)

Egymásnak lettek teremtvé...

(Gleich und gleich – J.W. Goethe)

Egy harangvirág
A földből kinőtt
Korán. Arra vágy
A méh a fű fölött,

Hogy virágának
Nektárját gyűjtse.
Biztos, egymásnak
Lettek teremtvé.

Korán kitérték
Díszetek sok méhnek,
Ők – harangvirágok –
Menyasszonynak néznek;

Kelyhetekbe szállnak
Nektárt gyűjtögetve,
Biztosan egymásnak
Lettetek teremtvé.

A rémkirály

(Der Erlkönig – J.W. Goethe)

Ki vágat éjben, hol süvít a szél?
Derék apát látsz, viszi gyermekét;
Karjával húzza magához fiát,
A teste melegét így adja át.

„Te drága gyermekem mért aggódál?
„Apám, te nem látod a rémkirályt?
Ijesztő fátylát meg a koronát?”
„Te jó fiú, ez csak ködcsík csupán.”

»Te kedves gyermek, jöjj vélem, s menjünk!
Sok szép játékkal játszunk majd együtt;
Virág hol nyílik, nézd, az ott a part,
Anyám tenéked arany ruhát varrt.«

„Te még most sem hallod édesapám,
Mit ígér halkán a rút rémkirály?”
„Maradj most csendben, légy nyugodt, s ne félj,
Csak száraz levél, mit borzol a szél.”

»Te szép fiú jönnél-e vélem legott?
A kedves lányaim várnak amott;
Vezetnek majd téged ez éjszakán,
Elringat énekük, bűvöl a tánc.«

„Jaj, apám, jaj, apám nem látod, mondd,
A rémnek lányait sötétben ott?”
„Riadt fiam, pontosan látom én:
A régi fűzfasor ködlik szürkén.”

»Szeretlek, szépséged annyira vonz;
Ha nem jössz, elviszlek erővel most.«
„Szoríts magadhoz erősen apám!
Mert a rút rémkirály engemet bánt!”

Megrémül apja, s vágat, mint a szél,
Szorosan tartja alélt gyermekét,
Csapzottan éri el az udvarát;
Karjával ölelve halott fiát.

Erdőben leltem, tövestől vittem...

(Gefunden – J.W. Goethe)

Erdőbe mentem:
Vajon miért,
Nyugtom kerestem,
S megleltem én?

Fa árnyékában
Kis virág nyílt,
Egy fénylő csillag,
Magához hív.

Letörni vágytam,
De lelkem szól,
Elhervadása
Mért lenne jó?

Kiástam tővel
Virágot én,
A házhoz vittem,
A kertben élj!

Így kapta tőlem
Új otthonát,
Mindig előttem
Nyílik tovább.

Sírfelirat

(Grabschrift – J. W. Goethe)

Mint fiú zárkózott volt, makacs,
legényként gyanakvó és pimasz.
Férfi: tette készséges,
aggként könnyelmű, szeszélyes.
Majd olvashatják sírköveden:
Ő korábban az volt; egy ember!

Az új évre

(Zum neuen Jahr – J.W.Goethe)

Régire új jön,
Hagyjuk a múltat,
Ránk aláhullva
Víg öröm ér,
Elköszön régi,
Bízz a jövőben,
Nézz az új évre,
Ám visszanézz.

Kínt ad sok óra,
Ők, jaj, nem válnak,
Tartós a bánat.
Ám ami kedv;
Fényes napokra
Gyűjtsük mi újra,
S fűtse dalunk a
Büszke kebelt.

Öröm meg bánat,
Mindegyik tűnj el,
És összefűzve
Már süllyedjék.
Jöjjön a sorsnak
Gyors forgásában,
Víg társaságban
Új ajándék!

Köszönd mozgásnak,
Élet hullámnak,
Férfisorsodnak
Bő adományt;
Másikban lelj meg
Mély kötődésben,
Hű szerelemben
Égi varázst!

Másokon látod,
Homloka ráncos,
Óév hogy távozt,
Bús szomorú;
Ám velünk fénylik
Társunknak szíve,
Nézd, mit hoz, frisset
Nékünk az új.

Úgy ahogy táncban
Tűnik a társa,
S újra találja
Pár kedvesét,
Úgy vezet élet
Lázasan forgásban,
Friss kavargásban
Minket az év!

Májusi dal

(Mailied – J.W. Goethe)

Elbűvöl engem
A májusi táj!
Napfény özönben
Derűs világ!

Kibúj rügy éke,
Hogy hajt az ág,
Hangok zenéje
Bokrokból száll!

Jókedv, vidámság
Kebleket tölt,
Földre napsugár
Hozott gyönyört!

Oh, szép szerelem!
Aranyló kincs,
Fentről tekintve
Örömmel hints!

Dicsérjed, áldjad
A zöld mezőt,
Virágillatban
Fürdik a Föld!

Oh, lányka, lányka,
Szeretlek én!
Szemed hogy néz ma!
Szíved enyém!

Felszáll pacsirta,
Övé a lég,
Lent illatárban
Ringat a rét.

Szeretlek téged,
Hogy forr a vér!
Véled szívembe
Bátorság tér,

Ha új dalokhoz
S táncba vezetsz.
Légy mindig boldog,
Amíg szeretsz!

A) Emlékeztető
(Erinnerung – J.W. Goethe)

Mért vágysz messzire kószálni?
Jót – hisz közel – van, meglásd,
Tanulj meg boldoggá válni,
S boldogság száll ott terád.

B) Figyelmeztetés

Mért vágysz mindig messzebb menni?
Lásd meg körödben a jót,
Bölcsen tanulj boldog lenni,
S boldogság lesz mindig ott.

Az isteni ideál

(Das Göttliche – J.W. Goethe)

Légyen minden ember
Jó, nemes, segítő!
Mert csak egyedül ez
Különbözteti meg
Minden élőlénytől,
Mindtől, mit ismerünk.

Üdv magasztos lénynek,
Aki ismeretlen,
Akit csak sejtünk!
Néki: ember; ember!
Példája tanítson,
Az emberben hinni!

Mert lásd, érzéketlen
És vak a természet,
Szórja fényét a Nap
Jóra és gonoszra,
Bűnözőkre éppúgy,
Mint a legjobbakra
Néz a Hold, a csillag.

Szélvész meg áradás,
Mennydörgés, jégverés,
Tépázza útjukat,
Megragadják mindet,
Bárhogy is sietnek,
Egyformán eléri.

És a szerencse is
Vakon végzi dolgát,
Kiragad tömegből
Ártatlan fiúcskát,
Majd hideg közönnyel
Bűnöst is jutalmaz.

És öröktől fogva
Íly nagy törvény szerint
Kell mindannyiunknak
Földi ténykedésünk
Szűk körben végezni.

Kizárólag ember
Próbál lehetetlent:
Különbséget tenni,
Választ'ni, bírálni;
Képes létezésnek
Cél, értelmet adni.

Mert csak neki szabad
Jót megjutalmazni,
Rosszat megbüntetni,
Gyógyít'ni, menteni,
És minden tévelygőt
Jó útra terelni.

Hát tiszteljünk minden
Bölcsét, halhatatlant,
Bár lenne egy ember
Ki nagyban művelné,
Azt, mit jók kicsiben
Tesznek, vagy próbálnak.

Légyen jó az ember,
Segítőkész, nemes!
Lankadatlan téve
Hasznost, mi igazság,
Példának véve az
Isteni ideált.

Az öregség
(Das Alter – J.W. Goethe)

Udvarias az öregség:
Ismét kopogva kér engedélyt;
Nem mondják bent: Szabad! De ő
Nem szívesen áll ajtók előtt.
Kilincset nyom, s gyorsan belép,
S azt vélik, ő bizony durva legény.

Hagyjatok ragyogni...

(So laßt mich scheinen... – (J.W. Goethe)

Hagyjatok ragyogni, míg élek:
Hagyjátok meg fehér ruhám!
E szép Földről sietve térek
Le, hol mind lel végső hazát.

Pihenve ott elcsendesedek,
Szemem új látványra tekint;
Visszahagyom porhüvelyem,
Az ékes övem, a fejdísz.

Az égi erők nem kérdezik,
Hogy férfi voltál vagy nő,
A ruhád lehámozva ölelik
Tested, a megszépült, dicsőt.

Habár gond s fáradtság kerültek,
Jutott mély bánat és csapás.
Ezekről korán megvénültem;
Tegyetek örökifjává!

A lelkek dala a vizek fölött

Gesang der Geister über den Wassern –

(J. W. Goethe)

Az ember lelke
Akár a víz;
Az égből jön le,
Az égbe száll fel,
De ismét mélybe
Le kell, hogy térjen,
Örök körben.

Magasból leárad
Szikla falán
Tiszta sugár,
Örömmel zúg le
Felhőhullásban
Lapos sziklára,
S eséskor lágyan
Fátyolban párál,
Halkan foly alá
Ismét le, mélybe.

Szirtek állnak
Esése mentén,
Kedvszegett, hull
Szakadékba
Zuhanva.

A sík vízágyban
Átfolydogál réten,
És jut sima tóba,
Hol nézi arcát
Hold meg a csillag.

Szél, te hullámnak
Hű szeretője;
Szél, simulni hagyd
Habzó hullámot.

Lelke embernek
Olyan, mint a víz!
Sorsa embernek
Olyan, mint a szél!

Karácsony

(Weihnachten – J. W. Goethe)

Fák fényben, ragyogó ággal,
Fent s lent édes ajándékkal,
Mozdul nagy várakozással
Agg s gyermek szív izgalmával –
Adományt hoz ünnepünkre,
Fát díszített örömünkre,
Ámulva nézünk fel s mélyre,
Itt és ott is keresgélve.

Ám hercegünk erre járva,
Légy te ez estén is áldva,
S fények meg láng a fáklyákon,
Mindent köszönve szolgáljon,
Hűn magasztalva személyed,
Mind esküt téve tenéked:
S fennkölt lelkeddel ha nézel,
Eltelsz jótett örömeivel.

Szelíd, sihederkori bánat

(Ein zärtlich jugendlicher Kummer – J. W. Goethe)

Szelíd, sihederkori bánat
Kopár földekre hív; határt
A reggeli szunnyadozásban
Ringatja még a földanyánk,
A szél zúgva rázza az ágat,
Didergőn társul dalomhoz, mi csupa kín.
A természetben félénk csend, de álma
A szívemnél reménytelibb.

Figyeld – hamar száll rózsakoszorúval
A kézben kéz – a Napistent, az Ikerpárt,
Nyílt kék szeme, arany napsugara rád vár,
Kísér életpályádon végig. S táncra
A zöld rétre kirajz
Fiú, kalapján ék
Sok színes szalag, a lányka szép
Ibolyákat tép friss fűből, bepillant
Titokban szép kebleire, s látja örömmel
Fejlettebbnek s elbűvölőbbnek őket
Ma, mint egy éve május ünnepén;
Örvend, s remél.

Idős, szorgos embert
Úr áldja kertjében ott! Mily korán kezdett
Egy ágyást előkészíteni a magnak!
Csak épp olvadt hótakaró,
A tél makacs, s bár március van,
A táj fázik cudar viharoktól,
Ködfátyolban áll folyó, a rét,
Hegy szürke gerincén
Felhőburok, nem látszik szegélye,
Aratást álmod ő lelkében,
Vet hát, s remél.

Eszembe jutsz... (3. kudarcos kísérletem)
(Nähe des Geliebten – J. W. Goethe)

Ha hullámok hátán nap fénye csillan,
Eszembe jutsz;
Ha forrásvizén a Hold képe villan,
Eszembe jutsz.

De téged látlak, ha hordja utakon
A port a szél;
Ha éjjel vándor át a szűk pallókon
Remegve kél.

De téged hallak én a bösz viharban
Ha hullám zúg;
Ha csendes ligetben megyek magamban,
A hangod súg.

Te távol élsz, de én szivembe zárlak;
Legyél enyém!
Leszáll az éj, a csillagfényben várlak,
Siess elém!

Eszembe jutsz... (2. kudarcos kísérletem)

Ha hullámok hátán nap fénye csillan,
Eszembe jutsz;
Ha forrás vizében holdsugár villan,
Eszembe jutsz.

De téged látlak, ha hordja utakon
A port a szél;
Ha éjjel vándor át a szűk pallókon
Remegve kél.

De téged hallak, ha bösz viharban
A hullám zúg;
Ha csendes ligetben megyek magamban,
A hangod súg.

Tenálad vagyok, légy bár tőlem távol,
A lelked int!
Leszáll a Nap, fenn a csillag világol.
Lennél csak itt!

A kedves közelsége (1. kudarcos kísérletem)

Eszembe jutsz, ha hullámszik tengeren
Napcsillogás;
Eszembe jutsz, ha fürdik forrásvízben
A holdsugár.

De téged látlok, ha úton kavarja
A port a szél;
Ha éjjel vándor a keskeny pallóra
Remegve lép.

De téged hallak, ha bőszi viharban
A hullám zúg;
Ha csendes ligetben sétálok, gyakran,
Te hangod súg.

Tenálad vagyok, légy bár távol tőlem,
Lelkemben élsz!
Leszáll a Nap, csillagok tündökölnék.
Csak itt lennél!

A bűvészinás (Der Zauberlehrling – (J.W.Goethe)

Vén varázsló egyszer, végre
Elment, mester nincs a házban!
Szelleme engedjen nékem,
És akaratom szolgálja.
Mert tanultam tőle
Bűvölést, szokást,
És szellemerővel
Én teszek csodát.

Hókusz, pókusz!
Élj varázslat!
Jött, s a kádba
Már vizet hoz,
Önti bőven, s újra lódul
Fürdővízért, hadd csobogjon.

Indulj most meg, vén seprő, te,
Végy kezedbe ócska rongyot,
Rég ismered szolga módot,
Most akaratom betöltsed!
Két lábad teremjen,
Föd is szülessék,
Rajta, menj sietve,
Itt van egy fazék.

Hókusz, pókusz!
Élj varázslat!
Jött, s a kádba
Már vizet hoz,
Önti bőven, s újra lódul
Fürdővízért, hadd csobogjon.

Nézd, futással megy mély parthoz!
Ott áll a folyónál tényleg,
Mint a villám vesz ő rajtot,
Hozza vizet gyors öntésre,
Már másodszor fordul,
Bár töltve a kád!
Vízszugár kicsordul,
Töltve vízzel már!

Állj, meg! Állj, meg!
Mert elég ez,
Kádunk, nézd meg,
Már megtelve –
Óh, mit látok! Hess el! Hess el!
Mert varázsszót elfeledtem!

Azt a szót, amellyel téged
Régi voltodba formállak!
Óh, hogy hordja fürge kézzel!
Lennél seprő, mint korábban!
Önti ki, és újból
Hozza gyorsan rá,
Óh, mint száz folyó
Úgy tör rám ez ár!

Hát, tovább nem,
Ezt nem hagyom:
Megragadom!
Álnokság ez!
Óh, mily félelmetes nékem,
Rémít arckifejezése!

Óh, te pokol rút szülötte!
Kell eláztani a házat?
Ömlik a víz már mindenre,
Vess véget vízáramlásnak.
Őrült seprőnyél, te,
Kell, meghallgassál!
Légy bot újra végre,
Csendben, nyugton állj!

Valahára
Abbahagyod?
Mert grabancod
Megragadom,
És testfád éles baltával
Két darabra széthasítom!

Mint jön megint, hurcol, nézzed!
Mint csak tudtam, rá lecsaptam,
S óh, kobold, heversz te mélyen;
Reccsentve hasít éles balta.
Ezt biz' eltaláltam!
Nézd, szétvágтам én!
És reményem támad,
És fellélegzék!

Ám jaj! Ám jaj!
Mindkét résznek
Tagja éled,
Már szaladnak,
Készek ismét vízhordásra!
Segítsetek, óh, hatalmak!

És hogy futnak! Minden nedves,
Vízben állnak termek s képek:
Óh, mily szörnyű vízesés ez!
Mesteuram, hallj meg, kérlek! –
Végre jó a mester!
Uram, nagy a kár!
Hívtam, jött a szellem,
Ám nem tágít már.

„Mars sarokba
Seprők! Vagytok,
Mint voltatok!
Mert van írva:
Hogy munkára azt, ki szolgál,
Tudd, csak öreg mester hívhat.”

Fáradhatatlan, szüntelen szerelem

(Rastlose Liebe – J. W. Goethe)

Mély hóban, esőben,
Zord széllel szemben,
Éles sziklákon,
Át ködpárnákon,
Folyton hajt, folyvást!
Nincs semmi nyugvás!

Inkább körömben
Vágynék szenvedni,
Mint sok örömben
Üzelve lenni.
Bősz szenvedélyben
Új szívhez menni,
S oh, önlelkemben
Kínt gerjeszteni!

Próbáljak szökni?
Erdőn rejtőzni?
Szívnek nincs nyugta!
Éltemnek csúcsa,
Üdv s gyötrelem
Vagy szerelem!

Fogadtatás és búcsú

(Willkommen und Abschied – J. W. Goethe)

Fel, lóra ülj, üzent a szívem!
A tettem gyors, ha szent a cél.
A Föld ölen már ring az este,
S hegyekre fátylat font az éj;
A tölgyfa ködruhás fehéren,
Akár egy tornyos óriás,
Ki bokrok felett a sötétben
Is száz fekete szemmel lát.

A Hold fent ült egy felhődombon,
Ködök feltján sírva átnéz,
A szél lengve száll halk szárnyakon,
Borzongtató hang fülemhez ér,
Ezernyi meseszörny az éjben,
Kedélyem mégis oly vidám,
Nagy tűz, mi gerjed bent a vérben!
Szívemben tombol már a láng!

Hisz téged láttalak örömben,
S édes pillantásod rám szállt,
Csak érted lüktetett a szívem,
S lélegzetem úgy ölelt át.
Tavaszi rózsailat vette
Ölébe a kedves orcád,
S e báj mind enyém – ti istenek!
Nem érdemlek ily adományt!

De kél már hajnal pírja nyomban,
S a búcsúra készül e szív:
A csókjaidban mily gyönyör van!
De árad szemedből a kín!
Eljöttem, álltál, s néztél csendben,
Felém küldsz könnyes pillantást:
De boldogít, hogy szeretsz engem!
S szeretni, istenek, csodás.

A búcsú

(Der Abschied – J.W. Goethe)

Búcsút csak a szemem intsen,
Erre nem képes a szám!
Nehéz ezt az érzést vinnem!
Férfi voltom mérte rám.

Mert szomorú ez az óra,
Törli szerelmed magát,
Szádnak hideg már a csókja,
S közömbös a kézfogás.

Régen egy lopott csókocska
Engem hogy boldogított!
Vidített egy szál ibolya,
Mi márciusban nyílott!

Lányka koszorút nem fonok
Néked virágokból már,
Jönnek rád tavasz napok,
Engem ősz bánata vár!

A folyónál

(Am Flusse – J.W.Goethe)

Szeretett dalaink elúsznak,
S mind felejtés tenger(é)be tér!
Nem szól szép éneke fiúknak,
Lányhoz így tavasszal nem ér.

Kedvesemről elmeséltétek;
Hogy hűségemről gúnnyal szólt.
Víz felszínre feljegyeztétek;
S ez vízzel együtt el is folyt.

A gyönyörű éjszaka

(Die schöne Nacht – J.W.Goethe)

Most ezt a kunyhót elhagyom,
Azt, hol a kedvesem várt,
Utam szokott lépéssel rovom
Sötét, kihalt erdőn át;
Holdfény átsüt az ágakon,
Érzem Zephyr sóhaját,
Táncos, hajladozó nyírfákon
Édes tömjén illatát.

Úgy élvezem e hűvösben
Ezt a szép nyár éjszakát!
Mely csendes környezetében
Lelkemnek boldogságot ad!
Gyönyört oly nehéz elérnem,
Ám remélem, menny megszán,
S enged oly ezer éjt nékem,
Amilyent adhat egy lány!

A kedveshez újra...

(Die Liebende abermals – J.W. Goethe)

Miért fordulok én ismét levélhez?
Oh, kedvesem, ezt nem kell megkérdened:
Valójában nincs új mondandom neked,
Ez végül elkerül kedves kezedhez.

Mert nem jöhetek, kell, valamit küldjek,
Az oszthatatlan szívemet átviszem,
Csapásokat, örömeim s reményem,
S biz' nincs kezdete se vége ezeknek.

Nem szeretnék ma semmit rád terhelni,
Képzeletem s akaratom reményit,
De teljes hű szívem elküldöm tenéked.

Egykor ott álltam, s úgy tudtalak nézni.
Mit mondhattam volna? Nem szóltam semmit.
Magában beteljesült egész lényem.

A kiválasztottnak

(Die Liebende abermals – J.W. Goethe)

Kéz a kézben! Ajk az ajkon!
Kedves lánykám, hű maradj!
Isten véled! Állj sziklákon,
S nézd, hol kedvesed haladt;
Ám ha másik kikötőbe,
Orkán után eljutott,
Istenek büntessék őt meg,
Más lánnyal, ha jóllakott.

Gyorsan letem, máris nyertem,
És munkám már félig kész,
Csillag ragyog itt felettem,
Ám az éjben itt a félsz.
Tétlen lennék oldaladon,
Bú nyomasztana, kemény,
Bár távol – de igen gyorsan –
Csak érted alkotok én.

Megtaláltam azt a völgyet,
Hol majd együtt sétálunk,
Esti fény lágyan szövöget
Leplet, s már alig látunk.
Nyárfák ezek ott a réten,
Mik hívnak, azok bükkfák!
S oh, ott lent a völgy ölében
Majd egy kunyhó is vár ránk.

A lány beszél

(Das Mädchen spricht – J.W. Goethe)

Oly komolyan nézel, kedves! Ha képed
A márványbelivel most összevetem:
Az életeredről nem adsz jelet nekem.
A kő szelíd, ha összemérem véled.

Az ellenség pajzs mögé rejtőzködik,
De barát nyissa meg jellemét nekem.
Kereslek, de te menekülsz előlem;
Arcodon a műtárgy jelleg tükröződik.

A kettő közül melyikhez forduljak?
Mindkettő hidegétől kell szenvednem,
Az halott, téged élőnek higgyelek?

Röviden mondd, hogy szót ne pazaroljak,
Kell e kőre hosszú csókot lehelnem,
Hogy elrabolj, (mert) féltékennyé tettelek.

A pásztor

(Der Schäfer – J.W. Goethe)

A pásztor nagyon lusta,
éjt, napot átaludta,
s a nyájra rá se ránt!

De egy lány megragadta:
szeszívást abbahagyta,
veszt étvágyat s alvást!

Ez távolba vezette,
csillagot számba vette,
panasza búsan szállt.

De mikor lány megfogta,
ismét élvezni tudta
evést, ivást s alvást.

A távolba ment kedveshez
(An die Entfernte – J.W. Goethe)

Valóban elveszítettelek,
Oh, gyönyörűm elmenekültél?
Fülemben még mindig csengenek
Hangjaid, s ahogy nevettél.

Ha vándor vágyva szemlélődik,
Hiába nézi égbékjét,
Ha a pacsirta elrejtőzik,
És úgy zengi az énekét;

Zihálva kereslek angyalom,
Leslek mezőn, bokrok alján;
S utánad kiált minden dalom;
Oh, jöjj vissza kedves hozzám!

A virágsokor-üdvözlét
(Blumengruß – J.W. Goethe)

Szép, szakított csokrommal
Köszöntlek sok ezerszer!
Én gyakran meghajoltam,
Óh, nem is ezerszer,
És őt a szívemhez húztam,
Több mint százezerszer!

Az ibolya

(Das Veilchen –J.W. Goethe)

Egy ibolya a réten állt,
Szerényen hajlítva magát:
Bájos volt az ibolya.
S jött egy szerelmes pásztorlányka,
Ki útját könnyen s vígan járta,
A rétre ért,
Ahol éneke szállt.

Az ibolyában élt egy vágy,
Oh, csak lennék legszebb virág,
Habár életem kurta,
S ha szerelmes választ engem,
Kebelét majd díszíthetem!
Oh, nem soká,
Csak negyed órácskát!

De oh, de jaj, jött a lányka,
Nem figyelt, lépett virágra,
S letört a kis ibolya.
Meghalt, mégis örült szegény:
Ha múlok, hát így haljak én,
S hulljon a föld
Lány lábai elé.

Áldozat a szerelemért

(Das Opfer, das die Liebe bringt – J.W. Goethe)

Áldozat a szerelemért

A legdrágább az összes közül;

De ki mindent megád ezért,

Az a legszebb sorsban részesül.

Ámorhoz

(An Cupido – J.W. Goethe)

Ámor, szertelen gyermek, becsaptál nagyon!
Kértél, hogy adjak szállást néhány órára.
Nálam maradtál számtalan éjen s napon,
És most te lettél a parancsoló úr e házban.

Tágas helyemből kiszakítottál engem;
Most ülök a földön, sötét, kínzó éjben;
Szítasz érzelmet, lángot kályha tűzében,
Téli tüzelőm égjen el, senyvedjek szegényen.

Blokkoltál, minden eszközümet elvetted;
Keresem, de testem örült vakká tettet.
Hangod oly riasztó, félek, s a lelkem, mi
Menekül tőled, kész kunyhódból kifutni.

Átérvő emlékezés

(Nachgeföhle – J.W. Goethe)

Szölő, ha újra virágzik,
Moccan a bor a hordóban;
Rózsa, ha újra pompázik,
Nem t'om, belém mi ütött.

Könnyek futnak le arcomon,
Bármit teszek most magamban;
Dúl rejtélyes vágyódásom,
S érzem, hogy keblembbe jött.

Végül be kell azt vallanom,
S megértem, ha megragadom,
Hogy egyszer pont ily szép napon
Doris szívembe szökött.

Boldogság és álom

(Glück und Traum – J.W. Goethe)

Álmod minket gyakran összehoz,
Hogy együtt megyünk az oltárhoz,
Én, mint férfi, és te, mint nő.
Csókoltam ébren szádat gyakran,
Egy féltve nem őrzött órában
Nagyon sok csók élvezhető.

Legtisztább boldogság emléke,
Némely gazdag órának kéje
Az idővel mind odébb áll.
Az segít nekem, hogy élvezek?
Forró csókok, álmok repítenek,
Sok öröm, mint csók tovaszáll.

Charlotte von Steinhoz

(An Charlotte von Stein – J.W. Goethe)

Miből tudtunk születni?

Szerelemből.

Hogyan tudnánk elveszni?

Szerelem nélkül.

Mi segít bármin győzni?

A szerelem.

Szerelmet is tudsz lelni?

A szerelmen kersztül.

Mi nem hagy sokat sírni?

A szerelem.

Mi tud egyesíteni?

A szerelem.

Christel

(Christel – J. W. Goethe)

Eszemnek felfogni nagy talány
A vérnek üzemét,
Ha állok Christel oldalán,
Minden megy jól ismét.
Én látom itt, én látom ott,
Van világon ily nő?
Bárhol vagyok, magához vont,
Mért tetszik nékem ő?

Fekete huncut szeme szép,
Szemöldökével int,
Ha nézem, megragad e kép,
Lelkem rá kinyílt.
Pirosuló száj íve pompás,
Kerek arca bájolt,
Két gödröcskéje oly csodás,
Mit szem még nem látott!

Ha megragadom derekát
Német táncot, ha lejt,
Az ide, oda ringását,
Az mennyekbe emelt!
Átsugározza mámorát,
Belém jó boldogság,
Ölve szívem angyalát;
Nékem ez királyság!

S mikor szeretettel rám néz,
Elfelejtek mindent,
Keblemre simulva ígéz,
S csókkal részegített,
Ez átfut a gerincvelőn,
S a lábujjhoz leér!
Hol gyenge vagyok, hol erős,
Lángol bennem a vér!

De mindig többet szeretnék,
Nap(pal) nem elég hosszú,
Ha éjt is vele lehetnék,
Nem lennék szomorú.
Egyszer ott tartom magamnál,
S ezért fizetek én;
S nem lesz szebb e fájdalomnál,
Meghalok kebelén.

Charlotte von Steinhez (II)

(An Charlotte von Stein (II) – J.W. Goethe)

Üdvözleted örömmel megkaptam.
Él szerelemünk ezer alakban,
Illatot, színt kap virág,
Ettől újul reggel a világ.
Éjt s nappal játszik ligetben s réten,
Pompásnak tűnik ez gyakran nékem:
Minden nap újat ad át,
Hallod méhek élet dallamát.
Szép tavasz maradj, csókod még alig ért,
Úgy menekülsz, mint egy angyal, de miért;
Téged mindig mindannyian tisztelünk.
Véled magunkat a mennyben érezzük.

Egy aranyszívhez

(An ein goldnes Herz... – J.W. Goethe)

Emlékszel a halkuló örömré,
Mit még mindig az eszemben tartok,
Hosszabb ez, mint kettőnk lélekköteléke?
Hosszabbodnak így rövid szerelmes napok?

Menekülök tőled Lili! Muszáj még mindig
Te kötéledkid eltépni, s messze tájra repülni!
Oh, mert Lili emléked egykönnyen
Nem tud szívemben kihűlni!

Szívem, mint egy madár, szálát tépve
Erdőbe szállott,
De még él egy szál kis része,
Köti szégyen börtönébe,
S így oda már a régi függetlensége,
Valakihez már tartozott.

Jelen

(Gegenwart – J.W. Goethe)

Minden várva vár téged!
Amint a pompás Nap feltűnik,
Már jössz te is, remélem.

Hogyha belépsz a kertbe,
Ki rózsák rózsája vagy,
Ugyanakkor lilium.

S hogyha a táncot lejtéd,
Akkor minden csillag is forog
Véled és körülötted.

Éj! S így lenne minden éjt!
Most mikor a Hold felett ragyogsz
Kedves, csábos ragyogás.

Gyönyörű vagy te kedves,
Minden virág, Hold és csillagok
S Nap csak néked hódoljon.

Nap! Légy te is az enyém,
Alkotója szép nappaloknak:
Élet s öröklét vagy te.

Kestnernek

(An Kestner – J.W. Goethe)

Ha fájdalmak s küzdések után egyszer élted
Napjaidnak boldogságot adott,
Ne felejtsd, ki szívvel szeretett téged,
S tevéled boldog volt.

Közelség

(Nähe – J.W. Goethe)

Szép gyermekem elszomorít,
Hogy nékem idegen lettél!
Ha embertömegben vagyunk mi kint,
Ez összes örömöm elrontja.
De ha csendben, sötétben bárhol ott lennél,
Felismernélek a csókodból újra.

Linának

(An Lina – J. W. Goethe)

Kedves, jöjj azon dalokkal,
Mit kezéd könnyen talál,
Bűvöld zongorán hangokkal
Barátod, melletted áll.

Hagyd húrokat gyorsan csengni,
S a kottát csak később nézd:
Engedd lelked énekelni,
Minden hang így lesz tiéd!

Mert szomorún néz a kotta
Fehér, feketén reám,
Isteni szádból dal szólva,
Képes szívet tépni ám!

Lilihez *(In ein Exemplar von »Stella. Ein Schauspiel für Liebende«)*
(An Lili – J.W. Goethe)

Gyönyörű völgyben, s havas csúcsokon
A képed velem volt:
Körülöttem futó felhőkben látom,
Szívemben te vagy ott.
Egyik szív fogja a másikat, érzem,
Szív a szívvel összenő –
S elválni képtelen
Szerelmétől. (Férfi s a nő.)

Májusi ének

(Mailed – J.W. Goethe)

Búzában vagy rozsban,
Sövényben, bokorban,
Fák között a fűben,
Hol vagy kedves?
Súgd nekem!

Tarlón leltem,
Otthon nem!
Kell, hogy kincsem
Kint legyen.

Zöld s virágzó
A május;
Lánykám vonzó
És friss mágus.

A sziklás folyónál
Ott, az adott csóknál
Először a fűben
Láttam, de kit?!
Ő volt az?

Maradj, maradj vélem

(Bleibe, bleibe bei mir – J.W. Goethe)

Maradj, maradj vélem
Jövevény, édes szerelem,
Édes, szép szerelem,
És ne hagyd el lelkem, kérem!
Oh, mily más, milyen szép
Ha él a menny, s ha föld is él,
S oh, jaj, magam most úgy érzem,
Mint éltemben még sohasem!

Marianne von Willemer

(Marianne von Willemer – J.W. Goethe)

Eszembe jut későn, korán,
Szép arca üdvözt,
Gondolok rá, ő gondol rám,
De semmi sem segít.

Mentem én a lánykám után

(Einst ging ich meinem Mädchen nach –
J.W. Goethe)

Mentem én a lánykám után
Egyszer erdőbe be,
S ölelém nyakát, de mily kár!
Sikoltok, fenyeget.

Én így kiáltok dacosan:
Megölöm, ki zavar!
Kedvesem, légy halk, suttogta!!!
És úgy senki se hall.

Nézz körül...

(Blick um Blick – J.W. Goethe)

Ha nézed magad tükörben,
Vélheted, megcsókoltam szemeid,
S magamnak kellene észrevenni,
Mint menekülsz tőlem:

S mert csak ott a te szemeidben élek,
Azt adod, mit én néked:
Így elveszek teljesen;
Magam (most) újjászületettnek érzem.

Nyilakkal és íjjal

(Mit Pfeilen und Bogen – J.W. Goethe)

Nyilakkal és íjjal
Ámor vígan szárnyal,
Fáklya hegye ég,
Akar háborúzni,
Férfit hadba húzni,
Mert kéz harcra kész.

Rá, rá!

Hajrá!

Megcsörren a fegyver,
Minden szárny megrezzen,
Lángol két szem rég.

Mellét eltalálta,
Nyitot bár kis rést,
De könnyen elnyerte
A fiú ölét.

Nyilát megforgatta
Tűznek közepén,
Benyomta szívébe,
S ott sok kínt kimért.
Csuda jó! Popeio!

Oh, terád mennyire vágyom

(Ach, wie sehn ich mich nach dir – J.W. Goethe)

Oh, terád mennyire vágyom,
Álom vagy csak angyalkám,
Lényed csak álmomban látom!
S ott bizony sokat szenvedek,
Aggódok, bántnak szellemek,
S kelve, nehezen légzek lám.
Oh, terád mennyire vágyom,
Oh, mily nagy kincs vagy virágom,
Rossz álmomban is angyalkám!

Szeretlek-e, nem tudom én...

(Ob ich dich liebe, weiß ich nicht – J.W. Goethe)

Szeretlek-e, nem tudom én,
De arcod vonzó tünemény,
Ha látom szemed sugarát,
Feledi szívem bánatát,
Az Úr tudja, hogy mi történt,
Szeretlek-e, nem tudom én.

Szeretnék egy nőt...

Ich wünsche mir eine hübsche Frau –
(J.W. Goethe)

Szeretnék egy nőt, ámde oly kezest,
Aki nem venne szó szerint mindent,
Értene vélem egyet szorgosan,
S ítélné mindent úgy, mint önmagam.

Új szerelem, új élet

(Neue Liebe, neues Leben – J.W. Goethe)

Szív, szívem, mit kéne tennem?
Zűrzavarba mondd, mi ránt?
Új élet született bennem!
És nem ismerek terád.
Mit szerettél, mindnek vége,
Fittyet hánysz az ellenségre,
Békédtől elbúcsúztál –
Oh, ide hogy jutottál? !

Tüzet gyújtott lánynak lángja,
Szép, virágzó teremtés,
Jóság s hűség pillantása,
Nincs karjából menekvés?
Szabadulnék tőle már ma,
Add, kimentsem magam bátran,
Ám szeme mennyet ígér,
Utam hozzá visszatér.

S ezen a varázsfonálon,
Ember mit el nem szakít,
Tart fogolyként kedves párom,
Maradásra kényszerít;
Kell varázskörében élnem
Keserédes börtönében.
Felfordító változás!
Hagyj el szerelem, ne bánts!

Zarándok reggeli dala – Lil(l)ához
(Pilgers Morgenlied – An Lila – J.W. Goethe)

Lil(l)a, reggeli köd
Burkolja a tornyod.
Nem láthatom
Utoljára őt!
Mégis lebeg
Ezernyi képnek
Szent és áldott emléke
A szívem körül.
Ahogy ott állt,
Tanúja vágyamnak,
Hogy te először,
Idegennel,
Ki félve szeret,
Találkoztál,
És nagy hirtelen
Örök lángok
Gyúltak lelkemben.
Sziszegj észak
Ezernyi kígyó nyelve
Körbe fejemen!
De ne hajolj meg!
Szeretve fordítsd
A gyermeki fődet
Te a Naphoz,
Messzi anyaként ott van.

Mindent áthat szerelem!
Ragyogj át,
Szegezd az időnek
Vészben a melled,
Mert megöntözte
Száradó szívem
Kettőzött élet,
S nagy öröm élni
Bátran.

Vágyakozás

(Wehmut – J.W. Goethe)

Bájos rózsák, elnyíltatok,
Lánykám egyet sem fogott;
Ti nékem reményt adjatok,
Lelkem bánat marja most.

Múlt napra gyásszal gondolok,
Csüngtem angyal oldalán,
Lestem, hogy nyílnak virágok,
Kertembe mentem korán.

Mit vittem:gyümölcs, virág
Mind lábad előtt hevert,
Tekintetemben szép világ:
Szívem remélt, gyorsan vert.

Bájos rózsák, elnyíltatok,
Lánykám egyet sem fogott;
Ti nékem reményt adjatok,
Lelkem bánat marja most.

Johann Martin Miller (1750 – 1814) 18.

A szerelmes parasztlegény

(Der verliebte Bauer 1773. – J. M. Miller)

Oly bánatos vagyok ma már!

A kedvem összedőlt!

Mert oh, a kedves Fieke lány

Nem mén ki fejemből!

A fütty s dalom bár messze száll,

De érzem, rossz ez így,

Legényekkel teszek tréfát,

Csak hát ez sem vidít.

Az élet annak kín csupán,

Ki lám habarodott,

Mert hírt lányról – nem egyszer – ám,

Csak légből kaptam ott!

Akartam tán a vallomást,

De soha nem tevém.

Idő csak telt, merszem elszállt,

Tehát csak néztem én.

A szívem gyötri most magát;

Ő táncol, kacarász!

A bánat már visz föld alá,

De ő biz rám se ránt!

Jakob Michael Reinhold Lenz
(1751 – 1792) 19.

Egy fiatal lány kocka...
(Ein Mädele jung – J. Lenz)

Egy fiatal lány kocka, mit sors
Bizony asztalra vet,
Kis Rózsa útja H. faluból
Isten oltárához vezet.

Te kedves gyermek miért nevetsz,
Hisz jön már a kereszted,
Biz' annak híre megérkezett,
Hogy megkaptál most egy férjet.

Gyermekem, nékem annyira fáj,
Hogy két kis szemed kacag,
Mert ember ezernyi könnyet lát,
Mik mossák majd kicsi arcodat.

Oly kedvesen ível az ajka
(Aus ihren Augen lacht die Freude –
J. Lenz)

Oly kedvesen virágzik ajka,
szeméből árad vidámság,
s amazonblúza alatt a
keblét emeli büszke vágy.

Habár fürtjei lágyan szállnak
válla körül, mi hófehér,
feltárja győztes pillantása
vágját, győzze le egy legény.

Christoph August Tiedge (1752 – 1841) 20.

Csáb' képét kacagd a reménynek

(Wie schön der Hoffnung Bilder lachen –

C. A. Tiedge)

Csáb' képét kacagd a reménynek,

Festi ámitás alakját.

Tény, emlékek: mind igazság,

A remény: álom ébrenlétben.

Joseph Franz Ratschky (1757 – 1810) 21.

Szerelmes dal

(Liebeslied – j. F. Ratschky)

Bécs őszi Holdhavában 1780.

Időzőm szívesen szelíd arcodon,
A szádon, oh, édes Klára tündér,
Tudok hosszan függni pillantásodon,
S földön nincs boldogabb, mint véled én.

Szeretek kebledhez odasimulni,
Mely magasan az arcomhoz talál,
S kéjes örömben addig hallgatózni,
Míg a Hold az égen magasan áll.

Édesek hű szerelem örömei:
Nagy a vak szerencse adta bőség,
S ki akarja mindazt elvesztegetni!
Egy pillantás, egy csók nekem elég.

Oh, hagyj meghitt egyetértésben lenni,
Amíg a nap, a gyászos nap feltűn,
Ugyanekkor a Földtől ellebegni,
S hagyd, halálban, sírban együtt legyünk!

Friedrich Schiller (1759 – 1805) 22.

Nänie

(Nänie – F.Schiller)

A szépségnek is halnia kell! Ez embert és istent érint,
De nem zavarja a hajthatatlan Zeusznak a lelkét.
Egyszer meglágyította szerelem az árnyvilág urát,
És még a küszöbről zordan visszahívta ajándékát.
Nem csillapítja Aphrodité szép fiának fájdalmát,
Amelyeket a kecses testen a durva kan okozott.
Nem mentette meg isteni hőst a halhatatlan anya,
Mikor az ő sorsa – a szörnyű verembe esvén – betelt.
De tengerből Nereusz minden lánya kiemelkedett,
Siránkozással felemelték a dicsőített fiút.
Nézd! Ott sírnak az istenek, és sírnak az istennők mind,
Hogy a szépség elmúl, hogy meghal minden tökéletesség.
A fájdalmas dal is lehet szeretők szájából csodás,
Mert a titkuk hangtalanul s szépen tér Orkuszhoz alá.

Vers Valentin napra
(Valentinstags Gedicht – F. Schiller)

Szelíd vágyak, édes remények,
Első szerelem: arany idő!
Kitárul menny, szem látja szépnek,
Szívben boldogság fája nő.
Lenne örökzöld, s maradása
Szép szerelemnek, ifjúságnak!

Az idegenből jött lány

(Das Mädchen aus der Fremde – F. Schiller)

Egyszerű pásztorok völgyében
Feltűnt minden év elején,
Ha pacsirta fütyülni kezdé',
Egy lány, csodaszép tünemény.

Nem itt született ő e völgyben,
Hogy honnan jött, azt nem tudták,
És nyoma veszett széleseben,
Amikor búcsút vett a lány.

Elragadó volt a személye,
És minden szív nyitottá vált,
De nemes tekintélye védte,
Nem tűrt az bizalmaskodást.

Virágokat hozott s gyümölcsöket,
Hol ezek értek, az más világ,
Valahol ragyogó napfényben,
Hol üdébb, boldogabb a táj.

Eljutott mindhez adománya,
Finom gyümölcs, sok szép virág,
Az ifjú, agg, ki bottal jára,
Ajándékkal tért haza már.

Szívesen várt minden vendéget,
De ha látott szerelmespárt,
Nekik nyújtotta át lelkének
Legszebb virágkoszorúját.

Johann Gottfried Seume (1763 – 1810) 23.

Színezzétek hát most a napokat

(Suchet jetzt die Tage so zu färben –

J. G. Seume)

Színezzétek hát most a napokat,
mert a perc őrzi színét hűen,
még ha az örömek meg is halnak,
majd felidézve szépnek tűnnek.

Friedrich Ludewig Bouterweck
(1766 – 1828) 24.

Reménytelen szerelem
(Liebe ohne Hoffnung –
F. L. Bouterweck)

Képtelen szeretni már,
Kinek elszállt a reménye,
Szálljon akár fel az égbe,
Hű szerelme(s)t nem talál.

Szív, ha becsapta boldogság,
Már csak az ösztönt követi,
És csak önmagát szereti,
Kedvesre már nem is vágy.

Óvja szerelem magát,
Tart villám elé szárnyakat,
Áll támasz nélkül szilárdan,
Mint égi csillagvilág.

Friedrich Samuel Sauter (1766 – 1846) 25.

Örömteli időskorom 1837. december 22-én

(Mein glückliches Alter am 22.

Dezember 1837. – F.S. Sauter)

Ma hetvenegy éves legény
Vagyok, víg s egészséges,
Kiváló tüdő az enyém,
S szemüveg sem szükséges.

Szemem írást jól olvas még,
Akár ifjúkoromban,
S az életben – köszönöm ég –
Beteg két nap se voltam!

A többi érzékszerv is jó,
Egyenes még a hátam,
S kalapban, én, botot fogó,
Megyek a hegyre bátran.

De nem bírom – belásd okát –
Fogaim megmutatni,
A harmincnégyes év borát
Viszont tudom harapni.

Ernst Moritz Arndt (1769 – 1860) 26.

Az idők tavasza A)

(Frühling im Alter – E. M. Arndt)

Zeng a madárka a zöld erdön,
Csendül alá patakocska,
Csalogatja időst víg erő,
Szívét vígan kopogtatja:
Gondol örömteli, szép tavaszokra,
Gondol lánykoszorúra meg a táncra,
Közben a könnyei hullnak.

Csengjen ének! A ma légyen enyém,
Zengnem kell ma magam dalát
Vígan játszó gyerekek közepén,
Víg dolgok vígsága varázs.
Fürtöm, az őszt akarom koszorúzni:
Csakhamar mennem kell innen, s búcsúzni,
Hol nekem nem zeng a madár.

Az idők tavasza B)

Zeng a madárka a zöld erdön,
Csendül alá patakocska,
Csalogatja időst víg erő,
Szívét vígan kopogtatja:
Gondol örömteli, szép tavaszokra,
Gondol táncokra meg a szép lányokra,
Közben a könnyei hullnak.

Csengjen ének! A ma enyém légyen,
Zengnem kell énekem hát ma.
Vígan játszó gyermekek körében,
Szálljon vidáman dalárda.
Fürtöm, az őszt akarom koszorúzni:
Csakhamar mennem kell innen, s búcsúzni,
S ott nekem nem zeng madárka.

Friedrich Hölderlin (1770 – 1843) 27.

Éltem delelőjén 1. variáció

(Hälfte des Lebens – F. Hölderlin)

Alant tükröződik a
Tóban sárga körtékkal,
Rózsákkal a táj.
Szép, büszke hattyúk,
Csóktól ittasultak,
Hűtsétek főtök
Bölcsességnek szent vizében!

Félek, mert hol várnak,
Ha jön tél, virágok engem, s hol
Érhet napfény
Vagy hús árny, s hogy élek?
Hideg közönnyel
Állnak a falak, szélben
Fémzászló zörren.

Éltem delelőjén 2. variáció

(Hälfte des Lebens – F. Hölderlin)

Ringva, lent tükröződik
Tóban sárga körtékkal,
Rózsákkal a táj.
Szép, büszke hattyúk,
Csóktól ittasultak,
Hűtsétek főtök
Bölcsességnek szent vizében!

Félek, mert hol várnak
Engem szép virágok, tél ha jó,
Fénye Napnak,
Fáknak hűvös árnya lész-e?
Jéghideg szótlán
Állnak várfalak, szélben
Zörren fémkakas.

Naplemente

(Sonnenuntergang – F. Hölderlin)

Merre mész? Mámorban mereng a lelkem
Halk gyönyörtől, mit nékem jelentsz,
Lestem, mint szövik át az alkonyt
Színnel a bűvös Napfű hangok.

Égi lantján játszik lelkemben nótát,
Esti dalt zeng körben erdő meg dombhát.
Ám messze ment szorgos népekhöz,
Ők még tisztelik a szép lemenőt.

Egy rózsának...

(An eine Rose – F. Hölderlin)

Régtől hord mezőnk ölében
Szép királynő, rózsafám!
Ringat minket a természet,
Ő, mely nekünk éltet ad.
Rózsa! díszünk fakulnak,
Mint levélt letép a szél,
Ámde águnk majd kibontja
Csakhamar az új rügyét.

Esti merengés

(Abendphantasie – F. Hölderlin)

Kunyhója előtt mélázva, csendben ül
Lakója, lágyan száll kéményéből a füst,
Vendégszeretőn cseng vándornak
Békés falvakból esti harangszó.

Visszatér kikötőjébe a hajós is,
Távoli városok piacán csitul
Az üzleti lárma; lugasok
Alatt barátok asztala készen.

De én hova menjek? A halandó él
Munkából, bérből, gürcöl, majd megpihen,
Mind boldog; de mért nem nyugszik
Soha keblem, s szurkálja tüske?

Az esti égen kikelet fénylik,
Számptalan rózsza virágzik itt lent,
Aranyló világ: emelj engem,
Szeretném, bíbor felhőre fel,

Hol olvasszon el szerelem kínja!
Még ha riasztó is e kérdés. De száll
A varázs, a sötétben, magányosan
Állok az ég alatt, mint mindig.

Jöjj szelid merengés! S bár sokra vágy a
Szív, de hát fiatal! Lángod kihúny
Végül nyugtalan álmodozó!
S békés, derűs lehet az öregkor.

A kincsem

(Mein Eigentum – F. Hölderlin)

Bőségre tekinthet az őszi nap már,
Megérett a szőlő, bokor vöröslik
A gyümölcstől, s bájos virágok
Sora a létét köszönve lehullik.

S körben a mezőn, hova ösvény vitt ki
Csendben andalogva, elégedetten
Láthatják az érett termést a gazdák,
Víg fáradozás után vagyonuk nőttét.

Égből sugárzik a szorgoskodókra
Fákon át az áldott, lágy napfény alá,
Öröm forrása közös, hisz bő termés
Csak emberi kéz által soha nem lesz.

És ragyogsz te, aranyló, rám is, és fűjsz
Ismét felém kicsi szellő, megáldva
Engem örömmel, mint egykor, és újra
Érintsz, boldogságot hozva kebelembe?

Boldog voltam egykor én is, de mint rózsák
Szirma lehullik, ez is figyelmeztet,
Mulandó az élet, s amit szeliden
Szerettem, rá csillagfény emlékeztet.

Boldog az, ki nyugodt, szerető nőt bír
Saját otthonában, tisztelt hazában él,
És az ily szilárd talajon álló
Férfira az ég is szebben tekint le.

Mert mint a növény saját talajában
Gyökerezve s fényben él csak, kiég a
Halandó ember lelke is enélkül,
S szánnivalóként téblábol a földön.

Roppant égi erők, emeljete ti
Engem fel, viharban, vidám napokon,
Váltogatván ezt isteni erővel,
Vágyom epedve rátok kebelemben.

De ma hagyjatok csöndben az ösvényen
Ligetbe menni, aranylevél díszlik
A hulló falombon, s hadd koszorúzza
Itt homlokom a boldog emlékezés!

S nekem is megóvni érzékeny szívem,
Mint másnak legyen nyugodalmas helyem,
Hol gyakran hontalan lelkem megnyugszik,
S lelje, mire élten át vágyakozott.

S légy, te dalom, kincsem: menedékem! és
Örömem, mit féltő szeretettel
Gondozok, légy kertem, hol andalogva
A virágok között járva ifjul a lelkem,

Biztonságos jámbor lak, s ha kinn engem
Hullámaival ostromol az idő
Váltakozásaival, vagy ha csendesebb
Napok művem születését segítik.

Áldjátok meg kegyesen a halandót
Ti égi erők, mindent, ami érték,
S óh, áldjátok meg az én kincsemet is,
Hogy dalom ne érjen túl kora véget.

Örömöm – mint dalom

(Wie mein Glück ist mein Lied –
F. Hölderlin)

A)

Örömöm – mint dalom

Fürödnél vidáman alkonypírban?
Tova tűnt ez, hideg a föld,
s éjmadár oda surran
pimaszul a szemed elé.

B)

Napom víg – dalom víg

Alkonypírban is vígan fürödnél?
Tova tűn ez, hideg a föld,
s madárként surran az éj
pofátlanul szemed elé.

A párkákhoz

(An die Parzen – F. Hölderlin)

Égiek, csak egy nyarat adjatok még!
És hogy kiteljesedjen dalom, egy őszt,
Váljak engedelmesen el én
Szép dalaimtól, ha jó halálom.

Lelkem – amelynek vágya éltemben itt
Bé nem telt, s nyugton nem lenne Orkusznál
Lent sem – fáj, de, ha egyszer, mi szent
Szívemnek: versem diadalt ülne;

Üdv néked akkor csendes árnyékvilág!
Békesség tölt, ha nem jó is dal s játék
Sírba énvelem, mert; egyszer úgy
Éltem, mint istenek, s több mért kéne.

Karl Lappe (1773 – 1843) 28.

Barát és költő (Zedlitz után)

(Freund und Poet (Nach Zedlitz) – K. Lappe)

Barát

Okos tanácsra hallgass, s hagyd a költészetet,
Hisz eddig már oly sokan írtak rossz verseket.

Költő

a)

Tanácsod jó, de nem lehet választásunk,
Azt kéne elhagynunk, mit úgy imádunk.

b)

Ez megfontolandó, de van egy bökkenő,
Mert költő által ez nem teljesíthető.

Ideiglenes (keserű) búcsú a költészettől
(Vorläufiger Abschied von der Poesie – K.
Lappe)

Öregkori fagy nem kedvez múzskáknak,
Költő többé már nem lennék.
Kevés babérjaimból jár ifjaknak,
Osztozzatok, jut egy marék!
Még élek, de vígan vinnétek örökségem;
Tegyétek, dicséret ezért.
Igaz dalom nem halhat tüdővészben.
Ha már nem cseng tisztán, legyen néma önként.

Charlotte von Ahlefeld (1777 – 1849) 29.

B) Mulandóság

(Vergänglichkeit – C. Ahlefeld)

Hogy elhunysz – legbiztosabb az éltedben!
Belásd, szerelem sem örökké él.
Idő birodalmában hadd lebegjen,
Mit illatként elfúj tavaszi szél.

Magát tartja szívedben emlékképpel,
Köszönd, mit örömnék ad a világ,
Ha zárult is nagy keserűséggel,
Az arcodon villant a boldogság.

Te éltél, s tudod, csak szerelem éltet!
Csak ő szövi körénk mesés álmunk,
Talán nevezhetjük így is a létet:
Öröm szentélye – mire hön vágunk.

Ne ródd fel sorsnak, a sötét erőnek,
Hogy életed napját megvonja most,
Hisz ők se szöhetik pályánk öröknek,
Örülj, ha sors egyszer rád ragyogott.

A) Mulandóság

(Vergänglichkeit – C. Ahlefeld)

Hogy elmúlsz – legbiztosabb az éltedben!
Miért bánt, hogy szerelem is elmúl?
Idő birodalmában hadd lebegjen,
Mit tavaszi szél illatként elfúj.

Emléke tartja magát szívedben,
Köszönd meg, mit sorsod örömnék ad,
Ha zárul is nagy keserűséggel,
Te arcodon boldogság villan át.

Éltél, s tudd, csak szerelem az élet!
Csak ő szövi körénk mesés álmunk,
Talán adjunk ily nevet létezésnek:
Öröm szegélye – mire hön vágunk.

Ne ródd azt fel sors sötét erőinek,
Ha ők megvonják életed Napját,
Nem szöhetik ők se pályánk öröknek,
Örülj, ha sors egyszer ragyogott rád.

Clemens Wenzeslaus Brentano (1778 – 1842) 30.

A világ velem jól elbánt...

(Die Welt war mir zuwider... – C. Brentano)

A világ velem jól elbánt,
Hegy súlya nyomja vállam,
Az ég se föl, a mélybe ránt,
Hogy vágytam rád, hogy vágytam,
Te kedves, ámde céda lány!

Hogy róttam én a sok utcát,
Két hosszú évig jártam,
Ha fújt is szél a sarkoknál,
Csak mindig terád vártam.
Te kedves, ámde céda lány!

Szerelmemnek minden sebé
Feltépted bennem folyton,
Hogy végre megelételek én,
Csak érted halok, bomlok!
Te kedves, ámde céda lány!

Töltöttem ajtaidnál kint
Sok éjet csillagfényben,
Talán szerelmem megérint,
Mi, látod, beteggé tesz.
Te kedves, ámde céda lány!

Kerültem ünnepséget, bált,
Nem ittam cimborákkal,
Eltűrtem vendégek gúnyát,
Csak ott lehessek nálad.
Te kedves, ámde céda lány!

Reszketve jöttem tehozzád,
Talán vagy szűzleányka,
Karommal úgy fogtalak át,
Mintha csak én bírnálak.
Te kedves, ámde céda lány!

Különben voltál bármi rossz,
Ez mind ment feledésbe,
A lényed bár alávaló,
Megbocsát szívem néked,
Te kedves, ámde céda lány!

A tested adtad, a pucért,
Meg hűs italt az éjben,
Mivel engem megmérgeztél,
Csak sír bennem a lélek,
Te kedves, ámde céda lány!

Lejtőn csak lefelé mentünk,
Sok számos órán véled,
Mert erős volt kötelékünk,
Így tettél tönkre végleg.
Te kedves, ámde céda lány!

Sebemre szorosan tapadt
A kígyódnak a nyelve,
A mérgezett száj ezalatt
Halált belém lehelte.
Te kedves, ámde céda lány!

De bármily szenvedés sújtott,
Csupa hűség s jó voltam,
S hogy szívem érted dobogott,
Nem bánom én meg soha.
Te kedves, ámde céda lány!

Tavasztól tavaszig...

(Frühling – C. Brentano)

Járjon át tavasz varázssal,
Édes elragadtatással,
Nyár gyümölccsel, mirtusz ággal,
Gazdag tállal, vidámsággal.

Ősz taníts meg gazdálkodni,
Számot vetni, vágyakozni,
Tél taníts bölcsen elmúlni,
Majd tavasszal megújulni.

Egy csokrot kötni vágytam...

(Ich wollt ein Sträußlein binden... – C. Brentano)

Egy csokrot kötni vágytam,
De az éj rám szakadt,
Virágokat se láttam,
S a kötés elmaradt.

A két szemem könnyárja
A lóherére hullt,
S a kertnek egy virága
Felém karcsún kinyúlt.

Neked akartam tépni,
Éjben a lóherét,
De elkezdett beszélni:
„Oh, ne bánts!” – erre kért.

„Legyél kegyes szívedben,
Saját kínod okán,
Ne hagyd, hogy szenvedésben
Meghaljak túl korán.”

S ha nem így beszélt volna,
Körben csendes a kert,
Szedtem volna csokorba,
De mégsem tettem ezt.

Miért nem jöttél kincsem?
Magányossá tettél,
S a szerelem most bennem
Bánattal együtt él.

Adalbert von Chamisso (1781 – 1838) 31.

Tél

(Winter – A. Chamisso)

Ifjú napjaimban
Merszem egyre nőtt.
Fényes napsugárban
Voltam jó s erős.

Életkedv, szerelem,
Csillag, kedv, virág!
Mély, nagy gerjedelem!
Keblem tölti vágy!

Mindez szertefoszlik,
Álom volt csupán,
Tél, fagy megérkezik,
Ősz haj, halovány.

Testem, lelkem vén lett,
Gyenge, vak, ki fél.
Ködként száll az élet,
Ha fúj téli szél!

Az öreg mosónő

(Die alte Waschfrau – A. Chamisso)

Ha nézed a szennyes ruhákkal
Küszködő öreg nőt, fehér
Haját, látod, görnyed a háta,
Hogy nyomja már hetvenhat év.
Eddig folyton fáradozott,
Kenyerét nehezen kereste,
Türelmesen szorgoskodott,
Az Úr rátett súlyos keresztet.

Szeretett ifjú éveiben,
Reménykedve megházasodott,
A nők nehéz sorsát viselte,
S gondból neki bőven jutott;
A férj beteg lett, ápolá,
Megszült neki három gyermeket;
Majd eltemette az urát,
De remény s hit nem hagyta el.

Felnevelte a gyermekeket;
Ehhez nagy kitartás kellett
Tisztességre szoktatta őket,
A kincse szorgalom s a rend.
Fiúk megélhetést keresve,
Elhagyták az áldott anyát,
Egyedül éldegélt s öregen,
De ő derűs maradt tovább.

Kevés pénzéből, mint gondolta,
Lent vett, sodort hosszú éjszakán,
A lent finom cérnává fonta,
Takácshoz vitte fonalát,
Ki ebből szőtte lenvásznát;
Előkerült ollója, minden,
A varrásnak nekifogott,
Ekképp készült halotti inge.

Halotti ingét úgy becsüli,
Hogy szekrénye titkos helyén
Őrzi, mint az ő rendkívüli
Ékszerét, egyetlen kincsét.
Felvette, ha misére ment,
Vasárnap Úr szavát figyelte,
Ingét otthon helyre tette,
Halál, ha jó, ezt felölthesse.

Ha rám köszönt majd magam estje,
Akarnám tenni, mint e nő,
Betöltve, mit betöl'tnem kelle,
Mit engedett életerőm;
Nos, akarnám, bármilyen szép volt,
S örömben telt is el az éltem,
Legyek, mint ő, olyan nyugodt
A magam halotti ingében.

Te múltj el hát!

(Geh du nur hin! – Chamisso:)

Fiatal voltam, s vén levék,
Nap kínozt, és hideg esték,
Te múltj el hát, te múltj el hát,
Ne gondold erre, s rá se ránts.

Te felhágsz, megyek én alá,
Ki lép, ki élte rohanás.

- a) Virág fent néked bódító,
De vár lent minket koporsó.
- b) Virág nyílt neked idefent,
Koporsó sem rossz odalent.
- c) Virág nyílik fent néked, óh!
Odalent hat szál deszka óv.

Tavaszi és őszi

(Frühling und Herbst – A. Chamisso)

Midőn tavasz felébredt már,
Megújulva moccan a Föld,
Virágpompában táncot jár,
S e jóban a táj csupa zöld.

Vidám madár fényben csapong,
Ligetben üli ünnepét.
Egy énekel, másik rajong,
De építi mind a fészket.

Szeretve élnek, s mind dalolt,
Dicsérve tavaszt, a csodást,
Tavaszt, mi örömet adott,
Csak én voltam, ki némán állt.

Irigylem Föld tőled e dísz,
Meg madarak vidám dalát,
De gyászom úgy elkeserít,
A keblem bánat járja át.

Mit őszi hoz; lombomra a szél
A zord hideget fújja rá;
Az ágaimat tépi szét,
S a porban fekszik koronám.

Justinus Kerner (1786 – 1862) 32.

Egy példabeszéd

(Ein Spruch – J. Kerner)

A)

Bár tudnám, hogy honnan is jöttem,
És mit rejt, hová tűnök majd el.
Ám tudom, nékem van kedvesem,
S ő soha nem felejt el engem.

B)

Nem látom én, hogy honnan jöttem,
Nem látom, sír hol lesz fölöttem,
De látom kedvesem: szilárd,
Ki engem nem felejt, s el nem hágy.

Karl Mayer (1786 – 1870) 33.

Tavaszi és költészet (A tavasz költészete)
(Frühling und Poesie – K. Mayer)

Ma tavaszba merült a föld,
S az illata ölelt, betölt;
Költészet rám (úgy még) sosem hatott,
Ahogy tavasz varázsa most.

A költészet szigete

(Die Insel der Poesie – K. Mayer)

Bokros sziget, virágban áll,
Hol madárcáknak hangja száll,
Emelkedett kék sodrásból.
Lassan épült fel homokból,
Mit folyam ár összehordott.
Vajon rég hegység vagy domb volt?
Most pihenésre való tér,
Hová ember merengve tér?
Lehet e sziget költemény,
Mihez csak most nővök fel én?
Egy hullám hordta ajándék?
Gyermekboldogság maradék?

Ludwig Uhland (1787 – 1862) 34.

Téli kószálás (Winterreise – L. Uhland)

A táj hóban áll, szeles,
Kihalt az utca mind,
A tó vize már jeges,
Csak én kószálok itt.

Halvány a Nap, fénytelen,
Búcsúzik délután,
Kihunyt a hű szerelem,
A kedv elszáll tétován.

Ez itt az erdő széle,
Sok ház, barát behív,
A tűz segít a kéznek,
De jég maradt a szív.

Tavaszi bizakodás (Frühlingsglaube – L. Uhland)

Felébredt, s leng az enyhe szél,
Megérintve nappalt és az éjt,
Alvó lelke kél a tájnak.
Édes illat, víg csicsérgés,
Árva szívem, hát te se félj!
Remélj, s vígan nézz a világra!

A táj napról napra szebb, üdébb,
Biztos nincs, de jó jöhet még,
Sok szirma nyíl a virágnak.
S oly színes a távoli rét.
Felejtsd a kint szív, te szegény!
Remélj, s vígan nézz a világra!

A tavasz dicsérete (Lob des Frühlings – L. Uhland)

Kék ibolyák, illatár,
Rigófütty, pacsirta röpt,
Lágy szellő és napsugár!
Én ha ilyen szókat zengek,
Ahhoz oly nagy dolgok kell'nek,
Mint tavasz, mi újra jött!

Hazatérés

(Heimkehr – L. Uhland)

Remegő palló le ne rogyj!
Te súlyos szikla ne omolj!
Világ ne múljon el, ne szakadj le ég,
Míg elérek mátkámhoz én!

Az anyákhoz

(An die Mütter – L. Uhland)

Óh, anyák! kiket táplál
gyermeketek szép vonása,
lenne élet bölcs áldása
jövőbe pillantás:

tekintsetek mélyre hát,
biztos hírt erről megadva:
hogyan apáknak sebe, harca
mint száll gyermekére át?

Betérés

(Einkehr – L. Uhland)

Ifjan csudajó fogadó
Várt engem mint vendéget;
Egy szép aranyalmácska volt
Hosszú ágon a cégére.

Nem más: jóságos almafa
Volt, ahová betértem;
S várt ott nagy, pompás lakoma,
Mi engem táplál s éltet.

Keresték fa zöld lombsátrát
Könnyű szárnyú vendégek;
Találtak finom lakomát,
S hangzott szép, szabad ének.

Leltem alatta pihenést
Füves, puha párnával;
S e fogadó testem befedé
A hűvös árnyékával.

Kértem, mennyivel tartozék,
De csak rázta ágait.
Minden időben áldassék
E fa gyökértől csúcsáig.

A dalnok átka

(L. Uhland: Des Sängers Fluch)

Kastély állott rég időkben, magasban s dicsőn,
A fényessége elérte a kék tengeröbölt,
Virágillatú kertkoszorúk körülvevék,
Szökőkútjainak vizén szivárványos a fény.

Vidék büszke ura élt ott, a győztes király,
A trónján ült, mely vészjóslón, halott halovány,
Gondolata szörnyű, pillantása dühöngés,
S ha szól, üt, mint a korbács, amit ír, vörös vér.

A kastélyhoz jött egyszer nemes énekes pár,
Aranyhajú göndör egyik, másik őszül már,
A hárfával díszes zsámolyra ült az idős,
Hogy friss hangú, virágzó dalt adjanak elő.

Az idős az ifjúhoz szólt:»Hát most készen légy!
Gondolj legszebb dalunkra, s erővel hangozzék!
Erőnket szedjük össze, kedvet, s azt is mi fáj!
Talán megy, s ma meghatjuk a kőszívű királyt.«

A két dalnok már az oszlopos teremben áll,
A trónon feleségével együtt ül a király:
A király díszes, pompás, mint rőt északi fény,
Feleség arcán csillan teleholdas szelídség.

Az agg ottan a húrokba csap, s ez oly csodás,
Egyre szebben, gazdagabban csendül a hangzás,
Az ifjú égi, szép hangja tör akkor elő,
Miközben aggé – mint szellemkórus – zümmögő.

Tavaszt áld daluk, szerelemet, arany időt,
Szabadságot, hűséget, mik emberhez illők,
A szépről énekeltek, mi fűti ember keblét,
Zengtek arról, mi felemeli ember szívét.

Felejt'nek udvaroncok minden gúnyolódást,
Meghajlanak Isten előtt dacos katonák,
Elolvad bánata, s vidám lesz a királyné,
Dob rózsát kebeléről énekesek elé.

»Elcsábítjátok, hát ti, népemet és a nőm?«
Egész teste reng, a király ordítva dühöng,
Dobja kardját, az villan, s ifjú keblén hatol át,
Melyből arany dal helyett felszökik vérsugár.

Viharként oszlatta fel ez hallgatók raját,
Az ifjú hörögve hull mester karjába már,
Ölelve kabáttal, felveszi fiút a vén,
Szorosan tartva, elhagyja véle a kastélyt.

De az ősz dalnok azt, mi tartott, magas trón előtt,
Ragadja hárfáját, mi minden hangszert legyőz,
A márványoszlophoz ütve, azt szétzúzva sír,
Kiált, s hangja rémisztő, kastélyon átsüvít:

»Jaj, nektek, büszke termek! Ne szóljon szép csengés
Soha se bennetek már, se húr, se ének többé,
Ne, hát! Csak sóhaj s nyögés, riadt szolgálépés,
Amíg a bosszúszellem semmivé tapos szét!

Jaj, nektek, illatozó kertek, mit ölel májusi fény!
A halál csúf arcát nektek megmutatom én,
Hogy ti kiszáradjatok majd, mint minden forrás,
Hogy ti feküdjetek majd, mint ami kővé vált.

S jaj, néked, te gyilkos! Most a dalnok átka elér!
Hírhedt lényed folyja körben mindenütt a vér,
S feledjék neved el, örök éj boruljon rá,
Az utolsó hörgés légy, mi üres légbe száll!«

Az agg így kiáltott, hangja fel, az égbe tört,
A mélybe omlottak falak, csarnok mind ledőlt,
Egy magas oszlop jelzi még a régi pompát,
De ez sem éli túl az éjszaka rohamát.

Sivár puszta körben illatos kertek helyén,
Faárnyék nincs, se forrás, mely tör homok fölé,
Király nevét nem őrzik hős dalok s krónikák;
Elsüllyedt, elfeledték! Szállt dalnok átka rá.

Hans és Grete

(Hans und Grete – L. Uhland)

Ő, a leány:

Mért figyelsz csak énreám,
Bárhol látsz is engem?
Jól vigyázz szemedre ám!
Meg ne vakulj ebben.

Ő, a fiú:

Hogyha nem vizslatsz folyvást,
Két szemed se látna;
Jól vigyázz nyakadra hát!
Még kitörik hátra.

Joseph Freiherr von Eichendorff
(1788 – 1857) 35.

Az öregkor

(Das Alter – J. Eichendorff)

Fent a felhőkkel kél útra madárhad,
Altat a Föld, sápad rózsa a kertben,
Némulnak dalok, mik vidáman zengtek.
Tél szele hóval fed távoli tájat.

Csendben falióra üt a szobádban
Erdei madárdalt, az ősz így fog meg.
Képeskönyvben látod mind, mik letűntek,
Míg lapozol, táj fagyban, szél cibálja.

Gyakran ily szelídnek tűn az öregkor:
Várj csak, jég immár tetőn olvad újra,
S éjjel megfordul a szél is a légben.

Koppan hírnök víg arccal ablakodon,
Lépsz ki csodálva – s nem térsz vissza újra,
Mert végre jó tavasz, mi nem ér véget.

Varázsvessző (Wünschelrute –
J. Eichendorff)

Mindenben alszik egy ének,
Álmod' benne, mint parázs,
Dolgokban dal csak úgy ébred,
Lelsz hozzá szót, mi varázs.

Két zenész ideért nem rég
(Zwei Musikanten ziehn daher – J. Eichendorff)

Két zenész ideért nem rég
Távolból erdő szélre,
Egyikben szerelemláng ég,
Társ(a) mit nem adna érte.

Hegedülnek – bár fagy, s fűj szél –
Száll daluk, muzsikájuk:
Vajon merengő lányban kél
Vágy, s bentről kiles rájuk?

Az erdőben

(Im Walde - J. Eichendorff)

Ünnepi kedv járt a hegy mentén,
Fújta dalát a madárka,
Lovas cikázás, vadászkürt zengés,
Így volt vidám e vadászat!

Én azt gondoltam, mind e szép elszáll,
Béfedi éj a vidéket,
Bár hegyen erdő zúgva még őrt áll,
Megborzong a szívem mélyen.

Költősors

(Dichterlos – J. Eichendorff)

Az emberek öröme
Szíven üt, boldogít,
Kell fájjon mind keserve,
Virágzásuk vidít,
S ha virágból termést érlelt az ég,
Akkorra már eltemettek rég.

Holdfényes éj

(Mondnacht – J. Eichendorff)

A holdfényes ég egyszer
Földre csókot dobott,
Virágok fénylő kelyhe
Ilyenről álmodott.

Szellő járt a mezőkön,
Kalászt ringatta szél,
Halkan susog erdőkben,
Hisz fényes volt az éj.

S feszítve lelkem széjjel
Szélesre a szárnyát,
Úgy leng át a vidéken,
Mint ki hazatalált.

Az utolsó üdvözet

(Der letzte Gruss – J. Eichendorff)

Amint erdőből kiléptem,
Ott álltam a régi háznál,
Véltem, kedvesem tekinté
Rám – mint régen – ablakán át.

Ő egy más szívét elfogadta,
Én ott jártam, hol csata dúlt,
Győztesen, távol, – s most elhagyva
Vágyom az új háborút.

Út mentén játszott kicsi lánya,
Másolva anyja haját,
Csókot dobtam pici szájra:
„Úr áldjon, csalfa leány!”

Nézett tündérkém hökkenve,
Hosszasan utánam még,
Ingatva kis fejét töprengve,
Nem tudta, ki vagyok én.

Majd ott fenn a fáknál megálltam,
Susog a levél mesésen,
Vadászkürtszóm repíti vágyam,
S száll szerteszét az éjben.

Mikor szólt rigó reggel,
Még értem hullatta könnyét,
Én búsan már messze mentem,
S nem látott sohatöbbé.

Vágyakozás

(Sehnsucht – J. Eichendorff)

Fent ragyogtak arany csillagok,
Ablakban álltam, magány
A társam, s távol, hallom,
Postakürt szól csenden át.
Szívem keblemben felizza,
Titokban eltűnődtem én:
Óh, velem vaj' n ki utazna,
Hisz oly csodás e nyári éj!

Ment két fiatal legényke
Ott fent a hegyoldalán,
Hallom mint száll víg vándorének
Végig a csendes tájon át:
Szól dal szédítő magasról,
Hol erdő sűg gyengéd mesét,
Sziklából kitört forrásról,
Mi felveri az éj csendjét.

Márványszobrokról is zengtek,
Sziklás kertekről, hol a növény
Indái követ átszöttek,
S palotákra sűt holdfény,
Hol lányok ablakból fülelnek,
Ha hallják lant lágy szavát,
És kutak álmosan merengnek
E csodaszép nyáréjszakán.

Dal (*Az összetört gyűrűcske*)
(Lied *Das zerbrochene Ringlein* –
J. Eichendorff)

Egy hús vízparti telken
Forog malomkerék,
Eltűnt az én kedvesem,
Korábban itt lakék.

A hűséget ígérte,
Neki gyűrűm kijárt,
De ő szavát megszegte,
Gyűrűm eltörte hát.

Zenészként menni vágyom
A nagyvilágon át,
Énekelném bús dalom
Járva házak sorát.

Vágyom lóval repülni
Vériszamos csatán,
S csendes tűznél feküdni
Mezőn sötét éjszakán.

Malomkő zúgást hallom,
Mit tegyek, csak tudnám,
Legjobb lenne meghalnom,
S ott csend borulna rám.

Az elfáradt vándor

(Der verspätete Wanderer – J. Eichendorff)

De hol leszek én már jövő tavasszal?
Ezt kértem, ha feldobva kalapunkat
A völgyben elzengtük dalainkat,
S sok domb ékes volt virágkoszorúval.

Csak azt láttam, hogy körben tavasz ragyog,
Hogy tengerbe vizek csillanva mennek,
Csodás térükön madarak dalt zengnek,
S nem tűnt fel még láthatáron az alkony.

De már az est leszállt, sok kedves – öreg
Lett már – elmaradt, utamon nem követ.
Az éj hervadt koszorúmon átrohan.

Hazafelé hívnak esti harangok,
S magányban rémulten kérdelem magamtól,
Vaj'n hol leszek én már jövő tavasszal?

Öregségben

(Im Alter – J. Eichendorff)

Már megint csendes lesz ismét minden!
Mint gyakran kisgyermek koromban,
patakok alá sűgva mennek,
át a merengő magányban,
hallhatod énekelni a pásztort
falvakból, szorosból távol
estharangszót, mit lég onnan áthoz,
ám elült kedv s bánat már most,
még csillannak a kedves völgyek,
erdők mögött, messzeségben,
csúcsokon vöröslik a naplemente,
örök élet hajnalfénye.

A poéta

(Der Poet – Eichendorff)

Távol tőle: nézek mélyen
Álmodón völgyekre itt,
Költött daloknak ezrével
Róla zengedez e szív.
Tán segít múzsám kegyével,
S hogy költőnek tart világ?
Ám nem kérdik, hogy szívemben
Mélyen miért ég a vágy.
És időzve kedvesemmel:
Érzem óra mily vidám,
Lágy dalokkal nem sietve,
Szebb ez, mint szóáradás,
Dalra akarok fakadni,
Ajka csókol, nincs remény,
Így mily jó is elhallgatni,
S életem lesz költemény!

Az éj (2. variáns)
(Die Nacht – J. Eichendorff)

De szép erdőn sötétben,
Ha csend szinte zenél,
Elálmodozni éjben,
Ha fán ős dal regél.

A csúcs holdesillogásban
Merengve, gondban áll,
Kopott sziklaágyában
A forrás csengve száll.

Kifáradt, s pázsitjára
A szépség hálni tért,
Vet éj hűs árnyat rája,
S takarja kedvesét.

Csodásan lágy dalával
Az erdő halk ölen,
Csalogány had hangjával
Az éjt elbűvölé.

A csillag útját járja –
Ha reggel jössz te, szél,
Levészed majd az árnyat
A gyermekről, s felkél?

De nézd, az ág már moccan,
Pacsirták kelnek már,
Elálmodoznék ottan,
Hol erdőn éj s csend vár.

Karácsony

(Weihnachten – J.Eichendorff)

Néptelen már piac, utca
Csendben fénylik minden ház,
Eltűnődve járom utam,
Ünnepélyes a világ.

Ablakok mind tarka színben,
Játékkal díszítették,
És ezernyi gyermek szívben
Boldogság s ámulat él.

Én falak közül kilépek,
Lelkem szabad térre vágy,
Szent borzongás, égi fények!
Csendes, tág kint a világ!

Csillag fénylik fenn az égen,
Hó magányból jő elő,
S száll fel csodálatos ének –
Óh, te áldott, szép idő!

Friedrich Rückert (1788 – 1866) 36.

Vágyod a szépet (Liebst du um Schönheit –
F. Rückert)

Vágyod a szépet,
Ne szeress engem!
Tűz a Nap, szeresd,
Hajában arany fény!

Ifjúkort vágyod,
Ne szeress engem!
Szép tavaszt szeresd,
Újul ekkor az év!

Kincsekre vágyol,
Ne szeress engem!
Tán sellőt szeress,
Nézd sok fényes gyöngyét!

Vágyol szeretni:
Hát szeress engem!
És szeress mindig,
S én szeretlek örökké!

Mindennel...

(Mit allem –
F. Rückert)

Mindennel,
mi élvezet, maga
is egybekel;
de azt az élvezet,
mit ember
vágy, nem éri el.

Túl sok, vagy túl kevés

(Zu wenig und zu viel – F. Rückert)

Túl sok, vagy túl kevés,
bosszúság mindkettő,
hibázod célt ezért,
s ember jól mellé lö.
Túl sok vagy túl kevés,
hibás az mindkettő;
és komoly vagy játék,
helyes mérték az üdvös.

Fukar szeretet az kevés

(Ein wenig Liebs' ist karg und leer –
F. Rückert)

Fukar szeretet az kevés,
kevés szeretet nincsen;
s nem jó a túl sok szeretés,
teljes adja a kincset.
Szeretet nem sok, s nem kevés,
mert nála nincs' mérce, se cél.

Víg akar lenni

(Wer fröhlich sein will – F. Rückert)

Víg akar lenni
életében?
Hagyjon mindent
örült men'tében.

Barbarossa (Barbarossa – F. Rückert)

Az éltes Barbarossa,
Friederich, a császár,
Földalatti kastélyban
Varázsban élt tovább.

Sohasem halt ő ott meg,
Csak elszenderült,
Kastélyban rejtekezve
Nagy álomba merült.

De ott lent is bírta
Ország tiszteletét,
S ha egyszer jó majd vissza,
Rangja is visszatér.

Elefántláb a széke,
Hová császár leült,
Asztal márványtól ékes,
Melyre fője ledült.

Szakálla, ez nem tréfa,
Az láng, vörösen ég,
Mely hosszabb, mint az asztal,
Mire fejét tévé.

Szenderegve álmod,
De fél szemmel kacsint,
Az áll bár tőle távol,
Egy kisfiúnak int.

Álmában szól gyermeknek,
Kastélyt nézd meg, manó,
S figyeld meg, hogy szállnak-e
A hegy körül hollók.

Ha kint az öreg hollók
Kerengnek még tovább,
Csodát kell még álmodnom
Sok-sok száz éven át.

A kedvesem szívét nagyon bezárta
(Mein Liebchen hat das Herz sich abgeschlossen
– F. Rückert)

A kedvesem szívét nagyon bezárta,
bedobta kulcsát, őrzi óceán.
A mélyben fennakadt horgos korálra,
s hiába merül le kínom hozzá.

Johann Wilhelm Hey (1789 – 1854) 37.

Szamár

(Esel – W. Hey)

Te lusta szamár, ezt fogják rád,
Csigaként vánszorogsz tovább.

Ne halld! Biz' én nem sieték,
De hűn hordom magam terhét.
Mindenki másképpen szolgál,
Enyém a zsák, lóé a futás.

S ahogy a robot véget ér,
Szamár is békén hazatér.
Istállóban helye ló mellett,
Találja kívánt eledelt,
Magát alomra fektetvén,
Alussza nyugton át az éjt.

Franz Grillparzer (1791 – 1872) 38.

Csók

(Kuss – F. Grillparzer)

Kézre ad tisztelet csókot,
Hű barátság nyílt homlokra,
Arcra élvezve, örömmel,
Szájra parázs szerelemmel;
Vágyakozva csukott szemre,
Nyílt tenyérre követelve,
Sóvárgással karra, nyakra,
Ámde mindre szenvedéllyel.

Bölcsen gondoltam, bután tettem

(Gescheit gedacht... – F. Grillparzer)

Bölcsen gondoltam, bután tettem,
Éltemben ezt már de sokszor elkövettem.

Tesztek ma a holnapért ti
(Heute sorget ihr für morgen –
F. Grillparzer)

Tesztek ma a holnapért ti,
örök dolgokért holnap.
Máról ma kell gondoskodni,
holnapról pedig aznap.

Boldognak tartom én azt
(Glücklich, glücklich –
F. Grillparzer)

Boldognak tartom én azt,
kit végső órája létnek
ér gyermekei körében.
Vélnéd e válást halálnak?
Él tovább emlékezetben,
él munkája sikerében,
él gyermekei tettében,
él unokái száján.

Gustav Schwab (1792 – 1850) 39.

A vihar

(Das Gewitter – G. Schwab)

Anya, nagy- s dédmama, gyerek leült,
Dohos szobában vannak most együtt;
Gyerek játszik, anya festi magát,
Mama fon, dédi (mily hajlott e hát)
Ül kályha mögött heverőn –
Bent oly fülledt a levegő.

Gyermek szól: „Holnap ünnepnap lesz,
Zöldben, ligetben úgy játszanék,
Ugranék völgyön és dombon át,
Közben szednék sok virág csodát;
Horgászásnak hódolnék!”
Halljátok, dörög az ég?

Anyja szól: „Holnap ünnepnap lesz,
Rendezünk mind vidám ünneplést,
Én felöltöm majd ünnepi ruhám,
Kínok után lesz éltünk vidám,
Árad arany napsütés!”
Halljátok, dörög az ég?

Mama szól: „Holnap ünnepnap lesz,
Ám mamáknak nincsen ünneplés,
Főzik az ételt, s szövik a ruhát,
Életük sok gondot s munkát ad,
Végzik jól, mit sors kimér!”
Halljátok, dörög az ég?

Dédi szól: „Holnap ünnepnap lesz,
Ám én inkább halni szeretnék:
Tréfálni, dalolni nem tudok már,
Terhes a munka s gondoskodás,
Tőlem még mit vár világ?” –
Látjátok villámcsapást?

Egyikük se hall, se lát,
Dörrenő láng tölti meg a szobát:
Dédi, mama, anya és gyerek most
Egymásra borultak sugártól ott,
Néggyel végez egy ütés –
És holnap ünnepnap lesz.

Johann Peter Eckermann (1792 – 1854) 40.

Hozzászólásom a költészethez

(Mit meinen Beyträgen zur Poesie –
J. P. Eckermann)

Zöld csíkot tudsz a szürke mellett látni,
Majd szürke vörösként fog tündöklenni;
S az, mit hézagosan tudsz itt feltárni,
Szellemed által fog kiegészülni.

Wilhelm Müller (1794 – 1827) 41.

Megdermedés

(Erstarrung – W. Müller)

Keresnem kár a hóban
Lépésének nyomát,
Hol jártunk mi gyakorta
A réten át, meg át.

Megcsókolnám a földet,
Olvasztva fel jegét,
Forrósítnám könnyemmel
Lássam lába helyét.

Virágot hol talállok,
A fű hol zöldell még?
Elnyíltak a virágok,
S a gyep sápadt lett rég.

Jó lesz erőddel csínján bánni

(Lass mit Maßen deine Krafte walten –
W. Müller)

Jó lesz az erőddel csínján bánni:
Gyújtóst ne akarj fejszével vágni!

A hársfa

(Der Lindenbaum – W. Müller)

A kútnál, túl kapunkon,
Egy öreg hársfa áll,
Árnya alatt, ha nyugszom,
Az édes álom vár.

Bevéstem a kérgébe,
Sok szép, szerelmes szót,
S vidám vagy bús az életem,
Oda csalogatott.

Ma is kell vándorolnom,
Az éjszakákon át,
Sötétben, vándorúton
Csukódik szempillám.

Az ágak egyre zúgtak,
Üzenték azt felém:
» Legény, jöjj hozzám újra,
Hisz nyugtod itt leled! «

Sapkám vihar sodorta,
– A szél arcomba fújt, –
De érte nem futottam,
Hisz hív a vándorút.

Eljöttem vándorútra,
Onnan, hol hársfa él,
De hallom, most is zúgja:
Nyugalmat itt lelnél!

Abraham Emil Fröhlich (1796 – 1865) 42.

Esődal

(Regenlied – A. E. Fröchlich)

Hull eső, kakukk – bár nedves lesz – derűs,
már tarkák virágok, kizöldül a fű.
Májuseső áldás, menj ki házadból,
fogd be lovaiddat, s nagyot kocsikázz most.
Hull eső, kakukk – bár nedves lesz – derűs,
száraz helyt ücsörgünk, jó, hogy így teszünk?
Áldást hoz eső, s bár nedvesek leszünk,
úgy nővünk vidáman, mint virág s a fű.

Karl August G. M. Platen (1796 – 1835) 43.

Vágyik a szellemem, vonzza a távol

(Es sehnt sich ewig dieser Geist ins Weite –
K.A.G.M. Platen)

Vágyik a szellemem, vonzza a távol,
Szeretne mindig messzebbre hatolni,
Bár nem tudna hosszan egy helyt maradni,
Még ha lelne is édent e világon.

Szellemem őrlődik belső vitákban,
Kurta éltemben már többször éreztem,
Ha könnyen felejtném is szülőföldem,
Nehezen találnék másik hazára.

Mégis, ki lelkében gyűlöli a rosszat,
Még ha fáj is, kész hazáját elhagyni,
Népe ha híve lett a szolgaságnak.

Mert jobb a hazáról akár lemond'ni,
Mint nagyon éretlen és vak nép által
Eltűrt rabigát nyakában hordani.

Tristan

(Tristan – K.A.G. M. Platen)

Ámulva ki szépséget csodálta,
Ő magát halállal eljegyezte,
S földön béna bármilyen munkára.
Mégis látva halált jönni, reszket,
Embert szépség, ha megbabonázta!

Hű szerelem kínja mindig marja,
Földön balga, ki csodát remélve,
Véli, ily ösztönnek ellenállhat:
Őt, kit szépség nyila szíven ért el,
Hű szerelem kínja mindig marja.

Vágyja, hogy mint forrás kiszáradjon,
Légből mérget szív, jusson halálra,
És virágot szagol, hogy pusztuljon:
Embert szépség, ha megbabonázta,
Vágyja, hogy mint forrás kiszáradjon!

Amint szabadultam az éjben, az éjben...

(Wie rafft'ich mich auf in der Nacht, in der Nacht
– K. A. G. M. Platen)

Amint szabadultam éjben, az éjben,
Osontam, félszt tovább éreztem,
Kerültem utat, miket örök néznek,
Lopózva léptem,
Az éjben, az éjben,
S az íves gót kapun kimentem.

Malompatak zúg le szikla medrében,
Figyeltem, hídnak döntve testem,
S néztem, tajtékzó hullámok hogy térnek,
Zuhannak mélybe,
Az éjben, az éjben,
De eddig vissza nem folyt egy sem.

Odafent alig mozdul a sok ékes
Csillag melódiát idézve,
Velük Hold pompázik az égen,
S üzen gyengéden,
Az éjben, az éjben,
Sok csodának távoli fénye.

Tekintettem égre éjben, az éjben,
Lenéztem, s újnak tűnt itt minden:
Mily kín, hogy napjaim hasztalan éltem!
Tompítsd gyengéden,
Az éjben, az éjben,
A bút s mind, mi fáj a szívedben!

Carl Immermann (1796 – 1840) 44.

Fecskeraj s fiatalság

(Jugendmut und Schwalbenflug –
K. Immermann)

Fecskeraj s fiatalság,
fék nélkül cikázhat –
Óh, te bátor ifjúság,
bárcsak bírhatnál szárnyat!

B) Folyón száguldó hullám vagyok

(Ich bin wie die fließende Welle –
K. Immermann)

Folyón száguldó hullám vagyok,
olyan, mint a süvítő szél,
oly gyors, mint az űzött szarvasok,
gyermek, ki apa s anya nélkül él.

A) Száguldó hullám vagyok folyón

(Ich bin wie die fließende Welle –
K. Immermann)

Száguldó hullám vagyok folyón,
olyan, mint süvöltő szelek,
és olyan, mint űzött vad, a gyors,
vagyok egy teljesen árva gyerek.

Anette Droste-Hülshoff (1797 – 1848) 45.

Szabadulva halál kötelékétől

(Frei von Tod und Banden –
A. Droste-Hülshoff)

Feltámadt Úr, s sírból kijőve
Köszönti, ki ott várt.
Örök élet reményét tőle
Kapja, ki eddig bűnben járt.

E nap legyen boldog ünnepem,
Mert megtaláltam Jézus Krisztust.
S habár könnyezik a két szemem,
Tudja, örömöm könnye hullt.

A tavasz a legszebb idő!

(Der Frühling ist die schönste Zeit! – A. Droste-Hülshoff)

A tavasz a legszebb idő!
Lehet-e szebb ennél?
Virágzik minden, s csupa zöld,
Aranylik a napfény.

Olvad a hó hegyek ölén,
Patak zúg völgyön át,
Vetés zöld, csillan tó vizén
Tavaszi napsugár.

Mindenütt zengnek pacsirták,
Erdőn rigó trilláz,
De jó a kedves csalogány,
S kakukk is nemsoká!

Az ujjongás egekig nő,
S mindenki egyetért:
A tavasz a legszebb idő!
Lehet-e szebb ennél?

A fűben

(Im Grase – A. Droste-Hülshoff)

Édes nyugalom a fűben,
Vadvirágok illatának
Részegítő áradása,
Ha felhő az égen oszlik,
Ott fáradt, elpihenő főm
Édes nevetés fedí be,
Kedves hangok susogása,
S mint hársvirág hull a sírra.

Ha keblemben halottaim
Mindegyike ébred, mozdul,
Halkan mind lehelni kezd,
S ő zárt ajkuk mozogni fog,
Rég halott kedvesek s idők,
Minden mi kincs sírből kitör,
Megérint tétova csengés,
Mint harang hangzása szélben.

Száguldtok órák, mint sugár
Csókja a gyászoló tavon,
Vonuló madár éneke
Rám hull gyöngyként a magasból,
Fényes bogárka villanás,
Mint átkelnek napösvényen,
Forró szorítása kéznek,
Mit utoljára érinthetsz.

Mégis, óh Uram, nekem csak
Azt az egyet, szabad madár
Énekét add meg, mely a kék
Egekbe felviszi lelkem.
S bár halvány a reménysugár,
Ámde sok színben csillámlík;
Add, meleg kézfogásoktól
Örömteli legyen álmom.

Heinrich Heine (1797 – 1856) 46.

Szerelmi vallomás

(Erklärung – H. Heine)

Az est észrevétlen zuhant rám,
Zúgva jött a dagály,
Ott álltam a víznél, s bámultam
A fodros hullámokat.
A keblem, mint az óceán, dagadt,
S vasmarkával erős vágyakozás elragadt
Utánad szép alak,
Ki körüllebegsz mindenhol,
Mindenütt nekem szólsz,
Mindenben, mindenhol:
Szélsusogásban, tenger mély morájában
S lelkem fájdalmas sóhajában.

Homokba karcoltam ő nevét:
„Ágnes, szeretlek én!”
Közömbös hullámok nyargaltak
Át szívem szép üzenetén,
S nyoma sem maradt.

Alaktalan homok, és gyenge nád,
Szétfolyó hullámok, nem hiszek nektek már!
Sötétebb az ég, szívem merésszé vált,
S erős kézzel a norvég erdőkkből
Tépek egy nagy fenyőt,
Majd megforgatom
Etna tüzes aknájában őt, s e lángolóval,
E fénylő óriási tollal
Írom a szurok sötét égboltra:
„Ágnes, szeretlek én!”

Éjszakánként ott fent lobog az
Áldott neve örökké, magasan,
És betűzheti lassan minden nemzedék
Az égről szívem szép üzenetét:
„Ágnes, szeretlek én!”

A világ folyása
(Weltlauf – H. Heine)

Ki sokat bír, úgy hamar
Fog még többet megszerezni.
Kinek kevés vagyona
Van, el fogják azt is venni.

De ha semmid sincs neked,
Óh, temettesd hát el magad –
Létjoga annak lehet,
Te balek, ha valamid van.

Csak tudnám okát, mi végre
(Ich weiß nicht, was soll es bedeuten –
H. Heine)

Csak tudnám okát, mi végre
Lettem ily bánatos,
Hogy régi idők regéje
Fejemben itt zakatol.

Már szürkült, a hűvös légben
A Rajna halkan siklott,
Hegycsúcsok távoli kékje
Esti fényben izzott.

A legszebb szűzleány ült ott
Fenn, a lénye varázs,
Arany ékszere csillámlott,
Mint fésülte szőke haját.

Járt keze fésűjével, közben
Csodás dalt énekelt,
Mely bírt varázsos erővel,
És ettől minden szép lett.

Hajós kis csónakjában
Lányért vad vágyat érzett,
Nem figyelt már a sziklákra,
Csak fel hegyre, lányra nézett.

Hullám vízbe lehúzta mélyre
Csónakot és hajósát,
Ezt tette büv' énekével
Lorelei, szép szűzlány.

Magasztaló ének
(Das Hohelied – H. Heine)

A női test az költemény,
S úgy írta be az Isten
Természet törzskönyvébe, hogy
Minden sorával rímel.

Idő kedvezett neki épp,
Tettét ihlet tetőzte,
S a durva, lázadozó anyagot
Művészete legyőzte.

A női test korábban is
Csúcsa volt a daloknak;
Csodás strófák zengték báját
Lábnak, fehér kacsónak.

S óh, milyen isteni eszme
Ül a nyak tartásában,
Melyen ring göndör fejecske,
Van ész s báj ragyogásban!

A mellecskék rózsaszirmai
Versbe illően csiszoltak;
S észbontó bűvös metszetük,
Mi szűk völgyét megosztja.

Isteni teremtmő felfedte
A csípők párhuzamát,
S mit takar fügefalevéllél,
Rejti gyönyörök kapuját.

Nem elméleti költészet ez ám!
Hisz hús és borda e dal,
Csupa mozgás kéz meg a láb,
Nevet és csókol az ajk.

Igaz költészet lüktet itt!
Ritmusában báj van!
Test és dal ily egysége dísz
A természet homlokára.

Kijár Úrnak dicsőség,
Feléd porból imám szól,
S vagyunk mi lent csak költőcskék,
Hozzád képest kontárok.

Elmerülni vágyom Uram
Dalaid igézetében;
S gyarapítom tudásomat
Nappalt összkötve éjjel.

Tanulva azt nappal s éjjel,
Nem tékozolva időt;
Bár lábam pipaszár lesz –
S testem szinte összedől.

Őszi szél rázza a fákat
(Der Herbstwind rüttelt die Bäume –
H. Heine)

Őszi szél rázza a fákat,
Nyirkos, hideg az éj;
Erdőn szürke kabátban
Magam lovaglok én.

Lelkemből előtolulnak
Vágyaim és a remény;
S légben könnyen visznek, húznak
Rózsám háza felé.

A kutya ugat, szolga hoz
Gyertyákat, serceg a faggyú,
A lépcsőn felrohanok,
Élesen peng sarkantyúm.

A szőnyeges, pompás szobában,
Mely illatos, mint a virág,
Repülök kincsem karjába,
Ki engem régóta vár.

Levelek a szélben susognak,
S szólnak bölcsen a fák:
Miről álmodsz balga lovas,
Te? Délibáb az a vágy.

Tengernél állt a lányka
(Das Fräulein stand am Meere –
H. Heine)

Tengernél állt a lányka,
sóhajtva elmereng,
lelkét mélyen megrázta,
amint a nap lement.

De légyen víg, leányka,
ismert ügy, bűt nem ér,
ne bántsa, itt leszállt ma,
holnap ott visszatér.

Te nyíló vadvirág vagy...
(Du bist wie eine Blume – H. Heine)

Te nyíló vadvirág vagy,
Oly bájos, tiszta, szép;
S ha nézek rád, a bánat
Halkan szívembe lép.

Miközben két óvó kezem
A földre símul rá,
Az Istent kérem, tartson meg
Jónak, szépnek, tisztán.

A lecsillapodott

(Der Abgekühlte – H. Heine)

Ha ember meghal, hosszan kell
A sírban feküdnie lent,
Mert feltámadás – bár reméled,
Pajtás – egyhamar nem megy végbe.

De életemben egyszer még,
Mielőtt a szívem elég –
Szeretném a halálom előtt,
Rajongva megölelni a nőt.

Egy gyönyörűséges szökét,
Szeme szelid, mint a holdfény –
Nehogy egy naptüzes menyecske
Pecsenyére égesse testem!

Életerős az ifjú nép,
Mit akar: tömény szenvedély,
Vígtság, esküvő meg nászi ágy,
Kölcsönös játékban kínzó vágy!

Kitől messze már egészség,
Nem ifjú, s elfáradt, mit kér?
Úgy vágyom még egyszer szeretni,
Idillben boldoggá születni.

Az asra

(Der Asra – H. Heine)

Minden nap járt csodaszépe
Szultánlányka alá és fel
Szökőkútnál estidőben,
Ott hol vizek csörgedeznek.

Minden nap állt egy rabszolga
Szökőkútnál estidőben,
Ott ahol vizek csobognak;
S vágytól sápadt lett eközben.

Ám egy este jött a herceg,
Dúrván, gyorsan hozzá így szólt:
Tudni akarom nevedet,
Szülőfölded, pereputtyod!

Én Mohamet vagyok: szolga,
Hazám Yemen, jöttöm kényszer,
Tudd: törzsbelim minden asra,
S szerelmükért halni készek.

Forró nyár – hideg tél

(Es liegt der heiße Sommer – H. Heine)

A forró nyár hevében
Piroslik az orcád,
A zord tél szivecskédben
Befészkelte magát.

Ez nálad is változhat,
Imádott kisleány!
Tél hava hull arcodra,
S szivedbe szökik a nyár.

Új tavasz XIII

(Neuer Frühling XIII – H.Heine)

A tavasz kék szemei
A fűből elő bújnak;
Ibolyák kék ezrei,
Mit én szedek csokornak.

Letépvé, gyűjtve őket,
Gondolat arra vitt,
Az sóhajt a szívemben,
Mit csalogány zeng itt.

Igen, dalt énekelve
Hangosan szólva jó,
S titkom, mit őrzök féltve,
Tudja már az erdő.

Halálom közeleg

(Es kommt der Tod – H. Heine)

Halálom közel'g, hát elmondom,
Miről hallgattam örökké én,
Mit nem engedett a büszkeség:
Szívem mindig érted dobogott!

Koporsóm kész, leeresztenek
A sírba, hol örök az éj,
De Mária, de te, te még
Gyakran sírsz, ha rám emlékezel.

Ne tördeld kezed, arra kérlek –
Vigasztalódj – Ilyen a sors,
Az emberi sors: ami jó,
Nagy, szép, annak rossz lesz a vége.

Hoffmann von Fallersleben (1798–1874) 47.

A németek dala

(Das Lied der Deutschen Helgoland 26. August
1841. – H. Fallersleben)

Németország, minden téren,
Minden dolgok fölött állsz,
Hogyha mindig daccal véd meg
Testvéri összetartozás.

Maas-tól Memel-ig elnyúlva,
Etsch-től messze Belt-en át –
Németország, minden téren,
Minden dolgok fölött állsz!

Német hűség s német nők, ti,
Német bor s dal kedvet ad,
Kell, hogy tartsa a világban
Régi, csengő szép hangját,
Ösztökéljen nemes tetterre
Teljes életünkön át –
Német hűség s német nők, ti,
Német bor s dal kedvet ad.

Egység s jog a szabadságban
Éltesse német hazánk!
És testvérként törekedjen
Erre szív, kéz s akarás!
Egység s jog a szabadságban
Adja boldogság zálogát –
Boldogságnak telj' fényében
Virágozz német hazánk!

A tavasz üdvözlése

(So sei begrüßt ...Frühling! – H. Fallersleben)

Oh, halld ezrek üdv kórusát,
szép tavasz, virágos!

Mi völgyünk itt szívesen lát,
szép tavasz, virágos!

Szép tavasz, te bárhol jársz,
köszönt az ének és kacagás,
dal s kacagás.

Vidám egész világ, ha jössz,
szép tavasz, virágos!

Örül a rét, erdő, a föld,
szép tavasz, virágos!

Tavaszünnep bárhol jársz,
téged zeng pacsirta, csalogány,
a csalogány.

Heinrich Beitzke (1798 – 1867) 48.

Tavaszi

(Frühling – H. Beitzke)

Esőfelhők vad északról csak jönnek,
Vidékre hull sötétszürke eső,
Szakadoznak táj felett a felhők,
Merészkedik már tavasz a mezőkre.

Leláncolt lélek vágyai kitörnek,
Egy héten belül fákon rügy tör elő,
A májusvarázs ekkor elbűvölő,
S pacsirták édes dalt zengnek a földnek.

De mily hasznót hoz virágzás a földre?
Nem ad semmit: hangosabb lesz ütése
A szívnek: és hagy mély búbánatomban,

Míg ünneplőjében örvend vidáman.
De nékem szebb, ha szélvihar dühével
Az őszi, s a tél havával jő meg.

Ludwig Bechstein (1801 – 1860) 49.

Megérkezés

(Ankunft – Ludvig Bechstein)

Amint sok akadályt átléptem,
Leküzdve mérföldek sorát,
S a keserű kint, mit átéltem;
Megint láthatom majd, ki várt.
Repített vágyam, mint sas szárnya,
A távolból gyors ló hozott,
S a dombon, a vár oldalában
Karom végre átfoghatott.

Az égen fénylett alkony pírja,
S arany színt messzi tóra fest,
Az erdőn át szólt pásztorsípja,
S a szívem boldog honra lelt.
Ragyog reám szemed csillaga,
Virágzó arcod pírban áll,
Feledve már távollét kínja,
Tiéd vagyok, míg jön halál.

Nikolaus Lenau (1802 – 1850) 50.

A postakocsis (Der Postillon – N. Lenau)

Kedves volt a május éj,
Ezüst felhők úsztak,
Bájos tavasz, pompa, fény
Jókedvvel betoppan.

Szunnyad berek és a rét,
Ösvények kihaltak,
Semmi más csak a holdfény
Tekint az utakra.

Halkan csak a szél zenél,
Éleszt lágyan kedvet,
Ring csendes álom mezén
Mind, ki tavaszgyermek.

Titkon patak ballagott,
És virágok álma
Édes illatot hozott,
Rá a csendes tájra.

Postakocsisom nyers volt,
Csattan a korbácsa,
Völgyön, hegyen harsogott
Kürtjével a tájra.

És a négy mozgékony ló
Patát csattogtatva,
– Tájon át, mi pompázó –
Trappolgat nyugodtan.

Gyors mentükben rét s erdő
Épphogy üdvözölnek;
S falvak, mint álom felhők
Békésen feltűntek

Május pompa közepén
Fekszik templomudvar,
Vándor, hogyha odanéz,
Megjegyzí az nyomban.

Távolabb, hegy karéján,
Látszik most halványan,
Krisztusnak keresztje áll
Gyászos bánatában.

Sógort érte itt csapás,
Halkul hát, megszeppen,
És paripa is megáll,
Látja a kereszten:

»Most torpanjon ló s kerék,
Jó, ha rám figyeltek:
Itt barátom, a derék,
Fekszik hűvös földben!

Szívből szeretett legény!
Úr, örökös gyászom!
Úgy nem fújta más kürtjét,
Mint az én barátom!

És mindig megállok én,
Itt, hol rét aljában
Mint barát üdvözlétét,
Kedves dalát játszta!«

S kezd a templom udvarán
Víg vándorzenébe,
Mélyben, sírban aludván,
Hallja meg testvére.

Kürtjének éles hangját
Hegyek visszacsengik,
Holt postakocsis talán
Hangját felismeri. –

Átsuhan földek felett
Láthatalan szárnyon;
Hangja még fülembe cseng,
S ring e dombos tájon.

Kérés

(Bitte – N. Lenau)

Nézz reám sötét szemeddel,
Bontsd ki teljes erejét,
Lágyan, simogatva hozz el
Szép, talányos, édes éjt!

Vidd el, óh!, varázserővel
Tőlem azt, mi rút világ,
S életem fölött lebegve
Add, mi örök boldogság.

Ősz (Herbst – N. Lenau)

Elnémulás, fakulás körben:
Szelíd szél erdőt simogatja,
Neki hízeleg hervadt lombja;
Lenyűgöz az elmúlás csöndje.

Elszállt kirándulások hangja,
Szerelmes szók elhalkultak,
A madarak mind elhallgattak,
S aszott levelek hullnak halkan.

Madárhadak mind délre húztak,
Lombozat pusztulásba merül,
Fészket már nem kell védeniük,
A fáradt levelek lehullnak.

Az erdőnek halk zizzenése
A hírt hozza nékem a szélben,
Hogy halál és elmúlás, minden
A csendnek csak vidám cseréje.

A három cigány
(Die drei Zigeuner – N. Lenau)

Egyszer láttam három cigányt,
Egy fűzfánál tanyáztak,
Kocsim ráz, út ad jó irányt
A puszta vándorának.

Egyikük hegedűt tartott
Vonóval a kezében,
A hangszere felragyogott,
Mint játszott esti fényben.

A második pipájából
Felszálló füstjét nézte,
Födkerekén boldogságból
Senkivel sem cserélne.

Harmadik nyugodtan aludt,
Cimbalmán nem munkál ma,
Csak szél pendített rajta húrt,
Mitől szebb lett az álma.

Viselt bár e három cigány
Kopott, lyukas ruhákat,
De mind makacs, szabad s vidám,
Bajokra rá se rántnak.

Velem ők ott megértették,
Ha rossz is itt az élet,
Pipa, álmodás s zenék
Megszépítik a létet.

Soká néztem hármuk után,
Kocsim tovább vitt engem,
De barna arcuk nem csupán
Elmúló emlék bennem.

Naplemente

(Sonnenuntergang – N. Lenau)

Naplemente szép;
Éj, felhő nyomúl,
Oh, mily félve lép,
Szél mind elcsitúl!

És az égen épp
Villám villan át;
Tóban lágy e kép,
Mély nyomot nem szánt.

Fény: szemem meglát,
Nézlek, s vágyam kél...
Kedvesem haját
Símogatja szél!

Őszi érzés

(Herbstgefühl – N. Lenau)

Zúg a messzi tölgyerdő,
Égbolt beborult egészen,
Vándorra jár rossz idő,
Szenved viharos szélben.

Mint ahogy az őszi szél
Súvölt az erdőben távol,
Múltam így fúj most felém
Fájón letűnt boldog tájról.

Hervadt már fán a levél,
Lebben a lomb utolsó tánca,
Szédel'gve hull, földet ér,
Szép szőnyeg erdei pástra.

Egyre sűrűbb az esés,
Útat fed, s szinte sugallja,
Álljak itt meg csendben, és
Rögtön már e helyt meghaljak.

Eduard Bauernfeld (1802 – 1890) 51.

Nyáron

(In Sommer – E. Bauernfeld)

A)

Amint mentem lánykámmal
Magányos, szép ösvényen,
A nyárvégbe húz ezüstszállal
A tücskök cirpelése.

Amint e szép, bájos gyermeket
Öleltem két karommal –
A nyári szél szelíden lengve
A lelkem nyárvarázsba vonta.

B)

Amint mentem lánykámmal
Magányos, szép ösvényen,
A nyárvégbe font ezüstszállal
A tücskök cirpelése.

Amint e szép, bájos gyermeket
Karommal átöleltem –
A nyári szél szelíden lengve
Nyárvarázsba ringatta lelkem!

Vincenz Zusner (1803 – 1874) 52.

Egy rózsaszirom

(Ein Rosenblatt – V. Zusner)

Amint patak a hajnalfényben
a csókját rózsának adá,
virágnak egyik ékessége
a víz sodrába hullt alá.

A hullám hátán ment sebesen
mezőkön, szép erdőkön át,
megóvja magát kopár helyen,
mig mély tóban nyugtot talált.

Világforgatagban, ha itt ma
kimúlt utolsó örömünk,
első szerelem rózsaszirma
körüllebeg sírig bennünk.

Eduard Mörike (1804 – 1875) 53.

A kertész

(Der Gaertner – E. Mörike)

Nincs szebbje nemének,
– Hófehér lován –
Hercegleány léptet
Hús fason át.

Szép lova az úton
Pompás táncot jár,
Kvarc, hintett homokon,
Arany ragyogás.

Rózsaszín kis kalap
Úgy ringsz, mint a mén,
Dobj felém egy tollat,
Titkon felvevém!

Hogyha ezért tőlem
Szép virágot kérsz,
Végy ezerszer többet,
Szedd le, mind tiéd!

B) Az elhagyott lányka

(Das verlassene Mägdlein – E. Mörike)

Szól kakas, korán kél,
Csillagocskák eltűnnek,
Kell állnom tűzhelynél,
Kell gyúlni tűznek.

Aprófa fénnel ég,
Szikra halkan pattog;
És hogy nézek belé,
Mélyül bánatom.

Eszembe jutottál
Hűtlen legény, te,
Az elmúlt éjszakán
Álmodtam véled.

Hull a könny szememből
Rá az arcomra;
Napom így kezdődött –
Bár múlna gyorsan!

A) Az elhagyott lányka

Korán, kakas már szól,
Mielőtt a csillagok tűnnek,
Kell tűzhelynél állnom,
Kell gyúlni tűznek.

Aprófa fénnel ég,
A szikra pattog;
S ahogy nézek belé,
Csak nő bánatom.

Eszembe jutottál
Hűtlen legény, te,
Az elmúlt éjszakán
Álmodtam véled.

Hull a könny szememből
Rá az arcomra;
Napom így kezdődött –
Bár múlna gyorsan!

Kézíratos albumokba

(In Autographenalben – E. Mörike)

Nincsen nemesi címerem,
Életem sem feddhetetlen,
Értékelik-e itt versem,
Azt, biz', nem tudom magam sem.

Ő az

(Er ist's – E. Mörike)

Tép tavasz kék pántot szét,
Hagyja, légben újra szálljon;
S édes, ismert illat járjon
Mámoros tájon ismét.
Ébred ibolyánk,
Már ma nyílni akar.
– Hárfa szól, fülelj, hangja oly lágy!
Tavasz, te vagy az!
Én meghallottalak.

Kérdés és válasz (Frage und Antwort –
E. Mörike)

Bánatos szerelem honnan
Jött, kérded, s szúr szívbe kést,
És mért tűröm el ily hosszan
Kínok gyötrő tövisét?

Mondd, mért támad fel oly gyorsan
Szél, mi vitorlákat tép,
Rejtett forrás vize honnan
Tör fel, felszínre hogy ér?

Tedd meg, szelek üljenek el,
És ne fűjjanak folyvást!
Érd el varázsvessződdel, ne
Fakadjon fel a forrás!

Szeptemberi reggel
(Septembermorgen – E. Mörike)

Ködben szunnyad még a táj,
A rét még álmosnak tűnik:
De látod – ha a köd felszállt –
Kék eget, csoda látványt,
Az őszi fényben ring a táj,
S lent lágy aranyban fürdik.

Hajnalban

(In der Frühe – E. Mörike)

Nem alszom, fáradt a pilla
Még, de napfény már megcsillan
Hálómnak ablakában.
Fáradt agyam tépelődik
Még, kétségek közt vergődik,
Éj rossz álma a sarkában.
– Ne gyötörjed,
Kínozd hosszan magad s lelked!
Örülj! hisz ott kint már kongnak,
Hajnali harangok zsongnak.

Vágyakozás

(Sehnsucht – E. Mörike)

Egy zord reggel a télben,
A kedvem mégse rossz!
Hisz hajnalpírban égek,
S vérem lázba hozott.

Ragyog a régi szikla,
Az erdő és a vár,
Részeg ködök ingnak
A völgyben fel s alá.

Tetrekész sietséggel
Ébreszt szellemet, észt,
S arany nyíl vesszejével
Minden messzire el.

A csúcsra vágyok menni,
Hercegi kastély vár,
Szeretnék dalt zengni,
Száguldni paripán!

Kocsiján győzelemnek
Rohanva viharzón,
A hárfák összetörnek,
Mind szerelemről szólt.

Hogyan?! rajongsz s felmérni
Nem tudod, ez mit rejt,
Szív kész felejteni,
Mi úgy lerészegített?

Igen! nem zengnék mást, csak
Szerelem örömét!
Zilált hangokból fonva
Gyengéd, szép dísz fölél.

Mi segít'ne e vágyban?
Kedves, ha itt lennél!
Örömkönnyeim árja
Hullna lábad elé.

Éjfélkor

(Um Mitternacht – E. mörike)

Az éj a tájra szállt lazán,
Ledőlve álmod' hegyfalán,
Idő mérlege, látja, ki nem leng,
A két tányérjában csak csend mereng;
Feltörve fürgén folyik a forrás,
Anyá s éj fülébe idézi folyvást
A napot,
Biz' éjfélről már a múlt napot.

Az ősi altatódal nem kél,
Nem figyel, fáradt, nem zenél,
A kék ég cseng neki édes mesét,
Hallgatja közömbös órák neszét;
De hűen őrzi a forrás a szót,
Idéz víz álma éneket, folyót,
A napot,
Biz' éjfélről már a múlt napot.

Erdőszélen

(Am Walde – E. Mörike)

Erdőszélen szeretek, ha délután van,
Fűben kakukot fülelve feküdni;
Nyújtózik a völgy, meleg fényben fürdik,
Béke, összhangzás csendül sóhajában.

Itt jó nekem, sors legrosszabb csapása,
Sok ostobaság, mi engem elérhet,
Társaság, nem háborgatnak végre,
Azt teszem, mit kíván magam szokása.

És ha gondolnák finom úri népek,
Mint pazarolják költők idejüket,
Még a végén irigyelnének engem.

Joggal; szonett kötött szövetét szőve,
Szép, ahogy anyaga enged e kéznek,
S közben szemeim távol legelésznek.

Tavasszal

(Im Frühling – E. Mörike)

Dombon fekszem, tavaszvarázsban:
Szép felhő lesz a szárnyam,
S szállok madár nyomában.
Óh, de mondd, te vágyott szerelem,
Merre laksz, hol élhetnék veled?
Ám tenéked s szélnek nincs háza.

Mint a napraforgóvirág: nyitott a lelkem,
Vágyódik,
Álmodik,
És remél szép szerelmet.
Játszol csak tavasz velem?
Nyugtóm hol lelem?

Látom, folyó s felhő, mint vándorolnak,
Napnak csókjai áthatolnak
Testemen, s a vérembe alászállnak;
És a mámor ittas szemeim
Mintha elaludnának,
Méhek dongását csak fülem észleli.

A lélek ide-oda száll,
Hogy mire vágy, nem tudja igazán:
Jut itt hely vígságnak, panasznak;
De szívem, mondd csak,
Miből fonsz emlékkoszorút,
Hogy zöld, aranyló legyen alkonyunk?
– Elmúlt, talányos napoknak!

Karl H. W. Wackernagel (1806 – 1869) 54.

Csak egy élet (Nur ein Leben – W. Wackernagel)

Csak egy élet

A)

Tengerbe csepp ha hull,
Halk a csobbanás.
Helyén hullám kimúl,
Körről körre jár.

Tovább is így megy ez,
S elnyugszik a kör.
De honnan jött a csepp?
S hová süllyed ő?

Egy élet volt csak ez,
És egy elmúlás.
Ily csepp nyomot hagysz te
Is magad után.

Csak egy élet

B)

Ha tengerbe csepp hull,
Csak halkan csobban.
Helyén hullám kimúl,
S eltűnik nyomban.

S ez így folyik tovább,
A kör nyugszik, de
Honnan hullt csepp – talány –,
S hová süllyed el?

Egy élet volt csupán,
Mit halál arat,
S biz' tenmagad után
Is ily nyom marad.

Végre lásd be már...

(Lern es einmal doch – K. H.W. Wackernagel)

Bár megöregedtél szívem,
Mégis ifjan jársz,
Mégis gyermekin szeretve,
Nyújtasz jót kedveseidnek,
S tőlük még viszonzást vársz.

Fáradozásért, gondoltad,
Köszönet is jár,
Csendben, nyomában jó kinnak,
Fájdalmas utolsó nappal
Még a keserű pohár.

Bár megöregedtél szívem:
Végre lásd be már,
S értsd meg; fáradozásokra,
Másnak koszorú, korona,
Néked járom s kereszt jár.

Légy virág, amit letörtek,
Éppen mikor nyílt,
Újra zöldül, nyíl, mint szokta,
Fájdalmát csendben kihordja;
Rózsa sorsa üdvözt!

Friedrich Halm (1806 – 1871) 55.

Öröm s bánat nyilát

(Es trifft Freude – F. Halm)

Öröm s bánat nyilát
érzed, ha szíved járja át.
Szelíd vessző az örömé,
játékos célzás az övé.
Bánaté hosszú átkelés,
sebét viseled, amíg élsz.

A szívem

(Mein Herz –F. Halm)

A szívem újra kérdem,
Mi a szerelem, mondd!
„Egy vágy van két lélekben,
Mit semmi el nem ront!”

De mondd csak, honnan jó szerelem? –
„Jön, máris itt a hű!”
S beszélj, elfogy szerelem? –
„Nem ő volt az, ha tűnt!”

S mi a tiszta szerelem? –
„Ha elrejt magát!”
Mikor mély a szerelem?
„Ha csendet éli át!”

Mit tesz ő, ha dúsgazdag?
„Adásban nem henyél!”
S beszél, vagy inkább hallgat? –
„Szeret, és nem beszél!”

Friedrich Theodor Vischer (1807 – 1887) 56.

Az illatsodás jácintok

(Die Hyazinthe – F. T. Vischer)

Csodás illatár üdvözölve légy,
Mi lány kehelyben, csendben ringatózol,
Hajó vagy, benned tündérkék a lég,
Miben lélek messzi partokra kóborol.

Kormányoz egy álom, egy régi vágy
A tűnt időkből: égi szépségű rét,
Mit aranyló hullámok járnak át,
Mit fentről karcsú pálmák sora néz.

Hol kék vízen úszik lótoszvirág,
S szelíd hullám merné csak tudakolni,
Kelyhetekben mily csoda vert tanyát?
Gyerekek tudnának csak válaszolni.

Elisabeth Kulmann (1808 – 1825) 57.

A csíz

(Der Zeisig – E. Kullmann)

Ha gyermek vagy, májusban
Füzeted, könyved hagyd!
Tehát jöjj a szabadba,
S velem zengj el egy dalt.

Jöjj csíz, s társunk légy ebben!
Egy versenyen küzdjünk,
S ki akarja, dönthessen,
Ki a jobb közülünk!

Bárkámon hánykolódom

(Gekämpft hat meine Barke – E. Kulmann)

Bárkámon hánykolódom,
Ha tombol tengerár,
Az ég jelén azt látom,
Csitul víz dühe már.

Kikerülni nem tudlak,
Ha választasz halál!
Bús híre múlásomnak
Szegény anyámra száll.

Ne törje össze szíved
A fájdalomad anyám!
Kis időre választ el
Csak halálóceán.

A túlpartra érkeztem,
Mi örökké itt tart:
Hozzád száll tekintetem,
S feléd nyújtom e kart.

Beteg vagyok két napja

(Zwei Tage, weil ich krankte – E. Kulmann)

Beteg vagyok két napja,
Nem látlak kis virág;
S nem néz reám ragyogva
Gyógyító napvilág!

Gyerekként már szerettem
Virágot, bárhol nő:
S nem lett drágakő sem
Veletek egyenlő.

Engemet szerettetek
Talán ti is némán;
Hisz észrevehettétek,
Szeretve néz e lány.

Egy nap – virágok – érzem,
S ez nincs messze talán,
Lezárja Napnak fénye
Szemeim csillagát.

„Hol marad most a lányka,
Ki hozzánk kedvvel jött?”
De minden virág látja,
Hogy nyom már lent a föld.

Virágok mind meghaltak

(Die letzten Blumen starben – E. Kulmann)

Virágok mind meghaltak,
Királynőjük lehullt,
Meleg nyári hónapban
Szép rózsza is konyult!

Magasztos georgina
Nem emeled főd már!
De még magas nyárfa
Is hullt lombokkal áll!

Nem vagyok bár se nyárfa,
Se rózsza, szelíd s karcsú,
Miért nem zár magába
Hely, hová rózsza hullt?

Vigaszt

(Trost – E. Kulmann)

Te nevetsz húromnak hangjain,
S engem szégyellve nézel rám?
Hol megyek, nem járhatsz útjain,
Messze hagylak magam után!

Nem fogsz örökké s büszkén élni,
Senki sem gondol rád, ha múlsz;
De halál engem emel égig,
Egy fénysugár körébe húz!

Dalomban cseng szenvedés húrja,
S vigaszt talál, ha gyötri kín;
S ünnepen szólal úgy meg újra,
Hogy örömmel teljen a szív!

Felhő, nyújtsd kezed nékem...

(Reich mir die Hand, o Wolke – E. Kulmann)

Felhő, nyújtsd kezed nékem,
S emelj fel hol te szállsz!
Hisz ott áll több testvérem
Menny nyílt kapujánál.

Az életben bár őket
Sose láthattam ám,
Feltűnik ott körükben
A szeretett apám!

Ők fentről rám lenéznek,
Karjuk magukhoz int.
Felhő, nyújtsd kezed nékem,
S gyorsan oda repíts!

Sok szerencsét az útra, fecskék!
(Viel Glück zur Reise, Schwalben! –
E. Kulmann)

Sok szerencsét az útra!
Hosszú ez utazás.
Mentek meleg délre újra,
Merész e vonulás.

Szívesen kelnék szárnyra,
S véletek repülnék,
Látni ezer csodákat,
Mit nyújt minden vidék.

De jönnék mindig vissza
(Bármily szép az a táj,
S lenne csodás és gazdag)
Hozzád szülőházám!

Te Hold, lelkem kedvese

(Mond, meiner Seele Liebling – E. Kulmann)

Te Hold, lelkem kedvese,
Miért vagy ma sápadt?
Gyermekidnek egyike
Talán beteg, fáradt?

Megjött a Nap, a férjed,
S beteggé tett talán?
S lakásodból kilépve,
Elönt kint a sírás?

Te kedves Hold, hát tudd meg,
Nekem is ily sors jutott.
Anyám bent fekszik, beteg,
S ez engem lesújtott!

Hogy zárta álom éppen
Kis időre szemét;
Elmegy – s hiszem erősen –
Talál ott pihenést.

Vigasztalj Hold, s ha nézlek,
Nem szenvedjek csak én:
Mint Nap társát úgy kérlek,
Bár nem örülsz mindég!

Szegény lány vagyok – mondtad

(Du nennst mich armes Mädchen – E. Kulmann)

Szegény lány vagyok – mondtad;
De tévedsz, nem vagyok szegény.
Legyél egyszer kíváncsi
Az álomnak karjában, s nézd
Kis kunyhócskámat,
Ha napsugárral
Beszórja a reggeli ég:
Színarany a tető!
Jöjj este, mikor a Nap
Tengerbe süllyed már,
Nézd egyetlen ablakom,
Ragyog akár topáz!
Szegény lány vagyok – mondtad;
De tévedsz, nem vagyok szegény.

Anastasius Grün (1808 – 1876) 58.

Aszott levél régi könyvben
(Das Blatt in Buche – A. Grün)

A)

Kincse idős nénikémnek
Egy rongyolódott, régi könyv,
S féltve őriz a könyvében
Aszott levélt, mi zöld.

És aszottak a kezek is,
Mik – rég – levélt letépték.
Ám mit szeret ezeken, mit,
Miért sír, ha rájuk néz?

B)

Kincse idős nénikémnek
Egy megfakult, régi könyv,
Levelet őriz itt féltve,
S ez aszott bár, de zöld.

Asszott két keze is már, mik
E levelét szedték rég.
De mit szeret ezeken, mit,
S miért sír, ha rájuk néz?

Gasteinból (Aus Gastein – A. Grün)

Első éjjel

Hiába itt az éj – s elaludnék,
De Ache nem hágy, erre nincs remény,
A vízesés lent az ablakomnál
A sziklapadon dörgi ritmusát!
Soha rosszabbkor! Ám mit tehetnék?
Fülelem hát e rejtélyes zenét: –
Mi változatos, bár egy hangon zúg,
Halk hárfa most, majd, mint dörgés gurult!
Kocsizörgés, mi városon fut át?
Napi kenyérhez mély malomzúgás?
Ütéssor, mi ércfegyvert kalapál?
Hang, mely szíven üt, ha orgonál?
Most kürt, amely téged távolba hív!
Vagy erdő, mi súg, s maradásra int!
Most istenfélőt hívó harangszó!
Vagy sírhoz kíséző gyászinduló! –
Mint az élet! S minden por s elmúlás!
De ének, s hoz – míg alszol – álmodást!

Ferdinand Freiligrath (1810 – 1876) 59.

Szeress, amíg szeretni tudsz!
(O Lieb, solang du lieben kannst! –
F. Freiligrath)

Szeress, amíg szeretni tudsz!
Szeress, míg halál mélybe húz!
Az óra jó, az óra mén,
A sírnál mit sem ér a bú!

Te ápold szerelmed, légy hív,
Becsüld szerelmed hű szívét,
Amíg szeret a másik szív,
S nagy izzással lobog feléd!

Ki néked feltárja lelkét,
Kedvére járj, mennyire tudsz!
Időt tedd örömtelivé,
Egy perce se legyen borús!

Vigyázz nyelvedre, védekezz,
Nehogy valami rosszat szólj!
Az Úrra gondolj, s ne feledd, –
Másik ne menjen panaszlón.

Szeress, amíg szeretni tudsz!
Szeress, míg halál mélybe húz!
Az óra jó, az óra mén,
A sírnál mit sem ér a bú!

Ha térdre rogyasz a kriptánál,
Szemedben könny meg révülés,
Nem látod társad többé már,
Csak templomkert nedves fűvét.

S beszélsz: óh, nézz fel énreám,
Reám, ki zokog sírodnál!
Ha bántottalak, megbocsáss!
Az Úr se haragudjon rám!

De ő téged nem hall se lát,
Nem jó, hogy őt karolhasd át,
A rég csókos száj szót se vált:
A szívem régtől megbocsájt!

Ezt tette, megbocsájtott rég,
S bár forró könnyed árja hull,
Itt könny meg fájó szó kevés –
De csend – célt ért, rá sír borult!

Szeress, amíg szeretni tudsz!
Szeress, míg halál mélybe húz!
Az óra jó, az óra mén,
A sírnál mit sem ér a bú!

Prinz Eugen, a nemes lovag
(Prinz Eugen, der edle Ritter –
F. Freiligrath)

Sátrak között őr vigyázzon!
Vidám éj a Duna-parton,
Körben lovak állnak ott,
Megkötözve a cövekhez;
És szorosan a nyergeken
Súlyos karabiner lóg.

Lent a tűz körül a földön,
Lópaták mellett, a fűvön,
Fekszenek osztrák lándzsák.
Karabélyon díszek lógnak,
Csákójukon fényes tollak,
Hadnagy kockáz, őr strázsál.

Ömellettük eltöprengve
Nyugszik elnyűtt köpönyegen
Magában a trombitás:
„Hagyd a kockát, kártyát vedd el!
Formáld császári éneket
Örömmel lovasdallá!

Roham előtt nyolc nappal
Hasznos lesz ármádiának,
Éneket és rigmust formált;
Rögzítette hangjegyekkel;
Fel fehérek, fel vörösek!
Éber légy, és jól vigyázz!”

És elhangzik az új dallam,
Ám nem egyszer, többször halkan
Lovas katonák előtt;
Majd amikor befejezte
Bús sorsukat átérezve
Erős kórushang kitört:

„Eugen herceg, nemes lovag!”
Zúg is, hej mint a zivatar
Elérve török táborát.
Képzél trombitás – s szakállt simítva –
Dolmányára felakasztja
Kitüntetés csillagát.

Melchior Meyr (1810 – 1872) 60.

Magas költészet

(Hohe Poesie – M. Meyr)

Dalnok dalának örö mire vágytok,
Velük elérni a Paradicsomba,
Víg ságot vágytok, mely szívet zsongítja,
Kell, elraboljanak virág világok?

Szép, ha költő dalát áradva zsongja,
S nem béklyózza földi bánat, félelem,
Ahol, mint barátságos festmények
Csak öröm cseng, s virul szép rózsák bokra.

De én dalok más örömet ismerem.
Csakhogy ezt harc nélkül nem érthetem el,
És fájdalom nélkül el nem nyerhetem.

De ha tényleg emelkedett a szellem,
Paradicsomi játékban nem vész el,
S (a) mennyből árad rá fenséges érzélem!

Friedrich Brunold (1811 – 1894) 61.

A szeretet szava

(Ein Wort der Liebe – F. Brunold)

Ha érzed szeretet szavát,
Ne zárd be őt szívedbe;
Egy ágacskáját adjad át,
Hogy hűtsön fájó kebled.

Te hagyd szeretetet szádról
Fuvallatként repülni,
Akár anya s hon szavától
Tud vándor üdvözülni.

Világ az gyűlölettel telt,
Sebek véreznek körben,
A szó, amely szívedből kelt,
Sebet, szívet köthözhet.

Gilm zu Rosenegg (1812 – 1862) 62.

A halott hallgatók

(Die Verschwiegenen:G.Rosenegg)

Mit tudtam – s jó hangosan ám –
világnak kihírdettem,
de semmit nem titkolván,
hogy bünt követtél ellenem.

Virág sokasághoz szólván,
halkan az ibolyának
zengve rózsának, kiáltván
nagyszemű kamillának.

De ez gondot nem okozott,
a lelked víg maradhat,
ki tudta, az már mind halott,
s tovább nem adja, hallgat.

A) **Odaadás** (Zueignung – .G. Rosenegg)

Jól tudod te drága lélek,
Tőled távol kínban élek,
Hű szerelmem ágyba dönt,
Ám köszönt.

Egyszer vígan rád emeltem
Drágakő ametiszt kelyhem,
Áldottad ital özönt,
Mint köszönt.

S esküt tettél a rosszaknak,
Véled eddig csak jó voltam,
Szívem hódol ily szent előtt,
S úgy köszönt.

B)

Néked ajánlom magam...
Jól tudod te drága lélek,
Tőled távol kínban élek,
Dönt szerelmem ágyba bár,
Hála jár.

Egykor szabadon vedeltem,
Kelyhem túl sokszor emeltem,
Hogy nem vagyok már számár,
Hála jár!

Könyörögtél gonoszoknak,
Míg én meg nem okosodtam,
Szent vagy, ezért tőlem már,
Hála jár!

Friedrich Wilhelm Güll (1812 – 1879) 63.

Ki gondolkozni maga megtanult

(Nur wer selber richtig denken gelernt –
F. Güll)

Ki gondolkozni maga megtanult,
magát megleli más elmélkedőben,
ki ügyes, s vezetni maga tanult,
engedelmes az egy más vezetőnek.

Friedrich von Sallet (1812 – 1843) 64.

Őszi álmodozás

(Im Herbst – F. Sallet)

Őszi erdőn kedvvel járok,
S szél, ha megrázza a törzset,
Színes levél hull, s hol állok,
Avar borítja a földet.

S révedek egy régi tájra,
Friss tavasz leheletére,
Csalogány csodás hangjára,
Bokrok üde zöld színére.

Mezőn harsányan kiáltok,
Itt most bogáncsok fonnyadnak,
Lelkemben rózsákat látok
S szelíd fejét gyöngyvirágnak.

Vágy telve az égre nézek,
S bár sötét most a kárpítja,
Csillagtól erőt remélek,
Sajnos épp felhő borítja.

Friedrich Hebbel (1813 – 1863) 65.

Nyári kép

(Sommerbild – F. Hebbel)

Utolsó rózsától búcsúz' a nyár,
Szirma készült vérzön esni alá.
Szóltam, biz' hamar hullni fog ő már:
„Távol az éltünk, s közel a halál.”

Nem járta szél nap e forró szakát,
Halkan repült kecses lepke, a szép;
Megmozgatta léget e szárnycsapás,
S így elérte rózsa szírmát a vég.

Őszi kép

(Herbstbild – F. Hebbel)

Egy őszi nap, milyet nem láttam még!
Mint alvó légzik, áll a levegő,
De hull mindenütt a gyümölcs éléd,
Az összes fa legszebb termési ők.

Nehogy zavard természet ünnepét!
Elvégzi maga e szüretet ő,
Csak azon ág hullajtja gyümölcsét,
Min érett már az őszi napfénytől.

Hát nem szidlak szép óra, téged
(Nicht schelt' ich dich du schöne Stunde –
F. Hebbel)

A)

Hát nem szidlak szép óra, téged
Mert elszöktél olyan gyorsan!
Hisz hoztad a jó hírt, te édes,
Szívem még ne higgyem holtnak.

Most pohárral perelnem kéne,
Ha ő a számtól elválík:
Ám erembe ő töltött édes
Bort, miben a Nap parázslík.

B)

Nem szidlak én szép óra, téged,
Habár oly gyorsan elszöktél!
Hisz hoztad a jó hírt, te édes,
Ne higgyem szívem holtnak még.

Pohárral tán perelnem kéne,
Ha ő elválík a számtól?
Ereimbe bort tölt, mi éltet,
S erőt ad Nap parazsából!

A beteg

(Der Kranke – F. Hebbel)

Régen beteg, s ágyában fekszik
Ő, kit még alvás is gyötört,
Ám de e füledt helyre is
Árad tavasz, s betört.

Mert egy ablakot kitártak,
És tavasz lopóz, beszáll,
Hűvöst hint forró arcára,
Hűti izzó homlokát.

És minden becézéssel,
Fáról virágot hullatott,
Nyújt ez reménytelennek
Álmot, hogy meggyógyulhat ott.

Óh, noha e képzelgések
Megrendítik a szívét,
S bár beteg örömmel ébred,
Régi kínját érzi még.

Friedrich Wilhelm Weber (1813 – 1894) 66.

A téli éjszakán...

(In der Winternacht – F. W. Weber)

Sok kenyér nő téli éjszakán,
mert hó alatt vetés friss zölden áll:
s ha tavasszal nevet napsugár,
akkor érzed, hogy tett tél csodát.

Világ – úgy tűnik – most sivár,
s feletted durva napok sora jár:
Csenben légy, s figyeld a változást –
sok kenyér nő téli éjszakán.

Betty Paoli (1814 – 1894) 67.

Ifjú és idős

(Jung und Alt – B. Paoli)

Amíg éltünk virágban áll,
Hogy múl' – felfogja azt eszünk,
De gyászra még nem hív halál,
Holott tudna folyni könnyünk.

Viszont kinek rút öregség
A homlokára ráncot vájt,
Oka gyászra volna elég,
Csak ehhez könnye sincsen már.

Louise Aston (1814 – 1871) 68.

A vadrózsa

(Die wilde Rose – L. Aston)

Lakatlan csúcson nyíl magányban
A vadrózsa virág,
A távolból ki őt csodálja,
Elönti a forró vágy.

Felé sziklán kapaszkodva fel,
Merészen hág vadász.
Mikor hozzá jut egész közel,
Szeméből könnye hull alá.

Megfogni, leszedni remélte,
De lába megbotolt,
Szakadékban, a mélységben
Halál csókja várta ott.

Lakatlan csúcson nyíl magányban
A vadrózsa virág,
A távolból ki őt csodálja,
Elönti a forró vágy.

Eduard Baltzer (1814 – 1887) 69.

Húsvét

(Ostern – E. Baltzer)

Kétség ne szőjön át téged,
Jó mintát természet ad:
Feltör halálból az élet,
S érik életből halál.

Karl Gerok (1815 – 1890) 70.

Esti harangszó

(Abendglocke – K. Gerok)

Idegenben lépkedek,
A este már sötét,
A lábaim gyötörnek,
A szívem is nehéz.

Oly sötétek a hegyek,
Oly kopár ez a völgy,
S mily idegen emberek,
Hisz senki sem köszönt!

Nem látszik utca vége,
S fejem aggódva kérd,
Hol pihenhetek végre,
Ma hol töltöm az éjt.

Hirtelen csendül völgyben
Az estharang, s zenét
Hoz nékem idegenben,
A szív üdvözlét.

A régi hangok árja,
Csengésük oly meghitt,
Olyan, mint rég hazámban,
Nem fájhat szívem itt.

Fogadóról szól: nézd meg,
Hol töltöd éjszakád, –
Hazád idézi néked,
Hol mennyet élted át.

Emanuel Geibel (1815 – 1884) 71.

Vízirózsa

(Wasserrose – E. Geibel)

A vízirózsa csendben
Kibomlik, kék a tó,
A nyirkos levél reszket,
A kelyhe, mint a hó.

A Hold az égből szórja
Aranyló sugarát,
A fénye mind a rózsza
Ölébe hull alá.

A vízben virág körül
Fehér hattyú kering;
Dalol, mi lágyan csendül,
S a rózsára tekint.

Az éneke mély bánat,
Akarja a halált –
Virág, ha szived tártad,
Megérted a dalát?

Ünnepre hagyd fiút nekem

(Lass mir die Knaben vom Feste –
E. Geibel)

Ünnepre hagyd fiút nekem,
semmit sem tud még gyereünk!
Legjobb a borban, szeszben,
hogy mi minden rosszat elfeledünk.

A) A muzsikához
(Für Musik – E. Geibel)

Sötétülnek árnyak,
Csillag felébred:
Halk sóhaja vágynak
Szól az éjben.

Tengerén álmoknak,
Csak jó, hajózik,
Lelkem kormányozva
Lelkedhez úszik.

Ott magát megosztja,
S tudd, nem volt énem
Még ily boldog soha,
Mint e zenében.

B) A zenéhez

Sötétülnek árnyak,
Csillag mind felkél:
Halk sóhaja vágynak
Éjben árad szét.

Tengerén álmoknak
Nyugtalanul jó,
Lelkem kormányozva
Lelkedhez tér ő.

Néked magát adja,
Vedd, egész tiéd!
S tudd, nem voltam soha
Így önmagam én.

Ősz (Herbst – E. Geibel)

A)

Mi lehet majd' oly édes
Mint tavasz, s üdít?
Őszutó, verőfényes,
Ha vágyja a szív.

Ősz (Herbst – E. Geibel)

B)

Mi oly édes s bódító
Mint tavasz, s vidít?
Verőfényes őszutó,
Szívet melegít!

Áprilisban

(Im April – E. Geibel)

Te nyirkos tavaszeste,
Imádlak téged én!
Habár a felhős égen
Csak itt-ott csillagfény.

Szerelmes, halk ódával
Oly langyos most a lég,
A völgyekből felszállva
Ibolyaillat ér.

Ezért oly dalra vágyok,
Mi ringat, mint ez est,
S oly hangzást nem találok,
Mi lágy, szelíd s megejt.

Édes a k j

(S   ist's, den Reiz – E. Geibel

 des a k j,
világ, az  lvez s,
ha szív meg  sz
virágban áll,
de jobb, nyer d
fiad  j meg friss szemét,
s világot ismét
 gy csod lsz.

Robert Eduard Prutz (1816 – 1872) 72.

Szerелеm (Liebe – R. E. Prutz)

Azt, mire vágy szerelem,
Adja is tisztán, kedvesen.

És ki szerelemben vétkes,
Szívesen lesz az türelmes.

Mindent, ha téved, hibázik,
Képes szerelem tisztázni.

Tűri ő lelki erővel
Bűneit, baját a földnek.

Hű szeretőt, bárhol éljen,
Elrejti gondosan védve.

Őket mindentől felmentve,
Részt vesz bűnükben nevetve.

Mire jók is a csókok, kérded
(Du fragst, wozu das Küssen taugt –
R. E. Prutz)

Mire jók is a csókok, kérded;
Na mondd, végül mit eredményez?
Szem villan a másik szemében;
S a lélek a lélektől kérdez.

Ha szem a szemben tükröződik,
Ha lélek a lélekben időzik,
A csók akkor gyorsan győz is,
S a szívet végleg megkötözi.

Akarj úszni csók áramában,
Egyesülve te is úgy véled,
Hogy áhítatos hallgatásban
A lélekbe merül a lélek.

Hol csak két aj'k érintkezik,
Hamar fogsz szomjtól epekedni,
Akard gyönyör teljét élvezni,
Tudj csókot lélekkel lehelni!

Helene Branco (Helene Dalia)
(1816 – 1894) 73.

Esti emlékezés
(Abends – H. Branco)

Estharangszó, hogyha szálldos
Völgyben, hol csendes a rét,
S bár csillag még kicsit álmos,
Kék ég alatt szép a lét:

Ekkor mélyen a szívemben
Ünnep lesz és némaság,
Halkan lépsz emlékeimben,
S sírva gondolok majd rád.

A szemed
(Dein Auge – H.Branco)

A szép szemed: az mennyország,
Angyali pillantás,
Kit elér, az arcára hág
Derű meg mosolygás.

Oh, fogadjál magadba, ég,
Sok boldogsággal várj!
Oh, angyal te magadhoz végy,
S nyitott szívedbe zárd!

Tündérek tánca – bölcsődala
(Wiegenlied von den Elfein – H. Branco)

Pirinyó tündérek táncolnak,
S surrannak alá nagy csendben
Szendergésbe, álomba vonnak,
S pálcájuk varázsol közben.

Az ágyacskád fölött táncolnak,
Harangocska szól:csingiling,
Ezüst hangja csendül láncoknak:
S kicsi éned álomba ring.

Csend

(Stille – H. Branco)

Szeretem, ha csendes a lélek!
A menny tükörképe a csend;
Nagy áldás, mit kérve remélek,
Mit csak szentség lelke teremt.

Csendes a magány meg a béke,
A vágyban csendben sír a kín,
Dalokban parázslík örvénye,
Mitől mélyen szenved a szív.

Csendes gondolatom s virágom,
Csendes az alvás, a halál,
Csendes a szép szerelmi álmom,
Remél, s nemes létbe leszáll.

Bárcsak egyszer
(Einmal nur – H. Branco)

Bárcsak egyszer, úgy rajongva, oh, kedvemre
Énem – mert bú gyötri most –
Szép kezedre hajolhatna, Ráhajolna szép kezedre,
S lelkem csillapulna ott.

Bárcsak egyszer nálad járva,
Boldogan mosolyognál,
S szívedből az álom szállna
Rám, mint égi pillantás.

Bárcsak egyszer tudnám hinni,
Hő szerelmed mindig él,
Benned képem kedves, fénylik,
És nem sápad, lánggal ég.

Bárcsak egyszer szemeidben
Üdvben elmerülhetnék –
Lelkem száll – csillagok intnek –,
S álmodoznék véled én.

Fehér rózsá

(Weiße Rose –H. Branco)

Rózsa, rózsá, fehér rózsá,
Zöldben nyílsz, te lány, te szép,
Nékem vonzó vagy régóta,
Mint holdbéli szűzi kép.

Óh, a Hold is égi rózsá,
Fénylik örök kékben fenn,
És a szerény utánzója,
Hint virágot réten lenn.

Tüskével szúrsz fehér rózsá,
Bánat tölt el, mint a csend,
Vágyad reménytelen volta
Némít el, mint kín-keserv.

Rózsa, rózsá, fehér rózsá,
Halványuló tünemény,
Nékem vonzó vagy régóta,
Sápadón is – szent remény.

Itt...!

(Hier – H. Branco)

Utolsó gondolatom
E szentelt helyre vitt;
Hogy merüljek fájdalom
Mély tengerébe itt.

Sok szép órát itt éltem,
De vissza egy se tér,
Beteggé vált a szívem,
Világom semmit ér.

Nagy lázban ég az éltem,
Az álomom égbe tűn,
A szívem lüktetése
Halál kínjával küzd.

A könnyei áradnak
Arcára – nincs remény:
Szívek itt megszakadnak,
Kihúny szemben a fény.

Hiába emelt itt fel
Az égig boldogság:
Hisz itt süllyedt végleg el,
Mire szívem úgy vágy.

Virág csengettyűk csengnek
(Der Blumen Glöckchen klingen – H. Branco)

Virág csengettyűk csengnek,
S jön rá a bólintás,
Víg madárcák is zengnek:
Mert tavasz oly csodás!

Melengeti a tájat
Az első fénysugár,
S völgybe hajtja a nyáját
A pásztorlányka már.

Menyasszonyként ujjongva
Énekli szép dalát,
Mi sziklákön suhanva
Száll, s jut erdőkön át.

Messze – hol kék hegy íve –
A pásztor kürtje zeng,
A völgybe húzza szíve,
A lány után eseng.

Julius Sturm (1816 – 1886) 74.

A nagymamánál

(Bei der Großmutter – j. Sturm)

Mily meghitt a csend e szobában,
Az óra halkan mendegél,
Napfény játszik váza virágban,
S bútorokon csillan a fény.

Idősen ül lány nyugvószékben
A nyolcvanéves nagymamánk,
Halvány homloka ráncos mélyen,
De szeméből fény süt reánk.

Bizalommal ülünk ölében
Mi, hön szeretett gyerekpár,
Lapozgat nagy képeskönyvében,
S kérésünkre felolvas már.

Szavaiból mese virágzik,
Amint ágakon a rózsák,
Csendben fülelünk most mi, kicsik,
Az arcunk lázas ragyogás.

E kép mindig meghat, s nem szégyen,
Szememből könnyet csal elő,
Mert ismerős e szoba nékem,
A kicsik s a nő, az idős.

Karl August Candidus (1817 – 1872) 75.

Pacsirtaének

(Lerchengesang – M. Candidus)

Éteri, távoli hangok,
pacsirták égi danája,
keblem édesen átjárja
gyengéd, gyönyörű dalotok.

Becsukom csendben a szemem,
s bevésem a pillanatot,
szívbe, e virradatot,
s átjár tavasz lehe engem.

Régi szerelem

(Alte Liebe – K.A.Candidus)

Repült kicsi kék fecske,
S távolból visszatért,
A gólyák is megjöttek,
S új boldogság tiéd.

E tavaszi reggelen,
Hol köd s meleg az úr,
Bennem ismét megjelen
Régi szerelmi bűm.

Olyan, mint egykor lágyan
Vállamra mért ütés,
S hallom, mint susog tájban
A galambrepülés.

Az ajtómon bekopog,
De senki odakint;
Érzek jázminillatot,
De virágcsokor nincs.

Messziről hang szól nékem,
Egy szép szem rám tekint,
Fog régi álmom kézen,
S von magához megint.

Mathilde Raven (1817 – 1902) 76.

A kiűzött költő

(Der verbannte Dichter – M. Raven)

Az árbochoz dülök; tűnik a táj,
S az est leszáll szülőföldem partján.
Szemem büszke könnye hull, szívem fáj,
Nos, Isten véled szülőhazám!
Te bölcsőm, víg gyermekkoromnak helye,
Ahol zengtem élttem első dalát,
Hol ittam öröm s könnyek italát!
Keserű a válás! – Dermed a szívem!

A partról ide leng hűs esti szél:
Utolszor iszom óh, ebből talán!
S e csillagokból sem hull fény többé
Az ösvényemre, hol gyötör magány,
Hisz e hajóval jutok most oly tájra,
Hol engem nem ér kedves pillantás,
Barát nem vár, nincsen kézszorítás,
Csukott a fül száműzött panaszára.

Kilöktek engem, s lettem száműzött,
Igazságért mert lelkelem esdekelt,
Személyem szabad ifjúként küzdött,
Miért dalom – mind – jogot követelt.
Miért hirdettem – nem törten – hangosan,
Mit Úr az ajkaimra fektetett,
Miért szívem hűséggel lüktetett
Hazámért, mit rabszolgaság fojtogat.

De vérzik szegény szívem, s bár hasadt,
A nyelvem átveszi kor szellemét.
Eos már az új fényben felhaladt,
S a győzelem rózsáit hinti szét.
Nagy a csillogása, vigyázz szemedre,
Ha hétrétű a fátylad, ez megvéd:
Magasra hág a Nap, erős e fény,
S a ködbirodalom eltűnik örökre.

Theodor Storm (1817 – 1888) 77.

A múlt életemből újra feltűnnek

(Liegt eine Zeit zurück – T Storm)

A múlt életemből újra feltűnnek –
Ha nézek elhagyott hazámra rá –,
Hova honvágytól gondolatim űznek;
Ismered, te hazád is volt e táj.

Kövess csak engem, s hagyd el magad most,
Szerezzен néked szép órákat versem,
A régi, múlt idő szárnyal fent frissen,
Te szíved így lesz még egyszer nyugodt!

Január 1851 (Januar 1851 – T. Storm)

A győzők ünnepe a városon átvonult;
Azt hiszik, Schleswig-Holsteinnek már vége.
Ne törj meg szívem! Kell még öröm érjen;
Gyermekeinkből válnak hős legények,
S szabadon élünk, hála néked Úr!

Minden dalom

(All meine Lieder – T. Storm)

Akarom minden dalom
Egy izzó kályhába dobni,
S kell őket tűzben hagynom
A lángban ellobogni,
Hiszen hervadt virágok
Nem tudnak termést hozni –
Ezért hervadt virágok
Ne vágyjanak napozni.

A Segebergen

(Auf dem Segeberg – T. Storm)

Egy nő bölcsője állt e hegyen,
A bölcső német asszonyé;
Ki rám emeli kék szemét,
A sziklára néz fel, hol fekszem,
De váratlan kebléhez vont.
E boldogság elragadott;
A világ – látom – halhatatlan,
A szépség lábamhoz ült mind;
A gondok, mik gyötörték búban
A szívem, elhallgattak itt.
Zenélj! Zenélj! Pacsirták zengnek,
A rét s erdő mind dalban áll,
A szúnyogok légben keringnek,
Az édes nyári dallam száll.
Alant napsütötte mezőn
A dús gabonák hullámzanak,
A fodros felhőcskék fölött
Természet titkai játszanak.
Hegy oldalában ott mélyen
Feltűnt két kis fej a sziklán;
A két fiú jön át a réten;
Miénk, enyém s tiéd, no lám.
Felujjonganak, s sziklák zengnek;
Az én fickóm kicsiny, sudár,
S amint ugranak, bukfaceznek,
Mind első akar lenni már.

A gyermek ajkon vidámság fénye,
Oh, hát nevetsz te szép világ!
Amint simulnak térdedhez érve,
Csodásabb az, mint gondolám;
Nagyobb itt, a kisebb meg ottan,
Engem szorosan átölelt,
Hogy kövek közt a kakukkfűben
Felvettem e szeretett tehert.
Az árnyat, mik szememben ültek,
Elűzte gyermekkacagás;
Szemük mélyén e gyermekeknek
Jövőd látom, kedves hazám.

Az íróasztalnál

(Am Aktentisch – T. Storm)

Egész nap végzéseket írtam ott;
S ez – mint másokat is – csaknem elcsábított;
Butácska gyönyörét éreztem annak,
Hogy valamit végezzek, megcsináljak.

A hűvös szómat megbocsátottad

(Hast du mein herbes Wort vergeben –
T. Storm)

Megbocsátottad zord beszédem?
Oh, kedvesen nézz újra rám!
Mosolyodtól függ az életem,
Te adni tudsz jót meg kínt énnekem;
A szíved éltemben forrás!

Rajongás oly szép ifjú napjainkban

(Begeisterung ist schön in jungen Tagen –
T. Storm)

Rajongás oly szép ifjú napjainkban,
Az ifjúságunk kietlen e nélkül,
De lásd, nem kísér végig harcainkban,
Csak üres beszéd volt, kiderült végül.

Virágillat a szomszéd ablakából

(Blumenduft vom Nachbarfenster –
T. Storm)

Száll szomszéd virág dallama,
Fújja be hozzám a szél,
Üdvözöl szerelem, s hív ma,
S távolból nekem zenél.

Emlékszel még

(Gedenkst du noch – T. Storm)

Emlékszel még, hogy tavasz éjszakán
Szobánk ablakán te s én kihajolva
A kertbe néztünk, mely titkos talány,
Sötétben szállt jázmin s orgona illat?
Felettünk oly távol csillagvilág,
Te ifjú voltál; s idő szinte állt.

Mily csendes a lég! Lilekiáltás
Elült a tengernél, s a fényben
Mi néztünk át fák lombkoronáján,
S elnémultunk a szürkülő vidéken.
Tavasz ölelt ismét bennünket át,
De nekünk immár nem egy hazánk.

Füleltem álmatlan éjszakán,
A szél nem szeretne-e visszavetni.
De már akinek itthon háza áll,
Ne vágjon ismét idegenbe menni!
Szeme bár mindig odaát néz:
De EGY maradt – megyünk kézben a kéz.

Egy idegen nő...
(Eine Fremde – T. Storm)

Mi lányaink körében ülve,
A hölgyégbolton csillag ő;
Beszéli jól, halkan nyelvünket,
Csak akcentussal, kesergőn.
De honvágy nem csendült sohasem
E szép nőnek büszke ajkán;
Csak délsápadt arcán volt jelen,
S az ívelt szemöldök táján
Ült még Granada fényes Holdja,
Mit partjainkkal elcserélt;
S szemével – mindig rágondolva –
Ragyogó hazájába tért.

A nép hangján
(Im Volkston – T. Storm)

Két szemem hogy meglát,
a szívem magába zárt,
melletted elmenni
nem tudnék már.

Rám ragyog csillagfény,
hánykódva fekszem én,
folyton eszembe jutsz,
bár aludnék.

Kínban ég lelke már,
reszket kezedben, szánd,
légy kegyes, és ne tépd
szívem, mert fáj!

Holdfény

(Mondlicht – T. Storm)

Amint fekszik holdfényben
Elásva a világ,
Milyen boldog a béke,
Mely körülötte áll!

Csitulni kéne szélnek,
E látvány oly szelíd;
Csak lengje körbe szépen,
S aludjon végre mind.

S ha már Naptól nem izzik,
Felébred a virág,
A kelyhe majd kinyílik,
S illatoz éjen át.

Az énem ily békéhez
Oly régen nem szokott,
Te légy az életemben
A hön szeretett Hold!

Éjszakán
(Nachts – T. Storm)

Csillagsereg szundi fénye
Árasztja el a világot;
Mázsás súlya mély békében,
Huny sietség, aggodalom.

Boldog angyalok őrködnek,
Csöndben égen átlebegnek,
S mind, kik túlra költöztek,
Tiszta szívhez felemelnek.

Majd ha egyszer mennem kéne,
Földi terhem tudom hagyni,
Gyermek elégedettséggel
Kell ezt tőled elfogadni.

Ősz 1

(Herbst 1 – T. Storm)

Már piramisok földjére
Tengert szelt sok gólyapár;
Fecske raj elhúzott régen,
És nem zeng pacsirta már.

Sóhajt panaszkodva nagyot
Szélben zöld levél, s lehull;
És az édes nyári napok,
Minden elmúl, óh, elmúl!

Erdőt köd nyelte, mely látta,
Mint ölelt ott boldogság;
Szürkületben és párában
Kell, kimúljon szép világ.

Áttöri még egyszer a Nap
Fényerővel a párát,
És a régi boldogságban
Fürdeti völgyet s sziklát.

Csillannak erdők meg rétek,
S ember hinni szeretné,
Túl a tél sok gyötrelmének
Távol tavaszi nap kél.

Viszontlátásra!

(Auf Wiedersehen – T. Storm)

A leány mondja:

Viszontlátásra! Csalfa ám e szó!
Az izzó szívemről magad ne tépd le!
Viszontlátásra! Boldogságról szól,
De mért hoz keserű fájdalmat nékem.

Viszontlátásra! Nékem ez halál! –
Felettünk csillagok – tudod – hogy állnak!
A szívem még ver, s ajkam lángban áll –
Te kedves barát, mindig látni vágylak.

Esküdtél; szemem ígéz, szíven talál;
Sose tudtál elmenni, ha néztelek!
Enyém vagy! Csak ha elvisz a halál,
Szelíden akkor csókolj s mondd: Ég veled!

Oh, engem ismét megsebzett az élet

(Und wieder hat das Leben mich verwundet –
T. Storm)

Oh, engem ismét megsebzett az élet,
A fájdalom keblemben ég.
Te oltsd lágy ajkaiddal, kérlek,
Miket az izzó szemeimre tégy –
Hogy zsenge rózsaként hűtsenek.
Édes orvosom, szabad tán
Az életimádó meleg kebledre
Nehéz fejem fektetni? Szabad?
Csak néhány pillanatig tűrd el
Ezt a kényelmetlen terhet – s csókot adj!
Oh, csókolj, meg szorosan zárj
Te ifjú és hűséges karjaidba,
A csendben tarts ifjú kebled ölén,
Mintha akarnál – jövő gyermekedként –
Vad szélről, durva kéztől megvédeni!

Vörös rózsák

(Rote Rosen – T. Storm)

Nem éltünk boldogan, örömben,
Nem jutott nekünk derűs lét,
Boldogság kínokból születhet,
Nem tudtuk, mi az üdvösség.

Emésztőn jött nagy
viharban;
Semmi kéj, csak fájdalom volt!
Gyengéd arcodat sápasztotta,
S keblemben nagy görcsöt hozott.

Elnyelt minket vad áradásban,
Torkával szinte szétcibált,
Csaknem összetört, s kettőnk szája
Szinte elvérzésig itta egymást.

Kialudt az életünk lángja,
A tűzforrás hamu lett, kihunyt,
Míg nem jó isten új szikrája,
Mi minket majd életre gyújt.

A barátokhoz
(An die Freunde – T. Storm)

Egyszer megint kirepültem,
Majd hazatértem ismét;
Volt barátokat úgy leltem,
Szívük ugyanaz, mint rég.

Ismét egyesít ez minket,
Bár világ gyorsabb ma már?
Fészkéhez is visszatérhet
Most legszabadabb madár.

Egyre nehezebb a terhed,
És nehéz egyedül már;
Szívbilincs szorul szűkebbre,
Szép hazánkkal körbezár.

Lépve hazai küszöbre,
Szíved ünnep járja át,
Ám szerelmek titkon kötnek
Minden tájhoz egyaránt.

Eltemetett boldogság
(Begrabenes Glück – T. Storm)

Szorítás néha enyhül már,
Mi sújt halálod óta engem,
Buzdít – mint rég ifjúi vágy –
Boldogságért még egyszer küzdjek.

De kérdem: mi a boldogság?
Sajnos választ adni nem tudok,
Ha tán engedne túlvilág,
S velem élhetnél te, mint egykor.

Amikor láthatom akár
Hajnal a sírt, hol váltunk tőled,
Boldogságért – vágy csitult már –
Nem akarom magam hajszozni többet.

A csalogány
(Die Nachtigall – T. Storm)

Az történt, hogy a csalogány
Az éjt végig dalolta:
Az éneke volt a nyitány,
Visszhangként rózsaszál s leány
Virágát kinyitotta.

A serdülő lány még vad volt:
Csak ment, jövőt fürkészte.
Kezében kalapot tartott,
S a tűző napfényt tűrve ott,
Nem sejti, őt mi érte.

Az történt, hogy a csalogány
Az éjt végig dalolta:
Az éneke volt a nyitány,
Visszhangként rózsaszál s leány
Virágát kinyitotta.

Fiaimnak

(Für meine Söhne – T. Storm)

Sohse titkolj igazságot!
Bár hoz megbánást, gyötrelmet,
Mert nemes gyöngy igazságod,
Hát ne dobd disznók elébe.

Él a nemes jellemekben
Figyelmesség; de lesz néha,
Mint tisztító fergetegben,
Bár színarany, tapintatlan.

Ősi gorombaságokkal
Szegezd homlokodat szembe,
Illendő nyájasságokkal
Szóba ne állj, és kerüld el.

Ház leányát, ha nem mered,
Asszonyodnak te megkérni,
Tartsad magad régi elvhez,
S tudj vendégként visszatérni.

Mind, mit akarsz, ott van benned,
Légy jó végzője munkának,
Ám de ne add át a lelked
Rút karrierhajszolásnak.

Csőcselék, amint megszokta,
Kél arany borjúnál táncra,
Légy szilárd, – mert végül – tudjad,
Mind számíthat csak magára.

A gyerekek (Die Kinder – T. Storm)

1. Este

Ölemben ülve pihen most
A kis emberi lény;
Rám emeli félálmból
A két szelíd szemét.

Ül nálam, nem kell több játék,
Nem akar semmi mást;
A kis lelke kilép,
S oda simul hozzám.

2. Reggel

Häwelmannom, te kis legény,
Te vagy házunkban a napfény,
Madár dalol, gyermekek kacagnak,
Ha ragyogó szemeid kinyílnak.

Február

(Februar – T. Storm)

Csak februárban sem látnánk mást,
Mint a többi helyen szokás,
De ész itt vaskalapos!
Ki évet, hót egyformán mér,
Bizony nem egyszer nincs ésnél,
Mert tudd: határidőnél
Is rugalmas az okos.

Március

(März – T. Storm)

Földből csak ők bújtak elő,
Szerény, kis hóvirágok;
Oly zord, hideg még a mező,
Fázik fehér szoknyájok.

A lápvidékről...

(Aus der Marsch – T. Storm)

Ökör finom füvet zabál,
Vastag szálút nem rágja ő le;
A gazda eközben kaszál,
S kövér füvet gyűjtöget össze.

Az istállóban télidőn
Ökörnek lesz majd mit ennie!
Mit megvethet, hiszen nem zöld,
De szénával be kell érnie.

Az ablaknál könyöklők
(Am Fenster lehn ich – T. Storm)

Könyöklők szobám ablakán.
Valami hív ez éjszakán. –

Magasan fent, felhők mögött
Sok vándormadár szállva jött.

Vonul s mind élesen kiált
Csillag alatt, szabad légen át.

Látják, távol tavasz hogy int,
Vadul röpködnek e szép tájra mind.

Óh, szív, te mért állsz tétován?
Repülj velük, fent vár szép világ!

Vad rajhoz társulj mint barát;
Tavaszt látsz te is így talán!

S ekkor tán még egyszer szíven üt
Egy dallam, mi rég adott derűt!

Április

(April – T. Storm)

Rigó az, mi itt harsonáz,
Tavasza, mi szívemig hat át;
Érzem a bájt, mi megjelenik,
Földről a lélek emelkedik.
Az élet mint egy álmodás –
Virágözön s levél a fán.

Találkozás

(Begegnung – T. Storm)

Tündér mosoly arcodon megfagyott,
S az ajkam bár úgy remegett a lázban,
Nem üdvözölt, csak némán hallgatott,
Egymásra néztünk, s ment ki-ki útjára.

A múlt életemből újra feltűnnek

(Liegt eine Zeit zurück – T. Storm)

A múlt életemből újra feltűnnek –
Ha nézek elhagyott hazámra rá –,
Hova honvágytól gondolatim űznek;
Ismered, te hazád is volt e táj.

Kövess csak engem, s hagyd el magad most,
Szerezz nekem szép órákat versem,
A régi, múlt idő szárnyal fent frissen,
Te szíved így lesz még egyszer nyugodt!

A távoli M.-hez

(An die entfernene M – T. Storm)

Siető széllel
Ringatózz szépen,
És vidd dalom kedvesem elébe;
Madarak fűjják,
Madarak súgják
Öröm hangját kedvesem fülébe!
Nyílj csak ki rózsza,
Zöldülj mohácska,
Virág kötődj színes csokorba;
Simulj szívéhez,
Járulj kedvéhez,
És üzd el a bánatát, gondokat.
Fénylő csillagok,
Fentről ragyogjatok,
Vidámságot szórva s ég örömét,
Óvó csillagok,
Bár messze jártok,
Ragyogjátok be vígasszal lelkét.

Május

(Mai – T. Storm)

Koszorúid – gyermekként összefontad –
Elhervadtak s lehulltak rég a porba;
De virágzik most is jázmin, orgona,
S gyermekek fonják néked koszorúba.

Jácintok

(Hyazinthen – T. Storm)

Messze zene szól, de itt csendes az éj,
A jácint illata bódít a kertben,
Terád gondoltam szüntelenül én,
Aludnék, de néked táncba kell menned.

Nincs pihenés, a bál véget nem ér,
A gyertyák égnek, hegedűk rikoltnak,
Kinyitják majd zárják a táncsorokat,
Mindenki lángol, te arcod fehér.

De táncolnod kell: átölelnék szűdig
Idegen karok; bár csak ne tűrnéd!
Fehér ruhádban látlak repülni,
Te kedves, törékeny jácint tünemény.

Édes, jó szagokkal terhes az éj,
A jácint illata bódít a kertben,
Terád gondoltam szüntelenül én,
Aludnék, de néked táncba kell menned.

Június

(Juni – T. Storm)

Vidám, gondtalan nyáridő!
Szabados, csókos, flörtölős,
Fon lány kedvvel koszorúcskát,
De lagzira nem gondol ám.

Idegenben

(In der Fremde – T. Storm)

Más tavak, tocsogós rétek,
Tenger s part, messze tűnők,
Körben, hová szem elnézhet,
Nincs hely többé ismerős.

Más emberek és más szívek,
Nékem nem jár víg üdvözlés,
Tűntek tréfák és a csínyek,
Eltűnt csók és nevetés.

Ám ha nappal éjbe tér meg,
És sötét lesz domb s a völgy,
Éjjel eltölt csendes béke,
Hogyha csillag is feljő.

Látom a kék messzeséget,
Biztatás jó lefelé,
Úr meg csillag – óh, mi fényes! –
Ott s itt is örökre véd.

Vigasz

(Trost – T. Storm)

Csak jöjjön hát, akár a vész!
Nappalom addig tart, míg élsz.
Sok embert vonz a nagyvilág,
Hol élsz; az otthonom, hazám.
Ha látom arcod mosolyát,
Csak fényt ígér, hol nincs jövőnkben árny.

Az erdőben

(Im Walde – T. Storm)

A lankás erdőszélen
Elcsöndesült a szél;
Csüngő ág ölelésben
Ül gyermek tünemény.

Ül kakukkfű övezve,
Erős az illatár,
Danász a kék légsereg,
A légen átcikáz.

Erdő csöndjét csodálva
A gyermek körbenéz,
Barna fürtös hajára
Foly, mint méz, a fény.

Kakukk hangja súg, nevet,
S rájövök: hiszen ő,
Ez aranyszemű gyermek,
Az erdőkirálynő!

«Egy zöld levél»

(«Ein grünes Blatt»

T. Storm

A kert elhagyott, gyászos, mogorva,
Sokszor átölelt minket rég;
A szél most lábatokhoz sodorja
Az utolsó zöld levelét.

Elveszett

(Verloren – T. Storm)

Lelkembe öröm költözött,
Mikor egyszer rég üldögéltem;
Nem tudom honnan, odajött,
S hogy oka mi volt, elfeledtem.
Talán – a távol erdőszélen,
Hol fényes június reggelen
– A gyerekek s a gond kicsik még –
Veled ültem kéz a kézben,
Forrás buz'g messzi szikla mélyen,
Rigó párt híva csattogott,
Azonosan, mint szívverésem,
A szád mosoly'gva hallgatott;
Zöld árnyban feküdt a vidék –
Ha tér el nem választana,
S valahogy eljuthatnék oda,
Tán örömöm még meglelném.

Lágy ajkadba sebet haraptál

(Du bissest die zarten Lippen wund –
T. Storm)

Lágy ajkadba sebet haraptál,
Kicsordult így a véred:
Te akartad ezt, jól tudom ám,
Mert szám csókkal zárta régen.

Szőke hajad átfesttetted, és
Mosta eső, nap szíttá,
Te akartad, mert kezemmel én
Becézve megsimogattam.

Lángban, füstben gyötrődsz tűzhelynél,
Hogy kezed kitöredezzén,
Te akartad ezt, jól tudom én,
Mert néztem őket szeretettel.

Nem kész ajkad nyílni beszédre
(Du willst es nicht in Worten sagen –
T. Storm)

Nem kész ajkad nyílni beszédre,
De számon parázslík a szád,
A szívednek vad lüktetése
Feltárja édes, nagy titkát.

Elszállnál Úr szelíd galambja,
De szenvedély keblemre húz,
Mert már az vagy, szerelem rabja,
Csak csókol szád, szólni se tudsz.

Tőlem távol akarnál menni,
Közben engem csókol a szád,
Szeretnéd vágyad leteperni,
De teljesen elvesztél már.

Nem tudunk, lásd be már, lemond'ni,
Mért riadsz adni még mindég?
Le kell bűnödért adód róni,
Muszáj vezekelned ezért.

Mindegy: vágyod vagy akár féled,
A végén a tál tele lesz,
Szemérmed is belátja végre,
Szerelemben halnia kell.

Eltemetett boldogság
(Begrabenes Glück – T. Storm)

A lelkemben néha megszűn,
Mi kínoz a halálod óta,
S unszol, mint ifjan, mi letűnt,
Boldogságot elérni nógat.

De kérdem: mi a boldogság?
Nem tudok erre én felelni,
Az vón', sírból jönnél hozzám,
S tudnál megint vélem lenni.

Akkor lesném a hajnalfényt,
Mi téged sírból visszahozna,
S a vágyam szótlan megnyugodna,
Nem űzne örömet többé.

Jázmin és orgona
(Jasmin und Flieder blühen –
T. Storm)

Nyílik orgona s jázmin,
Nincs ennél szebb idő,
Ám rosszabb kedélyem is,
És magányom gyötrőbb.

Július

(Juli – T. Storm)

Bölcshódalt ringat a szél.
Néz nap forrón lefelé,
Magtól konyúl a kalász,
Bokron ért bogyót találsz,
Bő termést ad a mező –
Hát min töprengsz kicsi nő?

Egy zöld levél

(Ein grünes Blatt – T. Storm)

Levele a fényteli nyárnak,
hoztam onnan, hol kószáltam.
Egyszer majd szólhat, akár már ma,
idézve hangját csalogánynak;
a zöld erdőt, hol én jártam.

Este

A) (Abends – T. Storm)

Mért bódítóbb violák illata, ha közel'g az éj?
Mért ég ajkad sokkal pirosabban, ha leszállt az éj?
Mért támad az én szívemben vágy, örült nagy szenvedély,
Csókolni égő vörös ajkad, ha ránk szakadt az éj?

B) (Abends – T. Storm)

Mért bódítóbb viola illat közelgő éjszakán?
Mért ég ajkad pirosabban most e bűvös éjszakán?
Mért támad vágy a szívemben szenvedéllyel énreám,
Égő piros szád csókolni ránk szakadó éjszakán?

Les

(Abseits – T. Storm)

Nagy a csend, a pusztai táj
Elnyúl' rekkenő napsütésben,
Rózsaszínű fény suhan át
Az elhunytak sírkertjében;
Illatozik fű, virágszál,
S kéklő nyári légen átszáll.

Futrinkák szelik át sövényt
Aranyló páncélszoknyácskában,
Méhek jönnek ágak közé,
Mézhez port gyűjt'nek virágban,
Gyommagot esznek madárcák –
A légben zengnek pacsírták.

Félromos, alacsony ház áll
Magányosan a napsütésben,
Lakója örömet talál
Kinézve méhek sürgésében;
Fia járja messzi sziklát,
Sípnak vájja borjúszarvát.

Alig rezg déli csenden át
Távol toronyóra ütése,
Csukódnak idős szempillák,
Álmuk régi mézek gyűjtése.
– Nem zavarja semmi csengés
E szép lest, magányt, merengést.

Augusztus Hirdetés (Inserat – T. Storm)

A nagybecsű ifjakat, kik ez évben
Almáimat, körtéimet lopni jövének,
Úgy szórakozzanak, őket arra kérem,
Maguk mérsékelve, ha lehetséges,
Hogy eközben ágyásaimban nékem
Ne tiporják le borsóm s veteményem.

Megbocsátottad rideg beszédem

(Hast du mein herbes Wort vergeben –
T. Storm)

Megbocsátottad ridegségem?
Ismét kedvesen nézz reám!
Mosolyodtól függ az éltém,
Rosszat és jót tudsz adni nékem,
A szíved éltémnek forrás!

Fogd be mindkét szemem

(Schließe mir die Augen beide –
T. Storm)

Fogd be szemeimet, kérlek,
Két kezeddél, te tündér!
Bármit tűrök, nem félek,
Kezedtől elernyednék.

Bánat halkul, és a kín
Hulláma nyugodni tér meg,
S bár csitul a lüktetése,
Érzed, csak tiéd e szív.

Hazámba (vágyom)
(In die Heimat – T. Storm)

Most hazámba, szép hazámba
Hív a lantom szép zenéje;
Nyugat tenger partja tágas,
Visszavágyom én, míg élek.

Fáknak arany gyümölcséhez
Vándorbotom feldobám;
Ám hiába, csak levélke
Szálldos halkán fák alá.

Engedj lábaidhoz feküdni
(Lass mich zu deinen
Füßen liegen –
T. Storm)

Engedj lábaidhoz feküdni,
Állandóan nézhessek rád,
Tudd szerelmi vágyam tűrni,
Sorsom olvashassad tisztán,
Én azt érzem, hogy a Földön
Még meglelem a szerelmem,
És ez érzés oly nagy öröm
Még világot is felejtem.

Koldusszerelem

(Bettlerliebe – T. Storm)

Habár távolról nézlek én,
Boldoggá tesz e pillantás;
Fiatal vagy, s annyira szép,
Szemed nevető boldogság.

Elnyűtt vagyok, öreg, szegény,
Semmim, mi szíved vonzzaná.
Bárcsak királyfi lehetnék,
S te elveszett, szegény leány!

A pusztán

(Über die Heide – T. Storm)

A)

Pusztán lépek, csak zaja zeng,
Nedves földnek dohszaga leng.

Ősz megjött már, tavasz messze még,
Volt itt egyszer is langyos a lég?

Érzem a barnás köd szellemét,
Már feketéll gyom, és szürke a lét.

Májusban erre vitt utam – de kár!
Élet és szerelem – mind oda már!

B)

Pusztán lépek, csak zaja zeng,
Nedves földnek dohszaga leng.

Ősz megjött már, tavasz messze még,
Volt itt egyszer is üdv s fényes ég?

Érzem a barnás köd szellemét,
Gyom feketéll, s üres, szürke a lét,

Csak ne jártam volna májusban itt!
Élet és szerelem mind elvirít!

Ősz

(Herbst – T. Storm)

Virágok sorsa hervadás,
Az aranyalmák lehulltak mind,
Hiszékeny ámítja magát,
Való világ az értésre int.

Szeptember 1857

(September 1857 – T. Storm)

Sok bűt okoztam néked én,
Magam hibáztatom ezért;

Te add magad, a jót ismét,
Nyered bűsz férjed védelmét.

S ne hagyd abba a csendes szót,
Míg nem mondtam, igazad volt.

Csakhamar véget ér éltünk álma

(Bald ist unsers Lebens Traum zu Ende –
T. Storm)

Csakhamar véget ér éltünk álma,
Gyorsan elfoly' öröklétbe ő.
Nyújtsátok kezetek vidám táncra!
Gyorsan; mert elsiet az idő!

Nos, tudd meg, hogy a lelkem

(Ich bin mir meiner Seele –

T. Storm)

Nos, tudd meg, hogy a lelkem

Csak benned lel hazát,

S csak akkor nyugszik szívem,

Ha símulhat hozzád!

Nos, tudd meg, hogy a szívem

Oly rég csak érted ég.

Testem, lelkem egészen

Örökre a tiéd. – –

Ez már az ősz

(Das ist der Herbst – T. Storm)

Ez már az ősz; levelek hullnak,

Tar ágak közt átfúj a szél,

Hajó ring, vitorlák duzzadnak –

Ég veled, te stramm tengerész!

Reánk nézett szép nyílt szemekkel,

Hajó tatjáról, ahol állt,

S idegen nyelvű üdvözlete

Ismételten felénk, a földre szállt.

A parton álltunk, hűn kísérve

Könnyes szemmel a vitorlást –

Ez már az ősz! hol minden élet

S minden szépség minket elhagy!

Októberi ének

(Oktoberlied – T. Storm)

Leszáll a köd, a lomb lehull;
Ajándékozz bort inni!
Ma szürke napot akarunk
Ily mód bearanyozni!

Ott kint még minden pompás,
Kritizálod ezt vagy nem,
De a világ, a szép világ,
Ez tény – elnyűhetetlen!

S ha nyöször'g is olykor a szív –
Koccints, s pohárt hagyd csengni,
Tudjuk, olyan az igaz szív,
Mit nem lehet megölni.

Leszáll a köd, a lomb lehull;
Ajándékozz bort inni!
Ma szürke napot akarunk
Ily mód bearanyozni!

Ősz van, de várj, türelmes légy,
Te várj, lesz még ibolya!
Tavasza jő, kacag fenn az ég,
S lent nyíl sok – sok ibolya.

Kék napok köszönt'nek még ránk,
S amig mindezt érezzük,
Akarjuk ezt, derék barát,
Élvezni, hát élvezzük!

A vég kezdete

(Beginn des Ende – T. Storm)

Egy ponton csak, és alig fáj,
Parány kis szúrás, épphogy érzed;
De benned zümmög, mint darázs,
Zavart lesz tőle az élted.

Szivedből szállna kesergés,
Nem tudod szavakba foglalni.
Biztatod magad: »Semmiség!«
De ő nem akar már elhagyni.

Közömbössé lesz a világ,
S elhagy halkán minden reményed,
De végre rádöbbsz, mi fáj,
Halál nyila talált el téged.

Épp csak időz...(Addig!)

(Dahin! – T. Storm)

Mint sötét kamrába
Rést talál a fény,
Szív halk udvarába
Szerelem benéz.

Épp csak időz Nap ottan,
Mert elfedi az árny,
Épp így tűnik el gyorsan
Szerelem s napsugár.

A város

(Die Stadt – T. Storm)

Szürke tenger, szürke partján
Egy város int felém,
Sűrű ködben a házak, a táj,
A csenden átzúg a tengerár,
S egyhangúan zenél.

Nem zeng erdő május haván,
Madársereg nem hegedül,
Csak éles hangú vadlibák
Szállnak az őszi éjen át,
S a parton fázik a fű.

De szürke város bennem él,
Ködös, tengeri táj,
Ifjúkor ott volt csodaszép,
Te szürke város áldlak én,
Ködös, tengeri táj.

Karácsonyi ének
(Weihnachtslied – T. Storm)

Magas égből mély szakadékba
Egy fényes csillag lenevetgél;
Nagy fenyőerdők illatárja
Lehel a téli éjszakára,
S gyertyafényes lesz az éj.

A szívem oly vidáman szárnyal,
Hisz kedves karácsony van itt,
Hallom a messzi harangokat,
Mik felragadnak, csábítanak,
És mesés hangjuk andalít.

S égi varázs vesz a karjába,
Imára kész kell állnom jöttén;
Leszáll most mindkét szempillámra
Kíváncsi gyermek aranyálma,
S úgy érzem, hogy csoda történt.

Karácsonyra meséssel
(Zum Weihnachten mit Märchen –
T. Storm)

Lányka a gyermekcipődbe
Lépj be egyszer fürgén még!
És kövess az esti csendben,
Hol fenyőfán gyertya ég.

Angyal a küszöbre térdel,
Óvja őt az égi fény,
Ajkairól csendül ének,
Itt csak gyermek ki belép!

Míg te bámulsz csodálkozva,
Szól: »Cipődet vedd le hát;
Láthatsz a sok régi lomban
Láda mélyén egy babát.«

Hát fülelj csak! Tűnt világba
Húznak ódon szép mesék!
Mint csodaerdőnek párja
Átsacsogjuk ezt az éjt.

Élt törpéknél Hófehérke,
Akit hét fel nem ismert,
És nem csak az Érchegységben,
Volt a világon a legszebb.

Medve Jancsi küzdve bátran,
Legyőzte az óriást,
Megmentője királylánynak
Viseli a koronát.

És a költő e versével,
Nádszál karcsú nagyleányt,
Rímek varázserejével
Gyermekkorba ringat át.

Sóhajtás

(Stoßseufzer – T. Storm)

Karácsonyvasárnap jöve át,
Ruhája árasztja sör szagát,
Két órát sorolta azt a kint,
Tőke s kamat mint nyomorít,
– Ne adja Úr az ő sorsát! –
Nincs ünnepe egész éven át.

Még egyszer!

(Noch einmal! – T. Storm)

Még egyszer, óh, ölembe hull,
A bíbor rózsza szenvedély;
Még egyszer ábrándos levék,
Ha nézem lányok szép szemét;
Még egyszer zsenge lányka szív
Enyémben kelt erős ütést;
Még egyszer homlokon csókolt
A forró nyári napsütés.

Jacob Burckhardt (1818 – 1897) 78.

Nincs már semmim

(Nyt Eiges meh. – J. Burckhardt)

Ha láng s a tűz koponyámon tanyáz,
Parázs vagy s fájsz!
Fehér felhőből, ha zúdul eső,
Vagy nyers erő!

Ha hajnalfényben ég rózsasövény,
Te vagy napfény!
Ha csillag díszíti ég mezejét,
Te vagy az éj!

Sem ész, sem érzék, s tett nem enyém már,
De több nem jár, –
Ki dobott engem, szenvedőt eléd,
Rabszolgaként?

Agno^{*} völgyében
(Im Agnotale – J. Burckhardt)

Bűvös erdőēj hegyről leszáll,
Súg-búg a folyó álmában,
És a napfény, melyet est felvált,
Völgyet szegné aranyával.

Szemben egy falu hegyoldalán
Szunnyad, lebeg gesztenyésben,
Bátran nyomul ház fölé a ház,
És felhág mind a sötétben.

Téged nem hív? Egy lánykórus épp
Boltíves csarnokban lent ül,
Lágy szalmát fonnak könnyedén,
Közben derűs daluk csendül.

Rajta! Olyan szép ez a táj most,
Hagyd lányokat szövögetni,
Hagyd falut erdőbe veszni, s ott
Édes titokként lebegni!

^{*}Agno: Település Svájcban

Gottfried Keller (1819 – 1890) 79.

Siheder legényke

(Du milchjunger Knabe – G. Keller)

Siheder legényke,
hogy nézel te rám?
Szemeid mir kérnek,
hogy borzong tőle a lány?

Város tanácsos mind,
s világon bölcs, aki él,
hallgatna, akár a sír,
arról, mit két szemed kérd!

Csigaház üresen
fekszik fűben ott;
tartsad a füledhez,
valamit súgna most!

Felhős őszi nap

(Trübes Wetter – G. Keller)

Ez őszi nap csendes, esős,
Noha szomorkás, derű vár,
A fény áttör, s bár ég felhős,
Elér a halvány napsugár,

Csodaszép a játszi homály,
Merengve áll a hegy s a völgy,
Hol hűs, hol langyos most a táj,
Nevet, vagy sír akár a hölgy.

Remény s a múlni akarás
Egyenlőn erős, ébren él,
Vidámság, halál tagadás
A szívemben csatára kél.

De énem tudatos, vigyáz,
Nyugodt, s bár a játék kemény,
A lelkem félelmet leráz,
S ha kell, sorsommal küzdök én.

Esti dal

(Abendlied – G. Keller)

Óh, szemeim, fény-ablakocskák,
Adtok régtől gyönyörű látványt,
Szép képeket engedjétek át:
Egyszer sorsotok lesz a vakság!

Már leragad fáradt szempillám,
Fény kialszik, lelkem nyugszik már,
Most lehúzza vándorsaruját,
Záródik láda sötétje rá.

Visszanézve lát még két szikrát,
Két csillag, de bensőséges pár,
Fénye egyet lobban, s lehull már,
Mint törekeny, szép pillangó szány.

Ám még menni hív az esti táj,
Bár csak hűnyó csillag lesz a társ;
Óh, te lélek élvezd, mit szem lát,
Fény örömet, mit nyújt a világ.

Milói Vénusz

(Venus von Milo – G. Keller)

Egykori kisorvos nőből
Téged, szegény, divattá tettek,
S szoborként, cinből és gipszből
Asztalra, komódra helyeztek.

Gőz rázza fazék fedelét,
A rosszsont kölykök ordítóznak;
Megszokod e moslék zenét,
S hallod, csendben mind elcsitulnak,

A templomnak fényében látják,
Hogy tudsz távolba hallgatózni,
S az érzékeny füleid hallják,
A kék hullámokat susogni.

Friedrich Martin Bodenstedt
(1819 – 1892) 80.

Életutad járván bölcsen...

(Willst du klug durchs Leben wandern –
F. Bodenstedt)

Életutad járván bölcsen,
mást, de magad is vizsgáld!
Bár mind ámit mást szívesen,
ám önmagát leginkább.

Régi szerelem (Alte Liebe – F. M. Bodenstedt)

Átöleltelek egykor
Karommal téged én:
Letűnt az ifjúságom,
De szívem érted ég.

Magam életkörében
Te vagy a drágakő,
S minden elzengő ének
Tiéd csak drága nő!

Nem áll élet május hosszan virágban
(Der Mai des Lebens... – F. Bodenstedt)

Nem áll élet május hosszan virágban,
eltűnik, mint egy álom, rohanás.
Szemből szökik, de a lelki világban
megérleli, mit ígért virágzás.

A) Mint dalos fi, én
(Jung einst, sang ich dies –
F. Bodenstedt)

Mint dalos fi, én
zengtem erdőn, réten,
bár nem láttam még,
hittem, van éden.
S egy titkos helyecskén,
hová elmentem,
kegyes kincsemben én
édent megleltem.

B) Mint dalos legény...
(Jung einst, sang ich dies –
F. Bodenstedt)

Dalos fiként rég,
zengtem erdőn, réten,
s bár nem láttam még,
hittem, hogy van éden!
Titkos helyecskében,
hová mentem én,
szép s kegyes kincsemben
édent meglelém.

Néha a legjobbak is dühösek

(Der beste Mensch wird manchmal zornig –
F. Bodenstedt)

Néha legjobbak is dühösek,
szerelmes összevész, majd békül,
legszebb rózsák is tövisesek,
de rosszabb a tövis rózsá nélkül.

Dalokat ének'lek...

(Im Winter...singe Lieder –
F. Bodenstedt)

Dalokat éneklek, s iszom télen
örömmel, tavasz már közelít:
s ha jó a tavasz, szól az ének,
iszom ismét, hogy ő végre itt.

Zuleikának (6.)

(Die Lieder des Mirza-Schaffy (I)

Zuléikha (6) – F. Bodenstedt

Szép, karcsú lábacskaídat nézvén,
Drága lányka, nem tudom felfogni,
Íly sok szépséget hogy tud hordani!

Két kicsi kezecskédet nézvén,
Drága lányka, nem tudom felfogni,
Fájó sebeket hogy tud ejteni!

Rózsa szép piros ajkadat nézvén,
Drága lányka, nem tudom felfogni,
Csókot tőlem hogy tud megtagadni!

Két okos szép szemedet nézvén,
Drága lányka, nem tudom felfogni,
Mért nem képes szerelmem meglátni,

Óh, amit érzek. – Rám kegyesen nézz!
Mert hevesebben lányka, te édes,
Még férfiszív nem dobogott érted!

Vágyteli dalom, halld, a tiéd!
Nálam ékesebben néked édes
Más szerelmet vallani nem képes!

Theodor Fontane (1819 – 1898) 81.

Boldogság

(Glück – T. Fontane)

Falu vasárnapi csendben,
Gyermek, cseléd mind kifut,
Tűzhely alól a tücsökzene
Házat átjárva kijut.

Ablak, ajtó maradt nyitva,
Mert hallgat, csendes a szél,
Bennünk vágy és remény néma,
Mert boldogságunk egész.

Körben mezők – Úr áldása
Dombon fel és lefelé –
És kegyelem halk útján a
Mi szívünkbe is betér.

Bölcsességek (Sprüche – T. Fontane)

Ha híján vagy boldogságnak,
Örömet sokat ne remélj,
Szabj mértéket, határt a vágynak,
Meglásd, így éred el a célt.

Dohos gazként hagyd elpusztulni,
Ha él benned bizakodás,
Életben kár bármit sürgetni,
A boldogság *te* vagy, nem más.

Boldogság fut, fogni ki tudja,
Mit se itt, se ott el nem érsz,
De bölcsen lemondást tanulva,
Kivirulhat, mit nem remélsz.

Embernek van hite, vagy nincs
(Man hat es oder hat es nicht – T. Fontane)

Ahogy fúria szája be nem áll,
A kardját még nem törte, vív,
Te is védd magad igazát,
Embernek van hite, vagy nincs.

Sokaság indul öröm útján,
De vissza verten jön, mint
Hajdan Berezina hídján –
Embernek van hite, vagy nincs.

Ne gondold, megmászni te tudnád,
Csupán akarás kell, ne hidd,
Mert fő a határozottság,
Embernek van hite, vagy nincs.

A szívem (Mein Herz – T. Fontane)

A parázsló és büszke Nappal,
Holddal, mi fakón világít,
– És a sóvárgó csillagokkal –
Hasonlóképp lüktet e szív.

A kék, tiszta, derült égbolttal,
Felhővel – mi vihart gördít,
Amiből esőcseppek hullnak –
Hasonlóképp lüktet e szív.

A csalogánynak friss dalával,
Rózsailattal, mi átint
Tavaszból, meg télnek havával,
Hasonlóképp lüktet e szív.

Csak eggyel nem lüktet a Földön
Lévő sok dologgal e szív,
Hogy magában béke időzzön,
Ezért békéje soha sincs.

Ezerféle boldogság van...

(Glück, von deinen tausend Losen... –

T. Fontane)

Ezerféle boldogság van,
Ám a választás enyém,
Arany? Rózsa vágyam tárgya,
S minden virág, mi szerény.

És hallom, erdő súg széllel,
Játszik pánttal a bokron,
Szempár a másikba mélyed,
És küld kezedre csókot;

Mit jó kapni, még jobb adni,
S hajaddal játszik a szél,
Óh, életünk úgy nem talmi,
Ha szív a szívhez elér.

A fél világot már bejártam...

(Ich bin die halbe Welt durchgezogen –
T. Fontane)

A fél világot már bejártam,
Kerestem, hol s mi boldogság,
Csalódtam én e kutatásban,
Mit találtam, az a magány.

Hallám, az élet mint lármázik,
Láttam fényt, ezer színt, mit ont,
Hiába, engem nem melegít,
Igazi lét egyik se volt.

De végre már hazataláltam,
Régi hely, érzés idefűz,
Itt lecsillapult szilaj vágyam,
Mi egykor idegenbe űz.

Világ rideg, fizet sértéssel,
Szeretet az adja magát,
Szülőföld, -ház jó kötelékek:
A boldogság, ők a világ.

Tavas
(Frühling – T. Fontane)

Nahát, ő itt megint,
Lábán zöld bimbócipő;
»Eddig ő még eljött mindig«
Fák intenek helyeslőn.

Alig tudták kívánni már,
Rügy bomoljon virágra;
A kertben a vén almafák
Késnének még, hiába.

Az öreg szív is tétováz,
Levegője még kevés,
Fél; »ez még csak március ám,
Még ha májust is idéz.«

Vesd le a nehéz álmot hát,
Ruhát, a hosszú télit,
Ha merik a vén almafák,
Szív, merd, ha félsz is.

Jó tanács

(Guter Rat – T. Fontane)

Harmatos nyári reggel
Vedd a vándorbotod,
És, amint a ködlepel,
Oszlik rólad a gond.

Az égbolt jókedvű kékje
Nevet szívedbe be,
És az Úr kegyelmébe,
Az oltalmába vesz.

Körül virágok, csupa kedv,
Áldott, súlyos gabonák,
Néked int szeretet,
Ha mész az úton át.

Otthonosan szól minden,
Mint szülői házban,
S fölé pacsirta viszi fel
A lelked magával.

Félelem és remény
(Furcht und Hoffnung –
T. Fontane)

Kedves fám mélyen megérint,
Ha járok virágzó erdőn,
Azt súgja karcsú, fehér nyír,
Hogy gyötrő tél újra eljő.

Ha télen a hideg, metsző
Vihar a vidéken fúj át,
Igézi zöld fenyőerdő
Nekem: a tavasz viszontlát.

Hol öröm s jókedv körbejár,
Sápadt halálfélsz odalép,
S bár víg kebelemre bú száll,
Soha sincs temetve remény.

Az almafánál

(Am Apfelbaum – T. Fontane)

Mikor a csendes tájra
Tavaszhöz még alig ért,
Akkor utolszor álltam
Ez almafánál én.

Pompás virágkehellyel
– Ringatta forgótánc –
Font koszorút tincsébe
Szorgosan sok virág.

Majd a tél megérkezett,
Követ régi szokást,
És amit hozott nekem,
Nem vár tavaszodást.

S kívánnám, hogy az ágról
Virág essen alá,
Járva csendes körtáncot,
Csak hópehely száll rám.

Fakoronáról a hó,
Mint könny hull lefelé,
S hangos ütését hallom
Fájó szívemben én.

Bízd az időre

(Überlaß es der Zeit – T. Fontane)

Ha valami botrányosnak tűnik,
S nyila behatol mélyen a szűdig,
Ne vitázz, fára ne kösd fel fődöt,
És a megoldást bízd az időre.
Tán első nap gyávának neveznek,
Másodikon megértik, hallgatsz te,
Harmadikon e gondodra legyintesz,
Az idő megoldja, csak te tűrjed,
A harag felemészt; életméreg,
Az idő balzsamoz, mit ád: béke.

Advent (Advent – T. Fontane)

Bár még nem tűnt el az ősz,
Már Mikulás, aki ősz,
Télen – bár zord az idő – jön,
S csakhamar a hómezőkön
Vígan szól a száncsengő.

És korábban a világ,
Ránk nézett, mint tarkaság,
Most fehérben tornyok, ágak,
Eszkendő is végét járja,
Legszebb ünnep itt van már.

Jézus születésnapját,
Tőlünk mi még távol jár,
Sejtetik szárnyas angyalok,
Díszek, fenyők, havas napok,
És már látjuk csillagát.

Elise Fontanehoz

(An Elise Fontane – T. Fontane)

Halaszd a gondokat
El holnapra,
Te jól véled,
Segítség jön éjre.

A bölcs ember
Örvend jelennek; –
Szeressd tovább, ki szeretett,
S vedd hálásan, mit Isten ád neked.

Elméd táplálékát gyűjtsd össze

(Beust du dem Geiste seine Nahrung –
T. Fontane)

Elméd táplálékát gyűjtsd össze,
Így nem szenved kedélyed kárt.
Legfőbb, mit az élet üzenhet,
A szívből nyíl' minden virág.

Friss fiútorokból üdvözlét,
Mi alig több, mint gagyogás,
Üdítőbben hat majd lelkedre,
Mint bölcsélet és a tudás.

Csókban, játékban, nevetésben
Ismerd meg hát, mi az élet;
Tanulj gondolkozni szíveddel,
S tanulj érezni elméddel.

Az elnyert... (boldogság)
(Gewonnen – T. Fontane)

Láttam egykor egy álmot,
Szempárt, mi tiszta, szép,
Olyan, mint a csillagok,
Csupa báj, nézni kéj.

S csókoltam is az ajkat,
Mit hajnalpír festett,
Olyan volt, mint a rózsa,
Bája részegített.

Egy hang szólalt meg bennem,
Ezüst, tiszta csengés,
Itt reszket a fülemben,
Sőt, szállt mélyebbre még.

Az álombéli kedves,
Kitől szívem borzong,
Kit álmomban szerettem,
Ma lesz menyasszonyom!

A szeme csillagvirág,
Legyen ő üdvözölt,
Az ajka, mint a rózsák,
Hulljon rá csóközön.

A szavak és a dalok
Tükröznek szívet, észt,
S csengő szóval kiáltom,
Mily boldog vagyok én

Tavaszdal

(Frühlingslied – T. Fontane)

A tavasz az nagy világmentő,
Föld él, zöldül, csupa virág,
Az égen sehol fátyolfelhő,
És felhőtlen a boldogság.

Madár és ember énekelget,
S mint pacsirta száll fölfelé,
Külde magasba Istenéhez
Hálaimát mindezekért.

Szív! összezúzta tavasz mára
Zord tél láncait, minden zöld,
Kijár ezért földnek a hála;
S te széttépted láncod, mint ő?

Májusban

(Im Mai – T. Fontane)

Kéklő tavaszi ég,
A tél tovatűnt már,
Nevet az erdő, a rét; –
Itt ismét május jár.

Csobognak a források,
Mind friss, szabad, vidám,
Táncolnak a hullámok;
Itt ismét május jár.

És minden madár zengi
A legszebbik dalát,
Fel, kék égbe repíti; –
Itt ismét május jár.

De lásd, hogy körözi fecske
Körbe templom tornyát,
S óh, rémülten kerengve
Jelzi ég viharát.

Alig hallják a dörgést,
S mind zengi víg dalát,
De sejtik vihar jöttét,
Mint én, süt napfény bár.

A kertben

(Im Garten – T. Fontane)

Magas volt a málnasövény,
Ami minket elválaszt,
De lombon át két süvölvény
Kéz találta a társat.

A sövény se tudott véd'ni,
Bármily magasan is állt,
Adtam málnát csemegézni,
És te kínáltad a szád.

Bár tudnál kerten átszállni
Még egyszer, mint hajdanán,
Oly szívesen tudnék várni,
Várni órák hossz't terád.

A legszebb dallam

(Die schönste Melodie – T. Fontane)

Bánatosan csengnek dalok
Fényes csillagéjen át,
Magában áll őrt a fájdalom
Szívemben, s nem megy tovább.

Éteri hangok halk szárnya
Hord egy imádott képet,
Óh, hogy mennyire áthat,
S megragad engem mélyen.

Igen, össze kell kulcsolnom
Kezem e melódiát
Hallván, és sötét alaktól
Szabadon mond'ni imát.

S bár a dalok már elcsengtek,
És a hangjuk is elszállt,
Őrzik szívembe temetve
Kedvesemnek alakját.

Tág, örök birodalmában
Ő teremt harmóniát,
És szeretettel áthatva
Énekli legszebb dalát.

Ősz

(Herbst – T. Fontane)

Óh, csodálatos ősz, te,
Levelet aranyra fested,
Tiszta, kékes, csendes az ég,
Hagyd, örülhessek egyszer még.

Erdőn megyek, partján pataknak,
Hallgat az élet, hallgat a dal,
Lassítom léptem, tempóm csitítom,
Emlékek húznak le magukhoz.

Visszaköszön a sok emlék,
Mint ezt már oly sokszor tették,
Csak egy nem tart lépést velem,
Vidám jövő az már nem jöve.

Múltam fogva tart bűvkörében,
Múltam feltárt valamit nékem,
Nyugodtan pillantok az őszre.
Ősz...De mit hoz május jövőre?

Vigaszt (Trost – T. Fontane)

A)

Vigasztalódj, idő múlik,
S minden, mi téged nyomaszt,
Legrosszabb is elbúcsúzik,
És jön majd egy másik nap.

Az örök jövés-menésben
Bú ülhet boldogságra,
Ám a derű is eképpen
Hozzád visszatalálhat.

Tégy, és remélj. Nem hasztalan
Mérsz óraütéseket,
Embersors megváltozhat,
Rosszra jó nap is jöhet.

B)

Légyen vigaszt: idő múlik,
S minden, mi téged nyomaszt,
Legrosszabb is elbúcsúzik,
És jön másik s jobb nap majd.

Nézd, örök jövés-menésben
Bú a boldogságra hág,
És a derű is eképpen
Visszatalálhat hozzád.

Tégy és remélj. Nem hasztalan
Mérsz minden óraütést,
Embersors is megváltozhat,
Hát, reméld jó nap jöttét.

Az első hó

(Erster Schnee – T. Fontane)

Idő rohan, jön tél, a zord,
Egy hópehely leszállt,
Olyan az első pehely hó,
Mint első ős hajszál.

S lesz úgy – amint a kedves kéz
Letörli a főről –
Első hó, ha éri napfény,
Eltűnik mezőről.

Ha egyszerre lenne – vigyázz! –
Fej és a föld fehér,
Lesz baráti kéz s napsugár
Segítése kevés.

Kijárat

(Ausgang – T. Fontane)

Mind szűkebb lesz életköröd,
Halkul, halkul az örömed,
Kérkedés meg pompa száll,
Nem gyűlölsz, szeretsz, nincs vágyad,
Végül vár sötét kijárat,
Mint utolsó állomás.

Élet A)

(Leben – T. Fontane)

Jó, ha az életnek része
Gyermek, kenyér, kacagás,
Ám legjobb, amit ő küld,
Biztos tudás, hogy van vége,
Vár kijárat: a halál.

Élet B)

Jó, ha éltednek áldása
Öröm, gyermek s a kenyér,
De a legjobb híradása
Annak a biztos tudása,
Hogy halál végül elér.

Hiába

(Um sonst – T. Fontane)

Mind gyorsabban száll a szikra,
Lesz lebúj és minden dzsunka
Már helye a tudomálynak,
És minden nap megméretik,
Nyilvántartásba vétetik,
Mit a Földön találnak.

Egyre magas'bb tudás vára,
Mind fennköltebb ideája,
És mint úzi természet,
Mind okosabb lesz Föld népe,
Ám tovább nem jutnak mégse,
S marad rejtély az élet.

Egy új könyv, egy új év
(Ein neues Buch, ein neues Jahr –
T. Fontane)

Egy új év, akár egy új könyv,
de mit hoznak az új napok?

Az új, mint az ó esztendő,
hoz fél sikert, fél kudarcot?

Szeretnék lenni tűz parázsa,
hátra hagyni ragyogó szikrát.

S nem múlni el úgy, mint kályha lángja,
mely sötét hamuként száll alá.

Lányunokám névnapjára
(Zum Namenstag meine Enkelin –
T. Fontane)

A pék süt néked kalácskát,
Szabó mit ád, az rőt kabát,
Amit boltos küld, hófehér,
Babaruha s –ágy mind tiéd,
S küld még egy kerek skatulyát,
Benne pásztort meg kis kutyát,
Karámot, fákon zöld a lomb,
Hat bárányt, fehér, mint a hó,
S te hallsz egy kedves pacsirtát,
Mely trillázza már hajnaltájt
Névnapodra szánt énekét,
Köszöntve papa kedvencét.

Délidő

(Mittag – T. Fontane)

Erdő szélén fenyő álmodik,
Fehér felhőcskék az égen;
Oly nagy a csend, szinte hallom is,
A természet sóhajt mélyen.

Napfény árad úton és mezőn,
Fakoronán szél sem motoz,
Mégis hallod, koppan az eső,
S halkan zenél lombsátoron.

Emíliahoz

(An Emilie – T. Fontane)

Ez érzés mindent körbejár
Bennünk, szeretlek ezért már,
Szeretlek, mert maradsz velem,
Szeretlek, mert nem neheztelsz,
Szeretlek, azért, miért, s bár
Maradjon az ajkam némán,
Szeretlek, ha te szeretsz.

Nemes ribbecki Ribbeck úr

Havellandból

(Herr von Ribbeck... – (T. Fontane)

Ribbecki Ribbeck úrnak Havellandban,
Egy körtefa állt udvarában,
És eljött aranyló őszidő,
Fénylett messzire sok körte gyümölcs,
És délben, ha toronyból harang szólt,
Ribbeck mindkét zsebe már tele volt,
És egy fiú papucsban éppen arra jött,
Ő szólt: »Fiú, kérsz-e gyümölcsöt?«
S jött egy lány, hozzá így szólt: »Lányka, te,
Jöjj csak, kínálom körtéimet.«

Így ment sok éven át, míg jóságos
Ribbeck úr, az idősebb elhaláloz.
Érezte végét, volt épp őszidő,
Ismét fénylett messze körte gyümölcs,
Ekként szólt Ribbeck: »Most búcsúzom én,
Tegyetek síromba egy körtét.«
S három napra, hogy így jövendölt,
Házából holtan vitték őt,
Minden paraszt, zsellér arca ájtatos,
Zengték »Jézus az én megváltóm«,
S gyerekek bús szívvel énekelték,
»Ú' möghott. Ki ad nekünk mán körtét?«

Így énekeltek. S ez nem volt helyes,
Nem ismerték jól idős Ribbecket,
Az *ifjú* persze fukar s spórolós,
Őrzi szigorún körtefát, parkot,
Ám az *idős* már sejtette ezt,
Saját fiától bizalmát vonta meg,
Tudta milyen, és azt kérte ezért,
Tegyenek sírjába egy körtét,
És harmadik évben a sírból
Egy körtefasarj kihajtott.

S évek múltak jól egyre másra el,
Szép körtefa hajlik sírjára le,
S újra jött aranyló őszidő,
Fénylett messze sok gyümölcs.
Jön fiú templomkertből oda,
»Kérsz gyümölcsöt?« súgja a fa.
És jött egy lány, ezt súgja: »Lányka te,
Jöjj csak, kínálom körtéimet.«

Így oszt adományt még mindig e kéz,
Idős Ribbecké, ki Havellandban élt.

Archibald Douglas

(Archibald Douglas – T. Fontane)

„Mit elszenvedtem hét éven át,
Nem tudom már túrni tovább,
Itt hol mindig szép volt a világ,
Az most kopár, sívár.

Mondom – akarok lépni színe elé –
Megöl száműzetés,
Nem tilthatja meg a hazatérést,
Hisz megöregedék.

S ha őrzi még régi haragját,
Mely még most is dühöng,
Jöjjön, minek jönni kell hát,
Legyen, bárhogY is dönt.”

Douglas gróf így beszélt. Egy kő
Pihenni hívta most,
Mit lát körben erdő s mező,
Szeme csukodna ott.

Viselt páncélt, mi rozsdás és nehéz,
Felette zarándok ruhát –
Figyel, s erdőből hozza szél
Vadász kíséret kürt szavát.

Amint ember s falka üzte vadát,
Kavarta út porát,
S a gróf éppen csak kihúzta magát,
Lovas paripán ért hozzá.

Jakob király természetes lován jött,
Gróf meghajlása mély,
A vér a király arcára szökött,
De gróf kiált felé:

„Jakob király, tekints kegyesen rám,
S türelemmel hallgass,
Mit testvéreim tettek, s néked fájt,
Bűnömmé ne ródd azt.

Ne bántson régi Douglas-irigység,
Mi daccal támadt rád,
Inkább a szép gyermekkorod idézd,
Hol térdemen lovagoltál.

Gondolj te Stirling-kastélyra inkább,
Hol játékszert faragtam én,
Emeltelek, s ültél apád lován,
S hegyeztem nyilad vesszejét.

Linlithgow-ra gondolj vissza inkább,
A tóra, hol szállt sok madár,
Hol vidáman halászást, vadászást
Meg úszást tőlem tanultál.

De gondolj bármire, mi egyszer volt,
Csillapuljon meg eszed hát,
E hét évvel éltem vezekelt, s most
Feledd, itt Douglas áll.”

„Nem téged látlak, gróf Archibald,
Nem hangod hallom én,
Úgy tűnik, hogy ez erdősusogás
S rég időkről zenél.

E susogás kedves, meghitt,
Nekem édes, mint rég,
De közben élesen az sivít:
Egy Douglas, ki beszél.

Tehát nem láthatlak, hallhatlak én,
Mit tudok erről, az elég,
Egy Douglas nem kerülhet színem elé,
Hisz ő elveszett ember rég.”

Jakob király sarkantyúzta lovát,
Fel hegyre haladt most,
Elöl gróf fogta gyeplővel kantárt,
S a királlyal lépést tartott.

Ösvény meredek volt, a Nap tüzelt,
A páncélruhája igen nehéz,
S noha szinte összeesett,
Mellette futva lép.

„Udvarmestered voltam, oh, király,
Továbbra is az lennék én,
Ki istállóban lovadra vár,
S önteném a magot elé.

A szalmát alá magam hinteném,
S inni adna néki e kéz,
Csak hagyd, itt lélegezhessek ismét,
S lássam hazám egét.

S ha ezt nem akarod, légy te merész,
S megköszönöm néked azt,
S ölj meg, ne reszkessen a kéz,
S meghalni itten hagyj.”

Leugrott lováról Jakob király,
Arca felragyogott,
Kihúzta hüvelyéből pallosát,
De azzal reá nem sújtott.

„Vedd vissza ezt, hordd, véle élj,
Nyugalmamra megint vigyázz,
Hisz méltó vagy, hűséged mély,
Hogy így szereted a hazát.

Fel lóra, Linlithgow légyen irány,
Te ismét oldalamon jöjj,
Halászat s vadászat lesz ott vidám,
Amint volt rég időn.”

Marie Luise Büchner (1821 – 1877) 82.

A) **Szerelemfutár** (Ein Liebesbote – M. L. Büchner)

Most, hogy kezemre leszállt,
Tarka lepke, szép,
Tőle üdvözlést hoztál,
Máris tovább mész?

Üdvözlést, de keserűt,
Túlontúl is szép,
Szem mit áhítozva vágy,
Benne kedves kép.

Kedvesem, mint pillangó
Hozzám, ha betér,
Reggel rebben – s szegény szív,
Bölcs tanács mit ér?

B) **Szerelem hírnök** (Ein Liebesbote: M. L. Büchner)

Mostan hogy kezemre száll
tarka pillangó,
tőle üdvözlést hoztál,
újra biztatót?

Kedves szót, mi benn kereng,
Szinte kesernyés,
Ám a szem, mit látva sejt
Bájos, kedves kép.

Ám ha most e pillangó
Eljött is hozzám,
Holnap száll – s szív, te bohó,
Sejted, mily sors vár?

Hermann Ludwig Allmers (1821 – 1902) 83.

Földi magányosság

(Feldedeinsamkeit – H. L. Allmers)

Fekszem csendben, zöld fűben merengvén,
Tekintetem küldöm a magas égre,
Hallgatok áradó tücsökzenét
A fényes, égi kéktől körülvéve.

Fent fölöttem felhők lágyan úsznak
A mély kék égnek álomszerű csendjén;
Úgy tűnik, már réges-rég meghaltam,
S minthogyha örök, lelki térben lennék.

Késő ősz

(Spätherbst – H. L. Allmers)

A szürke köd puhán szítál
Mezőre, erdőre, pusztára,
Talán az ég is sírni vágy
Emésztő fájdalmában.

Virág se nyílik már többé,
Madárka hallgat zord ligetben,
Lehull utolsó zöld levél,
S ő is sírni szeretne.

Novemberi ünnep (Novemberfeier – H. L. Allmers)

Hallod, szél miként viharzik
Lombhullatta erdőn át?
Hallod, dagály hogy morajlik,
Mint dőngeti part falát?

Száll le arcodra, a szépre
Égből az isteni fény;
Hangzik dicsőítő ének,
Zengi tenger és a szél.

Ha te még soha...

(Hast du noch nie... – H. L. Allmers)

Te még keserűn soha nem sírtál,
nem hullott az arcodra forró könnyed,
nagy fájdalom még soha nem gyötört meg,
reményt veszítve soha nem zokogtál?

A szíved örömben nem szárnyalt még,
nem járt át büszke, ujjongó dal téged,
miről vélted, majd szétrepeszti kebled,
s legboldogabb vagy e föld kerekén?

Ha ily vihartól soha nem remegtél,
nem estél át még a tűzkeresztségen,
nem másztad még meg csúcsait a létnek:
ne mondd azt, hogy eddig te már éltél.

Oskar Freiherr Redwitz 1823 – 1891) 84.

Hervadni készül-e virág

(Denkt denn die Blüte ans Verblühn –
O. F. Redwitz)

Hervadni készül-e virág,
ha a rügyből magát kibontja?
Gondolja-e csillagvilág,
reggel a fényben megvakulhat?

Conrad Ferdinand Meyer (1825 – 1898) 85.

A magvető mondókája

(Säerspruch – C.F. Meyer)

Magod csak vedd! Emeld a föld!
Tavasszal majd újul a föld!
Van, mely marad örökre lent,
Hisz béke édes, s jó a csend.

De magágyból másik kitört.
Élvezni édes fényözönt.
Világból – tudd – el egy se vész,
Vigyáz rájuk isteni kéz.

Újévi harangzúgás (Neujahrsglocken – C. F. Meyer)

Friss levegőn dagadó dörgésben
Fűként hajlanak hangok a szélben:

Az első kiáltás halkán hangzik,
Majd mélyből új harangzúgás hallik.

S mind e hangok seregestül szállnak!
Parttalanul együtt muzsikálnak!

Lábnyomok (Stapfen – C. F. Meyer)

Egykor, ifjan; hazakísértelek
Át a kiserdőn, hol vendég voltál;
A szomszéd házig. A köd ereszkedett,
Felvetted kabátod kapucniját,
S kedvesen villant homlokod reám.
Nedves az út, talpunk benyomódott
Mélyen a nyirkos erdei földbe,
Amint lépkedtünk, te az út szélén.
Utazásodról beszéltél, ami
Távolabbra visz, ahogy mesélted.
Tréfálkoztunk a közeli búcsún,
Jó arcot vágva, és te elváltál,
Hol szilfa hajlik tetőgerincre.
Azon az ösvényen mentem vissza,
Csendben, felidézve kedves lényed,
Vadóc félénkséged, ám remélve,
Bizva, hogy mielőbb viszontlátlak.
Örömmel néztem, menve a mezsgyén,
Cipőd talpának mély körvonalát,
A nedves talajba benyomódott
Finom lábnyomod, mi legmulandóbb.
Mégis őrzöm lényeged te karcsú
Tündér, erdő sötétben is fényes!
Lábaim lépkednek visszafelé,
Lassan az iménti sétauton,
Nyomaidról téged felemellek

Lelki szemeim elé. Alakod
Képét őrzőm lágyan kebelemben.
Elmentél te szép álmötünemény,
Elmosódnak már a nyomaid is,
Irigy eső mind jobban eleredt.
S engem elönt a mély szomorúság,
Szemeim előtt váltak semmivé
Meghitt – tán végső – sétánk nyomai.

Római kút

(Der Römische Brunnen – C.F. Meyer)

Felszökken, röppen vízszugár,
Aztán a márványtálba hull,
Miből az ár folyik tovább,
A második nagy tálba csurg;
De víz ömlik tovább alá,
Az ár a harmadikba zúg,
Kap s ád vizet így minden tál,
S az ár csitúl.

A lábak a tűzben

(Die Füße im Feuer – C.F. Meyer)

Vad villám cikáz. A fényben torony áll,
Dörgés gurul. Lovas lovával küzdve jó,
Legugrik, a kapun kopogtat. Kabáját
Cibálja szél. Szorosan tartja a kantárt.
Keskeny reteszelt ablakban a fény kigyúl,
S nyikorgó kaput egy nemes kinyitja most...

„Király szolgájaként Nimes-be viszek hírt.
Adjatok szállást! Ismeritek mundérját!”
„Szél süvít. Vendégem vagy. Mért nézném ruhád?
Lépj be, melegedj fel! A lovad meg bízd rám!”
A lovas egy sötét ősi csarnokba lép,
A széles kályha tüze gyengén világít,
S ugráló fényben, mintha fenyegetne itt
Egy páncélos hugenotta, ott meg egy nő,
Büszke nemes hölgy, homályos, barna képről...
A lovas a kályha előtti székre ült,
Lobogó lángra mered. Bámészan töpreng...
Haja borzolódik. Ismeri a kályhát...
A láng sziszeg. A tűzben vonaglik két láb.

Vacsoraasztalt rendez az ősz szakácsnő
Vakító fehér vásznon. Nemes lány segít.
Egy fiú bort hozott. A gyermekpillantás
Elrémülten függ vendégen és a kályhán...
A láng sziszeg. A tűzben vonaglik két láb.
„Örület! Egyező címer! Csarnok se más!
Három éve ennek... Egy hugenotta nő...
Egy finom, makacs nő... Hol az úrfi? Beszélj!
Nő hallgat. Valld be! De nő hallgat! Add ki őt!
Dühös leszek! A gög! Rángatom alakját...

Megragadom a lábainál, s vetem őt
Parázs mélyére... Add ki hát! De hallgat ő!
Hadar... Nem láttad a címert a kapunál?
Ki mondta, hogy ide vendégnek jöjj, bolond?
Ha csak egy csepp vére van, megfojtana ő” –
Nemes belép... „Álmodsz az asztalnál, vendég...”

Ott ülnek. Három fekete ruhában volt,
Ő nem. Még gyerek sem mond asztali imát.
Mindegyikük vádló nézéssel bámul rá –
Tölti a kehelyt, s lötyögteti az italt,
S felugrik: „Várúr, adj nekem mára szállást!
Kutya fáradt vagyok!” Egy szolgáló világít,
A küszöbről visszaküld ő egy pillantást,
S látja, hogy két fiú apjuk fülébe súg...
Torony kamrájába követi a szolgát.

Ajtót zárja. Vizsgálja kardját, pisztolyát.
Süvít kint a vihar. A mennyezet nyöszörg.
A lépcső ropog. Itt zeng egy lépés? Vagy ott?
A füle becsapja. Így várja az éjfél.
Szemhéja ólomnehéz, szunnyadva süllyedt
A fekhelyére. Odakint szakadt az eső.
Álmodik. „Valld be!” Nő hallgat. „Add ki hát!”
Rángatja nőt. A tűzben vonaglik két láb.
Szikrázik a tüztenger, mi elnyeli őt...
„Ébredj! Menned kell innen messze! Virrad már!”
Tapétaajtón át a szobába haladt,
Fekhelye előtt áll várúr – ki megőszült,
Tegnap még a haja barnán göndörödött.

Lovagolnak át az erdőn. Nem moccan szél.
Ösvényen fekszik keresztben ágtöredék,
Csicseregnek a korán kelő madárcák.
A tiszta égen békés felhők úsznak át,
Angyal tért haza egy éji öröködséből.
Rögök árasztják a föld erős illatát,
A síkság kitárul. Eke szánt a mezőn,
Küldönc lovas kiles szem sarkából: „Nos hát,
Legyen nagyon bölcs és megfontolt a várúr,
S tudja Ön, én uram a legnagyobb király.
Ég legyen Önnel! Sose lássam !” Másik szól:
„Te mondod ! Király kartonája! Őt nehéz
Volt szolgálni ma...Megölted ördögi lény
Hitvesem! S élsz...Enyém a bosszú, szól az Úr!”

Eugenie Marlitt (1825 – 1887) 86.

Szürke felhős égbolt

(Grauer Himmel – E. Marlitt)

A Nap nem tud ragyogni,
Virág mind oly szomorú.
»Feledve lettetek, óh, ti«
A szél hideg, s szava gúny.

Arany tű felhőt bogozza,
Sugárzik földre a fény,
Virágok szívét kibontja,
S lopózva, halkán belép.

Csak hát hűtlen, s elhagyja őket,
Virágok árván sírnak.
Szerelem mért van összekötve
Csalódással s a kinnal?

August Corrodi (1826 – 1885) 87.

A lepke

(Der Schmetterling – A. Corrodi)

Állj meg, várj meg röpke lény,
Szólt lepkéhez kis legény,
Légy lassúbb a szárnyalásban,
Jöjj, hisz várlak sok virággal,
S ím e bájos, kicsi ház, hol

Nyugton ülhetsz lakomádhoz!
Éppen ez, mit nem akarok,
Ülni csendben én nem tudok,
Jókedvvel repülök itt a légben,
Dús virág illatát keresgélem:

– Majd kiált – szabadon élek!
Mondd fiú, mi kedvtelésed,
Szép szabadság mit ér néked?
És fiú hitte, foglya már lepke,
Ám kis állat libbent, s elszállt messze.

Ludwig Eichrodt (1827 – 1892) 88.

Szerenád

(Ständchen – L. Eichrodt)

Kedvest cserélnék akár,
Ha felizzítana;
Ám szerelem távol jár,
Hozzám jönni nem akar.
Ily érzést csak tőled vár,
Óh, lennél a kedvesem bár!

Elégedetten élsz,
Minden gondtól messze,
Tisztán, csendben, mint az ég,
Mint tavaszi reggel.
Látod a déli sugárt,
Vagy édes est ragyogást?

S akár vidám, akár fáj,
Szerelmet tanuljad!
Végy fel ünnepi ruhát,
Bámuljon a csillag!
Légy boldog, ölts fel pompát,
Ám te csak engem imádj!

Josephine Knorr (1827 – 1908) 89.

Hattyúk és liliomok

(A mi címerünk – J. Knorr)

(Schwäne und Lilien:

(Unser Wappen)

Te nem vagy büszke címer
Hercegi lobogón,
Mit – keresztesek dísze –
Apród had előtt hord.

Nem fonódik szép rege
Köréd s példabeszéd:
De tart téged nők keze,
Nemük szűzi jelét.

A pajzs két liliommal
Szétválasztott mezőn,
Mi két ezüsthattyúval
Azúron összenőtt.

Liliom Úr jutalma,
Nem igényel ruhát,
A hattyúk kelnek útra,
Hol örök boldogság.

Heinrich Leuthold (1827 – 1878) 90.

Hazatérés

(Heimkehr – H. Leuthold)

Ismét a hűvös, tiszta lég,
Mit bérceden beszívok én.
Ismét – Svájc földje, szép vidék,
Szülőhazám – oh, légy enyém!

Ha Alpok kürtje szól, keserg,
S hegyoldalról jó ide át,
Ha távol nyáj kolompja cseng,
Lelkem visszhangza dallamát.

Mi eolhárfádból zenél,
Megváltoztatja bús kedélyt,
S felette ringat gyenge szél
Varázst; idézve sok regéd.

Julius Schanz (1828 – 1902) 91.

Szerelmes dal

(Liebeslied – J. Schanz)

Jön szerelem, mint a tolvaj,
S oly finom, oly gyengéd.
Jön szerelem tavaszodva
Az éjen át feléd, halkán feléd.

Szerelem ont sugárözönt,
Oly forró, csupa hév.
A szív megérzi a gyönyört,
S elragadja a kéj.

Ibolyája márciusnak
Oly kedves, csupa báj.
Amit hoz ifjú pároknak,
Szívben is boldog táj.

Paul Heyse (1830 – 1914) 92.

Légy türelmes...

(Über ein Stündlein – P. Heyse)

Légy türelmes, nyugton várj!
Csöppnyi órácskát,
És megtelik fénnel a szobád.

Templom tornyán, tető gerincén
Régen megcsillant már a napfény,
S torony ablakán benéz.
Jelzi haranggal vihar jöttét
Őr, ki egyedül él, s gyakran fél,
Néki vigaszt nyújt korai fény.

Vannak mélybe épített utcák,
Egymást könyöklik a kunyhócskák,
Ők nem félnek harangkongástól,
Tűző naptól, tél fagyától,
Virradást is késve lát.

Jókedv s bánat fent és lent is él.
Mondj nemet, ha vonz az irigység:
Bánat húz le, ment gyönyörűség.

Légy türelmes, nyugton várj!
Csöppnyi órácskát,
És megtelik fénnel a szobád.

Marie Ebner-Eschenbach (1830 – 1916) 93.

Egy kis ének

(Ein kleines Lied – M. Ebner-Eschenbach)

Kis ének, ám szívedhez ér,
oly kedves, mindennel felér,
mi rejlik benne? mondd el!

A dallam csengve benn zenél,
meg szép összhangban éneklés
s egy teljes, gazdag lélek.

Wilhelm Busch (1832 – 1908) 94.

Újévre (Zu Neujahr^{*} – W. Busch)

Sorsod ha kész szerencsét
Ajándékba hozni,
Vedd el, mondj hálát ezért,
Kár lenne habozni.

Köszönts minden adományt,
Jól sáfarkodj véle,
S ott, hol végzel sok munkát,
Mindben sikert érj el.

Bölcsen éld meg szerencséd
(Will das Glück nach seinem Sinn^{**} – W. Busch)

Bölcsen éld meg szerencséd,
Élvezd, mi jó neked,
És köszönd meg sors kegyét,
Kétkedés ne legyen.
Üdvözzöld az adományt,
S főleg oly ügyekben,
Mikért sokat fáradtál,
Légy sikeres ember.

^{*} A „Deutsche Gedichtbibliothek”-ban

^{**} Busch azonos szövegű verse két változatban,
eltérő címmel és tördeléssel olvasható.
Megoldásaim a vers a) és b) fordítás
variánsának tekinthetők.

Ismerős teremtmények...

(Vertraut – W.Busch)

A világ élém tárul szépen,
reggeli fényben áll a táj.
Elbűvölve dombról lenézek
A tavasz-zöld völgybe alá.

Sok más teremtménnyel élvezem
A szép lelki harmóniát.
Rokonok vagyunk mi, szeretem
S ölelem mind lelkemmel át.

S ha ég szürkére vált is olykor;
Ki világra bízva tekint,
Víg akkor is, ha eső paskol,
Vihar s villám vonul el itt.

Ő is

(Auch er – W.Busch)

Szép szívtörténet, mi meghat,
Lelkéből tud szárnyra kelni,
Erről költő tudósíthat.
Ám miből fog ő megélni?

Bár törekszik a szépségre,
S művét gonddal megalkotja,
Ő is viszi piactérre,
Mint a malacát a gazda.

Pinty és a béka

(Fink und Frosch – W.Busch)

Az almafán fütyül a pinty,
Száll fityfiritty!
Levelibéka felmászott,
Ő is lombsátorra hágott,
És felfújódva kuruttyolt:
„Szomszéd, én is fent vagyok most!”
És ahogy az énekes madár
Tavaszi dala frissen száll,
Azonmód rákezd béka durva
Hangján a békés csendet feldúlva.
„Juhéjja héjja!” szólt (a) madár.
„Tűnök is már!”
És a légbe lendült legott.
Kiált a béka: „Én is ott
Leszek fent!” De rosszul mozdult,
S a kemény kert földjére hullt,
Lapos lett, mint a sült lepény,
S szeméből kihunyt már a fény.
Ha bárki nagy fáradtsággal
Felmászik egy magas fára,
S úgy véli, hogy ő is madár,
Bizony így jár.

Újra és újra

(Immer wieder – W.Busch)

A tél elmúlt, megjött a nyár.
S hozza újra, mit hozhat,
Mit ember csodálva vár:
Virágokat s dalokat.

Hogy követi sok év egymást,
Nézem csaknem aggódva.
Mi élt, meghalt, mi van, volt már,
Mából gyorsan lesz holnap.

Természet festőnek muszáj
Az újabb vázlatán is,
Legyen kertes ház vagy szép táj,
A régi színt használni.

Nyáron (Im Sommer – W.Busch)

Nyáron fürdenek,
Mind útra kelnek,
Életük víg.
A szegény doktor
Ül csendben otthon,
Betege nincs.

De télidőben,
Borzasztó szépben,
– Álmodja azt –
Ha adja Isten,
Kutyaidőben
Ő arat majd.

Barátom, egy vasárnap reggel

(Mein Freund, an einem Sonntagmorgen –
W.Busch)

Barátom, egy vasárnap reggel,
A lovacskát kölcsönbe vette.
Friss az inge, mosolya kedves,
A csizmája, kalapja fényes,
Feszés a nadrágja s tartása,
Kebelén friss rózsa virága,
Amint a fasoron átüget,
Mintha Adonis tűnt volna fel.

A lovasok igen vidámak,
Ha büszkén a lovukra hágnak.

De jött szelíden nyekeregve
Egy szamár húzta szekerecske.
Nagyon megrémült a lovacska,
Kopog s trappolni kezdett nyomba,
S hopp, leesőt ember sajnálja!
Ott fut (a) ló, itt fekszik lovasa,
A ló magas nyergétől távol,
Hasalt lent sajnos a tócsákon.

A lovasok jól szórakoznak,
Kiváltképp, ha talajt „csókolnak”.

Egy megtöltött zsák
(Ein dicker Sack – W.Busch)

Egy megtöltött zsákot a paraszt
Malmi őrlésre vinni akart,
Előtte még pihenni vágy,
A földre került így a zsák –
Ott állt szépen ráncba szedetten,
S hozzáfog, hogy beszélni kezdjen.
Nos, én vagyok a töltött zsák,
Sovány pakk vagytok, csak kalász.
Titeket én, míg áll világ,
Egységben összetartva zár.
S vagyok, ki fölöttetek áll,
Ki véd, nem zabál fel madár;
De végül, miből lesz kenyér,
Biz' általam malomba tér.
Meghajlásotok legyen mély!
Mik lennétek, ha nem lennék?
Kalászkok suttogják:
Csak üres zsák lennél te, ha mi nem volnánk.

Majd ha egyszer

(Wenn ich dereinst – W.Busch)

Majd ha egyszer gyengén, vénen,
Ismét hevít nyár napfénye,
Házikómból kibicegek,
Hársfa alá telepedek.
Ott ücsörgök napsugárban
Kőpadon csendes magányban,
Régi időkre gondolva,
Írom lassan mankóm fogva,
Homokba reszkető kézzel
Lábam elé szép emlékem.

A rózsá lánykához beszélt...

(Die Rose sprach zum Mägdelein – W.Busch)

A rózsá lánykához beszélt:
Nagy hálára köteleztél,
Hogy a szíved fölé tűztél,
S e kegyel boldoggá tettél.

De tévedsz, rózsá! – szólt a lány,
Te csak szemet hódítottál,
A szívembe nem férköztél.
Szeretlek – mert díszítettél.

Ha patak vagy, csermely lennék...

(Wärst du ein Bächlein, ich ein Bach – W.Busch)

Ha patak vagy, csermely lennék,
Tehozzád én úgy sietnék.
Ha hullámom téged talált,
S virágkikötődben megállt:
Magam átadom ott néked,

S egyesülve hullámszok véled
Te nagyon szeretett leány!
S ekkor áradunk nappal s éjjel
Feléd – szelíd hullámveréssel –

Nagy óceán.

Öröm, ha napfény süt terád

(Ich sah dich gern im Sonnenschein – W.Busch)

Öröm, ha napfény süt terád,
Ha köszönt madár ének,
Felragyog szád és arcocskád,
S rózsás sugárban élnek.

Öröm, ha ölel a holdfény
A jázmin illatárban,
Ha tiéd, a kedves arcél,
Ezüst fakón süt, lágyan.

De akkor is örülnék, te lány,
Ha nem látnálak téged,
Ha hangod cseng, elszáll magány,
Magam a mennyben érzem.

Kis virág volt... (Sie war ein Blümlein –
W.Busch)

Kis virág volt, csinos s szerény,
Kinyílt, ha rá sütött a fény.
Az ifjú pillangóként jött,
S szírmain boldogan csüngött.
Gyakran méh hozzá zümmögött,
Kóstonla s körbezsongta őt.
Bogár is gyakran mászott rá,
A virágon ment fel s alá.
Oh, Isten, mindezt látva hát
Lepke lelkét kín járta át.
Legjobban az rázta meg őt,
Ami legutoljára jött.
Merthogy egy vén számár megette
A növényt, hiába szerette.

A róka és a sündisznó (Fuchs und Igel –
W.Busch)

A dombon történt ez a móka,
találkozott sün és a róka.
Róka: „Állj! Nem tudod zshivány,
Mily parancsot adott király?
Ki békét hirdetett nemrégen,
s nem tudod, bűnös az végképpen,
ki mindig fegyverkezve jár?
Őfelsége parancsa hát –
ide jöjj, s vedd le az irhád!”
A sün szólt: „Ne oly gyorsan, komám!
Ha majd a fogaid kitörtek;
akkor véled ismét beszélek.”
S azonnal gömb alakra vált,
bezárja tüskés bundáját,
egész világgal dacol ő,
fegyverben áll, de béke hős.

A szélkakas (Der Wetterhahn – W.Busch)

A szélkakas által ott fent,
Ahogy tornyon fordult,
Mindenki előtt ismert lett,
Hogy a szél honnan fújt.

De utolsó vihar miatt
Érte őt oly nagy kár;
Csak áll, a szárnya szakadt,
S rá nem néz senki már.

Most megnyalja ember ujját,
S emeli fölfelé.
Hol hideg éri oldalát,
Biz' onnan fúj a szél.

Az egyik nagynéni így beszélt
(Die erste alte Tante sprach – W.Busch)

Egyik nagynéni így beszélt:
Névnapra kell gondolni,
Mit tudunk mi ajándékként
Jó Zsófikának adni.

A második meg máris dönt:
S magva javaslatának,
A ruha legyen borsó zöld,
Mit ő biz ki nem állhat.

A harmadik igazat adott:
Sárga fodrokkal körbe!
Tudjátok, ebben az se rossz,
Még meg is kell köszönje.

Ő valóban nélkülözhetetlen volt!

(Wirklich, er war unentbehrlich! – W.Busch)

Az volt, nélkülözhetetlen!
Bármi bárhol is történt,
Községének érdekében
Ott volt ő cselekvőként.

Lövészünnep, falubálok,
Lóverseny, bíraskodás,
Tűzoltók és dalárdások
Nélküle nem voltak ám.

Nélküle semmi nem megy,
Így nem bírt szabad időt.
S mikor temették, akkor sem
Nélkülözhatték biz őt.

Minden gyermek gyűjtson dalra
(Kinder, lasset uns besingen – W.Busch)

Minden gyermek gyűjtson dalra,
Ám de semmi irigység,
Bár Kasper bá' vörös orra,
Örvendeztet, mint mindég.

Volt egyszer egy növényecske,
Mit természettől kapott:
Szorgalmasan öntözgette,
Pálinkát és bort ivott.

Hamarosan észrevette,
Hogy a rügy duzzadni kezd,
Míg egy szép rózsává nőve,
Csodás vörös színe lett.

Nincsen rózsza tövis nélkül,
S nem kivétel e virág,
Rajt egy szörcsomó nőtt végül,
Mit nem látott a világ.

Orrból édes illat árad,
Elbájolva a honát:
A jól ismert dobozkában
Leli meg virágporát.

Gyakran, hogyha friss a reggel,
Mutatja kék varázsát,
És ha virág redő lebben,
Csöppnyi gyöngyház pillant ránk.

Hogyha más virág mind fonnyad,
S durva faggyal itt a tél,
Akkor ez a csoda rózsza,
Igazán csak akkor él.

S babérkoszorúkat hozva,
Szép dalunkat zengjük itt.
Éljen Kasper bácsi orra,
Mely minden korban virít!

Hagyd sok buta kérdésed

(Laß doch das ewige Fragen – W.Busch)

Hagyd sok buta kérdésed,
Tisztelt, régi barát.
Ezért kell szólnom néked,
Mert nincs szükségem rá.
Talán nem ez az elved:
Egyszer kérdezz, de hűn.
Fontost! Mind azért tegyed,
Legyen egyértelmű.
Buta kérdéseiddel
Bosszantasz, s nem szép,
Hogy azért faggatsz engem:
Nevetségessé tégy.

Te kérdeztél korábban gyakran

(Du fragtest mich früher nach mancherlei –
W.Busch)

Mit kérdeztél korábban gyakran,
Mindre őszinte választ adtam.
Kérdezted, ha utazni lenne kedvem,
Mily üzletet kötnék szívesen.
Neked én megmondtam már nyíltan;
S tenéked terveim átadtam.
Ha úthoz gyakran nem volt kedvem;
Balfácánnak nevezted engem.
És ha az üzlet félrement,
Hogy rossz – előre tudtad ezt,
Oly gyakran ravaszul jöttél,
Magam balgának érzém.
Csak hát mivel mindez jól megkínzott,
Nekem bölcs megoldás ajánlkozott.
Na jó, beszélek hogyha kell,
S hazugságtól lesz fejed telt.

A szív kritikája

(Kritik des Herzens – W.Busch)

Mért nem adatott meg nékem
Kedvemre való erény?
Jól magam csak akkor érzem,
Ha fütyülök rájuk én.

Ezzel szemben szenvedélynek
Hódolok, s ezt élvezém,
Jár elől, nyomába lépek,
Ész s erény jöhet mögém.

A „Weidenbusch” szálló inasa volt
(Der Hausknecht in dem „Weidenbusch” –
W.Busch)

Frankfurti „Weidenbusch” szállón
Inasként dolgozott,
Költő volt, röviden szóló,
Mert észet kurtát kapott.

A kor, miben élünk – mondta –
Szűkre szabja időnk.
Ha visszajönne Schiller, ma
Már ő se lenne bő.

Régen szerényebben éltem

(Früher, da ich unerfahren – W.Busch)

Régen szerényebben éltem,
És gyarlóbb tudással, mint ma,
Mély s nagy tisztelettel néztem
Én másokra.

Később – rajtam kívül – réten
Több borjúval találkoztam,
S – hogy is mondjam – most tisztelem
Már csak magam.

Ott hol te vagy, legyek én...

(Wo du bist und wo ich sei... – W.Busch)

Ott hol te vagy, legyek én,
Bárhol jársz is, ég a fény;
Mindenütt és mindeközben
Nem felejtlek, s tartlak észben;
Rád gondolva öröm ér,
És ha magány visszatért;
Testem társaságba ment,
Lelkem feléd lebegett.

Félénk és hűséges (Scheu und treu – W.Busch)

A lányt nagy titokban szerette,
Szerényen, távolból volt hű.
Szemüveggel nézve követte,
Szerelme oly mély, hogy az szörnyű.

Egy szúnyog a szép lány orrára
Szentelenül szívni leszállt,
Majd fulladt férfi poharába,
Mit ízlelt – hitte – ananász.

A lány haja, mint a babáknak,
Szőke volt és göndörödött.
Egy szálát levesben kanállal
Lelt, és benne gyönyörködött.

Amit föltekert egy lokniba,
S ragyogó medáljába tett.
Ennek új helye most zakója,
Mi alatt a hű szíve vert.

Szerelmi láng
(Liebesglut – W.Busch)

Nem szeret. A szívem de fáj,
a szenvedés vert benn tanyát,
szerelem lángja gyötör rég,
mely mint száraz zabszalma ég.

A tűzből láng s a füst ömölt,
könnyörtelen szemembe jött,
a kintől s a sérelemtől
könnyek árja hullt szememből.

Oh, Uram! Nem bírom tovább! –
Tűzoltó vödröt kérek hát!
A könnyem annyi lesz immár,
tűzet tud oltani akár.

Mióta büszkén elküldtél,
igen szomorúvá tettél,
a szívem nappal s éjszakán
szenved izzó szén parazsán.

E tűz sem volt néked elég,
hogy keblemben szívem elég,
vedd szívem most azonnal át,
ha sülve akarod inkább.

Látszat és valóság
(Schein und Sein – W.Busch)

Gyermekem, vannak ím a dolgok,
S ezek akár kicsik vagy nagyok,
Rajtuk szilárd csomagoló,
Nem törhető, mint a diók.

Hogy mertél arra vállalkozni,
Rögtön a lelkükbe hatolni?
Nézed most csak a külsejét.
Szívét lásd, ne csak mellényét!

Sohase túlozz...

(Niemals – W.Busch)

Ami után sóvárogtál,
 Az megadatott néked.
Ünnepeltél s kiáltoztál:
 Végre célom elértem!

Barátom, vadat ne beszélj,
 A nyelved tartsd kordában!
Egy kívánság, ha célba ért,
 Másik támad nyomában.

A gyalázatos

(Die Schändliche – W.Busch)

Világnak bájos teremtménye,
Nagyon bölcs s rafinált ökelme;
Tudja, hol édes bűn edénye,
És szeret nassolni belőle.

Ki áll erkölcsi magaslaton
Mit tehet? A többség nevében
Gyalázatosra kell pirítson –
S irigykedhet kinnal szívében.

Hagyd őt (Laß ihn – W.Busch)

Szerelmes, hagyd békén, mit élvez,
Törődj azzal, mi magadé,
Felesleges a visszatérted,
Kidob biztos ajtó elé.

Nem tehetsz semmit, lásd be végre.
Szereti tárgyát – talán – bután,
Maga dolgában a szív – értsd meg –
Mind megy saját orra után.

Fafejú ... (Querkopf – W.Busch)

Különc fickó volt Krischan Bolte.
Mit kellett, nem szívesen tette.
Gyermekeként már ez jellemezte,
Hittant s tanulást nem szerette,
Ilyesmiket nem értékelt:
Az iskolába csak azért se ment.

Később Pfriem mesterhez jutott.
Aki megmutatta neki legott,
Hogy mi lesz a kötelesség,
De nem tetszett neki a suszterség.
Nem akart jutni gyötrődésre,
Ezért esett lopás bűnébe.
Elfogták, bírók elé állt,
Nem tett ám beismerő vallomást.
Hogy ítélték mégis halálra,
Megmaradt dacos figurája.

Nem akarta, s fel kellett húzni:
Nem tudta ezt makacs megúszni.

Hit (Glaube – W.Busch)

Tudsz nagy hetykén körbenézni,
Hogyha erős várads tornya,
Szilárdan oly hitben élni,
Téged legyőzni nem fognak.

Áshatnak sáncot s árkokat,
Paraszt s lovag ülhet lóra,
Haduk nem lesz ma se holnap
Hitváradsnak hódítója.

Vigyázz, ész el ne ragadjon,
Mert a követelményeit
Ugyanúgy be kell tartanod
Mint országod törvényeit.

Körbevesznek nemsokára,
S le fognak lovadról húzni,
Kell majd néked gyalog lábbal
Gyorsan a váradsba futni.

Ízlés dolga (Geschmacksache – W.Busch)

Ez egyiknek, az másiknak.
Asztal – lásd – mind terített.
És ne legyen gúnynak tárgya,
Másik nyelvnek mi ízlett.

Hagyd meg saját örömében
Azt, ki élvez ízlelést,
S illedelmesen, szerényen
Saját tányérjába néz.

Ám ha átjött asztalodhoz,
Kötekedett és zavart,
Vágjad pofon, s rájön akkor,
Nem helyes, hogy ott kavart.

A jó sültkészítés hevében...

(Es wird mit Recht ein guter Braten – W.Busch)

A jó sültkészítés hevében
Az alábbiakat tartsd észben:
Hogy ezt megfelelően tegyed,
Szükséges egy nő karaktere.
Először kell egy lány, derék,
Kit nyugodtsággal áld az ég,
Hogy fűszerek használatában
Ne túlozzon a rászórásban.
Másodszor kell az elmésség,
Hogy úgy mondjam, lelki szépség,
Minden étvágygerjesztő legyen,
S időben, többször is ügyesen
Forgatni tudja figyelmesen,
Hogy a sültje oda ne égjen.
Szükséges persze szív jósága,
Egy gyengéd elme aggódása,
Aztán érezzen vonzódást,
Csinos, nemes urak iránt,
Kik ily sültet szívesen esznek,
S ezért valami jót megtesznek.
Tudom, valaki mondja ám:
Nem tudja ezt rossz leány.
Ezért gondolom, hogy megáll,
S bárhol vagy, mondható:
Aki finom sültet csinál,
Annak szíve is jó.

Még csak kisfiú voltam bár...

(Als ich ein kleiner Bube war... – W.Busch)

Még csak kisfiú voltam bár...

Éltem, mint kis csibész;

Cigit szívtam titokban már,

Ittam sört, ha volt kölcsön pénz.

Ingem nadrágból kilógott,

Szakadt volt a csizmám,

S iskolába menés helyett,

Erdőt jártam inkább.

Azóta munkált az idő,

S pompás, mit alkotott! –

Az egykori kis csibészből,

Nagy csibészt faragott.

De kár, hogy nem vagyok csuhás...

(Wie schad, daß ich kein Pfaffe bin – W.Busch)

De kár, hogy nem vagyok csuhás.
Szakmának volna szép.
Sétálnék, nem lenne futás,
Semmin se töprengnék.

Nem gyötörné testem a kín,
Buta lelki viszály,
Örökre tudnám, bent és kint,
Mi dörgés mostanság.

S mert nem terhel ördögi nyűg,
Nyugodtan aludnék,
Lennék jól táplált s megbecsült,
Gömbölydeden kövér.

Ha jó nagyböjt, a szigorú,
Lennék nagyon szilárd,
Kibírnám véled nyomorult
Lazac és tyúktojás.

És téged kedves, kicsi lány,
Ki gyónni kedvvel mészt,
Csak személyed foglalnám
Illő imámba én.

Nagyon kifogásolhatók tetteink
(Sehr tadelnswert ist unser Tun – W.Busch)

Mit teszünk, elítélendő,
Nem vagyunk jó emberek,
Tételezzük most fel, hogy jó
Az özönvíz még egyszer.

Lenne szörnyű kiáltozás!
Süllyednénk mindahányan;
Majd jön mocsokból kimászás,
S lennénk megint vidáman.

Egy lump velem épp szembe jött
(Es kam ein Lump mir in die Quer – W.Busch)

Egy lump velem épp szembe jött,
Rongy sapkát tart keze között.
Bár még egészséges s erős,
Egy márkával dobtam meg őt
Barátin, s ez sapkába hullt,
De lumpból a filosz kibújt.
S konok arccal hozzám így szólt:
Nem köszöntem meg – látta – most,
Nem szokásom nékem ez rég.
Ön okos, már sokat élt át,
S lelkének az a díj elég,
Mit hiúsága ad.

Kívántak szép és jó éjszakát

(Man wünschte sich herzlich gute Nacht –
W.Busch)

Kívántak szép és jó éjszakát;
Szörnyen fáradt volt nagynéne;
És kihunyt minden fény nemsoká,
Mély nyugalom honolt s béke.

De házban kettő ébren még,
Kiknek nincsen ott nyugalma,
Egyik, unokafivér Eugen, és
Másik, az unokahúga.

Együtt ébren voltak ők reggelig,
S ölelték egymást csókolva,
De reggelinél azt mímelik,
Mintha mi sem történt volna.

Dal a nagyon kövér Fritzről

(Das Lied vom dicken Fritz – W.Busch)

Vajon Fritz mért nagyon kövér?
Egész nap ő kint üldögél,
Ha nap még füllesztő, párás,
Vízesésnél hűvös vár rá,
Mert ülni tud ott kényelmesen,
Nem izzad ő, mint más emberek,
S ha közeledik délidő,
A földön ebédhez ledől,
Neki tucat tojás elég,
Ez étek csupa egészség.

(A soványak kórusa.):

Nézzétek, mint simogatja hasát!
Te jó Isten, szeretném –
Szeretném, ha mi is tudnánk.

Vajon Fritz mért gömböc kövér?
Nyel kolbászt, hogy száján befér,
Kedvence a marhapörkölt,
S kiürít rá négy üveg sört,
Telt üveget le nem tenné,
Úgy véli, nem lenne rendjén,
Kártya is beteggé tenné,
Önmagával csendben megfér,
S már fél kilenckor ágyba tér.
S ha sört nem adna a világ,
Végleg ott tartaná az ágy.

A fennkölt gondolatok laknak...

(Es wohnen die hohen Gedanken – W.Busch)

A fennkölt gondolatok laknak
Magas házakban, fényben.
Hiába kopogtam.Kiszóltak:
Uraság elment éppen!

Ott kopogok szerényen
Most, hol laknak szegények,
S családok kis kenyéren,
Filléren is megélnek.

Emlékszem, egyszer ő így szólt...

(Ich meine doch, so sprach er mal – W.Busch)

Emlékszem, egyszer ő így szólt:

„A világ igazán vidám.

Sok fecsegés a kínokról

Hiteltelen, s nem hat biz' rám.

Derűs s gyermeki az énem,

Élvezem, mi világ része,

S teljesen áthatja lényem

A mennyei, lelki béke.” –

Csak épp elhangzott e beszéd,

Óh jaj! keservesen ordít.

Lyukas őrlőfoga, a vén,

Kibírhatalan fájt megint.

Hiúság

(Eitelkeit – W.Busch)

Ült bili lent a sötétben,
 Ágy alá rejtették, csendbe.
Véli, ragyogna a fényben,
 Egyszer ha napra jöhetne.

Mint a világ sok bolondja,
 Hátul sarokban ülhetne,
Ám hiúság lett bogara,
 S fényben önhittség széttörte.

A szomszéd gyerekek
(Die Nachbarskinder – W.Busch)

Ki másokban nemigen hitt,
az fél majd minden sarkon;
ki másra túlzottan épít,
csalódik nagyon.

Parányi ám a különbség,
hisz túloznak mindketten,
kevés vagy nagy hiszékenység:
szomszéd gyerekek.

Búcsú

(Abschied – W.Busch)

Nem virágoznak már a fák,
A kincsem a távolba vágy;
S ő mondott egy keserű szót:
Maradsz, nekem mennem kell most.

Ég veled, hozzám hű legyél,
Én ott leszek, ahol te élsz.
Legyen eső vagy napsütés,
Míg élek, rád gondolok én.

A szívem, míg élek, imád,
Ha haltam, mondj értem imát,
Ha látod – hol nyugszom – a sírt,
Mondd: szeretett, ki nyugszik itt.

Ősszel

(Im Herbst – W.Busch)

A szép nyár elvonult, az ősznek
Helyet ád, s tájra dob subát.
Most mindenütt a pókok szőnek
Finom ünnepi ruhát.

Ők szövik az ünnepnapokra
A lábuk művészeteként
Az elragadó fátyolokat,
S ékszerben ring liget s a rét.

Igen, ezernyi ezüstszállal
Játékos táncot jár a szél,
Mely lágyan terel oly irányba,
Hol eléred a vágyott célt.

A szél repít csoda országba,
Hol szerelem félénk az elején,
De egybefűzi halkán, lágyan
A pásztorlányt és a legényt.

Az ismeretlen eb

(Der fremde Hund – W.Busch)

Egy kóbor eb mit nem képzelt
Bokorban, hol lakott?
Kitört, ha ember arra ment,
S mint örült ugatott.

Kertész puskát előhozott,
Kutyát talált lövés.
Szegény eb mély sebet kapott,
Bokorba visszatért.

Kutyácska fekszik ott, de négy,
Simák, vakok s buták.
Mohón szopják – nagy úr az éh! –
A már halott anyát.

A szamár

(Der Esel – W.Busch)

Szamár állt egy kapu előtt,
Hegyes füle bizony megnőtt,
Falja a nyaláb szénáját,
De nyugalját megzavarják.

Nos, jő hozzá, és ott megáll,
A két fiú, a nagy zsvány,
Pontosan azon nevetnek,
Csúfolódva mit tehetnek,
Megcélozva, „jót” akarva,
A szamarat dühbe gurítva.

De a sokat tapasztalt ősz
Megmozdult, és tett egy félkört,
S csendben nekik megmutatá
Fenekét s a légycsapóját.

Ajánlom az önkritikát

(Die Selbstkritik hat viel für sich – W.Busch)

Ajánlom az önkritikát.

Megszidom én magam akár:

Először, mert ez nyereség,

Kitűnt, személyem mily szerény;

No és másodszor gondolják,

Mi emberünk teljes jóság;

Harmadszor, ha csípek is tán,

Előzőm mások kritikáját;

Negyedszer azt remélem én,

Túlzónak tartják hangnemét.

S mit végül mindenki belát:

Hogy pompás fickó vagyok ám!

Ültem s élveztem borocskám...

(Ich saß vergnüglich bei dem Wein – W.Busch)

Ültem s élveztem borocskám,
S újra töltém poharacskám.
Hirtelen lábujjam nyilallt,
A kín számra adta a jajt.
Letettem rögtön a pohárt,
S a magány hozzám sántikált,
S megsúgta, mit nem tudtam még:
Fájdalom az úr, s csak szolga az élv.

Ha rendben lenne minden...

(Wenn alles sitzen bliebe – W.Busch)

Ha minden rendben lenne,
Szeretne, s nem gyűlölne,
S egymásról nem fecsegne;
Ha hazug szőrös lenne,
Borzas lennénk, mint medve,
S kopasz nem volna egy se.

Felbosszant, ha csak rágondolok...

(Mich wurmt es ... – W.Busch)

Felbosszant, ha csak rágondolok, –
Müncheni kocsmában asztalok,
Ott ül egy hencegő rőt orral,
Asztalán tucatnyi korsóval.
S közelít felé egy szegény
Koldus, aki már nagyon vén,
Leveszi néki kalapját,
„Könyörgök, legyen jó hozzám!”
Vadul rátámad hencegő,
S ahelyett, bármit adna ő,
Kiált: Takarodj, vén gazember!
Pedig (ő is) csak vedelni szeretne!

Lépre lépett a kismadár

(Es sitzt ein Vogel auf dem Leim – W.Busch)

Lépre lépett a kismadár,
Csapkod, de szállni nem tud már.
A fán kandúr kúszik felé,
A karma éles, s szeme ég.
Jut ő egyre feljebb a fára,
Mi lesz veled szegény madárka?

S az dönt: ha sors mást nem kínál,
Ha kandúr úgyis bezabál,
Nem vesztegethetem időm,
Trillázok, míg futja erőm,
S dalától hangos a határ,
Nincs humor híján e madár!

Ki szeretne e föld golyón

(Wer möchte diesen Erdenball – W.Busch)

Ki szeretne e föld golyón
Lakni itt még továbbra,
Ha mindenütt mi földlakók
Esküdnénk igazságra?

Hívnánk kölcsönösen egymást
Csalónak, gazembernek,
Fatálisat mondanánk,
Bár nem lennénk részegek.

S mindenütt, bár nagy a világ,
Vennék a bevált módot,
S az ember keze forgatná
A hű bunkósbótót.

Az udvariasság oly szép,
S a csalás finomsága.
Te és én ezt jól tudjuk rég;
Ez mindünk mulatsága.

Önéletrajz

(Lebenslauf – W.Busch)

Elmondom életem kurtán. –
Elveszett öröklétben, csendben
Aludtam, nem éreztem hiányt,
Míg láthatón meg nem születtem.

De mi van most? – Kengyel s botom
Könnyű teher a hátamon,
Nyugodtan gyalogolgotok,
Bár néha kőben megbotlok,

A táj egyenes vagy görbe,
S végül meg kellett pihennem,
Kopasz fejem megtöröltem,
S néztem a vidéken körbe.

Fáj, hogy bár utam vágyva jártam,
Újra csak régi placcon álltam!
S tárult elém a nagy világ,
Mint rég örökkévalóság.

Bosszantó

(W. Busch – Ärgerlich)

Körbe néz a molnár, s mordul,
Mert szélre hiába vár,
Semmi nesz, a lég nem mozdul,
És a malomkő se jár.

Vélem a sors mindig játszik,
Molnár jaja égre kél.
Hogyha van mag, szél hiányzik,
S nincs magom, ha fúj a szél.

Ferdinand Ludwig Adam Saar
(1833 – 1906) 95.

Gabona mind levágva

(Nun ist das Korn geschnitten – F. Saar)

Gabona mind levágva,
mező fénylik fakón,
a táj mély hallgatásban,
reá süt Nap forrón.

A múlté illatözön,
madárka már nem zeng,
csak távol legelőkön
a nyáj kolompja cseng.

De néked ember lelke,
üzent-e nyár, a bölcs,
hogy tőle, míg elmenne,
tanulj, s higgadtan dönts.

Öregkor (Alter – F. Saar)

Öregkor is nyújthat szépséget,
Az élethúr lágyabban cseng,
A vágynak hangja már nem éles,
A bú tüskéje kegyesebb.

Felfogni hagyja, s megértheted
A bűnt: másé az vagy saját,
S amint a dolgok körbe mennek,
Tanulsz, s nyugalmad bizton áll.

Véget vetsz hiú törekvésnek,
Elmúl sok káros szenvedés,
S tiéd maradék életedben
Szelíd visszaemlékezés.

Friedrich Emil Rittershaus (1834 – 1897) 96.

Hogyha örül kis pacsirta

(Ein Jubellaut der Lerchenkehle –
E. Rittershaus)

Hogyha örül kis pacsirta,
fáról hallasz pintykiáltást,
lelked is érzi, óh, azonnal,
szép tavasznak örömmálmát.

Mi a szerelem

(Was ist Liebe – F. E. Rittershaus)

A Naphoz szóltam:

„Mondd, mi a szerelem?”

Nem felelt, csak fényt öntött, aranylót.

Virághoz szóltam:

„Mondd, mi a szerelem?”

Illatot küldött, de nem válaszolt.

Szóltam az Úrhoz:

„Mondd, mi a szerelem?”

Édes flörtölés? Vagy szent komolyság?”

Adott az Úr egy nőt, hűt, kedveset,

Mi a szerelem, nem kértem már.

Hans Hopfen (1835 – 1904) 97.

**Egy ismeretlennek 80.
születésnapjára azália virággal**
(Einem Unbekannten zum 80.
Geburstag mit Azaleen – H. Hopfen)

Téged most ismeretlen,
Üdvözöllek elmenőben.
Állsz te, mint fa az erdőben,
Bár öregén, délcegen.
Törzsed, lombod árnya szőnyeg,
Szép paláستtal földet elfed.
Tisztelettel és szeretve
Üdvözöllek e nap téged:
Téged és jó csillagod.
Hogyha ember vándorol,
Mély gyökerű tölgyet lel,
Ága csaknem égig ér fel,
És kezem virágot hozva,
Lépek eléd, öreg, én ma,
Kívánok sok boldogságot,
Hintek lábadhoz virágot.
Zöldülj, virágozz vidám,
Erős törzs, és élj soká,
Élj sok évet még te szépen,
Élj sokáig egészségben!
Gyökeredtől virágodig
Óvjon az Úr elmúlásig!
Még mit akarhatnék néked?
Mást immár nem! De!...Van még egy:
Csengő pohárt a kezédbe,
Fínom borral teletöltve,
Rád emelve ígyunk kedvvel

Igyunk minden jó dologra,
Nékünk kilencvenet hozza!
Jót kívánj ily öregeknek,
Kérésünk ég hallgassa meg.

Én, ki vagyok, az legyek,
Így majd éltem rendben megy.
Bár az ember oly sokféle,
Gyermekkorból aggkort ér el.
Régi könyvek, óbor ízek,
Vén emberek, öreg tölgyek
Hőn kell titeket szeretni –
Némely vágya: ifjabb lenni;
Ám út vissza nem vezet!
Senki többet el nem érhet.
És ki néked ismeretlen,
Üdvözl most elmenőben.

Max Beilhack (1835 – 1885) 98.

Karácsony (Weihnachten – M. Beilhack)

Az ajtó nyíl, a csecsemő kitárja
A két kis kezét a szép fény felé.
Nem vágy többre, e csillogás elég:
Ez költészet, mit adtak néki át ma.

Telt néhány év! Karácsonyfának fénye
Kihunyt már, de díszítve áll fa még,
Kisfiút nem csábítja fény, díszét
Szedi, legjobban örül némi pénznek.

Nagyfiú ujjong: „Nem tudtok lépre csalni!”
Boldog, hogy egy örület tovaszállt,
Ajándékot kap, nem érez már varázst,
Hisz maga segít díszeket aggatni.

Verklizzük dalát az élet strófáknak,
Folyton szomjazzuk bár sok szép álmát.
De tény: a költészet csodafáját
Közönnyel felajánljuk – a kályhának.

Franz Binhack (1836 – 1915) 99.

Nagymamánk elment...

(Großmutter – F Binhack)

Együtt ültünk esti fényben,
Míg anyánk rokkával font.
Kapaszkodtunk kötényébe,
Ahogy a gyermek szokott.

Ők biz' húzzák ruhájukat,
Másznak rájuk felfelé,
Játszva fésülik hajukat,
S fülékszert érintenék.

Hirtelen halljuk mi ottan
Egy furcsa hang csengését,
Mintha kavics koppant volna,
Mintha edény törne szét.

Körbenéztünk, s édesanya
Halálsápadttá lett:
Jézusom! Meghalt nagymama?
E hang vaj'n mit jelent?

S reggel lovas küldönc hozta
A rossz hírt jó korán:
Hogy meghalt a jó nagymama,
A kedves nagymamánk.

Anyánk kötény után nyúlva
Sírt, zokogni kezdett;
Véle sírtunk, lelkünk dúlva,
És könnypatakunk eleredt.

Friederike Kempner (1836 – 1904) 100.

Költészet: az élet

(Poesie ist Leben – F. Kempner)

Költészet s vers: élet,

Próza: az halál,

Napi kenyér néked

Angyalkákkal száll.

Vigaszt száll le a költészettel
(Tröstend senkt die Poesie – F. Kempner)

Költészet jótétemény,
Vigaszt nyer a lélek,
Fátylat emel, száll remény
Rátok, ha mesélek.

Légy te enyém aranylant,
Simulj a szívemre,
Hangjaiddal eltakard
Mit loptam kedvükre.

Wilhelm Jensen 1837 – 1911) 101.

A hűvös tavaszt...

(Ein Frühling kühl... – W. Jensen)

A hűvös tavaszt kibírhatod,
A nyáron lehet sok fényes napod,
Az ősz termő, halk, s kék az ég –
Mit akarsz évedtől többet még?

Ada Christen (1839 – 1901) 102.

Nyomor

(Not – A. Christen)

A mély, fájó szívkeserűség
Sem olyan kínzó,
Mint ha rongy ruhában ér a tél,
S csupasz lábad marja hó.

Egy szép romantikus szédelgés
Sem ont oly keserves kint,
Mint ha nincs fedél s kenyér,
S hideg kő az ágyad kint.

Martin Greif (1839 – 1911) 103.

Árnyékélet A) (Schattenleben – M. Greif)

Csend honol, hol sírja áll
őseimnek;
ott szél is csak sírdogál
megszeppenve.
Nézem, földi árnyékélet,
bármi, múlik,
érezem, minden nyomtalan lesz,
szétszóródik.

Árnyékélet B)

Csend honol, hol sírja áll
őseimnek;
itt szél is csak sírdogál
bús felhőknek.
A halállal élet, álom,
minden múlik,
nyomtalanul tűnik, s látom,
szertehullik.

Árnyékélet C)

Csend honol, hol sírja áll
őseimnek;
itt szél is csak sírva száll
s szól élőknek:
A halállal élet, álom,
minden múlik,
nyomtalanul tűnik, s látom,
szertehullik.

Otto Baisch (1840 – 1892) 104.

Február

(Februar – O.Baisch)

Vigyorgó arc, álarcosbál,
Bohém farsang, bohóckodás
Üzenik, hogy vidám lehess e Földön,
Bizony bolonddá kell válnod először.

Ígér s ad jókedv sok örömet akár,
Nyomában hamvazószerda jár.

Ne nőj ibolya gyorsan!
Jer inkább tétovázva!
Ki elhamarkodottan
Jön, elfagy majd virága.

Április
(April. – O. Baisch)

Mit látsz, megnézd
Jól, mert tréfálhat;
Lépre ne lépj
„April” havában.

Ne feledd, ha nap fénye tűz,
Hogy válthat ég, s esőkkel űz,
Ha téged bú meg bánat ér,
Napfény nevetve visszatér.

A gyöngyvirág
Áprilisé:
Mi jönni vágy,
S hoz üdvözlést.

Theobald Nöthig (1841 – 1900) 105.

A költő

(Der Poet – T. Nöthig)

Költészet = boldogság:
Minden sarokból nevet,
Mit laikus nem lát,
Az, mit csak költő lelhet!

Heinrich Seidel (1842 – 1906) 106.

Augusztusi képek

(Im August – H. Seidel)

Tarka csokorral kezében,
Dallal ujjong esti fényben
Az arató, s haza tér.
Búza kévéekkel rakodva,
Falu felé araszolva
Utolsó ez a szekér.

Gabonák földről eltűntek,
Csűrbe kévéként kerültek,
S rejtik a nyár aranyát.
Halkan, mint egy őszi sóhaj,
Nyarat visszavágyó óhaj
Száll az üres tarlón át.

Szőlők szép csendben beérnek,
S mintha zöldben rejtenének
Édes terhet, fürt özönt.
Tűnt tavasz, s nyár napsugára
Lángol még, de nemsokára
Ősz vendégnek hív, s köszönt.

Friedrich Wilhelm Nietzsche
(1844 – 1900) 107.

Honvágy
(Heimweh – F. Nietzsche)

A kis estharang szava
lágy, mezőn messze száll,
nekem igazat adva:
E világ mióta áll,
boldogság hazáját
meg senki sem találta,
s alig jövünk világra,
kapjuk a sír hantját.

Ha estharangszót hallok,
a lelkem járja át,
vágunk – s mint zarándokok –
nyerünk örök hazát.
Boldog, ki idejét
itt fent derűsen tölti,
s zengi, szívében őrzi
hazája énekét.

Ecce homo

(Ecce homo – F. Nietzsche)

Jól tudom, hogy honnan jöttem!
Lángok közt telhetetlenen
Égek, s engem felfal bár.
Fénnyel ég, mit megragadok,
Szénné lesz, mit ott hagyok:
Mert a tűz vagyok, a láng!

Az élni akarás mámoros dala

(Das trunkene Lied – F. Nietzsche)

Ember, vigyázz!
Mit súg éjfélkor éjszakád?
„Aludtam én –,
Felébredék, és látom ám: –
Világ sötét,
Sötétebb, mint gondolám.
A kínja mély –,
De életkedv nagyobb ennél,
S szól: kín; enyéssz!
Életkedv célja: öröklét –,
– Mit ő akar: az öröklét!”

Otthontalanul

(Vereinsamkeit – F. Nietzsche)

Sok varj' kiált,
Károgva száll, város a cél:
A hó szital –
Örül, kit otthon ér a tél!

Múltadban ott
Is sorsod keresztre feszült!
Szegény bolond,
Jön a tél, hová menekülsz?

Fagyott világ,
Bárhova szállsz, mind csupa jég!
Mit veszni látsz,
Az vész, te jót sehol se érsz.

Lefogyva tűrsz,
A tél-vándorút átkozott,
Felszállsz, mint füst,
A lég fent még inkább fagyott.

Madár, zokogd
Dalod, jégmezők énekét! –
Rejtsd el, bolond,
Vérző szived, vár gúny s a jég!

Sok varj' kiált,
Károgva száll, város a cél:
A hó szital –
Otthon nélkül nagy kín a tél.

Üdvözlét

(Gruß – F, Nietzsche)

Madárcák fenn a légben,
Vigyétek dalt tovább,
S üdvözljétek véle
Kedves szülőházam!

Ti pacsirták vigyetek
Virágot innen át,
Hogy ezzel ékesedjen
Kedves szülői ház!

Csalogány, kelj te szárnyra,
Repülj hozzám alá,
S te vidd e rózsaszálat
Apám sírjára rá!

Victor Blüthgen (1844 – 1920) 108.

Ne ródd fel életednek

(Leg's dem Leben nicht zur Last – V. Blüthgen)

Ne ródd fel életednek,
hogy tűnik ócskának!
Nézzed mesés szemekkel,
s világ tölt csodával.

Karácsonyra

(Zu Weihnachten – V. Blüthgen)

Te drága, kedves karácsonyfa!
Csodálatos fa!
Hóban is zöld, ragyogsz be éjt,
mint égi tünemény,
a díszed hordod évenként,
almák, diók ágad hegyén,
meg édes finomság –
vennétek példát róla fák!
Nos, őt a télapó hozta,
s három gyermek nézi hosszan.

Az első szól:

„A legszebb ugye a karácsony?”

A másik: „E sok szép gyümölcsre

Arany és ezüst honnan jött le?

Hiszem, Jézuska érintette mind,
arany s ezüstté váltak így.”

A harmadik: „De Jézuskának

fényezni kéne völgyben fákat,

a hó akkor ott mind eltűnne,

s oda gyermek sétálni menne.”

Marie Najmájer (1844 – 1904) 109.

A sötét túlvilágba...

(In's dunkle Land – M. Najmájer)

Fehér arcú tested süllyedt
A párnádra, szemed csukva van,
Kezem tart csak félig tudatban,
Mi enyém még – s el ne engedd!

Legyen együtt kézben a kéz
Sötét sors örvénylése ellen,
Mi támad minket könnyörtelen –
Sötét túlvilág ha ránk néz.

A tested nem soká elmén,
Hová tudatunk el nem juthat,
Ahonnan vissza nem lelsz utat –
De nélküled hogy élek én?

Eduard Grisebach (1845 – 1906) 110.

Van eladó salátám, retkem...

(Feil hat sie Rettich – E. Grisebach)

Van eladó salátám, retkem:
Az öreg ráncos nő így szólt,
De ránc alól szépsége üzen,
Mert szép volt egykor, mint te most.

A szénkosárra fűj a néne,
A szikra szálldos, s ő nevet rá:
A lángoktól emléke ébred,
A szép szerelmes éjszakák.

A sóhaja mély, szeme vérben,
Reszkető térdekkel áll a nő –
Klára, tűnjünk el innen, kérlek!
Jaj! Vén leszel egyszer, mint ő!

Carl Weitbrecht (1847 – 1904) 111.

Karácsony

(Weihnacht – C. Weitbrecht)

Ezernyi csillag fénye árad,
S ég ontja földi tájra
E sejtelmes éjszakán,
Ragyog át homályon, sötétén,
Parázs gyermek szemében,
S öröm ül ki arcán.

Szerepet cserél ezernyi fa,
S fenyők szép zöld pompája
Mint szobáknak dísze él,
Ahol illatárban állnak,
S végén rövid csillogásnak
Lehull a tűlevél.

Sok ezer szív áll itt reményben,
S ajándék gyertyafényben,
Béke van és boldogság.
S visszatér kis idő múlva
Régi seb fájdalma újra,
S az érdes valóság.

Otto von Leixn (1847 – 1907) 112.

Egy kérdés

(Eine Frage – O. Leixn)

Magot a magvető
Remélve földbe szórja,
S tudja, termő mezőn
A kévét kötni fogja.

Verseit a költő
Ereszti kétes szélben –
Termést vajon lel ő
Az emberek szívében?

Georg Bötticher (1849 – 1918) 113.

Az alapvetően hamis kispolgár (Der Grundfalsche – G. Bötticher)

Kispolgáron hamis minden:
Vádlik, fogak, haj s arcszín:
Bármit felel vagy kérdez,
Téveszt, hamisít mindig.

Gyásza hamis, rossz a vicce,
Bármit mond is, hamis ő.
Szívéről, ha kő esik le –
Biztos, hogy az hamis kő!

Valamit a számárról

(Etwas vom Esel – Georg Bötticher)

1.

Ha városban szamarat lelsz,
Abban mindig biztos lehetsz,
Okos ember rá úgy tekint,
Szamár humorral felvidít.
Szamárral szívesen ugratnak
Gyereket s kolléga urakat.

2.

Szamár szolidan viselkedik,
De akad, mi e bölesnek nem tetszik.
Iszonyú nehezen tud tréfát tűnni,
Fontosnak, ünnepeltnek akar tűnni.
És sajnos minden helyen található
Sok szamár éppen ebből a fajtából.

Gustav Falke (1853 – 1916) 114.

Megkéssett rózsák

(Späte Rosen – G. Falke)

Vágytunk mi éveken át
Arra, hogy egy kert legyen miénk,
Hűvös lugast, mi majd árnyat ad,
S rózsák meg díszítenék.

Már van kertecskénk, s először zöld,
Felfut kövér szőlő lugasra,
És az első rózsatő
Nékünk sok szépségét adja.

Ám de arcod már oly sápadó,
S fáradtság ül két karodra.
És ha most a kezem rózsákból
Néked szép koszorút fonna,

S fektetném fekete hajadra,
El kellene viselnem,
Fényes rózsák alatt szenvedsz, s ül halkán
Vád két könnyes szemedben.

Honvágy
(Heimweh – G. Falke)

Áll erdők vigyázta körben
ház, fehér s tiéd,
szélviharok mennek, jönnek,
zúdulnak felé,

rátör szelíd és gyors szárnnyal
gyakran szenvedés,
ebben rejlik édes dallam
és harangcsengés.

Kedves, meghitt népi dallam,
s óh, mily szépen zeng,
falvad üzen mély haranggal,
óh, mily lágyan cseng!

Sűrű, sötét erdőségen
halkan hozza át
vágyadat, s köszönti fényben
szép szülőházad.

Az ébredő nappal (Der erwachende – G. Falke)

Dörzsöli lágy felhőfátyol
mögött szemét a nappal,
még habozik, fogja álom,
mely szeretve marasztal.
Kinyújtja kezét, ölti fény köntösét,
ugrik aranynevetéssel, otthagya az éjt.

Nyár

(Sommer – G. Falke)

Ti szép tavasz napokról zengtek,
Virágillatról, napfényről,
Tavasról ne szóljatok nékem,
Csak nyár eljövételéről.

Hol mind – magát sürgetve készre –
Aranyló aratást hozott,
Hol minden gyümölcs már megérve
Egy szép ajándékot adott.

Gyümölcs vagyok magam is, ám oly
Kemény s fanyar, mely lassan ér.
Parázsos nyár, oh, jöjj el! Várom,
Hogy lángsugaraddal elérj.

A munkaidő vége (esti pihenés)
(Feierabend – G. Falke)

Érett kalászon megállt
Csend, aranyló esti fény.
Ifjú anya ringatá
Énekelve gyermekét.

Pendül kaszahang végsőt,
Reszket, úszik földön át,
Nyugszik kaszás a mezőn,
Bevégezte munkáját.

Férfi arca barnuló,
Fénylőn nézi kisfiát;
Ám nem zavarja az alvót,
Őt, kit álom kunyhó várt.

Benti tűzhely füstje száll
Fák lombja fölé. Tetőn
Csillan, s fölötte megáll
Hajnalcsillag békítőn.

Frieda Port (1854 – 1926) 115.

A nagymama

(Die Großmutter – F. Port)

Mikor mindenki elment, ott maradt
A házban lelke egy elment életnek,
Kincs, ki szeretettől majd megszakadt,
S már holnap hiányozni fog tinéktek.
Ki kintről idetér, nem lesz vidám,
Mert rátör régi szeretet hiánya,
Oh, ha ő, a legméltóbb is elszállt,
Hogyan alakul a ház aurája?

Töprengve, aggódva kérdezzük hát,
Hogyan fogunk mi élni a jövőben,
Látom már a poros, üres szobát,
Maga is így hagyta már elmenőben.
Piros fotelébe telepedtem most,
Amiben üldögélt ő egész évben,
S ablak előtt naponta mentek ott
Azok, kik sose éltek szenvedésben.

S a beteg kérte bent: Vigyetek hát
Ki a szabadba, hiszen meggyógyultam!
A kezem még remeg, élek tehát,
Bár igen régóta nagy beteg voltam.
Halála közel – nevet gyerekként,
Mily fájdalom a meggyötörtetése!
Mégis – ha család innen hazatért,
Bele kell nyugodnunk elvesztésébe.

Heinrich Vierordt (1855 – 1935) 116.

A nagymama órája

(Die Uhr der Großmutter – H. Vierordt)

Ősöm hagyományában,
Kelengyében akadt
Egy karcsú állóóra,
Mi végül megmaradt;
Négy sötét oszlop tartja
Az ébenfa dobozt,
S ezen bottal kezében
Kopott Zeus trónolt.

Ott áll a kiskomódon,
Készült barna diófából
A század kezdetekor,
Büszke kincs szobánkból:
Hosszú évek mentében
Komóddal összefort,
S hely – ősök szellemében –
Unoka hálója most.

Ismerősen szemlélem
Féminga mozgását,
Eszemben felidézi
Milyen volt ifjúság;
Mama mesélhetne
Pompás kényelemről –
Ámulva hallgatnám a
Szavát rég időkről.

Gyakran járt gondolatban
A jó öreg mamám
Rajnai templomlakban,
Hol volt, mint kisleány;
Ott élt tizenhét évet,
Hol becsben állt kenyér,
Mert háború s árvizek
Miatt volt éhínség.

Faluja paplakjában
Álmuk szállt felfelé,
Őket sötét felhőkön
Humor átsegíté.
Mint nagyapát az Isten
Kozák kardcsapástól
Többször megvédte, ki le-
Csapná szakállastól.

Sokat ült álmodozva,
S csak mosolygott mamám,
Külső hang nem zavarta
Idilljét délután.
Játszadozott nap fénye,
Mint puha borzongás,
A földön járva-kelve,
Mint arany madárcák.

Idős mamám már régen
Nem hall óraütést,
*De most is jelzi nékem
Órája, fogy az év.*
Mily hosszú lesz az éltém,
S főm sírba mikor száll?
Ebből azt tárd fel nékem,
Mi jó órákból áll!

Ferdinand E. A. Avenarius
(1856 – 1923) 117.

Nyár

(Sommer – F. E. A. Avenarius)

A nyári erdőn jövök át,
S elandalít varázsa –
Nem emberlépés hordoz már,
De lélek szárnyalása.

Csak bámulom, milyen gyógyfű virág,
Magasba, felnézek a Napba –
Kicsiny naggyá felépíti magát:
Amit látok, mind megáldva van!

Agyamban gyúl világosság –
A csendben csak fülelek;
Belém mit csilingel forrás,
S mit súgnak fák s a füvek,

Meghallom természet lüktetését,
Világon, Földön átáramlik,
Miként hat át minden lényt,
S e g y szívütésként hangzik.

Karl Ernst Knodt (1856 – 1917) 118.

Június

(Juni – K. E. Knodt)

Éjszakám, te lány s nehéz.
... Ablakom tárt, ott beszökken
júniusi sereglés,
bódító illatár tör be

jázmin- s akácvirágtól,
jő lila szín orgonáknak
mély, illat sóhajától,
s testem nyújtózik, feltámad.

Rózsák is akarnak már
hozni illatot meg álmat,
nógatást egy hang lezár;
oh, csalogány, csattogásod.

Éjszakám, te lány s nehéz,
zengd dalok dalát most zúgva,
zengd, mi mindent megtetéz:
zengj a szerelemről újra!

Friedrich Adler (1857 – 1938) 119.

Virághullás

(Blüthenregen – F. Adler)

Múlnak, s vidámok!
Búcsú, de szép!
Hullnak virágok
Lábodhoz épp.

Bár villan fényben,
Mért csalódtál?
Halk sóhaj, s mélyben
Rá halál száll.

Franz Eichert (1857 – 1926) 120.

Költészet

(Poesie – F. Eichert)

Ma fiam játszani hívott,
És hozta a kis zsákmányát,
S szórta vígan – aranyszín volt –
A porba maroknyi homokját.

Rázta, s homok átalakult,
Melegen fényleni kezdett,
Mindenre arany fény simult, –
Pedig csupán por keringett.

Úr – véltem – kegyes volt hozzám:
Gonddal, kinnal tele e szív,
S nékem adta az aranyát,
– Mit ember költészetnek hív –.

S (ha) élted jól éled – van remény,
Aranyként fénylik szürke kő,
S ragyogtatja majd az a fény,
Mely szomorú szívekbe jó.

Elisabeth Josephson (1858 – 1901) 121.

Próza és költészet

(Prosa und Poesie – E. Josephson)

Téged sose ér varázs
Kívülről, oh, szívem:
Költészet belső parázs,
A próza kint terem.

Játszd halk boldogság dalát
A szíved húrjain,
S alakítsd zenévé át
Mindennap útjain.

Johannes Rothensteiner (1860 – 1936) 122.

A költő

(Der Poet – J. Rothensteiner)

Lebeg álmvilágban,
Igát nem hajlít ám:
Sose él gazdagságban,
Ám de mégis vidám.

Fridolin Hofer (1861 – 1940) 123.

Otthon

(Daheim – F. Hofer)

A honvágy oly gyakran gyötört,
De ének fájdalmat legyőz,
S ad dalnak ritmust, rímelést:
Haza mennék!

Hol lépek: ért búzatáblák,
Hegyen: borszőlős aromák,
És hív sötét fenyők alján
Otthoni táj.

Sok szép városon mentem át,
S ha nyújtottak is ők csodát,
Csak egy vonz: öreg házfedél,
Hol lelkem él.

Álmomban harangzúgás zeng,
Szólít: Hogy még ma hazamenj;
Szív bánatát törölni kész
Anyai kéz!

Ózondús lég, ragyog az ég,
Hív hazám sok szép tája rég,
Dalomban lelkem odaszáll,
S otthont talál!

Paula Dehmel(1862 – 1918) 124.

A kedves télapó

(Der liebe Weihnachtsmann –
P. Dehmel)

A szamár, gyerekek,
A szamár honnan jön?
Weselből, s menne le
Fekete tengerhöz.
Ám ki volt, ki tette
Mindezt a hátára?
Télapó, a kedves,
Szép csörgő zsákjával.
Dióval, almával,
Játék is sokféle,
Sütött kalácsokat
A város péksége.

Hol süti, hol vajon
Télapó étkeit?
Valahol Izlandon,
Szakálla fehérlik.

A pálcát, botokat
Elégették mára;
Egész némethonban
Csak jó gyerek várja.
Óh, tégedet áldlak,
Télapó, te kedves:
Hozz nékem is zsákoddal
Mindent meg!

Richard Dehmel (1863 – 1920) 125.

Szerelem

(Liebe – R. Dehmel)

Szív mélyéről: lélekkel adni,
félve kapni, még ily vétket!

Két élet úgy összefonódik:
vad vágták, csendes tűrések.

Túlerő

(Übermacht – R. Dehmel)

Menekülj, ha akarsz, ha még tudsz;
vagy túl késő lesz neked is.

Mert lásd, én, én égek utánad,
oly erővel, mi legyengít,
és jaj, reszketek
érted, mint te, te is értem.

Bár te vagy gyengébb,
magad ne véd!d!

Zöld réteken át fogunk mi rohanni,
erdőbe,
kéz kézben,
akt,

ifjú homlokunkat koszorúzva
pipacsok szállongó virágaival,
bolondság izzó szirmaival.

Vezérlőszó

(Leitwort – R. Dehmel)

Magad jól mélyen
meg kell vizsgálnod,
cél érdekében
fényesen látnod.
Mert a szeretet
nem jár a fényben.

Bármily kis csónak,
abban vágy reng,
és torkodban
is, mit majd elzeng.
Bár látunk sok farkas veszélyt;
az élet téged vár s dicsér:

SZERETET! –

Hívás (Ruf – R. Dehmel)

Fák állnak mind bágyadtabban,
nincs levél már, ami fénylik,
sivatagban érzem magam,
s félem a nagy hőt, a délit,
reszket, vérembe hatol,
szívembe tűznyilat szúr be.
Óh, én a vihart sóvárgom!
Jöjj, kedves! Fuss ide! Fuss te!

Csendes dalocska (Leises Lied – R. Dehmel)

A csendes, kies kertben,
a kútnál, mely oly mély,
időznék oly szívesen
akár egy hosszú éjt.

Virágzó liliomok
a kútkáva körén;
alant arany csillagok
s a Hold ringnak vizén.

Miként csillag villog a
a kútnak mély vizén,
szivembe száll ragyogva
szemedből drága fény.

Habár csillag az égen
nekünk is fénylik ott;
a kedvesem kertjében
szívesen állnék most.

Felvillanás (Aufblick – R. Dehmel)

A szerelmünk fölött rezg,
s leér földig a fűzfa.
Éj s ágak árnya körülheng,
lehajtjuk homlokunkat.

Ülünk a sötétben szótlan;
egyszer itt rohant egy ár,
láttunk szikrás csillagokat...

Hát, holt és komor már minden? –
Hallgasd: dómból hang szól át!
Harangkórus...éj...s szerelem...

Az eszménykép (Das Ideal – R. Dehmel)

Mert a vágyam engem folyton mardos;
Minden úton én szerelmet kerestem,
vélem mindig szerelem jött szembe,
így a vágyam engem folyton mardos.

Szép magas fa állt csodák kerjében,
róla ezer virágillat áradt,
hív egy virág a sok közül lágyan,
szép magas fa állt csodák kertjében.

Én a sok virágból egyet téptem,
ő lett kezeimben még pompásabb,
térdre rogytam, hálát adni fának,
én, ki sok virágból egyet téptem.

Majd emeltem szemem csodafára,
újra csábít egy virág, egy fényes,
elhervadt enyém – már rá se nézek,
mint emeltem szemem csodafára.

Így a vágyam soha nem feledve,
Más utakon én szerelmet kerestem,
Mindegyiken int egy új szerencse,
ezért vágyam soha nem feledtem.

Varázs

(Bann – R. Dehmel)

Mint nádasból vízitündér,
úgy merültél fel habozva,
hagyva homokzátonyt, jöttél
hosszú fekete hajaddal,
és szürke, szép szempároddal.

És te ott álltál, néztél rám,
látom tiszta szilajságod,
kérdésed gyöngyözve áradó,
s a szád – melynek vére forró –
nevetett rám, nevetett rám.

Bár vágy rejtve maradt szemedben
– oly távol, mint a kis tavon
éjjel hullámozó csillagsereg,
mi fénylőn, remegve ragyog –
nékem adtad a szád legott.

Óh, én tudom, hogy álmainkban
véled lemerülünk akkor,
kéz a kézben, némán kutatva
a száját, s felhozzuk halkán
tófenékről a csillagot.

Ájulás

(Ohnmacht – R. Dehmel)

Amikor te elmentél,
azonnyomban igen mély
vágyam kelt utánad.
Hogy elvesztettelek
én, tétova kezemmel
megráztam ajtódon a zárat.

Vágytam az éjben hall'ni,
hogy tudnál-e maradni,
kérleltek szemeim vágyón,
csak mentél a lépcsőn fel,
és nem hívtál engem,
jaj, engem vissza a szádhoz.

Felfogtam dermedt ésszel
lassan a kulcscsörgésed,
vak folyosón álltunk,
s súlyos'bb árnyék zuhant rám,
mint parkban nyújtózott már,
mikor Holdat bújni láttuk.

A távoli lant

(Die ferne Laute – R. Dehmel)

Egy este hallék a sötét szélben
egy távoli lantot zengni szívembe.
S vittem az enyém a sötét szélben,
mert a másakra választ vinni kell'ne.
A madarak beszéde a szélben
azóta mintha nyelvükön zengne.
Mondtam embereknek, fülelni lesz jó,
ámde ők nem értettek meg engem.
De az égből meglesték az én dalom,
a szívem fénye köré ültek
a halhatatlanok, s arcuk derűs lett.
Az emberek is fülelnek onnantól,
és hallgatják, ha a lantom felzeng.

Öltözet

(Toilette – R. Dehmel)

Ám ne jöjj te hosszú ruhában,
jöjj futva, ahogy a szikra pattan,
két kezed legyen tárva lágyan!
Lakomhoz nem vezet díszes lépcső,
és tépd le ruhád, ha hegyen átjössz,
szeretni rövid szoknyában tudlak!

És ne állj tükör elé nagyon,
magányos az éj az én erdőmben,
legszebb vagy sápadtan, csupaszon,
csillagok gyenge fénye világol,
makacsul bög egy őzbika távol,
és kakukk nevet az én erdőmben.

Szűk a fűződ, füled is hogy ég,
nehezen légzelsz, tépd le ruhádat,
mint ugrál, hogy örvend szivecskéd!
Jöjj, én viszlek téged, te vad csoda:
ahogy Isten téged megalkota!
s lesz egész Föld menyasszonyi ágyad.

Közelgő éj

(Manche Nacht – R. Dehmel)

Földre hogyha homály száll le,
lát a szemem élesebben.
Néhány csillag ragyog már fenn,
tücskök gyorsan ciripelnek.

Hangjuk szinte tapinthatod,
már megszoktad, nem különös,
fák mögött a sápadt égbolt,
minden csúcson fény tündököl.

Észre sem veszed haladva,
áraszt téged fény özöne,
majd hirtelen leszáll a Nap,
és te ott állsz lenyűgözve.

Karácsonyi harangok
(Weihnachtsglocken – R. Dehmel)

Szép karácsonyi harangok,
nyugtassatok ismét meg.
Jöjjetek ti, égi dalok,
ragadjatok fel engem!

Hogy én ismét térdre esni,
kisgyermek lenni tudjak,
Jézust köszöntve gyermekin,
kezem összekulcsoljam.

Érzem: él, él a szeretet,
az, mi véle megszületett,
és ez életen át védhet,
miért Ő megfeszítettett.

Érzem: mindenki testvér lesz,
ha sok-sok elhagyott ember
dadogja: legyen már béke
a Földön, s jókedvű az ember!

Váratlan találkozás (Begegnung – R. Dehmel)

Láttalak már.
A napfényben
a mezsgyénel, rozsban sok szál
pipacs, ékes
kelyhük nyílt, vörös, mint a vér,
a bimbóhéjuk sötétkék,
s gyorsan kipattant egy bimbó,
kis lelke hevülten izzott.

Így láttalak pirulni nyíló gyermek,
tegnap a csendes fenyőligetnél
elmenve, csókolva téged szememmel;
minthogyha izzana minden ered,
mit szégyellél,
mintha bocsánatot kellene kérnem.

Lángragyulás volt, vagy csak villanás?
vörösen piroslott nyári ruhád?
vagy távoli alkonypír, kialvó?
Talán ez első felhevülés volt,
ifjú álmod, mi meglepett akár;
rám néztél félve, aggódón,
szorongtam, mikor távoztál,
s lassan eltűntél te a fenyők
sűrű lombja közt, mi ezüstzöld.

De lelke követ, sötétkék
szemed emléke bennem él.

Láttalak már,
megriadt gyermek:
rozson átfúj szél hevesen,
reszket, hajlik pipacsvirág.

Én egy vörös rügyet szétmorzsolok,
szirma szélben szertefoszol,
s a levélkéket megkönnyezem,
de inkább még mindig azt nézem,
mi varázskelyhet szegélyez,
s elmélyedek e sötétkébe...

Nincs maradás

(Kein Bleiben –

R. Dehmel)

Egyre sűrűbb a hóesés,
csak állok, és
a pelyhek hullnak,
utcai fényben,
más némán, tétlen,
bő esésben,
csak ne maradj;
tovább, lépkedj,
magányos lélek!

Az áhítotthoz

(An die Ersehnte – R. Dehmel)

Elneveztelek téged, az vagy, karcsú nádszál,
mert Isten büntetni akar véled,
mert kecses járásodhoz úgy vonz a vágy,
mint nyárfa ring áprilisi szélben.

Még csak láttalak téged – de egy napon
te viharban az ajtómhoz jössz kopogni,
mit nyitok, nem kell hosszan kopogni,
és mellemnek ütése rakoncátlan fog
a te szilaj kebleden kopogni.

Mert ismerlek, szemed mint bimbó tud

ragyogni,

s te nyílni, nyílni, nyílni akarsz!
s hánykolódsz ifjú vágyaddal,
mint ág, mit hegyipatak tép s pörget,
s velem Isten viharával kívánsz dacolni,
vagy törni össze.

Közeli remény

(Drohende Aussicht – R. Dehmel)

Az ég kereng, vidék dülöng,
mint gyorsvonat hevesen rángat,
mező zeng, zúg a szántóföld,
a reszketés tested megrázza:
a reggeli Nap kél.

Fáradtan felszáll a ködből
varjak népe, ősztől koplaló,
közben a kövér szántóföld
felett gyárok füstje szétoszol;
a reggeli Nap kél.

Feketén jön sötét fátyol
a légben át salakhegyeken,
kémény füstje gyorsan távozik;
mint ijedt őrtemetőben,
a reggeli Nap kél.

Láthatárhoz közeledvén,
előtte a két úttöltésnek,
hol almafák körülvették,
már fénylenek a csomós törzsek;
a reggeli Nap kél.

Majd nézz feljebb, s vessél aztán
pillantást letermett sok ágra,
hirtelen látod, minden fán,
hogy ég a lombon tűzvarázslat:
a Nap felkelt.

A munkásember

(Der Arbeitsmann – R. Dehmel)

Mi bírunk egy ágyat, egy gyereket,
én nőm!

Mindketten munkát, mi fontos, s esőt,
éltető napot bírunk, meg jó szelet,
csak kicsi hiányzik éltünkéből,
szabadon élni madárként: S ehhez
idő.

Ha vasárnap mezőn megyünk át
fiam,
hol gabonatenger szétterül,
látunk villanni kék fecskepárt,
nem ruhájuk hiányzik nekünk,
de szépen élni, mint madár: S arra
idő.

Csak idő! sejtjük, ha vihar lesz,
mi nép.

Csak parányi örök idő,
ez hiányzik, más semmi sem,
s mindben, mi általunk nővő,
merész lenni, mint a madár. S ehhez
idő!

A költő munkadala

(Dichters Arbeitslied – R. Dehmel)

Szálljon fel pillantásom zöld fák fölébe!
Ott madár suhan, s visz oda téged,
mesés madár, szénfekete.

Ám ne légy hosszan kék álmok mezejében!
Emberek pihennek útszegélyen,
munkától kezük fekete.

Hozd le nekik szabad ég fényét, a szépet!
Mesék földjén mind szívesen élne,
ünneplőjük szénfekete.

Szabadságdal

(Ein Freiheitslied – R. Dehmel)

Hát ez már csak így van,
mióta fajunk él,
vadvirágok nyílnak tarkán,
de rakunk falakat, merthát,
jön, fúj a szél.

Egyszer majd úgy lesz,
ha fajunk már nem él,
virágok még mindig éppúgy nyílnak,
és falaink fölött nevet
majd a szél.

Fennkölt dal

(Hohes Lied –
R. Dehmel)

Emberbú messze,
jég s kő vesz körül,
ám fülelj tiszta szívvel,
nem vagy egyedül.
Hallgasd, hogy mint moccan a gleccser,
forrás csobog, s szellem hegedül.

Gyermekeim fognak majd
játszani fenn szivárványon.
Kövessétek mind apátok –
fel hegyekre és túl a hágón
mennie kell – míg ezt elérni
tudjátok!

Mélységbe titeket
erővel vezetlek,
mert a földmély úrral küzdeni kell.
Lássatok szíveket,
szennyből feketéllnek,
méreg s tajték csepeg; hol megyek.

Ámde tovább, tovább,
fel a mélyből gyerekek!
Szívütésemtől, lásd,
tisztul minden csepp –
és ti mind fogtok egyszer
majd a szivárványon játszani fenn!

Az egyetlen

(Das Eine – R. Dehmel)

Mind a szavak és a hangok,
ujjongásod meg panaszkod,
tengerként hullámszél szépek,
hangos, örökös kérdések –
ők a nyílt felszínen zúgnak,
míg a lélek hangja szólal
árva csendben, rejtve, mélyen.

Az egyetlen

(Das Eine – R. Dehmel) *A Magyarul Bálbelben*

Mind a szavad, hanglejtésed,
ujjongásod, kesergésed:
tengerhullám lüktetése,
kérdés szüntelen zenéje –
nyíltan bűg mind, hallhatóan.
Míg a lélek hangja szólal:
árva csendben, rejtve, mélyen!

Szabadságdal

(Ein Freiheitslied – R. Dehmel)

Hát ez már csak így van,
mióta fajunk él,
vadvirágok nyílnak tarkán,
de rakunk falakat, merthát,
jön, fúj a szél.

Egyszer majd úgy lesz,
ha fajunk már nem él,
virágok még mindig éppúgy nyílnak,
és falaink fölött nevet
majd a szél.

Szülőföld

(Heimat – R. Dehmel)

Megint szülőházamban lakom,
miért, hogy nyugtom este sincs?
A vágyakozásban hallgatom,
a nyárfa mit súg odakint.

S az ajtó – hallom – csendben nyílik,
anyám egy lámpával betér,
a sóvárgásom mind eltűnik,
s anyám partot fényedben ér.

Nehéz órán

(Aus schwerer Stunde – R. Dehmel)

Mosolyogni még csak tudtam;
oly szomorú voltam, okkal,
hogy saját hangom idegenül cseng.
Ott ért el a Te hangod,
újra nevetni tudtam, mint a gyermek,
s egyszer sírtunk a boldogságtól.
Köszönöm néked,
ezen álmatlan éjen,
te távol tőlem
élet s halál közt fekszel.
Nézd, mint gyermek kulcsoltam kezeim:
Maradj, ne hagyj egyedül,
engem félelem tölt el
magányos éjjeleken.
Ha te meghalsz,
nem, én nem tudnék sírni,
bár gyakorlott a gyászban a lelkem,
nem tudnék nevetni már sohasem.

Húsvét előtt

(Vor Ostern – R. Dehmel)

Kutyám meg én szabadban kint,
a tavaszi ég sötétlik,
a távolban zivataresík,
a tacsókó morog, fél s nyüszít.

Jöjj, Didel!

Az égboltra félve néz hát,
felhőkön átszúr a Nap,
fénycsíkok hullnak tájra rá,
cserép csillan, mint gyémánt.

Jöjj, Didel!

Minden szál a vetés szélén
kapaszkodna az árnyban,
eső for'g, mint szúnyogjáték,
a cseppek hullnak szerteszét.

Jöjj, Didel!

De: csend! Az égen cikázott
az év első villáma,
rövid mennydörgést hallatott,
tacsókó néma, elbújna most.

Jöjj, Didel!

Sophie von Khuenberg (1863 – 1937) 126.

Nagymama

(Großmutter – S. Khuenberg)

A kis zshivánnyal az ablaknál állt,
Ki hordta játék kardját, sisakját,
A sok csillagcsodát ketten nézték,
Gyerekek új e fényes nyári éj.

Egyébként aludna már a legény,
De most ide húzta a csillagfény.
Először történt ifjú életében,
Hogy látta ezt aranyló lebegésben.

Nagymama nem fáradt, s kész magyarázni,
Oriont, s a Nagy Medvét megtalálni,
Mesélni csillagokról, mik lehúznak,
Hatalmas, névtelen távolba úsznak...

Gyermek csendben figyel okos szemével,
Csüngve mama *szaván*, választ remélve.
„Nagymamám mondd meg, csillag mikor hull le?
Szeretném nézni, olyan pompás lenne!

Te láttad már?” Csend ül mama ajkán,
Majd mosolygva fiúhoz fordulván,
Ki kezével szorosan fogja át:
„Csillag gyakrabban hull, mint gondolnád!

Augusztusban lágy nyári estén.
Ha zölden izzik minden létezés,
Darabokra esnek, hulló világ –
S emberek úgy vélik, ez boldogság!

Láttam, sok csillag mint hull le gyermekem,
Mind eltűnik, s már nem látja senkisé –
„Már nem csillag?” kérdi – s választ nem hall,
Elalvó arcára árnyék suhant.

Visszanéz, átélt már sok szenvedést,
Halk keserűség tölti el szívét,
Remény, fiatalság mind messze már,
Csillagként eltűntek, oh, de kár..

Haja ősz, búsan néz fáradt kezére –
Meddig tart élte? Aztán jön a vége! – –
„Mondd csak, nagymama! Miért nem vagyok én
Ott a magas égen egy ilyen szép fény?”

Miért? – Ezt kérdezik gyermekek mindig,
Mi kedves, gonosz s olykor édes kín is –
Mama így véli – s egyszer csak kitört
Mintegy örömsugár a szívéből:

„Meg kell mondanom drága unokám,
Csillagnak Földön is van helye ám. –
Mindig jó, vidám s becsületes légy, –
S lehetsz nékem csillag, vezérlő fény!”

Leon Vandersee (???? – 1907) 127.
tulajdonképpen Helene von Tieddmann
német költőnő.

Húsvét táján történt...

(Um Ostern war es. – L. Vandersee)

Húsvét táján történt, ünnepnap,
az ég kék, újul a világ,
vadvirágok, ibolyák nyíltak,
illatban fürdőzött a táj.

Reám néztél, csókot leheltem
arcodra, mely álmod s remél,
a szélbabrálta hajtincsedet
aranyozta reggeli fény.

Ma?...Óh, semmi fény s virágpompa,
mély hóban az ibolyarét,
mintha öröm ott nem járt volna
húsvét kék egű ünnepén!

Anna Ritter (1865 – 1921) 128.

Zúzmarás karácsony előtt

(Rauhreif vor Weihnachten – A. Ritter)

Kisjézus ment az erdőn keresztül,
Fátyla fenn akadt, ágakon rezdül,
Téli lég fagyos, az út kemény,
Zúzmarás fákön csillog a fény.

Kisjézus kertében csendben járok,
Szívemben ébrednek édes álmok:
Embereknek már sok jót adott,
Vajon mi az, mit csak nékem hozott

Sok év után...

(Nach Jahren – A. Ritter)

Sok év után találkoztunk ma,
Közöny – rég volt az elválás,
Rövidke szemvillanás, mintha
Sosem láttuk volna egymást.

De reszketni kezdett két kezem,
S arcomra rászakadt a tél,
Hisz üzent pillantásod nekem,
Hogy már régen elfeledtél.

Az úton

(Am Wege – A. Ritter)

Hőn szeretett, s vadul élt –
Halt magányosan meg!
Szép tavasz után mi élv,
Úton mind tönkremegy.

Tegnap hetyke volt, az ám!
Szél ma szétcibálta,
Tegnap még zöldellt az ág –
Ám elszáradt mára!

Viharnak asszonya lennék

(Ich wollt, ich wär des Sturmes Weib – A. Ritter)

Viharnak asszonya lennék,
Egyáltalán nem félek,
Magasban sziklákon laknék,
Királyi sas hol fészkel.

Nap lenne játszótársam, és
A szél meg hű apródom,
A hitvesemmel vágtatnék
Sötét felhőlovakon.

Lennék a büszke óriás,
Királynője az égnek,
Alattam homályos világ,
Felettem csillagfények!

Otto Julius Bierbaum (1865 – 1910) 129.

A dicsőség

(Der Ruhm – O. J. Bierbaum)

Babér jó fűszernövény
savanyú ételhez;
ki óhajtja fejékként,
tudnia kell, szúr ez.

Szerelmes dal

(Liebeslied – O.J. Bierbaum)

Öllek, csókollak én,
Nem engedlek, bárki is hív,
Szegény, vak koldussá válnék,
Ha nincs nálad e szív.

Lelkem, elmém, minden kincsem,
Adnám néked
Minden órán;
Csókolni, ölelni engedd
Bájos homlokod, két kezed,
Szemeidet és a szád.

Frieda Jung (1865 – 1929) 130.

Minden mindegy nekem már...

(Es ist mir gleich – F. Jung)

Nos, elmentem utolszor
Oda, hol házad áll,
S testem támasztva falhoz,
Szemem csak sirdogál.

Ott fent ízzik, s kerengve
Rőt fényed táncot jár. –
Lent szél hordoz hópelyhet
Forró arcomra rá.

Hová menjek hát innen?
Mindegy – sehol remény! – –
S megyek olyan szegényen,
Amint érkeztem én.

Hermann Löns (1866 – 1914) 131.

Esti dal

(Abendlied – H. Löns)

Rose Marie, Rose Marie,
E szív hét éve érted kiált,
Rose Marie, Rose Marie,
De lelked sajnós rám se ránt.

Mindegyik éjt, mindegyik éjt
A képed álmomban rám nevetgélt,
Majd nappal int, majd nappal int,
S egyedül voltam én megint.

Vén vagyok rég, vén vagyok már,
De a szívem még mindig rád vár,
Hamar jó vég, hamar jó vég,
De utolszor így szólok még:

Rose Marie, Rose Marie,
E szív hét éve érted kiált,
Rose Marie, Rose Marie,
De lelked sajnós rám se ránt.

Hugo Salus (1866 – 1929) 132.

A bűvös hallgatás (Das starke Schweigen – H. Salus)

A kertben álltunk, s soká védekeztünk
Az orgonával szemben.
Beszéltem, s hangom csendesült,
Kergette vágyam messze.

De az est megszégyenített,
S a hallgatását hallva
Elnémultam, bár hevített
Hajlása szép nyakadnak.

Alázatban álltál, gyanútlan nő,
Karod lazán lecsüngve.
S test testhez simult remegőn
Az esttől átölelve.

Mindkettő költő (Die beiden Dichter – H. Salus)

Mi most egy kertben verselünk sétálva,
A fák egy hangon susognak felénk,
Nap fénye áraszt egyazon sugárral
Sugalló üdvözlést feléd s felém.

Miközben versem kemény talpon lépked,
Idézve föld örömet s bánatát,
Csak olykor álmodik lopkodva szépet,
Hová ritkán hull arany fénysugár.

Eközben fonsz selyemszálból magadnak
Leplet, oly szépet, mit szemem csodál,
Te hallsz hárfahangokat, mik suhannak,
S belépszövöd a fényes napsugárt...

Szentséges vágy
(Heilige Sehnsucht – H. Salus)

Mindig vágynak,
Kart kitárnak,
Vágynak magasztos s örökös célt,
Ez élete jóknak, értékeseknek,
Akik vágyaikban elvéreznek.
Vágy tartalom nekik, nem játék.

Népnek van álma,
Néz ki utcára,
Vágyuk e képpel beteljesült;
Igényük tudják korlátozni,
Álmuk képesek e világba hozni,
Ezzel minden vágyuk elcsendesült.

Égre nézőben,
Mélyen hívőben
Vágynak csillaga élten át ég,
Szítja szikráját saját lelkének,
Vágya, társuljon mennynek fényével.
Távol hazatérés perce még?

Rudolf G. Binding (1867 – 1938) 133.

Január

(Januar – R. G. Binding)

A)

Szerелеmből ha elegend lett,
kényeztetnélek akkor bonbonnal,
ám ha dobtad, ki nagy Ő-ként szeretett,
kényeztetni nem foglak bonbonnal.

Tudd, szerelemnél nincs édesebb! –
bármivel is kínálnak meg téged.
Ha bonbon meghasonlást jelent,
szerelemtől ne várj többé szépet.

B)

Majd ha (egyszer) szerelemmel jóllaknál,
kényeztetnélek akkor bonbonnal,
ám ha azon – ki hőn szeret – túladnál,
kényeztetni nem foglak bonbonnal.

Szerelem – nem tudod? – édesebb,
és nem találsz jobbat, bármily édes,
ám, ha bonbon vezeklést jelent,
szerelemtől ne várj többé szépet.

Max Dauthendey (1867 – 1918) 134.

Az én nagy szerelmem vége

(Das Ende meiner großen Liebe – M.
Dauthendey)

Minden tettnék, mivel rég érted égtem,
Szavaknak, mivel becéztelek téged,
Gyűlöletté kell válnia véremben,
S neked méz helyett – epét kell küldenem.
De ez még nem a vége.
A vége az, ha kezeimnek,
Ha arcomnak és szemeimnek
Kín hosszú fájdalma ér véget,
S ezek hosszú hallgatás után
Hajlandók végre szólni hozzád,
S azt mondani: „Barát”.
Ez lesz az én nagy szerelmemnek vége.

Stefan George (1868 – 1933) 135.

Derúsen múlt az év

(Es lacht in dem steigenden Jahr dir – S. George)

Derúsen múlt az év, s tenéked
a kert ontja lágy illatát,
Hajadhoz kínálja néked
repkényt s veronikát.

Habár fénye fakóbb a tájnak,
a szélfúttá mező zöld még.
A szirma sápad a rózsának,
de kedvesen üdvözl még.

Nem hozhatjuk vissza a múltat...,
esküdjünk; boldogok leszünk,
s ha sétánál több nem is juthat,
kéz a kézben megyünk.

Gustav Schöler (1868 – 1938) 136.

Karácsonyi (élmény) bőség (Weihnachtsfülle – G. Schöler)

Vidámság árad hidakon,
Gyermekszemben csupa fény,
Sodró öröm s vigalom –
Távolról szép tünemény.

Minden ház énektől hangos,
Csatlakoznak a kunyhók,
Szikra s karácsony dal szálldos,
Így lépnek az ujjongók.

Fények csillannak a fákon,
Arany adományokból
Szálldogál le gyermekálom
Fenyők fák lombjairól.

Karácsony illata benned
Messzi gyermekkort idéz,
S bár arcod fáradt, de szemed
Szép ünnep(ek)re visszanéz.

Szeretnék hazamenni...

(Ich möchte heim – G. Schüler)

Te ismered szív szárnycsapás dalát,
Mely csapkod, mint galamb, mit űz a szél?
Hazám harangja hord ezüst danát,
A honvágy selymes, égi énekét.

Hazámba vágyom: Hol kínom kimúl.
Hazámba vágyom: Hol jajszóm csitúl.
Hazámba vágyom: Hol könnyem se hull.
Örök hazával vár az Úr. Dal múl.

Csodás kaland haladni nap után

(Nach Sonne gehn – G. Schüller)

Csodás kaland ballagni nap után,
Ha érzed is, hogy Nap alatt csak állsz.
Hisz láthatod, minden út fényben ég,
Hová te lépsz, az emel új fény felé.
Hallod? Biztosan az, s de szép!: mezsgyék
Felől halk angyalkórus küld zenét.
Csak hallgatózz, s belátnod is muszáj –
Csodás kaland ballagni nap után!

Szerény virágként...

(Wie eine Blume –G. Schüller)

Szerény virágként hadd álljak eléd,
S te irgalmasan fordulj énfelém,
S ne légy dühös, hogy ő szegény, fakó,
Hogy halk az illat, s nem csodálható.

Uram, kegyetlen sors, bogáncs közt nőtt,
Tetszik-e néked, azt nem tudja ő.
Fogadd kebledre, bármilyen silány,
Hisz kertészeként tud minden virág!

Else Lasker-Schüler (1869 – 1945) 137.

Este (Kitört belőlem nevetés)

(Abend (Es riß mein Lachen) – E. Lasker-Schüler)

Kitört belőlem nevetés,
S az ártatlan gyermekarcával,
A friss, szökdelő hahotával
Hozott az éjben fényt ajtód elé.

Kitört lelkemből tefeléd,
De kedve tűn, feldúltad éppen –
Mosolyog, ám csak úgy, mint a vénnek,
S letűnt múlt marja most.
Halálról álmodik tavasznevetésem –
A dévaj – ott.

Else Galen-Gube (1869 – 1922) 138.

Fájdalmas szerelem

(Schmerzhafte Liebe – E. Galen-Gube)

Te arról, hogy szeretlek-é,
nem vártál tőlem szót,
s tenéked százezerszer két
szemem hűn válaszolt.

Szerelmem néked mit hozott?
Karomban elalélsz,
s a csókom téged szinte fojt,
hajadat dúlja szél.

Szemeddel – hogy zárta halál –
boldogságom elment,
s csak mély kínomban jöttem rá,
szerelem mit jelent.

Félix Dörmann (1870 – 1928) 139.

Szerелеm!

(Liebe – F. Dörmann)

Ajándék, mit tűztested nékem adott,
Agyam szilaj kéjjel átítatott –
De él szerelemnek a vágya.

A kéj ópiumbora részegítő,
Hisz dúdolvа ő vágyat melegítő,
Ez perzselő szerelem vágya.

Ujjongó dionüszoszi mohóság
Reszket még mindig, reszket bennem a vágy –
Sikoltozó szerelem vágya.

Marie Paschke-Diergarten (1870 – ???) 140.

Húsvét! A) (Ostern! – M. Paschke-Diergarten)

Harang szól mindenütt,
hoz szép csengést,
tavasz s ünnep együtt:
ma van húsvét!

Napfény süt, mindenütt
víg ünnepség.
Csak rám mért települt
a sötétség?

Boldogságom húsvét
hoz vissza már,
bánaton győzz, s a lét
örömmel jár!

Húsvét! B)

Harangszó mindenütt,
meghitt csengés,
tavasz s ünnep együtt:
ma van húsvét!

Napfény süt, mindenütt
ünnep s vígság.
De tőlem hova tűnt
a boldogság?

Víg ünnepünk, húsvét,
űzd el a kint,
s a tűnt öröm ismét
viruljon itt!

Christian Morgenstern (1871 – 1914) 141.

A filozófia születése

(Geburtsakt der Philosophie – C. Morgenstern)

A juh néz rám, s rémület járja át,
úgy, mint ki embert most először lát.
A nézése fertőz, álomba ránt;
mintha most látnék először birkát.

A gyöngytyúk

(Das Perlhuhn – C. Morgenstern)

Gyöngytyúk számol: egy, két, há', négy...
Mit számol e tyúk tünemény
lent égerfa árnyában?

Tudásszomja hajtotta őt,
(mivel minket úgy elbűvölt):
hány gyöngy csillog tollában.

A gramofon

(Das Grammophon – C. Morgenstern)

(Az) ördög (az) Istenhez sietett,
S vitte néki gramofonját,
s szólván az Úrhoz – nevetett:
„Hoztam néked szférák hangját!”

(Az) Úr hallván a furcsa zengést,
neki hamarosan feltűnt:
korábbról mint Föld zenéjét
ismerte azt, mi felcsendült.

De ettől – harmadszor hallván –
iszonyún megundorodott –
és pokolba dobta alá
a sátánt és a gramofont.

A három veréb

(Die drei Spatzen – C. Morgenstern)

Tar már a mogyoróbokor,
ül három veréb rajt', mint csokor.

Jobbról Erik s balról Feró,
középen ám csibész Janó.

Szemüket becsukják, de nagyon,
oda fönről, juj, hogy hull a hó!

Összebújnak a kis verebek,
Janó jussa dupla meleg.

Együtt lüktet így a madár szívverés.
S ha nem szállt el, ott ül még három veréb.

A hintaszék az elhagyott teraszon

(Der Schaukelstuhl auf der verlassenen Terrasse –
C. Morgenstern)

Én magányos hintaszék vagyok,
és lengek a szélben, a szélben.

Teraszon hűsek a hajnalok,
és lengek a szélben, a szélben.

S egész nap lengek így nyekeregve:
Nem szép zene hársak fülében...

Mi leng még így elkeseredve
a szélben, a szélben, a szélben?

A karácsonyfácska

(Das Weihnachtsbaumlein – C. Morgenstern)

Egyszer volt egy kis fenyőfánk,
díszítették szép kalácskák,
csillogó, finom almácskák
s ágán égtek tarka gyertyák:
Karácsonykor éppúgy zöldült,
mint amikor tavasz zendült.

Nem volt sok idő mi eltelt,
feküdt már lent a kertben,
s minden pompát, mit eddig bírt,
odakint elveszítette.
Elfonnyadtak a zöld tüskék,
kalácsot s gyertyát leszedték.

Míg egy napon a kertész jött,
s mert hideg szökött a házba,
biz kályhába vetették őt –
Hej, ott aztán ég szikrázva!
Vigadozva égbe felszállt,
sok kis lángban Úr elé állt.

A lány a guzsallyal*

(Das Weiblein mit der Kunkel – C. Morgenstern)

Hold körül lopakodva kél
csalfa fény csillogással –
kis utcában északon él
egy lány a guzsalyával.

Mindig csak fon. Vajon miért?
Fon s töpreng álmodozva ...
Egy szép ruhát hord ő, fehér,
hogy legényt odavonzza.

Hold körül lopakodva kél
csalfa fény csillogással –
kis utcában északon él
egy lány a guzsalyával.

* Guzsaly

gyakran gazdagon faragott, ritkábban festéssel is
díszített rúd, amelyre fonásnál a rostcsomót felkötik.
A díszes guzsalyt alkalmanként szerelmi ajándékként
készítette a legény a lánynak.

A ló

(Der Gaul – C. Morgenstern)

Professzor Steinnél szólt (a) csengő.
Szakácsnő tyúkot vágta.
Ki lehet? S Minna odajő...
S ajtó előtt egy ló várta.

Minna becsukja az ajtót.
Szakácsnő kérdi nyomban...
Kisasszony is cipőt húzott.
Egész család már ott van.

„Bocsánat! – mondja most a ló,
B. asztalostól jöttem,
Ablakhoz, ajtóhoz való
mit hoztam, hová döntsem?”

A mopszszal tizennégy csak áll,
mintha ők álmodnának,
legkisebb tótágast csinál,
többiek faként várnak.

Mivel nem érti senki, a ló
nyelvével cuppant egyet,
csendben indul hova való,
a lépcsőn lelépeget.

Mind gazdájukra néznek most,
ez biz ritka pillanat.
Professzor bölcsen így szólott:
„Hallatlan tapasztalat!”

A tölcsérek
(Die Trichter – C. Morgenstern)

Az....éjt....szeli...át... két... tölcsér.
S. folyik törzsüknek. . szűk. részén
át fehér..... holdfény
csend ben.....alá
e . r . d . e . i
ú . t . r . a
s. így. to-
vább.

Álomerdő

(Traumwald – C. Morgenstern)

Fátyol fedi madár szemét,
és álomba merül a fán.
Erdő is álmod már, s aztán
szabadon üli ünnepét.

Mit csendes Hold fentről csodál:
Madártorok egy sem zenél,
Erdőben nem susog levél,
S csak csillagok halk hangja száll.

Az almácska

(Das Äpfelchen – C. Morgenstern)

Egy rétem, ahol szinte mindenütt
gazdagon termő almafa állott,
barátként jártunk, s örömet szerzett
hogy ott dobáloztunk a zöld gyümölccsel.
Fűben feküdtem, s azzal fedtem magam,
a csupasz testem nyugalmat így talált –
s hirtelen egy lány állt ott, ki tudja,
honnan jött, a kamaszkorom legszebb
idején – viszálykodva s intve lágyan, –
így szólt – hogy én éretlen alma vagyok,
s akkor arca felé zöld almát dobtam.
Oh, szemeiből mily szerelem árad,
kicsit elpirult, s megtört a mosolya,
mikor hamisan felém meghajolva
fenyegetett – milyen mély a szerelem!
Szemem megrészegült ily nagy boldogságtól,
s jogot formált bennem ekkor a vágy,
hogy megragadjam tiszta ruháját,
s azt – tervem megbántam már – megcsókoljam.
Ott boldogságom, mint szövet, foszlott...
S szívembe más képek hoznak varázst.

Az Arosa völgyében

(Im Tal von Arosa – C. Morgenstern)

Te messze csillagom, világosság,
Hogy pezsdül csillogásban a hegy nyerge,
A sötét völgy immár sötétlőbb egyre;
Te ragyogsz fent kedves csillagvilág!

Szomjúhozom, ha megpillantlak téged,
Vágyom kristálypoharad italát.
Oly világos s derűs vagy! Mutasd hát,
Hogy küzdhetem le (a) szerencsétlenséget.

A sötétségbe hatolsz, s van remény,
Lassan foszlik árnyéka rövid napnak,
De egyre több csillagfény jut kunyhóknak.
Ez szívemnek elég: Enyém e fény!

Az első hó

(Erster Schnee – C. Morgenstern)

Ezüst a tér, miből kilép
a fák alól
egy szép törékeny őz,
vizsgálódva néz, s félve lép,
hisz új a frissen hullt, hús, tiszta hó.

S élém idéz, kecses lény, téged ő.

Az erdőpatak emlékről susog
(Der Waldbach rauscht Erinnerung –
C. Morgenstern)

(Az) erdőpatak emlékről susog...
Felidézi éltem nagyon sok rejtélyét,
s emlékeztet rá ez éji beszéd.

S hogy fejem ölembe temetve ülök,
a könnyek árja tör fel belőlem ott,
s patakka (az) éjben csendesesen zokogott.

Az este

(Der Abend – C. Morgenstern)

Barna bársonycipőben ért
az est fáradt vidéken át,
kitárva széles köpenyét,
kezével hullajtja álmát.

Csendben fáklyával gyújtja most
a csillagoknak hű hadát.
(A) sötét kész – szívem légy nyugodt! –
elűzni éltem bánatát.

Berlin

(Berlin – C. Morgenstern)

Szeretlek ködben és sötét éjszakán,
ha házsoraid úszó tünemények, –
sok ablakon éjjel csillannak fények,
s ha jóság áttör köveid falán.

Mi nappal sivár, rejtélyes sötétben;
mint légvárac állnak misztikusan itt,
a házsoroknak fénycsóvája int;
egységet láthatsz e sokféleségben.

Utolsó ragyogás kialszik vakon;
dobozában játékként fekszik ott,
féktelen nyüzsgéstől szelíd lett nagyon,
s szentté lesz, mit a sorsról álmodott.

Borzongás

(Schauder – C. Morgenstern)

Te ma itt vagy, holnap meg ott.
A sors ide, oda dobott.
Vaj'n felfogod? S míg telt nyarunk, telünk,
mindketten szüntelen mentünk
innen – oda. S mi volt jó ebben?
Jöjj! Csukd be szemed, s szeress engem!

Éjszaka az erdőben

(Nachts im Wald – C. Morgenstern)

Éji utad erdőn sose jártad
úgy, hogy nem láttad lábad, cipőd?
Ám félszeden győz annak tudása:
Utad vezet.

Még sose ölelt szenvedés, bánat,
hogy félted a célt, meg a jövőt?
Ám félszeden győz annak tudása:
Utad vezet.

Egy augusztus harmincegyedike

(Ein einunddreissigster August –

C. Morgenstern)

Augusztus legvége volt, csupa fény:

A nyár e napon felért a csúcsra.

A boldogság regeként csendült újra

Kemblünkben, mint tavi tündér remény.

A távoli lágy hangzás elért ide –

s magát tornyot is ember látni vélt,

hogy örömünknek harangját lendítse:

oly érthető és tiszta volt az ég.

Nap elsüllyedt. S vele tavi tündér titka.

Szeptemberi lett boldogság s (a) világ.

A mámor hangja maradt csak, mi szállt

a csendes tájra lelkesedve vissza.

Új hó

(Neuschnee – C. Morgenstern)

Szép bolyhos hóra először nyomni
a cipő titokzatos nyomát,
első keskeny sávval megrajzolni
a hómező szűz folyosóját –

Gyermekként vidáman haladsz ottan,
s ha füledben erdő kezd zenélni,
ekkor (a) fénylő zúzmara világban
lelked (a) bűt fényre fogja cserélni.

Fiatal lány a hegyekben

(Junges Mädchen in den Bergen –
C. Morgenstern)

A völgyben lenn mély ködben ül a rét,
„A nyugtalanság engem el nem hágy..
Az ifjú szívemet feszíti vágy..
Jöjj élet, hadd lehessek a tiéd.

Magányos élet oly keserves lét!
Szívem édes vagy nagy teherre kész:
Add sorsomat, jöjjön akár a vész!”
A völgyben lenn mély ködben ül a rét...

Idő és öröklét

(Zeit und Ewigkeit – C. Morgenstern)

Szálldos szárnyán szeleknek
a patak hangja...
Hullámok szava
leng éj leheletén...

Kis vekker(em) tiktakol ehhez..

Oh, idő s öröklét!

Kiáltás

(Notschrei – C. Morgenstern)

Hagyd hegy, hozzád ragaszkodjak,
Hegy kell, nem hágok dombra,
Hagyd, hogy bánatomban sírjak!
Szellemeimmel dacoljak...

Hagyd, szállhassak túl hegyeken,
Jó messze fel – mutasd, milyen
A bolygónk a szürke csendben,
S hagyj elveszni (a) végtelenben...

Kísértés

(Versuchung – C. Morgenstern)

Hol álltam, egy mély szakadék,
Lenéztem s így beszélt hozzám: –
Ugorni csak nem félsz komám!
Egy szóba kerül: Szeretnék!

Elalszik itt, s ébred Úr ott –
Magadhoz szólsz. Hunyjak el hát!
De nem nyerhetsz próba halált,
Ily választás nem adatott...

Még nem végeztem el munkám.
Aki gyümölcsöt letépett,
Mielőtt húsa megérett, –
Túl későn ébred – s elalszik korán.

Levelek hullása

(Blätterfall – C. Morgenstern)

Körültem zúg az őszi szél.
Letépi levél tengerét,
Mi ágról hull a földre,
Ez elmúlás mélyen érint,
S a szívedben érzel nagy kint:
Halállal ne szállj pörbe!

Tanulj mosolyogni, ha lomb,
Mit könnyű szellő elrabolt,
Lehullva majd eltűnik.
S te tudd, hogy épp mulandóság
A kard, mivel saját magát
Időszellem legyűri.

Margaréta

(Marguerite – C. Morgenstern)

Az ablaknál álltál te és a váza,
s mozdult kezed, a szép
egy tündökletes,
varázslatos, lágy mozdulattal
margaréta virághoz,
s alulról fogta
a levélkoszorút
körbe a kéz
szorosan,
s talán sóhajod is szállt –
legalábbis nekem úgy tűnt –
oly szerelemmel néztél rá,
hogyan felfogtam,
tenmagad és eme szép virág közt
csendben titkos párbeszédnek
rejtőznek. –
Ma ugyane játék
velem történt,
mosollyal, de elűztem,
s kínban befejeztem, –
s nem mosolygok már –
ha visszagondolok ablaknál állva
este e bús-jóságos adományra.

Mindkettő számár B) variáns
(Die beiden Esel – C. Morgenstern)

Keserűn így szólt egy számár
férjéhez, ki rég társa már:

„Vagyunk mi, óh! annyira blőd,
menve akarunk halni, jöjj!”

De mint szokott gyakran történni:
Megálltak!!! Vágytak vígan élni.

Munkád szépséghez visz
(Zur Schönheit führt Dein Werk – C.
Morgenstern)

Munkád szépséghez visz:
szépség árad
minden kinyilatkoztatáson át,
mit megérzünk.
Az emberi fájdalomtól
a legmagasabb harmóniáig,
mi neked felszabadító érzés,
és egyesül
az összecsengésben,
ISTENNEK végtelen dicsőségében,
és igaz pompájában ott rezonál
szeretet fényében
a boldogság...
Szépségből jön,
szépségbe visz
munkád.

Türelem, szó, te óriás!
(Geduld, du ungeheures Wort! – C. Morgenstern)

Türelem, szó, te óriás!
Ki téged felfog és megért,
valóban ő látja csak át,
hogyan érlel Isten és miként.

Sirályok éneke

(Möwenlied – C. Morgenstern)

Sirályt láthatsz sok egyformát,
hívd mind Emmaként bókka.
Viselnek fehér tollruhát,
s lövik őket golyókkal.

Sose lőnék le én sirályt,
éljen s repüljön szépen,
dobok rozskenyérdarabkát
neki, ne haljon éhen.

Ember nem tudnál egyébként
repülni a sirállyal.
S nővel, kit hívtál Emmaként,
azonosulj magával.

O – Raison d’esclave

(O – raison d’esclave – C. Morgenstern)

Adjatok nekünk mankókat!
Béna az emberiség,
ámde ő megint ujjonghat,
régi támaszt elővették.

És okulárét adjatok!
Lencse színes legyen ám!
Teljes fény ebben a korban
nékünk a biztos halál.

És hazugságot adjatok!
Mert durva az igazság!
Igazság nem szórakoztat,
légy hazugságtól vidám!

Gyermekpóráz, hintalóval,
menny meg pokol és morál –
újra maga megy nyájhoz a
visszatérő nagy számár!

Te vagy hazám

(Du bist mein Land – C. Morgenstern)

Te vagy hazám,
én ár, mi tér,
s folyik hozzád lelkesen;
vagy szívkamrámban,
mibe a vér
visszatér szüntelen.

Hozzád kering,
tükörben ring
ezer csillagnak fénye;
s halkán hozzám
jössz gyöngy hazám
a lelkem közepébe.

Vajsárgavirágos réten

(Butterblumengelbe Wiesen –
C. Morgenstern)

Vajsárgavirágos réten
sós-kavirág hogy kiált, –
oh, természet sok dús éke,
így szem téged ritkán lát!

Dalt zengő, rügyező fákon
virágpompa hófehér –
elmerengünk e csodákon,
s lelkünk ebből alig ért.

Korf csalhatatlan szaglőéréke
(Korfs Geruchsinn – C. Morgenstern)

Korf mondja: nagy bűz van itt.
Szomszéd: „Hazuság ez, maszlag!
Itt nincsen semmi szag!”
Ezt hallva Korf felordít...

..., és írja, mint Stendhal egykor
a naplójába némán:
Egyszer majd eljöhet oly kor,
hol értőn néznek énrám.

Tolsztoj

(Tolstoi – C. Morgenstern)

Európához szabadon beszélsz,
dühös agg, s teszed büszkén kicsivé.
Ki mer, mint te, ily bátran beszélni?
Kinek életéből árad ily hatalmas
erő, s attól, mit mond'sz tisztelettel,
maga az ellenfél legyőzve áll,
belátva súlyos gyengeségeit?
Ki van ma élők közt, mint TE telve
oly nagy haraggal s nagy szeretettel?!

Alfred Mombert (1872 – 1942) 142.

Altatódal

(Schlummerlied – A. Mombert)

Halk hőésésben áll a táj.
Halk hőésésben ver a szív.
Befed mindent a hó.

Te fáradtan is szép
vagy ifjú nő!

Fehér ködben álmodik Nap vörösen,
tüzes szív ő a ködben.
Mit fárasztott a fény,
s gyötört szenvedély.
Nyugtót vágy, s aludni tér.

Az álmod is mily szép
lesz ifjú nő.

Regine Merkle (1875 – 1903) 143.

Újév

(Neujahr – R. Merkle)

Harangzúgás! Ünnepi hangulattal,
mély titkokkal beköszönt az új esztendő.
Örömmel szolgálsz nekem vagy bánattal?
Mit rejtegetsz, mit hoz a jövőendő?

S a zárt héjad alatt te mit hordozol vajon?
Engedd, legyen enyém e felfedés,
egy pillanatra láthassam, utamon
mi vár: béke, öröm vagy szenvedés.

De hallgat csak, s ha a fátylára nézek,
mi szorosan fedi arcát;
ez mintha mondaná:Csak a remény tiétek,
remélj, de ne fürkészd titkát!

Hugo Hofmannsthal (1874 – 1929) 144.

A látható élet balladája

(Ballade des äusseren Lebens – H. Hofmannsthal)

Gyerekek felnőnek kíváncsi szemmel,
Nem tudnak semmit, felnőnek s meghalnak,
S ezen az úton megy le minden ember.

S édes gyümölcsé érik, mi volt fanyar,
És hullik éjjel, mint holt madár a mélybe,
S fekszik ott napokig majd megrohadva.

És mindig fúj a szél, s mi állandóan
Megismerünk, beszélünk sok csacska új szót,
S érezzük nyugtát, kínját végtagoknak.

És utak futnak át a mezőn, s falvak
Sora, fákkal, tóval, fáklyajel éjjel,
Állnak rémületben, gyászban elhagyatva.

Miért alkották ezeket, és miért
Nem hasonlók? bár vannak igen sokan?
Mi vált ki szörnyedést, sírást vagy nevetést?

Mit használnak ezek és a játékok?
Nekünk nagy s örök magányosoknak, kik
Soha nem érünk valamilyen célhoz?

Sok mindent láttunk, s ennek mi értelme?
Ámde bölcsen szól, ki azt mondja „Este”,
Mert e szóban élet; öröm s könny fér meg,

Csepeg, mint édes s súlyos kincse lépnek.

Két biztos kéz...

(Die Beiden – H. Hofmannsthal)

Pohárt ragadt a hölgy, s e kéz
Biztos volt, könnyed az emelés,
– Ajk zárta pohár peremét –
Egy csepp bor se folyt földre szét.

Biztos s könnyed volt férfikéz:
Ő vad ménjét úgy lovagolta,
Hogyha finom kézmozdulattal
Jelt adott, a ló egyet se lép.

De mikor nyújt könnyű pohárt
Nő keze, s átvenni kellene,
Mindkettőnek túl nehéz volt,
Mert kezük remegve mozgott,
S hogy kéz kezet nem talált,
A sötét bor földre folyt le.

Útidal (Reiselied – H. Hofmannsthal)

Víz sodor el minket árral,
Szikla gördül, jaj, agyoncsap,
Ránk zuhannak széles szárnnyal
Szörny madarak, s elrabolnak.

Ámde szép lent táj s az út,
Gyümölcsösök játszi képe
Tó örök tükrében áll.

Márványoszlop, régi kút
Int a virágzó vidékre,
És a lágyszél fujdogál.

Gyermekimádság
(Kindergebet – H. Hofmannsthal)

Én istenkém s angyalkám,
Hívőn legyek jó s vidám,
Várom új pendelyruhám,
Régi már kicsi lesz rám.

Mindig segíts vészen át,
Engem sok jó ember lát,
Árad szemükből ez rám,
Rögtön megértének ám.

Éljek velük soká még,
Jó hely ez, élvezem rég,
Most alváshoz adj magányt,
Csillagfény öleljen át.

Érdes követ egy pihetoll
(Eine Flaumfeder kann einen –
H. Hofmannsthal)

Érdes követ egy pihetoll
gömbölyűre csiszol,
ezt tudja, ha szeretet
mi őt vezeti.

A kedves szólt...
(Die Liebste sprach – H. Hofmannsthal)

Beszélt a lány: „Repülj madár,
Hisz esküt nem tettél.
Hűség útja hiába vár,
Nem erre születél.

Utadra menj hűtlen barát,
Kostóld tájak ízét,
Sok ágyban élvezz éjszakát,
Fogadd sok nő kegyét.

Hol borod savanyú netán,
Nektárral üzd a bűt,
S ha édesebb emlék a szám,
Hozzon hozzám vissza az út.”

Rainer Maria Rilke (1875 – 1926) 145.

Viszályom ...

(Das ist mein Streit – R. M. Rilke)

...belső viszály:
egy súlyos vágy,
minden napon átérzem.
Erős meg tág,
s ezernyi gyökerével
életbe köt be mélyen –
megért, mi fáj,
s enyhül ember éltében
idővel tán?!

Theodora von der Mühl asszonynak

(Für Frau Theodora von der Mühl –
R. M. Rilke)

A szóban is pompás marad a láng.
Idő múlik bár, nem tudja kitépni.
Csak hát velünk is ugyanez történik,
Belénk kap szónak lángja, s ég tovább.

A rózsza

(Die Rose – R. M. Rilke)

E szép rózsát, mi sárga,
Fiú tegnap adá;
Ugyanezt hoztam máma
Az ő sírjára rá.

E rózsza tegnap óta
Kecses még mindig, szép,
Akár a többi rózsza
Mi fent díszít sövényt.

Levélkéin gyöngyöznek
A fényes csöppek – nézd!
Csak mára ezek – könnyek,
Tegnap harmat volt még

Első rózsák ébrednek... (A)
(Erste Rosen erwachen... – R. M. Rilke)

Első rózsák ébrednek,
illatuk félve száll,
egy halk, szép nevetéssel,
gyors fecskeíveléssel
nappalt érint a szárny;

s hová te most leszállsz,
az még mind szorongás.

Sejtése mind rejtély,
illat csengése lágy,
hisz épphogy múlt az éj,
s a szép: szemérmes lány.

A hírnők rózsza ébred... (B)
(Erste Rosen erwachen... – R. M. Rilke)

A hírnők rózsza ébred,
illata félve száll,
egy halk, szép nevetéssel,
gyors fecskeíveléssel
a szárny nappalt talál;

s ahová te odaérsz,
az még mind csupa félsz.

Sejtés mind félénk s mély,
illatár szelíd még,
hisz épphogy múlt az éj,
s szemérmes a szépség.

Bíborvörös rózsát kötnék

(Purpurrote Rosen binden – R. M. Rilke)

Bíborvörös rózsát kötnék,
s tenném az asztalomra,
hársak alatt úgy szeretnék
lányt találni, szépet, szőkét,
álmodozót, okosat.

Szeretném kezét megfogni,
térdelnék gyermek előtt,
vágott szájára hajolni,
s ajkaimmal megcsókolni,
hisz tavasz maga eljött.

Akkor én boldog lennék –
(Damit ich glücklich wäre – R. M. Rilke)

ha – mint kellene – úgy adódna,
hogy egy tavaszi nap kihozza
házból betegeket, s fényt bont.
Orgonán verebek civódnak,
de igaz dal el nem hangzott.
A patak medrében habozva,
nem tudja, mitől boldog, s ugrott
palánknak lefelé haladva,
mi mögött kavicssal ágyazott
virágok és nyírfák csokorja.
S kis laknál, mit aranyozott
a tavasz az ő indáival,
és kedves karral körbefont –
egy szőke gyermek – mint álmomban –
legszebb dalom dalolja ott.

Nos, lásd a tavaszt, kérlek

(Will dir den Frühling zeigen – R. M. Rilke)

Nos, lásd a tavaszt, kérlek,
hogy száz csodát hoz ő.
Tavaszerdőben éled,
s a városba nem jő.

Csak ki hideg utcát el-
hagy, s távolba kilép,
a társát átölelve
láthatja, hogy mi' szép

Tudd meg, én kisurrannék

(Weißt du, ich will mich schleichen –
R. M. Rilke)

Tudd meg, én kisurrannék
hangos körből csendben,
sápadt csillag, ha ég,
s tölgy felett virágzó ék
fényben fenn.

Választom utam szépen,
ritkán járva erre
sápadó esti réten –
s álmom, tudd meg, ez éppen:
jössz velem.

A lányok énekelnek

(Die Mädchen singen – R. M. Rilke)

A lányok énekelnek:

Minden lányka valakit vár,
ha virágban állnak a fák;
nekünk meg kell varrni folyvást,
amíg lát szemünk, s éri kár.
Dalunk nem lesz soha bohó,
azért félünk a tavasztól:
Ha leljük egyszer őt valahol,
nem fog minket meglátni már.

Ő lány volt

(Sie war – R. M. Rilke)

Ő lány volt:...

...egy nem kívánt, kiűzött gyermek
az anyja estimájából
is, s ősöktől örökre messze,
időkön át ily sorsa volt.

Kevés, mit óhajt – s csak magának,
s ha sírása alábbhagyá,
vidéket vágyott, bíborsátrat,
s egy ritka, szép melódiát,

fehér utat, hol nem lép porba –
s hajába akkor rózsát font;
de nem hitt szerelemben soha,
tavasz varázs rá nem hatott.

Búcsú

(Abschied – R. M. Rilke)

Nos, lásd, mit búcsúnak éreztem én.
Amint nevezem még: ez egy sötéten
csalárd valami, s bár egy szép kötésben
jön, még egyszer mutat, nyújt, s összetép.

De védelem nélkül voltam én ezzel,
mi ott engem, engem hívott, s menni hágy.
Visszamaradt, mintha összes nő lenne,
s habár kicsiny s fehér, de semmi más:

egy intés, amely már többé nem köt le,
halkuló jel, mi alig több talán,
s feltehetően: mint dal, szilvafán
ülő kakukktól, mi szállt sietősen.

Az lélek tán, mi félénken cirpelt

(Nennt ihr das Seele, was so zage zirpt –
R. M. Rilke)

Az lélek tán, mi félénken cirpelt
bennetek? Mi csengés hamis hangzásban,
mi tapsért s az érdemért versengett,
s végül szegény kegyes halált nyert
tömjénfüstös gótikus kápolnában, –
ez nektek lélek?

Elnézem a kék május éjszakát,
világok készek távol útra kelni,
bennem: egy rész örökkévalóság,
hordom keblemben. Zakatol, kiált,
s fel akar jutni, velük keringeni...
S ez ám a lélek.

Óh, angyal szállongó érintése
(Ach aus eines Engels Fühlung falle...
R. M. Rilke)

Óh, angyal szállongó érintése,
mint Hold fénye ring tengeren ott,
benn szívemben, csend korálnak éke,
legifjabb, szép gyermeke lakott.

Ámde rút rabló, ki ismeretlen,
bajt hozott, s lesz bizonytalanság,
áramlás habzik, nyomul fölötte,
mélyben még van akadály.

Érzéketlen, nagy österemtmény
hirtelen fordul, különösség ez,
és örök nyugalmát minden lénynek
dúlja szét e zúgó esemény.

Óh, szegény, öreg kápolna
(Du arme, alte Kapelle – R. M. Rilke)

Óh, szegény, öreg kápolna,
lepte por minden díszét –
épít tavasz világosat,
templomot melléd.

Asszonyosor fázva biceg be,
tömjén füstje száll,
kint gyerekhad két kézzel
hint köréd rózsát.

Kék hortenzia

(Blaue Hortensie – R. M. Rilke)

Mint maradék zöld festék serpenyőben,
ülnek száraz, szín szegény levélkék,
s az ernyővirágzaton még a kék
látszik, de csak távolra tükröződve.

E tükröződés csaknem ámítás,
mintha most újra elveszni akarna,
kifolyni régi, kék levélpapírra,
hol sárga színben lesz szürkés, lilás;

Mosástól halvány, mint gyermekkötényke,
mi sajnós, nem viselhető tovább:
ilyet érez ember, ha itt a vége.

De váratlan a kék újul, feltűnik
a holt virágzaton, s – mit ember vágy –
a kék, ölelve zöldet, örömben fürdik.

Szeretem mezők felejtő szüzeit
(Ich liebe vergessene Flurmadonnen –
R. M. Rilke)

Szeretem mezők felejtő szüzeit,
kik tanácstalan valakit várnak,
s lányt, ki kies forrásnál fürdik,
s álmod virágot szőke hajának.

S gyerekeket, kik Naphoz dalolnak,
s ámulva nagy csillagokra vágynak,
s napokat, ha nékem sok dalt hoznak,
s az éjeket, ha virágban állnak.

A patak halk dallama súg A)
(Der Bach hat leise Melodien –
R. M. Rilke)

A patak halk dallama súg,
por, város messze mind;
hajlongva integet facsúcs,
elbűvöl minden itt.

Erdőben csend, távol világ,
szívemben tiszta fény;
s ölében szó szelíd magány
derűt fejem köré.

A halk patak dallama cseng B)
(Der Bach hat leise Melodien –
R. M. Rilke)

A halk patak dallama cseng,
por, város messze mind;
fa csúcsa integet, s mereng,
elbűvöl minden itt.

Erdőben csend, távol világ,
szívemben tiszta fény;
s ölében szó szelíd magány
derűt fejem köré.

Gyermek víg seregben voltál

(Warst du ein Kind in froher Schar –
R. M. Rilke)

Gyermek víg seregben voltál,
akkor nem tudtad persze még te,
mi jöhet, s napot gyűlölve féled,
mint örök vad veszélyt, mi vár.
Oly elhagyott voltam zord térben,
hogyan boldog csak illatzenében
voltam titkos május éjszakán.

Napok szűk köre megviselt,
sunyi vallásos kötelékek.
De este a körből kiléptem,
kis ablakom halkán csörrent,
de hunyt szemet. Egy lepke libbent,
a vágyam vitte repültével,
s halkán a távol csillagtérbe,
hazájába kérdezni ment.

Pávatoll

(Pfaufenfeder – R. M. Rilke)

Pávatoll:

tégedet, szépségben páratlan,
szerettelek már gyermekként.
Szeretet-jelnek tartottalak,
amit ezüstcsendes tavakban
tündérek hűvös éjben adnak,
ha gyermek mind aludni tért.

S ha nagymamácska, drága lélek,
varázslásban gyakran hagyott,
akkor álmodtam, lágyság szépe,
finom tollad bűvöletében,
rejtvények bölcs megfejtésében –
s hívtalak nyár fűvében ott.

Királynők, ti dús okosak

(Königinnen seid ihr und reich – R. M. Rilke)

A)

Királynők, ti dús okosak.

S dalokkal dúsabbak,
mint virágos ágak.

Idegen sápadt – igaz?
De sokkal sápadtabbak
ők az ábrándozással,
mint rózsák a tóban.

Ezt érzitek nyomban:
Királynők, ti dús okosak.

B)

Legyetek bölcs s dús
királynők.

S dalokkal dúsabbak,
mint virágos ágak.

Idegen is sápadt, ha jó?
De sokkal sápadtabbak
alélt ábrándozással,
tavi rózsáknál ők.

Ez oly szembetűnő:
Legyetek bölcs s dús
királynők.

Az éji utazásra gyakran gondolok
(Oft denk ich auf der Alltagsreise –
R. M. Rilke)

Az éji utazásra gyakran
gondolok, s hogy álom használ,
hisz nékem hűvös, halk ajakkal
a homlokomra csókot ad.

A vágyam csillag ragyogása.
A nappal szűkös és szegény,
az éj tágas, s ezüsthátára
lehetne monda, szép regény.

Te oly idegen vagy s halvány
(Du bist so fremd, du bist so bleich –
R. M. Rilke)

Te oly idegen vagy s halvány.
Csak néha égne az ajkadon
reménytelen vágyak, sóhajok
elveszett rózsakert után.

Szemed akkor tisztán vágyott
minden kényszertől mentes tájra,
hol csendesen éltél, s virágban
két kezéd munkája áldott.

Lovára ült... (A bárók társaságában)
(Im Kreise der Barone – R. M. Rilke)

Lovára ült, s – urakkal –
vadászni ment király.
Viselt fején smaragddal
egy pántos koronát.

Paták botolva léptek...
az út távol s fehér,
kiáltást nem hall egy sem,
nap tűz, s forró a dél...

Királyt nem ismerte senki fel?

Az estben rínak a csókák.

A szárnyát nyitva széjjel
legbátrabb fölé száll:
Király rubin fejéke
alvadt vér homlokán.

Könyöklünk ketten esti kertben

(Lehnen im Abendgarten beide R. M. Rilke)

Könyöklünk ketten esti kertben,
fülelünk hosszan valahová.

„Kezed fehér, olyan, mint selymek...”

„Ezt mondod...”, mit a hölgy csodál.

Valami belépett a kertbe,
habár a rács nem csikorgott,
ágyásukban rózsák remegnek
az ő jelenlététől ott.

Bodeni tó

(Bodensee – R. M. Rilke)

Falvak: kertek játszi képe.
Vén harangok borzongnak szépen,
s tornyokban fájva bongnak.
Kastélyok ráérve
átnéznak a szűk lőrésen
fáradt déli tóra.

Fürge percek úgy szaladnak,
s arany gőzhajók siklanak
fényben, mily halk futás;
s part mögött meg felbukkannak
kastélyok, s lágyan pompáznak
hegyek ezüst csúcsán.

Ősz (Herbst – R. M. Rilke)

Csak hull, csak hull hervadtan sok levél
erdőn, akárcsak messze égi kertben;
s lehullnak, bár nincs kedvük menni mélybe.

Kipör'g nehéz Földünk is majd az éjbe
csillag világból, s magányba hull belé.

Lehullunk mind. Tekintsd akár e kart.
S nézz magadra, másra: Mind tesz ekképpen.

S van mégis EGY, ki ebben az esésben
végtelen szeretve kezében tart.

A szőke fiú dalol

(Der blonde Knabe singt – R. M. Rilke)

Nos, halld fiú dalát:

Miért sírsz jó anyám? Habár
szekrény is üres – bízva élj!
A szőke fiad koronás,
s tiéd nemesi vér.

Nem is tudod, de láttam én,
hogy hosszú éjen át,
ha ég a halvány lámpafény,
varrod királyruhád.

Hiszen te az vagy, királynő,
ne legyél szomorú –
s ha bírok már saját erőt,
lesz királyi napunk.

Magányosságom, kincsem, te szent
(Du meine heilige Einsamkeit – R. M. Rilke)

Magányosságom, kincsem, te szent,
te dús meg tiszta, messzi kert,
halkan ébredező tájban.

Magányosságom, te szent kincsem –
aranyajtóid zárd retesszel,
előtted óhajok várnak.

Altatódal

(Schlaflied – R. M. Rilke)

Egyszer, ha elmegyek én,
tudsz-e álmodni nélkülem,
hársak felől, ha szél üzen,
rád lenézek könnyedén?

És anélkül, hogy itt óvlak
dallal – szemhéjad szinte zenél –
minden testrészed dicsérem én,
s érintem a szádat csókkal.

S álmodsz nélkülem, ha már
tégedet el kell, hogy hagyjalak?
Bár kert illatnál édesebb vagy,
mint citromfű s ánizs ár.

A nap elszunnyad csendben
(Schlaflied – R. M. Rilke)

A nap elszunnyad csendben, –
rám hull embermagány...
De vélem virraszt égen
egy csillag, halovány.

Szeme áttetsző fényben
pihen, tisztán rám néz,
s úgy fénylik fenn az égen
magában, mint lenn én ...

Este
(Abend – R. M. Rilke)

Nézd, magányos ház felett
tér aludni Nap vörösen,
és e pompás fényözönben
nappal ünnepe kicseng.

Némely fénye késve ing
még tetőablak-nyíláson,
éj ha már csillag gyémántot
kéklő messzeségbe hint.

Este

(Abend – R. M. Rilke)

Az este szép lassan köpenyt cserélget,
mit néki az öreg fák széle tart;
te látod: válnak tőled a vidékek,
egyik mennybe kelt, a másik zuhant;

engedi néked, hogy ne halljál semmit,
s mi hallgat, bár nem sötét, mint a ház,
nem biztos, hogy örökre megesküszik,
hogy csillag lesz éjeken, s égre hág –

s hagyja, hogy titkot értsed, s ne felejtse,
az élted szorongás, s megérett arra,
hogy csakhamar korlátoz, és megragad,
kővé válik benned, s lesz égitest.

Szerelmes dal

(Liebes-Lied – R. M. Rilke)

Talán fékezzem lelkem, hogy enyém
tiéd ne érintse? Sőt, hogy tudnám
minden dolog felett hozzád emelni?
A mély sötétbe, oh, hogy szeretném,
mint megóvándó kincsemet levinni,
idegen csendes helyre, hol tovább
nem rezegne, csak ha lelked zengeti.
De minket minden szorosan fog át,
összeköt bennünk, mint vonóhúzás,
és egy mindkettőnk húrján a hangzás.
Vagyunk hangszeren húr, kifeszített?
Kézébe minket mely hegedűs vett?
Mint szív dalát.

Szeretnélek még egyszer látni
(Einmal möcht ich dich wiederschauen –
R. M. Rilke)

Szeretnélek még egyszer látni
parkom, régi hársfasornál,
s mint leghalkabb asszonnyal járni,
s leülni szentséges tónál.

A csillogó hattyúk hengegő pózban
siklanak halkan, fénylő simaság,
a mélyből rózsák kibukkannak,
mint szép, elsüllyedt városok, mondák.

A kertben ketten egyedül vagyunk,
benn, mint gyermek, nyíl sok virág,
fülelünk, várunk s mosolyog arcunk,
s nem kérjük egymástól, kit vársz...

Idegen, mit ajkaid mondanak

(Fremd ist, was deine Lippen sagen –
R. M. Rilke)

Idegen, mit ajkaid mondanak,
idegen hajad és a ruhád,
idegen szemed pillantása,
s mi volt része vad napjainknak,
nem kínál hullámverést halkan –
mély vagy, tiéd sok furcsaság.
Bár szobor vagy még, de csak olyan,
mit tart nyitott szekrényes oltár,
még kezeit összekulcsolja,
még régi koszorúit fogja,
még mindig uralja halk csoda –
ámde régen nincs csoda már.

Vidéken mentem, egy bús vidéken át
(Ich ging durch ein Land, durch ein trauriges
Land -R. M. Rilke)

Vidéken mentem, egy bús vidéken át.
Mint üres bölcsőt takaró brokát
feküdt a folyó, síkon csaknem állt,
köd ráterített egy nedves ruhát,
halál keze a pusztán munkált.

Szomorú voltam. Szem néz, s ész megállt,
hogy az útszélen görnyedve lát.
Egykor boldogságban enyém voltál.
De most szívbe markolón sírtál,
s kérdeztelek: Ez tán a szülőhazád?

Te bólintottál, de mintha álmodnál...
Ismét szólítottalak, mint hajdanán;
De arcod csak rándult, s képed elszállt.
Est tüzében égtek a nyárfák,
s halál ment vörösen hazádon át.

Fehér magányban egy fehér kastély
(Ein weißes Schloß in weißer Einsamkeit –
R. M. Rilke)

Fehér magányban egy fehér kastély.
Halk borzongások a fényes termekben.
Kapaszkodik inda falra betegen,
s minden utat behavazott a tél.

Felette ég tört, s mindenütt nyomott.
Kastély ragyog. S fehér falak mentében
segít el vágy innen rángó kezével...
Kastélyban óra áll: idő halott.

A távolból jött meg az este

(Der Abend kommt von weit gegangen –
R. M. Rilke)

A távolból jött meg az este
a halk, havas fenyőkön át.
S tapadt akkor a tél fülelve
a deres ablakokra rá.

S minden házban lett is nagy csend;
a vének fotelben merengnek,
anyák királynőként csevegnek,
kicsik játszani nem kezdenek,
leányok nem fonnak, nem szőnek.
A tél meg est bentre fülelnek,
s kifelé fülelnek ők bent.

Az idő szürke s lehangoló

(Das Wetter war grau und grell – R. M. Rilke)

Idő szürke s lehangoló;
bent fényesebb s halkabb az este.
Jön biztos egyik császár erre:
Minden ház ragyogó.
Oly ünnepi s szelíd
az esti harang szava;
figyelnek vénnek égi hangra,
s a gyermek boldog mind.

Advent A)

(Advent – R. M. Rilke)

Erdőben télen szél kergeti
A havat, mint pásztor nyáját,
Némely fenyő előre sejtí,
Istenfényes lesz nemsoká,
S fülel kifelé. Fehér útra
Hajlik már fa s ág, menni kész,
Dacol széllal, s hiszi, jó újra
Egy áldott, csodálatos éj.

Advent B)

(Advent – R. M. Rilke)

A szél az erdőn havat kerget,
Juhász, ha szól, fut így a nyáj,
Egy-két fenyő valamit sejteth;
Szent fényben lesz fenyő király,
Remél, fülel. S havas útra
Kihajlik ága – menne már,
A széllal küzdve nő, de tudja:
Csodás az éj, mit szíve vár.

Fenyők mélyebben lélegeznek

(Die hohen Tannen atmen heiser – R. M. Rilke)

Fenyők mélyebben lélegeznek
a hóban, szél simulva segít
a fényben utazóknak, mindnek.
Fehér utak elcsendesednek,
a szobák nyugalma meghitt.

Az óra üt, gyermekek félnek:
kályhában ropog fahasáb,
kitör a lobogásban, fényben –
s kint nő a napon hópihékből
fehér örökkévalóság.

Utánad álmodom hogy kiált

(Wie meine Träume nach dir schreien –
R. M. Rilke)

Utánad álmodom hogy kiált.
Ma már kapcsolatunk idegen,
meg akar halni most a lelkem,
A létem szegény, mély magány.

Vitorla lehullt, nincs remény.
Csak távoli, sivár nyugalom,
amelybe tétlen akaratom
fülelve, csendben, s félve lép.

Karácsony az év legcsendesebb napja
(Weihnachten ist der stillste Tag im Jahr –
R. M. Rilke)

Karácsonykor legbékésebb a ház.
Szívedben hallod, mint üt, s jár az óra,
idő múlását esténként is rója.
karácsonykor legbékésebb a ház.

A gyermekszem mind tágra nyílik ott,
a dolgok bennük szinte nagyra nőnek,
anyaösztöne ébred minden nőnek,
a gyermekszem mind tágra nyílik ott.

De menned messzi földre most muszáj,
ha szüz karácsonyéjt akarnál nézni,
mit városiként nem tudsz elképzelni,
így menned messzi földre most muszáj.

Nagy égbolt vár merengve ott terád,
a távolban fehér erdők pihennek,
cipőd nyomán az utak ébredveznek,
nagy égbolt vár merengve ott terád.

Az égen fényes csillag áll, s te nézd,
miként virágzik világos pompája,
közel jó hozzád messzeség varázsa,
az égen fényes csillag áll, s te nézd.

Csodások olykor itt az éjek

(Es gibt so wunderweiße Nächte R. M. Rilke)

Csodások olykor itt az éjek,
minden ezüst köntösben áll.
Az égen csillag fénye oly lágy,
s lent mintha pásztorok mennének
köszönteni kis Jézuskát.

A messzeségben gyémántporral
beszórva pompázik a táj,
hoz szíveinkbe álmodozást,
s hit – kápolna nélkül is ottan –
szelíden, halkán tesz csodát.

Az I. szonett

(Das I. Sonett – R. M. Rilke)

Fa nőtt itt. Mily szép a növekedése!
Orfeusz dalával facsúcsig ér!
S minden hallgat. Ám e csendesülésben
újulni kezd, átváltozásba tér.

Az állatok a csendből kivonulnak,
s elhagyják az erdőt, fészeklakást,
megérik, dala nem ravaszság,
s nem félelemből, de halkán nyomulnak,

ámulva dalán. Bögés, kiáltás
honolt eddig szívükben. S kunyhóba –
habár kicsi volt, befogadni képes,

mi búvóhely, de sok nélkülözéssel,
mely ing, s bejárata, oszlópa ócska, –
daloddal szentély szállt, énekvarázs.

A II. szonett

(Das II. Sonett – R. M. Rilke)

Mintha egy lány lett volna, aki ment
saját örömdalát lanton kísérve,
tavasz ragyogott virágos leplében,
s magának lelkemben ágyat vetett.

Elszunnyadt bennem, s álma mind kinyílt.
A fák, miket úgy csodáltam igézve,
érezkelhető távol, ti édes rétek,
minden min ámulok, s engem megérint.

Világ aludt. Éneklő Úr, Atyánk,
hogy lett ő ily tökély, s az ébredésre
nincs igénye? Nézd, feltámadt, s elaludt,

halhatatlan ő? Az okát megtudd,
s találj ki, hogy dalodnak immár vége?
Eltűnik belőlem? ...Mintha egy lány...

A III. szonett

(Das III. Sonett . R. M. Rilke)

Egy Isten képes rá. De mondd, talán
kövesse férfi gyarlón lant dalával?
Az ész, oh, mást mond. De nincs választása,
szív útján nem Apolló templom áll.

A dal, mint tanítod, nem kívánság,
nem udvarlása az elérhetőnek,
a dal, létezés. Istennek szól, könnyed.
De akkor *mik vagyunk?* S miként használ-

nak létünknek a Föld és a csillagok?
Nincs így, fiú. S te is, mint dalszerető,
tanulj, s ne hallasd így akkor a hangod,

felejtsd, mit zengtél. Ez elfoly, enyész.
Igazán dalolni, oly más: szellő.
Varázsos, Istent borzongtató szél.

A IV. szonett

(Das IV. Sonett – R. M. Rilke)

Oh, jöttök ti néha-néha kedvesek
a légben, s ő titeket nem sejdít,
hagyjátok, ajkatokon időzzenek,
különben félnek, de ez egyesít.

Oh, ti boldogok, oh, ti szentek,
kiknek jötte szívekben világít.
Vesszeje nyílnak, célja nyílvesszőknek,
arcotokon örök mosoly virít.

Nem félitek viselni, mi nehézség,
visszaadja ő földnek a súlyát;
a hegyek és tenger ezért nehéz.

Magatok ültettek fákat gyerekként,
elfáradtok végül, de nincs csalás.
Csak hát a szellők...csak hát a szellők

Az V. szonett

(Das V. Sonett – R. M. Rilke)

Ne faragj emlékművet! Hagyd rózsákat,
a kedve szerint nyíljon e virág.
Mert ez Orpheusz. Az átváltozása
ebben s abban. Nem kell hát mindjárt

neki mást nevet adnunk. Hisz mindenben
Orpheusz él, ha dalol. Jön, majd megy, jár.
Sok tán, ha virágburkot rózsakertben
pár nappal túlélve néha kivár?

Ha mennie kell, megértsétek őt!
Magának is fájó lesz eltűnése;
hisz, dalával, ha kilép jelenből,

ott lesz már, hova nem kísérhetitek.
A lant nem fogja kezét zenére.
S szót fogad, majd átlép, s int mindenkinek.

A kurtizán

(Die Kurtisane – R. M. Rilke)

Színarany – alkimisták álma e fém –
mit Velence napfénye hajamba sző,
s a két gyönyörű szemöldököm
is észleli, a két hídként ívelő,

hogyan szememben ül hangtalan veszély,
mint kanálison sikló villanás,
melyet ringat a hatalmas óceán,
mit le- és fölemel apály s dagály.

Ki látott egyszer, irigyli kutyám,
bár simogatásom ritkán élvezi,
s kezem, parazsat soha nem szíttott,

mely annyi kincset hord, mint ékszerdoboz –
S fiúk, nemesi házak reményei,
jönnek s halnak; méregként öl a szám.

Őszi nap

(Herbsttag – R. M. Rilke)

Óh, Uram, válts! A nyár oly perzselő
Volt. Fektesd most napórákra árnyékot,
s engedd szeleid nyargalni mezőn.

Parancsold, lustácska fűrt beérjen,
adj nekik néhány melengető napot,
sürgesd őket megérni, s mustból a bor
zamatossá forrjon, s legyen édes.

Kinek nincs háza, már nem is épít.
Ki egyedül él, így maradhat végleg,
virraszt, olvas, búját önti levélbe,
kit fasorok csendje se békít,
csak hánykolódik, mint levél a szélben.

Emberek az éjszakában

(Menschen bei Nacht – R. M. Rilke)

Az éj, a mély, nem sok embernek való.
Az éj elválaszt szomszédodtól,
tehát te őt ne keresgéld.
Szobádban éjjel gyújtasz lámpát,
hogy lásd az embereknek arcát,
meg kell fontolnod: kiét.

Az ember a nagy fényben rosszul lát,
arcukról a fény lecsöpög,
összejönnek egymással sok éjszakán,
de láthatod, hogy ez dülöngő világ,
zavart és összetört.
Kiül homlokukra sárga fény,
ez majd minden észet legyűr,
pillantásukból a bor kinéz,
kezük nehéz, lecsüng,
de tán segít e gesztus és a kéz,
beszédük hogy kell érteni;
ha azt mondják akkor: Én meg Én,
s vélhet bármit: Bárki.

Carl Bulcke (1876 – 1936) 146.

Első szerelem

(Erste Liebe – C.Bulcke)

Tanyázott Nap fenn a csúcsokon,
A hőség forró volt s nehéz,
A távoli pusztákon
Rigó hangja zenélt.
Együtt ültünk mi az erdőben,
Illó volt köztünk a beszéd,
Ügyelő pásztorként középén
Ült legifjabb öcséd.

Mondtunk gyermek történeteket,
Meg százféleről csevegtünk,
S egyszer csak így szóltál hirtelen:
Az élet oly szép, gyönyörű!
Öcséd csodálkozott kacagva,
Majd álom rászakadt;
Beszélnünk muszáj volt hát halkán,
S titkunk így megmaradt.

Erich Mühsam (1878 – 1934) 147.

Tavas

(Frühling – E. Mühsam)

Az élet hullámszik a Földön.
Kibomlik rügy fákon s a rögön,
tavaszban szirom szálldogál. –
Mi hullt – elszáll!

Mellemben tavasz kalapál!
Elúzi bús hajlamom tavasz zöldje!
Mi fáj, az ád erőt:
szerelemhez dalt zengjek!

Karl Friedrich Mezger (1880 – 1911) 148.

Kín

(Qual – K.F. Mezger)

Az ám nagy fájdalom s kegyetlen kín,
Ha mélybe zártan szíved a helyszín –

A gondolat bár ott gazdag s tömény,
Nem más, mint káosz, vibráló örvény.

Ha érzés rőzséd mind vad lángon ég,
S a csitításhoz elméd nem elég,

Megváltó szóban nincs kellő erő,
S felszabadító tethez nem jó elő.

S ha szó is üres mind, hideg s hitvány –
Szíved csak fő, mint forró óceán.

Ez ám nagy fájdalom s kegyetlen kín,
Ha mélybe zártan szíved a helyszín!

Anton Wildgans (1881 – 1932) 149.

Szonett Eadhez 30.

(Sonett an Ead 30. – Anton Wildgans)

Nem bánom én, hogy a sors mást akart,
Mit szerelmi vágyam dédelgete,
Parány madárka szállt le tenyeremre,
Elröppent, s ott hagyta nekem e dalt.

De szűkké jelen nem általa vált,
Leszáll múltba kedélyem hulláma,
Elszabadul képzeletem, várva,
Mit rejt nyájas örökkévalóság –?

Amott, hol temetőhöz fordul az út,
Egy szőke lány földemhez irányt vett,
Ideért, s enyel'gve rám nevetett –

Hogy vélem mit tesz, semmit se sejtett;
Faunhoz nimfa szívesen simúlt!
Nem Ead volt, belőlem mégis Pán lett.

Alfons Petzold (1882 – 1923) 150.

Kő kiáltja néked

(Was singen die Steine – A. Petzold)

Kő kiáltja néked,
és a fű, a fák:
Kedves vándor értsd meg,
álom volt hazád.

Mert se itt, se ottan
sírhelyt nem találsz,
mégis minden honban
Isten vár terád!

Eleonore Kalkowska (1883 – 1937) 151.

Múló idő...

(Vergangenheit – E. Kalkowska)

Idő repül, vagy macskalábon lépked,
Az illanó órák hosszát nem érzed,
Nesztét beteg sem, ki szobában él.
De néha jár fehér hattyú képében,
S te hosszan nézed, miként száll el szépen,
Ha vizek fölött csendesült a szél.

Vagy olykor mintegy jókedvű lovasként
Repül paripáján a távolba el,
Kezed gyenge, nem tudsz fogni már, s ezért
Muszáj elengedned fájó szíveddel.

S akadnak órák, mik léggömbként szállnak
A légben úszva, s fény- s illathullámnak
A látványától lelked ittasult;
S akadnak órák, harangként csengenek,
Nemes gyönyörével telve szépségnek,
S csodás hangjuk néked örömet nyújt.

Idő múlását, tűnését megérzed,
De lángnak, mi még előbb megperzselt,
Hamarosan már a nyomát se nézed,
A bántó raj tőled elsereglett,
Maga is sötétség honába tűnt el,
S karodat ürességnek adod át.
A szíved ott magányosan megáll:

Sose térnek vissza ők, mert halottak,
Szemed csukódik, rabja bánatoknak,
S a bús lelkedben mély gyászzene száll.

Talán, ha mégis egyszer, (bár szívedben
Nehéz kínok maguk mélyen bevésték.)
Tehozzád eljönne némán, kedvesen,
A réges-régen hiányzó vendég.
Kezeid tudnák ismét átkarolni
A kedves alakját. S látnád ragyogni
Fakult színeknek varázslatát!
Idézné emlékét a víg időknek,
Ahogy tehozzád lovagolva jönnek,
S eléd áll, köszönt sok régi barát.

Hisz ők nem haltak meg! Kriptán, hamvvedrek
Külsején múlás, szürke repedések,
De bent sok maradandó élet áll;
Felettük látszólag úr a halál,
Reménykedve várnak ők oly időre,
Mikor tégedet felhoznak örömré,
S ez – ahogy szent kenyér – üdvödre vál!

A szíved megtölti majd tavasz lehe.
Ha nincs vétség, halálnak sincs itt helye,
Ezért mi volt az életben dicső,
A kőbe véssék, hogy hasson szelleme,
S ne árthasson néki múltó idő!

Joachim Ringelnatz (1883 – 1934) 152.

Mindenütt

(Überall – J. Ringelnatz)

Mindenütt lelhetsz csodát,
mindenütt van élet,
néném harisnya korcán
túl is, domb közelében.
Mindenütt van sötétség,
kölykök apák lesznek.
Majd később öt perccel
náluk tűnik már a kéj.
Mindenütt van öröklét.

Hogyha fújsz csigára rá,
házba visszatérhet,
mártsd konyakba, akkor lát
száz egért, fehérét.

Túlsúly

(Übergewicht – J. Ringelnatz)

Szörnyű hajótörést követően
Tengerfenéken levélmérleg csücsült.
Bálna biz’ aggódva, szemlélődve
Szaglászta őt körbe,
Káros étk ez – kiderült.
Testéből a félszt s levegőt kifújva
Süllyedt mérleg tányérra súlya,
Nézte a mutatót, s rökönödhet:
Mert mérleg jelzett száznál is többet.

A hangyák

(Die Ameisen – J. Ringelnatz)

A Hamburgban élő két hangya
Ausztráliába utazna.
De épp csak elérték Altonát,^{*}
A lábukba kínzó, nagy görcs állt,
S a hangyák bölcsen rájöttek,
Továbbutazásuknak lőttek.

^{*} Altona Hamburg egyik kerülete.

Szegény gyomnövény
(Arm Kräutchen – J. Ringelnatz)

Egy sóska a töltésen állt
Sínpár közötti részen,
Mit minden gyorsvonat cibált,
Sok utast lát jövőben.

Beszíva sűrű port, töményt,
Elszédül elveszetten,
A gyenge szál, szegény növény,
Szemmel, szívvel s fülekkel.

Vonatok követik egymást.
S az árva, szegény sóska
Vasúti vagon sokat lát,
De sosem gőzhajókat.

Paul Boldt (1885 – 1921) 153.

Ifjú lovak, csikó csapat (Junge Pferde – P. Boldt)

Virágzó réten ki megáll
Elnézve, mint hömpölyög ménes,
Nytott pofával szélben száll:
Csikó csapat, a fenséges.

Át árkokon, fűtarlókon
S hol áll vörös túskecserje
Száll, de riad, hol karámon
Túl rőt rókák settenkednek!

Friss nyári reggelek múlnak
Fehéren, ők felnyihognak.
Felhőn villámlott, elhúznak
S megriadva száguldanak.

A szürke orrlyuk szimatol,
S közben el is bóbiskol,
Reszkető szemük világol,
Emberszemre hull könnyfátyol.

Visztula

(Weichsel – P. Bold)

Visztula: édes, örökmécs emlékem!
Az ár berontott ágyamba Kulmnál.
Bevitorlázott éltembe egy lány
Ragyogva, áttetsző hullám csipkében.

A július végi napok lángoltak,
A testem hűsítő hullámokba vont.
Menekült vidra, s én kacagtam ott,
A fűzfák közt, hol örvények forogtak.

Az orosz tutajok, est lett, kiálltak.
Az idegen nők, kik a tűznél ültek,
Elém tettek snapszot s elesent szalonnát.

Kikötöttünk, s vének nem jöttek át.
Zabáltunk! S haragos tekintetünket
Szögeztük a gúnyos lánykacagásnak.

Emmy Hennings (1885–1948) 154.

A kabaré után

(Nach dem Cabaret – E. Hennings)

Baktatok haza hajnaltájt.
Nap kél, öt, halk harangütés,
De ég hotelben még a fény,
A kabaré végre bezárt.
Egy sarkon kis kölykök guggolnak,
Kofáké lesz már itt a tér,
A hívó halkan templomba tér,
Harangok mély hangon kondulnak.
Ki átfagyott az éjszakán,
Egy kócos kurva, kenyeré kéj,
Könyörg: szeress, bűnöm bocsásd,
Nézd, fáj fennlét s a nyirkos éj.

Hugo Ball (1886 – 1927) 155.

A vezeklő ember (Der Büsser – H. Ball)

Nagy lázban égek, és a szám kiszárad,
Saját árnyam körül járom a táncot.
A patkányokkal az ágyamból játszok,
Erőt ujjamból szopnék, de hiába.

Azért hogy túl ne kínozzon a bánat,
Egy jó szellem szívemet védve ápol.
A vágy halott. Fülemhez – támad bárhol –
Ma még mintha eljutna némi lárma.

Habár magam saját körömbe zártam,
Az üldözőimet le így se ráztam,
S betettek engem egy bűnös csoportba.

Elnyűtt rongyruhában, megsebzett testtel
Naponta vad pribékek elé vetnek,
Kik kínoznak engem – jaj! – vasfogókkal.

Az én démonom (Mein Dämon – H. Ball)

A démonomnak nincs nővére s öccse.
A démonom az ősidők szülötte.
Midőn Úr alkotott az űrben,
A démonom kacagva ült a fűben,
Hasadt a lába körme széjjel,
Világon nézett körbe kéjjel.

George Heym (1887 – 1912) 156.

A háború

(Der Krieg – G. Heym)

Felkelt, kit a hosszú alvás bujtatott,
Felkelt, ki eddig mély pincében lakott,
Szürkületben áll nagy ismeretlen gnóm,
Mocskos markában összelapul a Hold.

Minden városra rázuhan ez estén,
Véle jön fagy, árny, szokatlan sötétség,
Körben lármás piac mind jéggé fagyott.
Csend lesz. Mért? Felelni senki sem tudott.

Téren, utcán vállon ragad könnyedén,
Nincs kérdés s válasz. Egy arc mély rémülés,
Távolból harangszó ide alig ér,
Minden állon szakáll csupa reszketés.

Kezdett táncolni fenn a hegyek csúcsán,
Bőszén ordítja: Harcos mind talpra állj!
Leng a fekete feje, messze hangzón
Cseng koponyák ezre, mi nyakában lóg.

És széttapos toronyként izzó parázst,
Estére már minden csupa vérben áll.
Számptalan hullát takar sás meg a nád,
Étket lel ott sok fehér halálmadár.

Körben falakon kék-vörös lánghullám,
Kormos utcák fölött fekete por száll.
És kapukra, hol az ör utadba állt,
Szép hidakra, hegyekből halál leszáll.

Éjszakában üzi a tüzet tovább,
Mint ordító, acsargó vörös kutyát,
Ugrik homályból éj fekete világ,
Majd vulkánból szörnyű hamu hull alá.

Mint ezernyi vörös fáklya lángol ott,
Sík mezőkön vészjóslón fellobogott,
És ki utcán rohangál még fel s alá,
Tűzbe üzi, hogy lángban égjen tovább.

És lángok dühöngnek, ég az erdőség,
Bújna lomb alá a rémült denevér,
Rúdjaival piszkálja, mint szénégető,
Fákat, hogy tűzmorajban égjenek ők.

Szép nagyváros sárga füstben mélybe dőlt,
Hangtalan elnyelte mélység hasa őt,
Óriásként lángoló romokon áll,
Égen háromszor forgatja fáklyáját.

Fent szaggatott felhőn némi csillámlás,
Lent jéghideg halott sivár pusztaság,
És hogy tűzláng hozzon örök éjszakát,
Tűzeső hull égből Gomorrára rá.

George Trakl (1887 – 1914) 157.

Gyermekkorára emlékezik

(Kindheit – G. Trakl)

Merengett zöld folyón, az őszi fákon,
Melyek fölött a sirályok keringtek –
Lehullt a lomb; a sötétebb időknek.
Az Úr békéje lengett esti árnyon,
S fekete madár dalolt őszi fákon.

Szemei – mint kézszorítás – ernyedten
Követték madárjeleit az estnek,
Eközben lassan el is szenderedtek –
Mi lány, de él fiú emlékezetben:

Fekete madár dalol őszi fákon...
E nap békéjét vágyja most erősen,
S a lelke is felkészült erre csendben.

Egy téli este

(Ein Winterabend – G. Trakl)

Hó ha az ablakra száll,
S estharang felhangzik lágyan,
Ott, hol szép rend van a házban,
Asztal már terítve áll.

Úz kapuhoz vándorlás
Némelyt sötét útról ide.
Kint a föld fagyos, hideg,
Bent kinyíl a megbocsátás.

Vándor küszöbön betér;
Kő benne a sok fájdalom.
Fényben felragyog asztalon
A szeretet, bor s a kenyér.

Lenyűgöző ősz

(Verklärter Herbst – G. Trakl)

Varázsos őszi évfogyás,
Arany gyümölcs s bor ér a kertben.
Az erdők csendje oly csodás,
Magányos támaszt lelhet ebben.

Paraszt sóhajt: Ez jó így lám.
De estharangszó csengje halkan;
A vége is legyen vidám.
Madárraj útra kél magasban.

Szelíd, szerelmes szép idő!
A csónak kék folyón visz engem,
Sok őszi kép: lenyűgöző –
Nyugalmat hint a táj a csendben.

Emberi gyász

(Menschliche Trauer – G. Trakl)

Ha óra felriasztja éjszakán –
Magányos embert elfogja félelem.
Ha korhadtt fák felzúgnak esti kertben,
S halottak arca néz be ablakán.

Lehet, hogy most idő csendben megállt.
Szemek előtt kápráznak éji képek,
Folyón hajók ringnak, ütődnek stégnek;
A parton is ily hangulat megy át.

Denevér – úgy tűnik – kiáltozott,
A kertben egy koporsót összeütnek.
Leomló falakon csontok áttűnnek,
Sötétben egy örült eltávozott.

Az őszi égre fagy kék fénysugár.
Szeretők álmukban összekarolnak,
Követik csillagtáncát angyaloknak,
S babér, nemes fejkük sápad már.

Grodek*

(Grodek – G.. Trakl)

Ma este az őszi erdők hangosak
Öldöklő fegyverektől, arany síkságok
S kék tavak felett a Nap komoran
Legördül: éj befed tájat,
Haldokló harcosokat, kik panaszt
Üvölt'nek reszkető szájjal.
Csend sűrűsödik füzek alján,
Vöröslő felhőben haragvó isten lakik,
Kiömlött vér, holdbéli hűvösség;
A tájat elönti a fekete oszlás.
Az ég s csillagok arany rácsa alatt
Nővérek árnya dülöngél néma ligetben,
Üdvözölni a hősök szellemét, a vérző főket;
S halkán sírnak a nád közt az ősz komor fuvolái.
Óh, büszke, mély gyász! emléktek érc oltár őrzi,
Szellemek lángja égre felrója hatalmas bánatát, a
Meg nem szült unokáknak.

* Trakl költeménye címéül azt az egykori városnevet adta, amelynek környékén lefolyó véres ütközet következményeit 1914. szeptember elején egy tábori kórházban mint egészségügyi hadnagy átélte.

Körtánc

(Rondel – G. Trakl)

A szép aranynapok elfolytak,
Az esti fény, a kék meg barna,
Elhalt a pásztorsíp lány hangja,
Az esti fény, a kék meg barna,
A szép aranynapok elfolytak.

Őszi fények

(Im Herbst – G. Trakl)

A napraforgó még virágban áll,
A lány fényben betegek ülnek.
Mezőkön dolgos lányok dala száll,
Kolostorban harangok csendülnek.

Madár mesél, száll, visszanéz,
Kolostorban harangok csendülnek.
Hegedűszó lágyan őszet idéz,
Legények ért szőlőt préselnek.

Derűs az ember most s vidám,
Legények ért szőlőt préselnek.
A távolban nyitott sírkamrán
Nap ad színt őszi fényeknek.

Egy idős nő halálára

(Auf den Tod einer alten Frau – G. Trakl)

Fülelve, félve nézem ajtaját,
Belépek, annak vél, ki már halott,
Szemével *mintha* nézne rajtam át,
Elréved, nem engem, mást láthat ott.

Magában görnyedve ül, s hallgatóz,
Minden dolog távol, mi néki int,
De megremeg, ha zaj hozzá hatolt,
Akár egy szorongó kisgyermek – sír.

Fehér haján megáll a fáradt kéz,
Fakó szem kérdez: Mennem, már, muszáj?
Az oltáron ellobbant gyertyafény!
Mi történt? Hová mész, mondd meg hová?

Alfred Henschke Klabund (1890 – 1928) 158.

Az aggastyán

(Der Greis – Klabund)

Pillantásom könnyektől sötét,
Lábaim már nem bírnak többé.

Két kezem ökölbe fonódott,
Jobb az reszket, botba fogódzott.

Karjaim, jaj, mért ilyen gyengék,
Bottal ütném e fiú fejét;

Mert nyelvét vigyorral ölti rám.
Csak döglene már vélem együtt e világ...

Kurt Tucholsky (1890 – 1935) 159.

Nagyvárosi szemek (Augen in der Großstadt – K. Tucholsky)

Ha dolgozni eljár
korán, hajnalban,
pályaudvaron állsz
a gondjaidban:
mit város ád
aszfalt simán
embermodorban
a milliónyi arcban:
Két idegen szem, gyors pillantás,
pupilla, szemhéj meg szemöldök –
Mi volt ez? boldogságod talán...
mi elmúlt, vissza nem jön.

Te életedben jársz
sok utcán, ezren;
s kiket eközben látsz,
elfelejtettek.
Egy szem mereng,
a lélek cseng;
mit leltél, ezek
csak másodpercek...
Két idegen szem, gyors pillantás,
pupilla, szemhéj meg szemöldök –
Időt nincs ki visszafordítaná...
mi elmúlt, vissza nem jön.

De vetned ott muszáj,
sok várost szelve,
egy hosszú pillantást
idegenekre.
Ellenség lehet,
barátod lehet,
harcostárs lehet,
elvtárs lehet.
Ki átnéz terád,
s ki vonul tovább...
Két idegen szem pillantása,
szemhéj, szemöldök meg pupilla –
Mi volt ez?
Nagy emberiségből darabka!
Mi elmúlt, nem jön vissza.

Szilveszter (Silvester – K. Tucholsky)

A szűk szobában
gomolyban kék, kövér füstje száll a pipámnak.
Az éji vihar az ablakot rázza;
a fényt reám szórja a derék lámpa.

Amint a bor ég vöröslőn
az öblös üvegben a császárképpel;
e csendes bor – mi lágyan ízlik nékem –
üvegbe tért álmom – mit tükröz ő?

Négy hosszú évet.
Meg kellett újra s újra hunyászkodni,
nyelni, és mindig elhallgatni;
hogy az ember anyag volt s hadikészlet.

Ez elmúlt már.
Mi maradt hát meg nekünk?
Hol Németország, mit örökké szeretünk?
Miért a kínlódás?

A semmiért.
Egy nagyot szívok – pipám zsémbeskedik –
Mit adott nekünk imádság, s mit nekik –
E nap ítélj!

S tudjátok, minket ki vert át?
A pénzbárók, no meg a monoklisok,
báránybőrbe bújt karriervadászok –
Álmodtok már.

Ébresztő hát!

Mi keresztünk hordtuk, ők az érdemrendjüket,
agyontapostak, és vízbe lökdöstek:
fulladj meg, bakám!

Feledtétek már?

Idézzétek fel, öregek mit énekeltek!

De én most mást hozok emlékezetetekbe:
egy telt pohárt –!

Eszménykép és valóság

(Ideal und Wirklichkeit – K. Tucholsky)

A csendes éjben magányos ágyadon
merengsz, mi hiányzik életedből.
Ideged ráng. Ha ülne is válladon,
ami nincs is ott, kínod csendben nő.
Magadnak gondolatban felvázolod
mit akarsz, mit aztán soha el nem érsz...
Szeretne ember mindig magast, csinost,
kap aztán helyette kicsit s kövéret –
Ssälawih –! (Ilyen az élet!)

E nő forgassa egy golyóscsapágyon
csípőjét, legyen karcsú, szőke s szép,
– de hajszálnyit se vékonyabb! – elkárhoz
így is, ki lénye büvkörébe lép...
Hozol ez átkos lejtőn áldozatot,
s rohansz a képzelgés mezején.
Szeretne ember mindig magast, csinost,
kap aztán helyette kicsit s kövéret –
Ssälawih –! (Ilyen az élet!)

Az ember fényes színű pipát venne,
s sötétet vesz – mert bizony nincs ott más.
Szeretne minden reggel futni messze,
de lusta, s jön a halasztás...
Nyomott bennünket császári uralom,
köztársaságra vágytunk...s most miénk!
Szeretne ember mindig magast, csinost,
kap aztán helyette kicsit s kövéret –
Ssälawih –! (Ilyen az élet!)

Gerrit Engelke (1892 – 1918) 160.

Ki akarok menni ebből a városból

(Ich will heraus aus dieser Stadt – G. Engelke)

Tudom, hogy várnak engem a hegyek
Távol – ott kint –
Az erdő, a téli földek, rétek,
Hol magány felüdít –

Tudom, engem szél ringat erdőkön át
Régóta már –
Ha hó hull, hallom Hold éjhangját,
Örök dalát –

Érzem, éjfélleg siklik
Lombban,
Hogy hegy, síkság mint hullámzik
Álmomban –

Téli hegyek, én erdőim, ti zengők –
Mély hóban álltok –
Menekülni akarok én ez időből,
Békülni jövök hozzátok,

El hát piactól, a szobáktól, intek
A zshivajnak –
Mert engemet már most erdős hegyek
Úgy csalogatnak!

Így hát búcsúzom utcák, hetek,
A városi vasúttal útra kelek,
S kivonulok, hol viharok örök térben süvöltenek,
Húzza lelkem e világ.

E-mail címem:

bernath.kap@gmail.com

